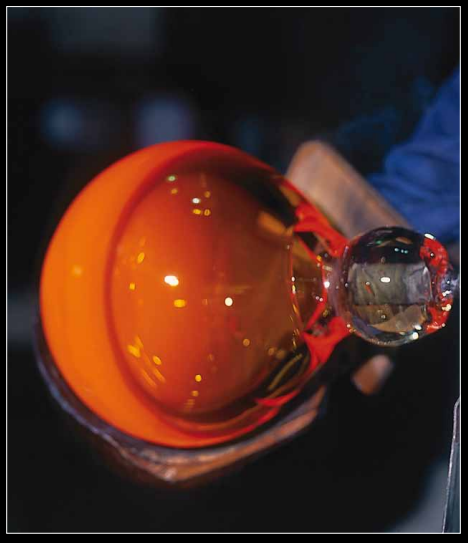
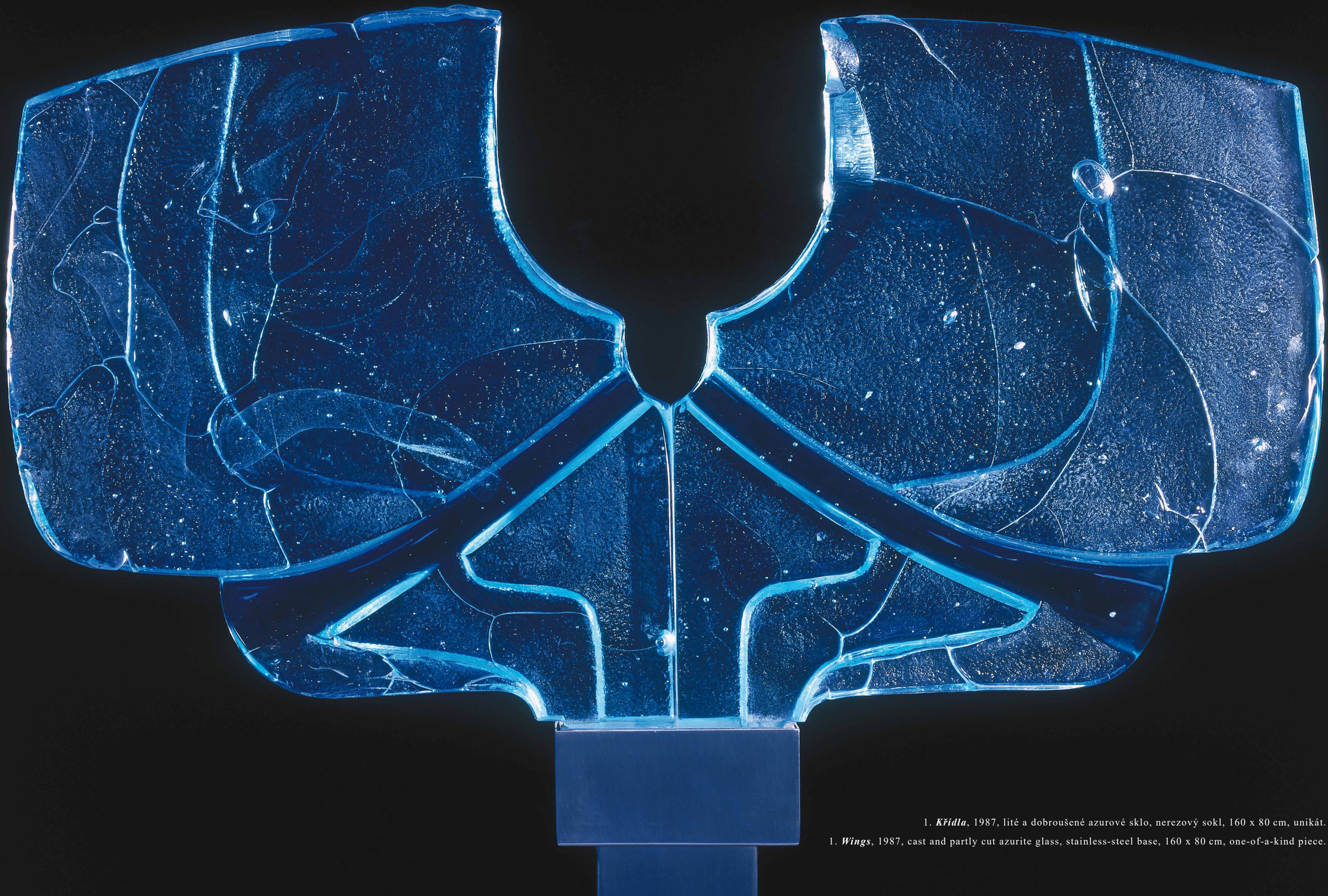
JAROSLAV SVOBODA / SKLO / GLAS / VERRE / GLASS

1. ***Křídla***, 1987, lité a dobroušené azurové sklo, nerezový sokl, 160 x 80 cm, unikát.

1. ***Wings***, 1987, cast and partly cut azurite glass, stainless-steel base, 160 x 80 cm, one-of-a-kind piece.

ANTONÍN LANGHAMER

JAROSLAV SVOBODA

SKLO / GLAS / VERRE / GLASS

AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM®
BRNO, 2021

Není krásnějšího materiálu nad sklo. Je to hmota, která absorbuje paprsky, láme je, tříští anebo seskupuje, plná reflexů a skvělých světel, je to materiál, který má stín na straně světla a světlo na straně stínu, jenž převrací zákony plastiky a nutí umělce k novým pracovním metodám.

Sklo má v životě člověka vyšší účel než hmoty jiné, třeba sebe dražší. Milovat sklo znamená zapomenutí tmy a stínů, značí povznesení se k světlu a jasu. Zadívat se vzhůru do duhových reflexí a záře, stát se ušlechtilejší a jasnější lidskou bytostí! Milovat sklo je tolik jako obdivovat a cenit ony vlastnosti, jež tvoří jeho trvalou hodnotu, to je poctivost hmoty a poctivost práce.

Prof. Josef Drahoňovský, 1936

Texty a seznamy© Antonín Langhamer, Jaroslav Svoboda, 2008, 2021
Sklo a obrazy© Jaroslav Svoboda, 2008, 2021
Fotografie© Archiv sklárny, Pavel Bezrouk, Jan Černo, Jiří Erml, Lubomír Hána, Tomáš Hilger, Antonín Kanta, Bohumil Marčák, Jaroslav Matoušek, Anna Pecková, Petr Sirotek, Jaroslav Sirový, Miroslav Vojtěchovský, Adolf Vrhel, 2008, 2021
Translation© Linda Paukertová, 2008
Vydalo© Akademické nakladatelství CERM®, s.r.o. Brno, 2021; 2. vydání
Tisk

Tato publikace ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení vydavatele. Napodobovat a vyrábět nelze ani v ní zveřejněné předměty ze skla.

ISBN 978-80-7623-058-3

Obsah

Úvodní slovo k druhému vydání knihy 9
Zamyšlení nad dílem Jaroslava Svobody 11
Some Thoughts on the Works of Jaroslav Svoboda (Translation Linda Paukertová) 19
Jaroslav Svoboda - životopisný přehled 25
Obrazová část 62
Sklářský slovníček 205
Plastiky a realizace (výběr) 209
Průmyslové návrhy (výběr) 212
Samostatné výstavy 219
Společné výstavy 219
Výběrová bibliografie 221
Seznam vyobrazení 223
Zastoupení ve sbírkách 228
Spolupracovníci 228

Úvodní slovo k druhému vydání knihy

Vážení příznivci sklářského řemesla a umění,

podařilo se nám připravit druhé vydání této monografie. Je to právě v době velké coronavirové pandemie, velké zkoušce nás všech. Snad proto nebudu na úvod vymýšlet nějaké vzletné řeči a raději Vám povím dvě historky ze svého života.
V roce 1981 jsem byl mezi těmi, komu byl schválen titul „zasloužilý umělec“. Nevěděl jsem, kdy bude předávání a odletěl jsem z pověření Art centra /organizace pro vývoz českého umění/ ještě s dalšími sklářskými výtvarníky do USA. Tam jsme se měli zúčastnit zahájení výstavy českého skla v právě rekonstruovaném největším sklářském muzeu na světě v Corningu.
Tuto slavnost jsme se zdarem absolvovali a druhý den přišla zpráva z Prahy, že se máme ještě s Pavlem Hlavou okamžitě vrátit zpět, abychom se zúčastnili převzetí titulu. Organizátorům zájezdu se podařilo sehnat letenky a oba jsme skutečně odletěli. Přišel jsem na ministerstvo kultury a hlásil se v sekretariátu ministra. Jaké bylo moje překvapení, když na mne všichni koukali jako na zjevení. Když se trochu vzpamatovali, jedna paní mi povídá: „ Ale pane Svobodo, my jsme volali do sklárny do Škrdlovic / kde jsem byl zaměstnán/ a oni nám tam řekli, že jste zemřel a že se předání nezúčastníte.“ Zůstal jsem jako opařený, nemohl jsem ze sebe vysoukat ani slovo.
Druhá historka je celkem z nedávna, z minulého roku. Na jaře jsem upravoval mini zahrádku před sklárnou, když na parkovišti zastavilo auto a šofér se pomalu rozhlížel a šel ke mně. Zastavil se u malého plůtku a zeptal se mě, jestli je to sklárna pana Svobody. Odpověděl jsem, že ano a dali jsme se do řeči. Byl to sklář ze severu Čech, který pracuje v jedné malé sklárně v Rakousku. Vzájemně jsme si postěžovali, že už to se sklem není, co bylo a on povídá: „Kdepak, už nám chybějí lidé, kteří měli sklářinu v krvi a sklo dělali opravdu srdcem, takoví jako byli Roubíček, Svoboda nebo Hlava už nejsou. Je to znát a je to hrozná škoda.“
Pokýval jsem hlavou na souhlas, on se rozloučil, že spěchá a odjel. Nevěděl, s kým mluví a já jsem ho přitom nechal. Takové vyznání cizího člověka neznámému muži je nad všechna vyznamenání a ocenění. Dodnes mě hřeje v těžkých chvílích a potvrzuje, že jsem snad nežil nadarmo.

Váš Jaroslav Svoboda

3. ***Pyramida***, 1989, světelný objekt, lité a broušené azurové sklo, nerezový sokl, 90 x 90 x 90 cm, unikát.

3. ***Pyramid***, 1989, lighting object, cast and cut azurite glass, stainless-steel base, 90 x 90 x 90 cm, one-of-a-kind piece.

Zamyšlení nad dílem Jaroslava Svobody

Motto:
Svobodova umělecká osobnost je ve své mnohotvárnosti názorově složitá a ne vždy snadno postižitelná. Umělec ostatně neodmítá žádnou sklářskou technologii, která se mu zdá schůdným výrazovým prostředkem; nejčastěji však migruje mezi hutně zpracovaným a broušeným sklem. Tato polarita v bohatství přechodných technologických nuancí nalézá protějšek ve výrazové škále, která vibruje od geometrické askeze strohých tvarů k barokní dramatičnosti hutních objemů. (Karel Holešovský, 1985)

Skláři ve 20. století překvapovali svět rostoucím podílem svých produktů na rozvoji téměř všech vědních oborů a průmyslových odvětví. Prosazovali je ve vědě, výzkumu, stavebnictví, dopravě i jinde, pronikali s nimi do domácností a natolik poznamenávali životy lidí, až jich nemálo uvěřilo, že 20. století bude především stoletím skla. Nestalo se jím. Bylo zastíněno objevy a výsledky v jiných výrobních odvětvích. Přesto prošlo sklářství s minulostí nesrovnatelným technologickým, ale také uměleckým vývojem. Když připomínáme jeho pozoruhodný vzestup ve 20. století, zejména myslíme na využití jeho produktů v průmyslu, stavebnictví, dopravě a každodenním životě, ale často zapomínáme, že neméně pozoruhodných výsledků bylo dosaženo také při využívání skla v tvůrčí výtvarné práci.
Když byla zahájena strojní výroba lahví a obalového skla, později také tabulového skla, a zprovozněny první automatické linky na výrobu tenkostěnného stolního a nápojového skla, zhroutil se mýtus o nezastupitelnosti kvalifikované ruční práce v tomto výrobním odvětví, a začalo se pochybovat o její budoucnosti, ale koncem padesátých let se podařilo prvním sklářům překonat pomyslnou hranici mezi nimi na jedné, malíři a sochaři na druhé straně, vytvořit objekty výtvarnými kvalitami srovnatelné se sochami z tradičních materiálů a pro sklo objevit nové možnosti využití. Důležitými mezníky nejen ve vývoji českého sklářství byla jeho prezentace na Světové výstavě EXPO 58 v Bruselu a o rok později výstava československého skla v Moskvě.
Nevyvíjela se jen autorská sklářská tvorba a neuvažovalo jen o dalším využití uměleckého skla v architektuře, ale hledalo se také nové uplatnění pro kvalifikovanou a vysoce specializovanou ruční práci. Dospělo se k závěru, že budoucnost má jen taková ruční výroba, která nabídne předměty prováděné skutečnými sklářskými mistry podle návrhů předních výtvarníků, předměty nejen schopné včas zareagovat na proměny životního stylu, ale také s již na první pohled nepřehlédnutelnými znaky stále vzácnější ruční práce.
Pro české výtvarně orientované sklářství byla mimořádně významná šedesátá léta, protože již byla překonána pomyslná hranice mezi tzv. užitým a volným uměním a o sklářské tvorbě se začínalo hovořilo jako o umění dneška. V pražské Galerii Václava Špály se konala výstava SKLO 66, kde novou autorskou tvorbu vystavili Stanislav Libenský, René Roubíček, Pavel Hlava, Václav Cigler, Vladimír Kopecký a další výtvarníci, představitel vrcholného sklářského řemesla Břetislav Novák, o renesanci starých sklářských technik usilující Dagmar Kudrová aj.
Na bienále v Sao Paolu roku 1966 Československo nereprezentovali malíři nebo sochaři, ale skláři Libenský, Brychtová a Roubíček. V konkurenci znamenitých malířů

a sochařů z celého světa obstáli. Čeští sklářští výtvarníci překvapili také návštěvníky Světové výstavy v Montrealu roku 1967. Období hledání nových názorů na sklo završili účastí na Světové výstavě v japonské Ósace a na přehlídce současného českého a slovenského skla v pražské galerii Mánes roku 1970.

Jaroslav Svoboda se narodil 9. února 1938 v Sokolči u Poděbrad. Již v dětství se od otce naučil brousit sklo a v letech 1953 až 1957 studoval na Průmyslové škole sklářské v Železném Brodě, v té době jediné československé na umělecké sklo zaměřené střední škole.
Tvůrčí atmosféru na ní ovlivňovali nejen učitelé připravující se na jedenácté milánské trienále a potom na Světovou výstavu EXPO 58 v Bruselu, ale také, a patrně ještě významněji, studenti sklářských ateliérů pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové, kteří si ve školních dílnách prováděli klauzurní a státní závěrečné práce. Se žáky se ochotně dělili o v té době ještě hodně odvážné názory na sklo a jeho budoucí využití v autorské tvorbě.
Po maturitě na sklářské škole začínal ve vývojové dílně Výtvarných řemesel v Praze, potom se stal zaměstnancem brusičského ateliéru Ústředí uměleckých řemesel v Praze. Zaměstnáváno v něm bylo asi pět brusičů s všestrannými, jeho poslání přesahujícími kulturními a uměleckými zájmy. Ateliér také nenavštěvovali jen členové umělecké komise ÚUŘ, kteří rozhodovali o zařazení nových návrhů do výroby a sklářští výtvarníci, jejichž návrhy se tam prováděly, ale také někteří v té době populární herci, zpěváci, hudebníci a režiséři.
Svoboda brousil skleněné předměty nejen podle uměleckou komisí schválených návrhů externích výtvarníků, ale již od roku 1964 také podle vlastních komisích přijatých návrhů. V tvůrčí atmosféře šedesátých let zrál lidsky a umělecky. Stal se nejmladším mistrem uměleckých řemesel a jeho schopnost řešit výtvarné úkoly byla natolik nepřehlédnutelná, že, když z ateliéru odešel jeho zakladatel Evžen Jokl, stal se jeho nástupcem. Dál navrhoval a brousil sklo. Prováděl některé vázy pro československou expozici na Světové výstavě v Montrealu podle návrhů Miloslavy Svobodové, skleněné předměty pro reprezentační prostory pražské Staroměstské radnice podle návrhů Františka Vízner, ale také vlastních, a další. Jeho práce se začaly objevovaly v expozicích ÚUŘ na veletrzích uměleckých řemesel EXEMPLA - Form und Qualität v Mnichově, výstavách Skloexportu i jinde.
Po první samostatné výstavě roku 1967 v londýnské Gallery Primavera, měl půl roku učit brousit sklo studenty Royal College of Art, ale protože tenkrát o všem rozhodovaly komise, do Anglie jel jiný výtvarník ...
Když se osvědčil jako vedoucí pražského ateliéru ÚUŘ, bylo mu v roce 1969 nabídnuto místo vedoucího sklárny ÚUŘ ve Škrdlovicích. Přijal je a až do roku 1986 ji vedl.

Sklárna ve Škrdlovicích zaměstnávala znamenité skláře, ale výrobky vycházely z nesčetněkrát prověřených technik a výrobních postupů. Měla zastaralé vybavení, které již neodpovídalo technickým, ani hygienickým předpisům. Potřebovala novou vzorkovnu a kuličskými stroji vybavenou brusírnu, aby mohla provádět náročnější předměty ze skla, ale také celkovou rekonstrukci včetně nahrazení plynu z vlastního stařičkého

generátoru výhřevnějším zemním plynem, který pro ni bylo třeba přivést plynovým potrubím až ze Žďáru nad Sázavou. Podle Svobodových představ se měla stát sklářským studiem ovlivňujícím ruční výrobu hutního, případně broušeného skla a rychle se rozvíjející ateliérovou autorskou tvorbu.
Svoboda prosazoval nové výrobní postupy, rozšiřování barevné škály výrobků pomocí rubínů a větší podíl broušení na výrobcích. Nejen pro sklárnu a její skláře byla významná pracovní a přátelská setkání sklářských mistrů a výtvarníků – sympozia, s jejichž pořádáním začal brzy po příchodu do Škrdlovic. Prospívala celému českému sklářství, o jehož problémech se na nich nejen hovořilo. Některé představy přítomných výtvarníků se na místě realizovaly. Po rozpuštění Svazu československých výtvarných umělců, které postihlo také jeho sklářskou sekci, byla sympozia jednou z mála příležitostí k setkáním sklářských výtvarníků.
Začal svými návrhy také ovlivňovat výrobní program sklárny přesto, že do ní nepřišel jako výtvarník, ale vedoucí. Nejlépe věděl, co je třeba vyrábět, aby obstála, ale také, jaké výrobky dovedou skláři bez větších problémů provádět. Před jeho příchodem např. raději tvarovali předměty *z volné ruky* než do dřevěných nebo kovových forem. Ale nezbývalo jim nic jiného, než se požadavkům vedoucího přizpůsobit. Přál si také, aby se vraceli k některým již dříve ve sklárně vyzkoušeným, ale později nepříliš často užívaným technikám, například k vytváření dutin pomocí tzv. *kolíkové techniky*.
Zasloužil se o to, že v sedmdesátých letech přibylo autorů pravidelně, nebo alespoň příležitostně spolupracujících se sklárnou. Byli mezi nimi jak zkušení tvůrci profesor Stanislav Libenský, Pavel Hlava, René Roubíček a Miluše Roubíčková, Ladislav Oliva nebo Karel Wünsch, tak nedávní absolventi sklářského ateliéru vysoké školy. Někteří si hutní techniky jen vyzkoušeli, jiní jich využili k obohacení škrdlovické výroby i vlastní tvorby. Častěji ale dávali přednost neopakovatelným unikátům nebo předmětům vyrobitelných jen v omezeném počtu autorských kusů pro výjimečné zájemce před návrhy pro sériovou výrobu. Také proto Svoboda sám navrhoval vázy, mísy, talíře, popelníky, svícny a další předměty. Do roku 1990 vytvořil přes padesát uměleckou komisí přijatých a sklárnou realizovaných kolekcí, přičemž některé tvořilo deset i více předmětů. Zohledňovaly dovednosti sklářů, pamatovaly na nové techniky, ale přihlížely také k požadavkům trhu.
Po příchodu do Škrdlovic, kde byl již od roku 1966 výtvarníkem František Vízner, se v roce 1969 Svoboda nejdříve projevil jako designér vázami-koulemi z azurového skla s vertikálním barevným pruhem (v.č. 6961-6963) a do rotačních forem foukanými vázami - „*přesýpacími hodinami*“ (v.č. 6964 a 6965), tvary, které později vícekrát využil při tvorbě větších interiérových objektů, dále vázami a mísami z křišťálového skla se zatavenými barevnými rubíny (v.č. 6970-6977), až třiceticentimetrovými vázami a mísami foukanými do rotačních forem s dotvarovanými okraji (v.č. 7036-7038) a prvními do dřevěných forem napevno foukanými vázami-lahvemi s kruhovými terči nebo plochými barevnými nálepy (v.č. 7107 a 7108). Na ně jen o málo později navázal dalšími vázami-lahvemi (v.č. 7304 a 7305), vázami ve tvaru válce a mísou z čirého skla se sytě zelenými a kobaltovými plastickými nálepy (v.č. 7132 a 7233), ale také na „Beránkovu antiku“ navazujícími předměty s drobnými bublinkami a hutně tvarovanými oušky (v.č. 7114-7116).

V roce 1972 vytvořil vázy a mísy se zabroušenými horními okraji a barevnou kresbou do prstence rozfouknutých nálepů (v.č. 7231), vázy-válce s nepravidelně navinutou skleněnou nití (v.č. 7234), v roce 1973 vázy a mísy z křišťálového skla s plastickými topasovými nálepy-žebry a kolíkovou technikou vytvořenými dutinami (v.č. 7301), čtyřiceticentimetrové talíře z opálového skla s barevnými motivy (v.č. 7307, 7318-7320), v roce 1974 vázy-koule z čirého skla s drobnými bublinkami a barevným hutně tvarovaným okrajem i bez něj (v.č. 7421-7424), vázy, misky a popelníky z křišťálového skla se zlatým rubínem zabarvenou dutinou a shluky bublin (v.č. 7425) a další.
Kolíkovou techniku často používal při zhotovování polotovarů pro své broušené objekty, ale také k vytvoření prvního hutně tvarovaného objektu-vázy s pěti dutinami (v.č. 7009) a několika plastik-květů (v.č. 7211), při výrobě váziček s dutinami a sypanými rubíny ve dně (v.č. 7803), váz, plastik a těžítek z azurového skla se vzduchovými prstenci (v.č. 7903) a jiných.
Pojetím i provedením byly nové vázy a mísy vzniklé vrstvením různobarevných nálepů (v.č. 7904-7906), na které navazovaly předměty z čirého a barevného skla střídavě litého do kovové formy a s kolíkovou technikou tvořenou dutinou (v.č. 8037). Ve stejném roce (1980) vznikly také plastiky-stély a plastiky-koule z křišťálového skla se zatavenými motivy ze zeleného a topasového skla uvnitř (v.č. 8034).
V roce 1983 vytvořil na přání Skloexportu početnou a na trhu potom úspěšnou kolekci váz, mís a talířů s kolíkovou technikou tvořenými bublinami pro USA (v.č. 8302, 8321-8336). Tvarově střídmé a názorově současné byly do rotačních forem foukané vázy-láhve se zúženým hrdlem z čirého bublinkového skla a barevným pruhem (v.č. 8414-8516, 8520 a 8521). Pro Škrdlovice byly svým prováděním nové také první do kovových forem napevno foukané předměty se zatavenými barevnými rubíny (v.č. 8534-8536). Na ně navázaly vázy z kolekce *Dalekohledy* (v.č. 8608).
Ve druhé polovině osmdesátých let se již jako výtvarník podílel na výrobě sklárny jen příležitostně, například vázami s postupně nabíranými barevnými skly (v.č. 8830-8832). Poslední byly v roce 1990 navržené vázy, misky a popelníky se vzduchovými prstenci obepínajícími černé, křišťálem překryté jádro (v.č. 9001).
Svoboda se ve Škrdlovicích soustavně věnoval také autorské tvorbě. Vytvářel skleněné sochy a objekty, k jejichž realizaci potřeboval v huti zhotovené polotovary. Konečnou podobu jim většinou dával broušením, leštěním a někdy také matováním povrchu. Dokončoval je postupně, často i po několika letech, takže u děl, která nesignoval a nedatoval bezprostředně, ani nelze přesně stanovit rok jejich vzniku. Nezáleží na tom, protože pro hodnocení jejich uměleckořemeslných a výtvarných kvalit to není důležité.
V sedmdesátých a osmdesátých letech byl zastoupen téměř na všech doma i v zahraničí pořádaných přehlídkách nové československé sklářské tvorby. Pravidelně se účastnil také mezinárodních veletrhů uměleckých řemesel v Mnichově a quadrienále uměleckých řemesel v Erfurtu. Samostatně vystavoval v Krajském muzeum v Hradci Králové (s F. Víznerem, 1973), Galerii Fronta v Praze (1974), Galerii Čs. spisovatele v Praze (1979), Moravské galerii v Brně a Horácké galerii v Novém Městě na Moravě (1985, 1986), ve Výstavní síni ÚLUV v Praze (1989) i jinde. Samostatné výstavy měl také v zahraničí. Pokaždé předkládal ucelené soubory nových prací. Téměř každou výstavu provázel alespoň několikastránkový katalog s reprodukcemi. Značnou pozornost věnovali jeho výtvarným aktivitám a výstavám sklářští odborníci a sdělovací prostředky. Psali o nich s takovým odborným přehledem a zaujetím, že k jejich hodnocení jednotlivých vývojových etap Svobodovy tvorby nelze ani po letech téměř nic dodat, snad jen to, že přednostně hodnotili jeho autorské sklo, ale přehlíželi neméně významné výsledky jeho spolupráce s výrobu přesto, že byly pro ruční sklářskou výrobu důležité a na všech výstavách zastoupené. Neprávem se psalo, že jeho *designérské počiny vznikají spíše na okraji umělcovy volné tvorby.* (Holešovský, 1985)
Kvality Svobodova designu ze sedmdesátých a osmdesátých let proto doceňujeme až s větším časovým odstupem. Jeho nadčasovost se potvrdila v devadesátých letech, když začal samostatně podnikat a do výrobního programu své sklárny v Karlově u Žďáru nad Sázavou postupně zařazovat také aktualizované návrhy předmětů původně navržených pro škrdlovickou sklárnu. Stačilo jen změnit rozměry a barvy, a již opět odpovídaly požadavkům kladeným na ručně vyráběné dekorativní sklo o deset patnáct i více let později.
Svoboda měl dobré výsledky jako vedoucí škrdlovické sklárny a organizátor akcí, navíc se otevřeně a zasvěceně vyjadřoval k problémům českého sklářství, takže, když se přiblížily pětašedesátiny profesora Stanislava Libenského a začala se hledat vhodná náhrada za něj pro vedení sklářského ateliéru Vysoké školy uměleckoprůmyslové, byl vybrán za jeho nástupce. Nabídku přijal, ale do sklářského ateliéru přišel až rok po jmenování profesorem, když si před tím vyžádal, aby s ním v ateliéru profesor Libenský ještě nejméně jeden rok zůstal.
Prosadit se po profesoru Libenském ve škole a na domácí sklářské scéně bylo s ohledem na jeho umělecké výsledky a charismatické vystupování téměř nemožné. Svoboda navíc přišel s v té době hodně nepopulárním názorem na odbornou přípravu studentů. Profesorem Libenským prosazovanou orientaci na autorskou tvorbu nezpochybnil, ale přál si, aby se studenti více zajímali také o design. Vycházel z vlastních zkušeností s mladými sklářskými výtvarníky a z přesvědčení, že je třeba, aby se již ve škole na možnou spolupráci s průmyslem připravovali. Pouhé čtyři roky ve sklářském ateliéru, navíc v období očekávání politických a společenských změn, výsledky nepřinesly.

Po sametové revoluci v listopadu 1989 bylo zpochybněno všechno, čím komunistický režim žil, a to včetně centrálního řízení průmyslu. S návratem k soukromému podnikání vznikaly nové malé i větší sklářské provozy a ateliéry se specializovaným výrobním programem.
Svoboda se vrátil na Vysočinu a v Karlově u Žďáru nad Sázavou nejdříve vybudoval ART GLASS STUDIO SVOBODA s brusírnou a sklářskou pecí, aby si zajistil surovinu pro vlastní umělecké experimenty. Brzy poznal, že si na jeho provoz jen autorskou tvorbou nevydělá. Postavil proto dvoupánvovou a později pěti- a šestipánvovou pec a začal v malých sériích vyrábět hutní sklo podle vlastních návrhů, když před tím založil firmu AG SVOBODA KARLOV, společnost s ručením omezeným. Stal se sklářským podnikatelem, ale nepřestal být výtvarníkem s pozitivním přístupem téměř ke všem ve sklářské tvorbě užívaným technikám.
V roce 1993 přišla firma AG SVOBODA KARLOV s první kolekcí váz, talířů, misek a dekorativních předmětů. Nejvíce novinek svým zákazníkům nabídla v letech 1997

a 1998 (210, 215). V letech (1999-2002) jich již tolik nebylo, ale ještě se zvýšila náročnost provedení. Sklárna se orientovala na v podstatě ateliérovou výrobu předmětů s vysokou uměleckou a řemeslnou hodnotou podle jeho návrhů. Vytvářela také v huti předtvarované a potom broušené unikáty – objekty-vázy z kouřového nebo křišťálového skla s barevným jádrem (v.č. 00702-00902, 10302, 12402 ad.). Většinu z nich sám v brusírně dotvářel. Výstavy v Nizozemsku, Japonsku a Číně správnost výtvarné a výrobní orientace potvrdily.

*

Svoboda dospěl k samostatné sklářské tvorbě ne zcela obvyklým způsobem, když vysokoškolské vzdělání získal studiem při zaměstnání na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Přesto byl již v sedmdesátých letech na české sklářské scéně jak nepřehlédnutelným výtvarníkem-designérem, tak tvůrcem unikátních hutních, broušených a později také ve formách přetavovaných skleněných soch, stěn, prostorových kompozic a osvětlovacích těles pro historickou i současnou architekturu.
Protože se neuplatňoval jen jako designér skla, ale také jako tvůrce skleněných plastik a větších prostorových kompozic, ovlivňoval českou sklářskou tvorbu jako málokterý z jeho současníků. Využíval možností, které mu nabízelo sklo tvarované za tepla i za studena. Podněty pro vlastní práci nacházel v jeho neopakovatelných vlastnostech, ve svých řemeslných dovednostech a zkušenostech, ale také v dovednostech svých spolupracovníků.
Jeho sklářská tvorba odpovídala požadavkům kladeným na umělecká díla, byla srovnatelná s pracemi malířů a sochařů přesto, že, jak skromně přiznával, výtvarný záměr nelze téměř nikdy dovést s hutním, broušeným nebo ve formě přetaveným sklem až do stoprocentní sochařské nebo malířské polohy. Snad se proto začal alespoň příležitostně věnovat také malbě.
Před lety mu příchod do Škrdlovic tvorbu skleněných předmětů a využívání tradičních i nových technik usnadnil. Od začátku byl přitahován kolíkovou technikou a její schopností vytvářet dutiny i ve hmotě uzavřené bubliny. Ještě je zdůrazňoval vybroušeným a vyleštěným, někdy matovaným povrchem. Zajímal se také o využití barevného skla a brzy po příchodu do Škrdlovic rozšířil škálu výrobků využitím barevných rubínů.
K pozoruhodným výsledkům dospěl opakovaným vrstvením různobarevných, ale někdy také stejných (granátových) skel. Rozřezával je a přes vybroušený a vyleštěný povrch odhaloval jejich uvnitř skrytá tajemství.
Lití a tvarování skloviny do forem bylo až do začátku sedmdesátých let poměrně málo využívanou technikou. Svoboda si brzy uvědomil její možnosti a začal jich příkladně využívat jak v sériové výrobě dekorativních předmětů, tak při vytváření plastik.
Na litím skloviny do formy tvořených a v detailech modelovaných plastikách někdy prováděl zásahy tak dlouho, jak jen mu to chladnoucí sklovina umožnila, aby zanechal zřetelné stopy zápasu s ní. Část takto připravených polotovarů zachoval jen částečným obroušením a vyleštěním v nepatrně korigované podobě se všemi pro lité sklo charakteristickými znaky, jiné přebroušením některých částí ještě zvýraznil. V polovině sedmdesátých let tak vznikl *Pramen země*, v osmdesátých letech několik *Architektur, Hlav* a *Torz*, v devadesátých letech a později *Rozhovor I* a *II*, *Krajina snů (Naše mešity)*, ale také *Křídla I, II* a *III* a další. Radikálním přebroušením a přeleštěním v huti předtvarovaných polotovarů vytvořil například *Nový svět*, *Katedrálu*, *Plameny*, *Červený květ*, *Ptáka, Sedící ženu (Obnaženou), Figuru I* a *II*, *Podzim*, *Moře* a další.
Lití skloviny do jednoduchých forem mu usnadnilo také vytváření rozměrných prostorových kompozic, například čtrnácti výplní okenních otvorů v novostavbě ředitelství Považských strojíren v Banské Bystrici nebo výplní původních gotických okenních rámů Na Můstku v Praze a stěny z křišťálových, topasových, rubínových a kobaltových prvků pro Dům kultury ve Žďáru nad Sázavou.
Koncem osmdesátých let začal využívat od poloviny čtyřicátých let v Železném Brodě vyvíjenou tavenou skleněnou plastiku. S ní pro pražskou výstavu v roce 1989 vytvořil monumentální *Brány vzpomínek* (*Portály*, *Oblouky*) i komornější *Reminiscence*, o málo později *Ráno v Pompejích*, *Večer v Pompejích* a další. Od začátku devadesátých let vznikly například *Soho*, *Touha*, *On a Ona*, *Emma*, *Ikaros I* a *II*, *Květ*, *Křídla*, *Variace I*, *II* a *III*, *Pierot* a další.
Někteří výtvarníci svůj sochařský rukopis na odlitcích ze skla záměrně zachovávají, případně ještě zvýrazňují a využívají i dalších při přetavování skla ve formě vzniklých zajímavostí. Svoboda přetavené odlitky obrousí tak, jako lité polotovary. Vznikly tak z topasového, rubínového nebo kobaltového skla vybroušené a vyleštěné sochy s nevelkými, ale podstatnými detaily – *Západ slunce*, *Arizona*, *Kleopatra*, *Moře*, *Ledovec*, *Večer* a další.
Svoboda obsáhl sklářskou tvorbu od váz, popelníků a talířů přes těžítka, upomínkové předměty (*Dr. Josef Petzvald*) a ceny pro vítěze nejrůznějších soutěží až po skleněné sochy, kompozice a osvětlovací tělesa. Stal se tvůrcem takových skleněných kompozic, jako *Atomový věk* (stěna z vertikálně řazeného plochého skla s broušenými detaily pro banku ve Žďáru nad Sázavou), stěna z topasových a křišťálových, kovem spojených skleněných kroužků pro Výzkumný ústav v Brně nebo z podobných dílů sestavený devítimetrový světelný válec pro Divadlo Jiřího Myrona v Ostravě a dalších. Samostatnou skupinu tvoří Svobodovy světelné skleněné objekty pro zasedací síně Strojimportu a rektorátu Českého vysokého učení technického v Praze, lustry z tvarovaného tyčového křišťálového skla pro zámek ve Žďáru nad Sázavou, klášter barnabitek na Hradčanském náměstí v Praze, Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a další.

Monografie věnovaná životnímu dílu sklářského výtvarníka a designéra Jaroslava Svobody je o nevšedním příběhu člověka a umělce, který si splnil svůj sen. Ve výběru seznamuje s jeho vzácně všestrannou tvorbou. Je již na první pohled jiná, než všechny dosud vydané knihy o skle a sklářských výtvarnících. V této jsou zastoupeny jak podle jeho návrhů vyrobené užitkové a dekorativní předměty, tak foukané, lité, ale také přetavováním skla ve formách vytvořené a broušené plastiky. Nechybí ani interiérové kompozice a originální svítidla.
Monografie je svědectvím o umělcově pracovitosti, tvůrčí invenci a schopnosti vyrovnávat se téměř se všemi v české ruční sklářské výrobě a ateliérové autorské tvorbě se vyskytujícími výtvarnými úkoly a při jejich uskutečňování užívanými technikami.
Fotografie děl nechválí jen tvůrce, ale oslavují také sklo jako nejtajemnější a nejkrásnější člověkem vytvořenou hmotu.

Some Thoughts on the Works of Jaroslav Svoboda

In the course of the 20th century, glassmakers continued to surprise the world with the increasing share of their products in the development of almost all fields of science and industry. Glass manufacturers encouraged the use of their creations in science, research, construction, transportation and elsewhere. Glass was used in private homes but now was influencing people's lives to such an extent that it was generally believed the 20th century would become the era of glass. It did not. Glass was overshadowed by discoveries and achievements in other branches of production. Nonetheless, the technical progress and artistic accomplishments achieved in glassmaking throughout the 20th century far surpassed all earlier endeavors. When discussing the extraordinary efflorescence of 20th-century glass production, we largely have in mind the employment of its products in industry, construction, transportation and everyday life, often forgetting that noteworthy results were also obtained in the use of glass as an artistic medium.

With the introduction of the mechanized manufacture of glass bottles and glass for packaging, followed by plate glass, and with the first automated lines for the production of thin-walled table glass and drinkware, the myth about skilled hand work being irreplaceable in this industrial sphere collapsed. The future of manual glass production began to be in doubt. By the late 1950s, however, the first glassmakers emerged who succeeded in crossing the imaginary line between their own profession and that of painters and sculptors. They created glass objects with artistic qualities comparable to those of sculptures made in traditional materials, discovering in the process new aesthetic uses for glass. Not only was glass being applied in independent creativity and the further employment of art glass in architecture was being contemplated, but new possibilities were being sought for qualified and highly specialized hand production. It was concluded that the only hand production which could survive would offer pieces executed by true master glassmakers, from designs created by outstanding glass designers. These objects were not only supposed to readily respond to the changing lifestyle, but were to be endowed with clear signs of the increasingly rare manual production. The World's Fair Expo '58 that took place in Brussels in 1958, as well as the Czechoslovak glass exhibition held in Moscow a year later, were venues of exceptional importance for Czech art glass. So was the period of the 1960s, when the imaginary boundary between utility and artistic glass had been overcome and glassmaking was beginning to be acknowledged as 'the art of today'.

At the 1966 São Paulo Art Biennial, Czechoslovakia was not represented by painters or sculptors, but instead by glass artists – Stanislav Libenský, Jaroslava Brychtová and René Roubíček, who proved successful in direct comparison with internationally acclaimed painters and sculptors. Likewise, Czech glassmakers astounded visitors to the Montreal Expo '67 with their audacious works of creative ingenuity. Their quest for an innovative approach to glass reached its zenith in their participation in the Osaka Expo '70 and the exhibition of contemporary Czech and Slovak glass at Prague's Mánes gallery in 1970.

Jaroslav Svoboda was born on February 9, 1938, in Sokoleč near the town of Poděbrady. Even while still a child, he learned from his father how to cut glass. In 1953–1957, he studied at the Secondary Industrial School of Glassmaking in Železný Brod, at the time the only secondary school in Czechoslovakia devoted to art glass. Its teachers and instructors, who were preparing for the 11th Milan Triennial to be held in 1957 and the Brussels World's Fair in 1958, influenced the school's creative atmosphere. Perhaps even more important in this regard were the students enrolled in the glass art studio at the Academy of Applied Arts in Prague, who were working on glass projects for their finals and school-leaving state exams in the Železný Brod school's workshops. The academy students eagerly shared their views on the glass medium and its future applications in independent art work – a concept still considered daring in those days – with the pupils of the Železný Brod institute. After completing his secondary-school studies in Železný Brod, Svoboda joined the *Výtvarná řemesla* (Artistic Crafts) glass development workshop in Prague. Later on, he was employed in the *Ústředí uměleckých řemesel* (Center for Artistic Crafts) cut-glass studio in Prague. The studio had a staff of five whose versatile cultural and creative interests surpassed the studio's primary purpose. The studio was frequented by members of the center's artistic committee, who decided which

4. ***Prostorová stěna*** (detail), 1985, kovem spojené kroužky z topasového a křišťálového skla, Výzkumný ústav dopravy, Brno.
4. ***Free-standing Wall*** (detail), 1985, metal-joined topaz glass and clear crystal rings, Transportation Research Institute, Brno.

of the new designs would be put into production. It was also visited by glass designers whose designs were implemented there, as well as by popular actors, singers, musicians and film directors.
Jaroslav Svoboda specialized in cutting glass according to designs of external designers that had been approved by the artistic committee. In 1964, he began to execute his own, committee-approved designs. In the creative atmosphere of the 1960s, Svoboda matured both artistically and personally. He became the studio's youngest arts-and-crafts master, and his ability to tackle challenges of every kind was so remarkable that after the studio's founder Evžen Jokl had retired, Svoboda was appointed its director. As he continued to create designs and cut glass pieces, his works began to appear in exhibitions mounted by the Center for Artistic Crafts at the 'Exempla' and 'Form and Quality' international fairs of craft and design, regularly held in Munich, as well as in glass shows organized by the state-owned Skloexport company, and a host of other venues.
Having proved himself a competent director of the center's Prague cut-glass studio, in 1969 Svoboda was invited to manage the glassworks in Škrdlovice, owned by the Center for Artistic Crafts. He accepted the offer and managed the glass factory until 1986.

At the time that Svoboda assumed the managerial post in Škrdlovice, the glassworks could boast highly skilled glass craftsmen, yet the plant's production was limited to time-tested techniques and production methods. Its equipment no longer complied with the regulations and standards, and the factory was in dire need of a sample and pattern department and a fully equipped glass-cutting workshop, not to mention complete reconstruction of its facilities. Svoboda's idea was to transform the glassworks into a glassmaking studio that would bring inspiration to the manual production of hot-formed and cut glass, and have a creative impact on the rapidly evolving studio art glass discipline. Svoboda advocated innovative methods of production, expanded the color range of products by using intensely colored flashing glass and increased the share of cut designs in the glass-finishing process. The glass symposia that Svoboda introduced shortly after arriving in Škrdlovice were important in this regard, both for the plant and its staff. These events – a combination of working sessions and friendly meetings of master glass craftsmen and glass artists – proved beneficial for the Czech glass industry as a whole, since various shortcomings in the field were discussed there. Moreover, some of the concepts voiced by the participating artists were implemented on the spot. After the dissolution of the Czechoslovak Fine Artists' Association (a measure that also affected its glass section), these symposia became one of the few venues where glass artists could meet.
In spite of arriving at the Škrdlovice plant as its director rather than a glass designer, from early on Svoboda played a decisive role in the glassworks' output through his own design concepts. He was familiar with what needed to be manufactured in order to ensure the plant's success and what its staff was capable of producing without too many problems. Prior to his arrival, the glassblowers had given priority to *freeblown* glass rather than to forming molten glass in wooden or metal molds. However, they had no choice but to adopt to the requirements of their new director. It was also his wish that the glassmakers resume certain earlier, well-tested and now little-used methods, such as the *pegging* technique whereby hollows were formed by pricking the molten glass with a peg.
The 1970s saw an increase in the number of glass artists collaborating with the Škrdlovice plant on either a regular or part-time basis. These included experienced glassmakers such as Professor Stanislav Libenský, Pavel Hlava, René Roubíček and Miluše Roubíčková, Ladislav Oliva and Karel Wünsch, as well as recent graduates from the Academy of Applied Arts' glass art studio. While some only tested their skills in hot-glass techniques, others exploited those methods to enrich industrial production. In general, however, the glass artists gave precedence to one-of-a-kind pieces and items that could be produced only in limited editions. This, too, was why Svoboda personally took part in designing vases, bowls, plates, ashtrays, candlesticks and other objects. By 1990 he had created over fifty committee-approved glass collections, some comprising ten or more pieces. These products attested to the glass craftsmen's technical ingenuity, incorporated innovative procedures and also took into account the demands of the market.
After joining the glassworks in Škrdlovice in 1969, Svoboda's first accomplishments as a designer were his sphere-shaped vases made of azurite glass embellished with vertical, colored stripes. He also introduced his turn-mold blown *hourglass* vases – shapes which he later used on repeated occasions to create large-sized interior objects. He is admired for his clear-glass vases and bowls with fused-in colored glass motifs, turn-mold blown vases and bowls featuring boldly molded rims, measuring up to thirty centimeters in height, and the first bottle-form vases that were *still-blown* into wooden forms and decorated with round discs or flat colored applications. These items were soon followed by more bottle-like vases, cylindrical vases and a clear-glass dish with applied deep-green and cobalt-blue decorations. He also made glass objects featuring tiny bubbles and equipped with hot-formed handles.
In 1972, Svoboda focused his attention on vases and bowls featuring smoothly cut rims and applied designs blown into dispersed, colorful swirl shapes, and cylindrical vases adorned with glass threads irregularly coiled over the surface. In 1973, he produced clear-glass vases and bowls decorated with applied topaz ribbing and peg-created cavities, as well as plates (measuring forty centimeters in diameter) made from opal glass with colored motifs. In 1974, he concentrated on sphere-form vases made of clear glass with tiny bubbles, some of which had colored hot-formed rims. Other pieces included colorless-glass vases, dishes and ashtrays with gold ruby-hued cavities or configurations of bubbles. He employed the pegging method to shape blank items that were afterwards cold-decorated with cut designs and created his first hot-formed vase object that had five peg-made cavities, several flower sculptures with hollows, as well as small hollowed vases with their bases sprinkled with colored glass. Other works that year included azurite glass sculptures and paperweights with air swirls.
In 1980, the new product lines comprised vases and bowls with layers of colored decorations fused to the surface, followed by pieces made in clear and colored glass poured alternately into a metal mold and subsequently peg-hollowed. Sculptures reminiscent of steles, as well as clear-glass spherical objects with embedded fused-in motifs in green and topaz glass were also produced that year.
In 1983, at the behest of Skloexport, Svoboda produced a multiple-piece glass set consisting of vases, bowls and plates with peg-made air traps, created for exportation to the United States. His turn-mold blown bottle-shaped vases with tapering, bubble-glass necks and embellished with colored stripes were modest in form and modern in design. New to the factory's output at the time were objects still-blown into metal molds, with fused-in colored glass motifs. These items were followed by vases that formed part of the *Telescopes* collection. After the mid-1980s, Svoboda only occasionally participated in the plant's production as a designer. In 1990, he produced his last designs for the glassworks. They included vases, bowls and ashtrays decorated with air spiraling.
In the Škrdlovice works, Jaroslav Svoboda also devoted himself to free creative activity. He made glass sculptures and objects from hot-formed blanks, which he further refined by cutting, polishing, or sometimes matte-treating. He worked on these pieces in stages and on some of them even over several years. It is therefore almost impossible to determine the precise year he produced pieces that he did not immediately sign and date. However, their date of execution is not vital in evaluating their aesthetic worth.
In the 1970s and 1980s, Svoboda's artwork appeared in most domestic and international shows displaying new Czechoslovak glass production. He regularly participated in the international arts and handicrafts trade fairs in Munich and the quadrennials of applied arts in Erfurt. He had solo exhibitions at the Regional Museum in Hradec Králové (together with František Vízner, 1973), the Fronta Gallery in Prague (1974), the Czechoslovak Writers' Gallery in Prague (1979), the Moravian Gallery in Brno (1985), the Horácká Gallery in Nové Město na Moravě (1986), the ÚLUV Exhibition Hall in Prague (1989), and various other venues. His glass creations have been exhibited in independent shows in a number of other countries. Each time, he presented comprehensive collections of his work. Almost every exhibition was accompanied by an illustrated catalogue. The mass media and glass specialists have devoted considerable attention to his creative pursuits and exhibitions. Scholars have written about his professional activities with such erudition that little can be added to their critical evaluation of the individual stages in Svoboda's artistic work. The aesthetic qualities of his designs can be particularly appreciated only after a period of time. The lasting impact of his designs was reaffirmed in the 1990s, when he founded a private plant in Karlov near Žďár nad Sázavou, incorporating into its production plan updated designs of objects originally intended for the Škrdlovice works. Sometimes all that was needed to meet the requirements for handmade decorative glass was simply to alter the size and color scheme of the products.
As the director of the Škrdlovice glassworks and an organizer of glass symposia Jaroslav Svoboda achieved significant results. Moreover, he voiced his opinions regarding the shortcomings in the Czech glassmaking industry with frankness and erudite competence. Therefore in 1986, with the approaching 65th birthday of Professor Stanislav Libenský, when a suitable candidate was being sought to replace him as the head of the glass art studio at the Academy of Applied Arts, it was Svoboda who was chosen for the post. Svoboda accepted the offer, but

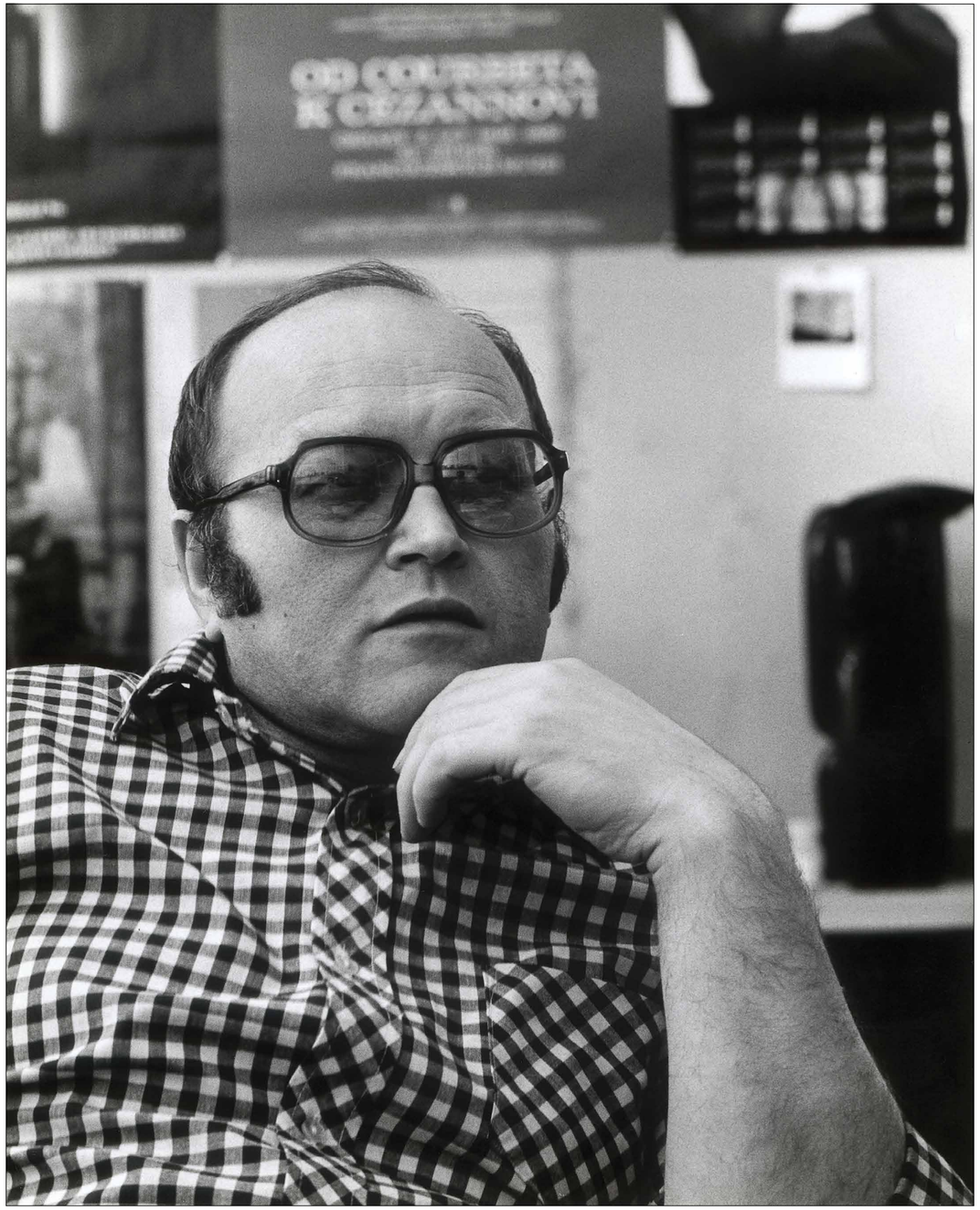
actually arrived at the studio only a year after being appointed professor and after he was granted his request that Professor Libenský stay with him at the glass studio for at least one more year.
In the light of Stanislav Libenský's creative accomplishments and charismatic personality, it was virtually impossible for Svoboda to achieve commensurate recognition on the domestic glass education scene. Furthermore, Svoboda introduced a then-unpopular approach to the professional training of students. While not disputing the glass studio's orientation toward independent creative initiative, he wanted his students to take greater interest in glass design. He drew on his own experience with young glass designers and his conviction that students should prepare for their future collaboration with the industrial sphere while still at school. His brief, four-year tenure in the academy's glass studio, moreover at a time of anticipated political and social change, did not bring the desired results.

In 1990, Jaroslav Svoboda returned to the Bohemian-Moravian Highlands. In Karlov near Žďár nad Sázavou, he founded the Svoboda Art Glass Studio company, which had a glass-cutting studio and a furnace for his artistic experiments. However, he soon realized that his art glass pieces alone would not cover the production costs. He decided to build a two-pot furnace, expanded later to a five- and six-pot furnace, and began to manufacture hot-formed glass based on his own designs, which demanded highly skilled hand work. To do so, he established AG Svoboda Karlov Ltd. Although he became an entrepreneur in glass, he did not cease to be a glass artist who enthusiastically embraced most of the glassmaking methods in use.
In 1993, the AG Svoboda Karlov glassworks produced its first series of vases, plates, bowls and decorative objects for commercial purposes. Most of its novelties offered to its customers were created during the years 1997 and 1998. The items fashioned in 1999–2002 were fewer in number, but featured a higher level of technical mastery. Essentially, the glass factory focused on the studio manufacture of objects that exhibited artistic ingenuity and technical excellence. The company also centered on hot-formed and wheel-cut one-of-a-kind products, which included smoky-glass and clear crystal vases with a colored-glass body. Most of the pieces were hand-cut by Svoboda himself. The high acclaim that the glass creations won at exhibitions in Holland, Japan and China only confirmed that, artistically and in terms of production preferences, the company had set out on the right course.

As early as the 1970s, Jaroslav Svoboda was recognized as a distinctive glass designer and artist specializing in unique hot-formed, cut and eventually mold-melted glass sculptures, as well as free-standing sculptural compositions and lighting devices intended for historical and modern architectural spaces.
As he was not only an accomplished designer of glass, but was also recognized for his glass sculptures and large spatial installations, Svoboda influenced Czech art glass production as few of his contemporaries had done. He found inspiration for his artistic work in the singular properties of the glass medium, his own technical prowess, and the skills of his collaborators.
Svoboda's art glass is comparable to the work of painters and sculptors, in spite of the fact that – as he modestly says – with hot-shaped, cut and mold-melted glass the initial artistic vision can hardly result in 'one-hundred-percent' sculptural or painterly art forms. Perhaps this, too, impelled Svoboda to take up occasional painting.
Years before, Svoboda's arrival at the Škrdlovice works simplified the production of his glass objects and the use of traditional and innovative glassmaking techniques. He was attracted by the pegging method through which air-filled cavities and bubbles are made. He was equally fascinated by colored glass, and after joining the Škrdlovice plant, he expanded the selection of products with the introduction of a variety of intensely colored flashing glass. He achieved noteworthy results with his cased glass objects, composed of several layers of either single-colored glass (e.g. garnet glass) or contrasting shades, which he then cut apart and polished, discovering through the smooth surfaces the secrets hidden within.
Prior to the early 1970s, casting and shaping molten glass in molds had been a little-employed technique in Czechoslovakia. Svoboda soon became aware of the method's potential and began using it, in an exemplary way, both in the serial production of decorative items and for individual glass sculptures. Throughout the cooling stage, he made mechanical interventions in the mold-melted and meticulously modeled sculptures, leaving clearly discernible traces of his struggle with the material. After slight refinement, he preserved some of these semi-finished pieces with all the traits characteristic of cast glass, while accentuating other sculptural pieces with further cutting and polishing. In the mid-1970s, he created his *Earth Spring* in this manner. In the 1980s, he produced a number of objects, which he called *Architecture*, *Head* and *Torso*. Afterwards, in the 1990s and later, came his *Conversation I* and *II*, *Dream Landscape* (*Our Mosques*), *Wings I*, *II* and *III*, and many other pieces. To fashion his glass sculptures *New World*, *Cathedral*, *Flames*, *Red Flower*, *Bird*, *Seated Woman* (*Disrobed*), *Figure I* and *II*, *Autumn* and *Sea*, he made use of preformed blanks, which he finished by radically cutting and polishing them.
The pouring of molten glass into simple molds was a process that enabled the glass artist to create sizeable spatial compositions. These assignments include, for example, fourteen window panes for a newly constructed central office of the Považské Machine Works in Banská Bystrica, glazing for original Gothic window frames in a jewelry shop on Na Můstku Street in Prague, and walls assembled from crystal, topaz, ruby and cobalt glass elements for the House of Culture in Žďár nad Sázavou.
In the late 1980s, Svoboda explored the possibilities of cast glass sculpture. He created the large-sized *Memory Gates (Portals, Arcs*) and the smaller sculptural object *Reminiscence* for an exhibition held in Prague in 1989, somewhat later, he publicly presented his *Morning in Pompeii*, *Evening in Pompeii*, and other works. From the beginning of the 1990s onwards, he has produced such artworks as *Soho*, *Desire*, *He and She*, *Emma*, *Icarus I* and *II*, *Flower*, *Wings*, *Variations I*, *II* and *III*, and *Pierot*, to mention but a few.
There are glass artists who intentionally preserve or even highlight their distinctive sculptural style in cast glass objects, while taking advantage of the various peculiarities that emerge in the mold-melting process. Svoboda refines his mold-melted pieces with partial cutting in the same manner that he cold-decorates poured glass blanks. In this manner, he has produced topaz, ruby and cobalt glass sculptures, cut and polished in a way that brings out small yet distinctive details. These include *Sunset*, *Arizona*, *Cleopatra*, *Sea*, *Iceberg, Evening*, and other works. He has mastered a wide range of technical and artistic challenges, ranging from vases, ashtrays and plates, through paperweights, souvenir items (*Dr. Josef Petzvald*) and medals for winners of various competitions, to sculptures, spatial installations and lighting devices. He has created the *Atomic Age* glass structure (which is a wall composed of vertically arranged plate glass sections decorated with wheel-cut details) for a bank in Žďár nad Sázavou, walls from topaz glass and crystal rings joined together by metal links for the Research Institute in Brno, and a technically similar free-standing nine-meter-high illuminated cylindrical object for the foyer of the Jiří Myron Theater in Ostrava. Another distinctive aspect of Svoboda's artwork is represented in his glass lighting objects produced for the plenary hall of the Strojimport company and the chancellor's office of the Czech Technical University in Prague. He has created chandeliers assembled from geometrically cut crystal rods for the chateau in Žďár nad Sázavou, the convent of the Barnabites on Hradčanské Square in Prague, and the auditorium of the Natural Sciences Department of Charles University in Prague. This long list is far from complete.

This monograph devoted to the life-long creative pursuits of the glass designer and artist Jaroslav Svoboda is a pictorial testimony to the accomplishments of a man who has aligned his life and art with glass. This selection of his works attests to his versatility, rarely seen elsewhere, making this volume different from all other books on glass artists released so far. Presented here is an array of glass objects ranging from utility products and decorative objects, to blown, cast, mold-melted and wheel-cut sculptures created in his glass studio, as well as interior compositions and original lighting devices.
This book is evidence of the artist's diligence, creative ingenuity and ability to meet and master every conceivable challenge and technique used in the manufacture of Czech handmade and studio art glass. The photographed pieces commend their creator and celebrate glass as the most beautiful and most mysterious art medium ever created by man.

Translated by Linda Paukertová

Jaroslav Svoboda ml.

se narodil 9. února 1938 v Sokolči u Poděbrad. Jeho otec byl brusičem skla ve sklárně Inwald v Poděbradech. Doma měl kuličský stroj a ve volných chvílích na něm pracoval. *Brousit jsem začal, když mě otec doslova posadil na opěrku pro ruce, takže jsem měl nohy ve vaně pod brusným kotoučem. Když matka vzpomíná na moje začátky, říká, že jsem si právě v Sokolči zkoušel rýt obrázky na tabulky okenního skla už ve čtyřech letech.* (J. Svoboda)

Exkurz 1 - Jaroslav Svoboda st.

6. Jaroslav Svoboda st. se synem Jiřím.

6. Jaroslav Svoboda, Sr. and his son Jiří.

1953 - 1957

Na Průmyslové škole sklářské v Železném Brodě byl žákem ředitele Stanislava Libenského, profesorů Jaroslava Brychty, Ladislava Přenosila a Božetěcha Medka. Obor broušení skla absolvoval v brusičském oddělení u dílenského učitele Břetislava Nováka.

Sklářská škola v Železném Brodě pro mne nebyla pouze jednou ze středních škol, ale zcela záměrným a logickým krokem. Břetislav Novák byl neuvěřitelně houževnatý, poctivý, precizní člověk. Neustále experimentoval, hledal nové cesty v broušení. Například věci broušené na hladině zaléval nejdřív do sádry. Doslova je soustružil. Snažil se, abychom my žáci šli stejnou cestou, nenechával si nic pro sebe ... Nesporný vliv na mne měl Libenský… Důležité byly také okamžiky, kdy do Železného Brodu přijeli Franta Tejml, Ladislav Oliva nebo Václav Cigler provádět klauzury. Ti byli v té době pro nás skoro jako bozi. My z nich byli úplně vyšinutí… hned se to všechno zbláznilo, všechny vzájemné vztahy se nabouraly… (J. Svoboda)

Jaroslav Svoboda st. (1914-1991) se narodil v Sokolči u Poděbrad. V Kolíně se měl vyučit zámečníkem, ale po třech dnech z učení utekl a našel si místo v poděbradské sklárně Inwald. Prošel v ní téměř všemi provozy včetně brusírny. V letech 1928-1931 se u mistra Jana Šmejrka vyučil brusičem olovnatého křišťálu. Stal se špičkovým řemeslníkem, který ovládal i nejnáročnější způsoby ručního tvarování a zdobení skla za studena. Po 2. světové válce založil v Sokolči, odkud do Poděbrad dojížděl několik brusičů, malou brusírnu skla. *Říkali mu: „Jardo, máte doma stodolu, ať ti ji táta dá a postav brusírnu.“ Ale stejní lidé, kteří mu tohle na začátku nadšeně říkali, mu v roce 1948 prostě rozkradli, co mohli. Najednou byl pro ně třídní nepřítel. Poděbradské sklárny odvezly v podstatě všechno zařízení, surovinu, hotové výrobky. Zmizelo to v nenávratnu ... Obdivuji, že si otec jeden stroječek někde „zašil“, znova postavil a při tom všem si dál dělal, i když asi šest let musel dělat v hospodě, protože ho nikde nechtěli zaměstnat. V poděbradských sklárnách mu vyhlásili totální bojkot ...* (J. Svoboda)

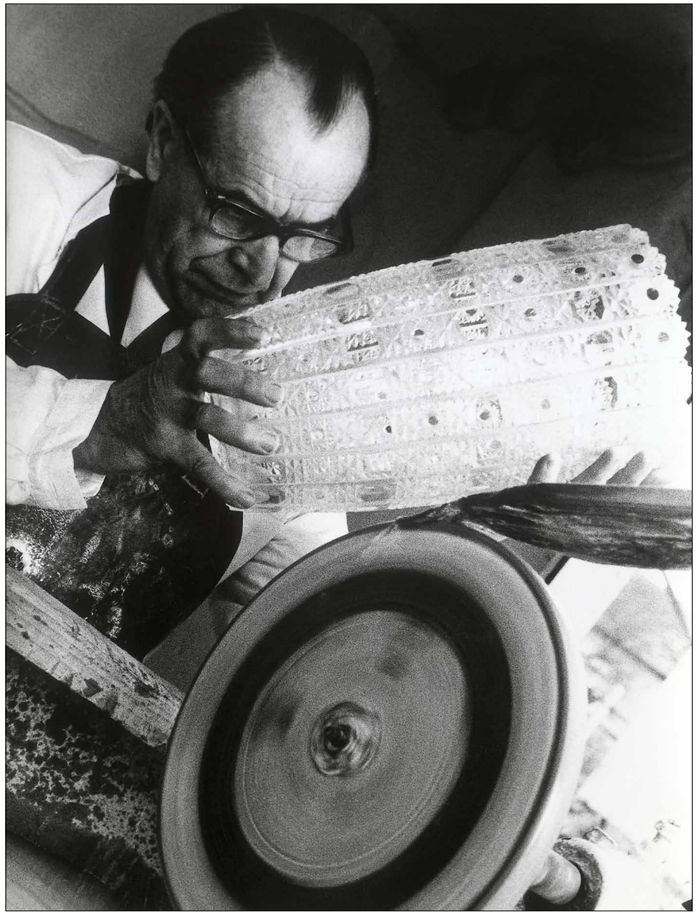
(pokračování na straně 24)

Od roku 1957 pracoval v brusírně Výtvarných řemesel v Chabrech u Prahy, v šedesátých a sedmdesátých letech v ateliéru Ústředí uměleckých řemesel ve Vodičkově ulici v Praze. Realizoval tam např. ceny pro vítěze v Praze konaného mistrovství světa v krasobruslení (1962), broušené vázy pro oficiální zahraniční hosty vlády ČSSR, stolní soupravy s broušenými a leptanými státními znaky pro kanadské a americké velvyslanectví v Praze, broušenou mísu z červeným rubínem přejímaného skla pro výstavu uměleckých řemesel v Mnichově (zakoupila Královská galerie v Londýně), vázy podle návrhů Miloslavy Svobodové pro Světovou výstavu EXPO 67 v Montrealu, dekorativní předměty podle návrhů Františka Víznera a svého syna Jaroslava pro Staroměstskou radnici v Praze, ale také unikátní předměty podle vlastních návrhů, např. objekt s raketou prvního kosmonauta Jurije Gagarina pro moskevský Kreml, broušené skleněné plastiky *Životní dílo, Jitřenka, Váza s rovníkem,* vázu *Venuše,* talíře *Rhapsodie v modrém, Hvězda* aj. Podílel se na restaurování monstrance z pokladu katedrály svatého Víta na Pražském hradě a na dalších prestižních úkolech.
Stal se *mistrem uměleckých řemesel*, roku 1971 získal 3. cenu v soutěži Ústředí uměleckých řemesel za nejlepší uměleckořemeslná díla realizovaná v letech 1968-1970, dále bronzovou medaili za provedení osmi návrhů na ceny vítězům Letních olympijských her v Mnichově (1972) a Bavorskou státní cenu se zlatou medailí na Mezinárodním veletrhu uměleckých řemesel (EXEMPLA) v Mnichově (1979).

Svobodovými spolužáky byli Bohumil Eliáš, Pavel Ježek, Jiří Ryba, Dagmar Kudrová, Milada Ročejdlová. O rok dříve začali studovat Libuše Hlubučková, Jan Schmid, Karel Vaňura, František Vízner a Milan Vobruba, o rok později Zdenka Mašatová, Miroslav Mlynář, Jindřich Rejnart, Eliška Rožátová aj.

1959 - 1960
Pracoval ve vývojové dílně Výtvarných řemesel v Praze.

1960 - 1969
Zaměstnán v ateliéru brouseného skla Ústředí uměleckých řemesel (ÚUŘ) v Praze. ÚUŘ mělo v Praze ateliéry skleněné mozaiky (František Tesař), vitráží zasklívaných do olova (Josef Jiřička), leptaného

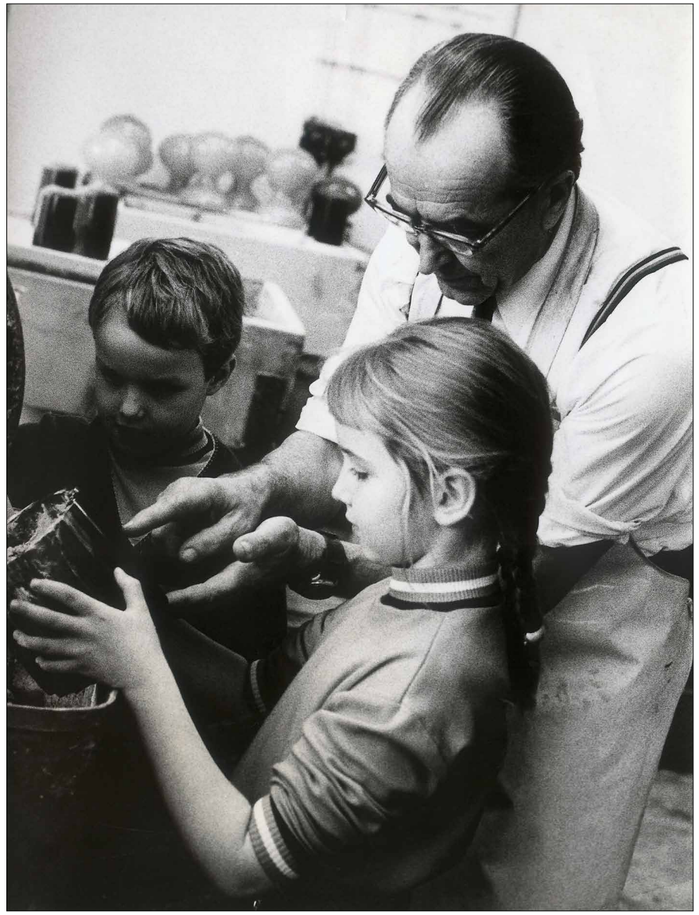
7. Jaroslav Svoboda st.

7. Jaroslav Svoboda, Sr.

skla (Bohumil Šimice) a brouseného skla, ve Škrdlovicích sklářskou huť a v Brně ateliér vitráží. Brusičský ateliér vedl Evžen Jokl a po něm Jaroslav Svoboda. (ÚUŘ mělo také ateliéry a dílny pro uměleckou keramiku, kovářství, dřevořezbu, tvorbu šperků, gobelínů, kovolitectví aj.)
Exkurz 2 - Brusírna ÚUŘ v Praze

1964
Umělecká komise ÚUŘ pro broušené sklo schválila první Svobodovy návrhy a doporučila je pro malosériovou výrobu v brusírně ÚUŘ.

1965
Pověřen vedením ateliéru broušení skla ÚUŘ v Praze.

8. Jaroslav Svoboda st.
s vnoučaty Ivem a Kateřinou.

8. Jaroslav Svoboda, Sr. with his grandchildren Ivo and Kateřina.

Brusírna Ústředí uměleckých řemesel ve Vodičkově ulici v Praze.
Založil ji roku 1954 jako dílnu broušení a rytí skla Ústředního družstva uměleckých řemesel Evžen Jokl, brusič se zkušenostmi z Ateliérů Uměleckého skla v Novém Boru. Po vzniku Ústředí uměleckých řemesel, organizace v působnosti Ministerstva kultury ČSR (zákon č. 56/1957 Sb.), se od 1. ledna 1958 stala jedním z jeho ateliérů. V souladu s posláním ÚUŘ vyráběla unikáty a malé série řemeslně a umělecky kvalitních broušených předmětů podle návrhů schválených uměleckou komisí.[1]) Spolupracovala také s Ústředním výtvarným střediskem pro průmysl skla a jemné keramiky a jeho pokračovatelem Ústavem bytové a oděvní kultury (ÚBOK). Její brusiči zhotovovali předměty především podle návrhů externích spolupracovníků-výtvarníků, v 50. a 60. letech Mileny Velíškové, Marie Stáhlíkové a Věry Liškové, v 60. letech také výtvarnice škrdlovické sklárny Miloslavy Svobodové a později Františka Víznera, v 70. a 80. letech podle dalších návrhů Františka Víznera a Jaroslava Svobody, ale také podle návrhů Pavla Hlavy, Karla Wünsche, Jiřího Harcuby, Vladimíra Jelínka, Ladislava Olivy, Jana Exnara, Jaromíra Rybáka, Vladimíra Žahoura aj., příležitostně také podle návrhů vlastních. S brusiči spolupracovali studenti sklářských ateliérů Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě z ateliéru doc. Václava Ciglera. Ateliér zaměstnával tři až pět brusičů. Byl mezi nimi také Svobodův otec Jaroslav Svoboda st., dále Karel Kopecký, později Martin Rosol aj. Nejčastěji pracovali se škrdlovickou sodnodraselnou surovinou, v případě zájmu také s olovnatým křišťálem z jiných podniků. Prvním vedoucím ateliéru byl jeho zakladatel Evžen Jokl. Zůstal jím až do roku 1965.

Po něm byl vedením pověřen Jaroslav Svoboda jun., který přišel jako brusič v roce 1960. Vedl jej až do roku 1969, kdy odešel do Škrdlovic. Petr Foltýn přišel do ateliéru v roce 1962 a jeho vedoucím byl v letech 1969 až 1980. Roku 1973 nastoupil Jan Štohanzl. Roku 1981 vystřídal Foltýna ve vedení ateliéru. Vedoucím byl až do roku 1989. Ateliér vyráběl broušené vázy a dekorativní předměty pro náročné domácí i zahraniční zájemce, podílel se na realizaci exponátů pro čs. expozice na světových výstavách v Bruselu a Montrealu, výstavu čs. skla v Moskvě aj., zhotovoval předměty pro státní reprezentaci, Pražský hrad, Staroměstskou radnici, čs. zastupitelské úřady v zahraničí i zahraniční zastupitelské úřady se sídlem v Praze, výtvarně řešil a prováděl ceny pro soutěže, příležitostně také větší interiérové objekty. Ateliér byl zastoupen na domácích i zahraničních výstavách skla a uměleckých řemesel, Skloexportem pořádaných přehlídkách československého skla, na Mezinárodních výstavách uměleckého řemesla / EXPEMPLA/ v Mnichově, kde se některé jeho výrobky dočkaly i nejvyššího ocenění – Bavorské státní ceny se zlatou medailí, na Světové výstavě uměleckých řemesel v Torontu, Quadrienále uměleckých řemesel socialistických zemí v Erfurtu aj.

[1]) Členy umělecké komise ÚUŘ jmenoval SČSVU, po roce 1970 SČVU. Měla lichý počet členů a převažovali členové Svazu. Byla-li devítičlenná, bylo v ní pět jeho zástupců, byla-li sedmičlenná, čtyři. Zástupci ÚUŘ byli v menšině.

1966 - 1970
Externě studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

1966
Spolupracoval s Miloslavou Svobodovou; provedl také její vázy z olovnatého křišťálu s vybroušenými čočkami pro Světovou výstavu EXPO 67 v Montrealu.
Pracemi podle vlastních návrhů byl poprvé zastoupen v expozici Ústředí uměleckých řemesel na mezinárodním veletrhu uměleckých řemesel *EXEMPLA - Form und Qualität* v Mnichově.

1967
Stal se mistrem uměleckých řemesel.
Měl první samostatnou výstavu v Gallery Primavera v Londýně.
Royal College of Art v Londýně projevila zájem o jeho půlroční působení jako lektora broušeného skla, ale sekce užitého umění SČSVU vyslala do Londýna jiného výtvarníka.

1968
Ve spolupráci s Františkem Víznerem realizoval 25 broušených předmětů pro rekonstruované prostory Staroměstské radnice v Praze.
... Léta v pražském ateliéru broušení skla ÚUŘ byla velmi příjemným obdobím mého života. Obzvláště plodná byla spolupráce s Miluškou Svobodovou; přinesla řadu významných realizací. V šedesátých letech Praha kvasila kulturou a u nás se scházeli lidé od kumštu. Vedoucí ateliéru Evžen Jokl byl vynikajícím brusičem, hrál na různé hudební nástroje, skládal muziku a pustil se i do operety, sochařil a měl další zájmy. Živě si pamatuji na časté návštěvy jazzmena JUDr. Arnošta Kafky a Evžena Jegorova, zastavovaly se tam dvě známé české herečky a samozřejmě sklářské výtvarnice Maria Stáhlíková, Milena Velíšková a Věra Lišková. První dvě byly spolupracovnicemi našeho ateliéru i škrdlovické sklárny a významným způsobem poznamenaly jak jejich produkci, tak i naše myšlení. Chodil k nám i v mnoha směrech kontroverzní, ale podle mého soudu dosud nedoceněný a nepřekonaný sklářský teoretik a hlavně organizátor Karel Hetteš.
Konkrétním plodem kulturního kvasu a tvůrčího ovzduší v Praze byla i činnost našeho spolupracovníka-uměleckého brusiče Karla Kopeckého. V dětství se učil hrát na klavír, teď se ke hře vrátil a se svým kamarádem Jindřichem Faktorem, který mu začal dělat dvorního textaře a organizátora, založil spolu s dalšími lidmi malé divadélko. Karel skládal a účinkoval i v divadle Rokoko, takže do našeho ateliéru zašel několikrát i pan Darek Vostřel a Waldemar Matuška. Karel vedl bohémský život, projevila se u něj jakási krize z úspěchu, a tak začal pracovat jen na půl úvazku ... Po vynikajícím kamarádovi, brusiči i hudebníkovi, zbyly hlavně písničky „Schody do nebe“ a „Mrholí“, které se hrají dodnes.
Přiznávám se, že také já začal psát texty a povídky, ale nevydržel jsem u toho. Sklo bylo silnější. Začal jsem intenzivně kreslit, umělecká komise mně přijala některé návrhy, začala se rodit spolupráce s jmenovkyní Miluškou Svobodovou, výtvarnicí ve Škrdlovicích, Jiřím Harcubou, Pavlem Hlavou, Ladislavem Olivou a dalšími. (J. Svoboda)

1969
V listopadu 1969 byl pověřen vedením sklářské hutě Ústředí uměleckých řemesel ve Škrdlovicích.
Exkurz 3 - Počátky sklářství na Českomoravské vysočině
Exkurz 4 - Škrdlovická sklárna v letech 1941-1969 (strana 28)
Exkurz 5 - Škrdlovická sklárna v letech 1970-1991 (strana 31)
Můj odchod do Škrdlovic v lednu 1969 nebyl motivován nějakou touhou po funkci. Využil jsem tuto nabídku jako příležitost být přímo u materiálu. Původně jsem tam jít nechtěl, byl jsem na tak velkou sklárnu mladý, ale přemlouvali mě někteří výtvarníci a členové umělecké komise, protože sklárnu vedli „odborníci“, kteří měli se sklem málo společného a na její úrovni to bylo vidět. Stagnovala. Nakonec jsem souhlasil. Nejdříve na půl roku, na rok, na dva a nakonec z toho bylo osmnáct let. (J. Svoboda)
Ve Škrdlovicích byl vedoucím sklárny, ale také designérem. Do konce osmdesátých let pro ni vytvořil přes padesát uměleckou komisí schválených kolekcí váz, mís a misek, talířů, popelníků, svícnů a dekorativních předmětů. Pracoval na hutně tvarovaných a broušených plastikách i na objektech pro současnou nebo historickou architekturu.
... V době, kdy Svoboda nastoupil do Škrdlovic, ve sklárně brusírna nebyla. Brousila se jen dna hutních výrobků, aby se na stolech nekácely.

9. Jaroslav Svoboda st.,
Žardiniéra, 2. polovina 60. let,
přejímané a broušené sklo.

9. Jaroslav Svoboda, Sr.,
Jardinière, 2nd half of the 1960s,
cased and cut glass.

Počátky sklářství na Českomoravské vysočině sahají až do 14. století, ale první písemné zmínky o něm jsou až ze 16. století. Sklárny byly v Brušovci, Cikháji, Fryšavě, Českém i Moravském Heralci, Křižánkách, Lubné, Milovech, Svratouchu, Vříšti, Na Posekanci aj. Důvodem jejich postupného zániku byla koncem 19. století malá přizpůsobivost novým trendům. Až na ojedinělé případy přednostně vycházely vstříc místním potřebám předměty ručně tvarovanými z barevného skla, půvabnými, ale zahleděnými víc do minulosti než do budoucnosti. Přispěla k němu také nemožnost dopravy hnědého uhlí po železnici na Vysočinu a špatné spojení zdejších skláren se světem.
Od 60. let 19. století vznikalo nové středisko sklářské výroby v okolí Světlé nad Sázavou. Uplatnili se v něm i někteří skláři z Vysočiny. Akciová společnost J. Schreiber a synovec (J. Schreiber & Neffen) přeměnila roku 1861 bývalou papírnu v Josefodole na brusírnu. Roku 1882 postavila novou sklárnu sotva dva kilometry od nádraží ve Světlé nad Sázavou a vybavila ji Siebertovým generátorem na zplynování hnědého uhlí. Další sklárny a rafinérie vznikaly v Rudolfově Údolí, Dobroníně, Úsobí, Františkodole, Antonínově Dole, Tasicích aj. Specializovaly se na foukané i broušené výrobky z čirého nebo barevného a barevně přejímaného sodnodraselného skla, později také z olovnatého křišťálu. Před první světovou válkou dosahovala pozoruhodných výsledků například sklárna v Dobroníně. Pro pražský umělecký spolek Artěl realizovala návrhy arch. Josefa Rosipala a dalších výtvarníků.
Po znárodnění průmyslu (1945) vznikly nejdříve Spojené sklárny a brusírny Bohemia, n. p. se sídlem v Havlíčkově Brodě, k 1. lednu 1950 národní podniky Sklárny a brusírny Bohemia se sídlem v Josefodole a se závody v Tasicích, Františkodole, Mariadole, Smrčné Huti, Úsobí, Studenci a Pavlově a Dobronínské sklárny se sídlem v Dobroníně a dalšími závody v Antonínově Dole, Jihlavě, Dolní Smrčné, Brodcích u Jihlavy, Květinově u Havlíčkova Brodu, Věži u Havlíčkova Brodu a Postrkově-Lázních. K 1. lednu 1953 se podniky spojily ve Sklárnách Bohemia, n. p. Josefodol. Menší provozy byly zrušeny. Roku 1965 se n. p. Sklárny Bohemia sloučil s Poděbradskými sklárnami n. p. Poděbrady. Vznikl n. p. Sklárny Bohemia Poděbrady.

Škrdlovická sklárna v letech 1941-1969.

Sklářskou výrobu na Českomoravskou vysočinu vrátil sklářský mistr a podnikatel Emanuel Beránek (1899-1973), rodák z Krucemburku. Vyučil se v hornolužickém Bernsdorfu (1912-16). Po 1. světové válce se usadil v Polevsku na Novoborsku. Nejdříve byl sklářem Rudihutě (Rudinky), po její přeměně na družstevní huť začátkem 30. let ředitelem. Před připojením českého pohraničí k Německu na podzim 1938 z Polevska odešel. Pracoval v Karolince a Krásnu. V říjnu 1940 se odstěhoval do Škrdlovic, kde s bratry Jindřichem a Bohuslavem postavil malou sklářskou pec.

Po 2. světové válce chtěl výrobu skla přenést do Nového Boru, ale ministerstvo průmyslu nesouhlasilo. V říjnu 1945 sklárna nebyla kvůli nepatrné výrobní kapacitě jako jediná v ČSR znárodněna. V roce 1948 se ale znárodnění nevyhnula. Žádný národní podnik o ni neměl zájem, proto měla zaniknout. Zachránil ji energický zásah kulturních pracovníků. V roce 1952 se jí ujalo Ústředí lidové a umělecké výroby (ÚLUV) jako speciální, na rukodělné zpracování skla zaměřeného pracoviště. V následujícím roce ji převzal Výzkumný ústav výtvarné hodnoty, ekonomie a technologie, roku 1954 se stala pokusným závodem Ministerstva místního hospodářství, které ji roku 1955 předalo KNV v Jihlavě. Na základě jeho rozhodnutí byl propuštěn stálý výtvarník, přerušena spolupráce s externími výtvarníky a ukončeno vzorování. V roce 1956 ji převzalo Ústřední družstvo uměleckých řemesel a k 1. lednu 1958 Ústředí uměleckých řemesel (ÚUŘ). Začleněním do ÚUŘ sklárna získala ojedinělé postavení mezi českými sklárnami. Úspěch českého skla na XI. trienále v Miláně (1957) a přípravy na Světovou výstavu EXPO 58 v Bruselu přivedly do Škrdlovic žáky prof. J. Kaplického z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Někteří se potom stali jejími spolupracovníky.

V 60. letech již nesplňovala bezpečnostní, ani hygienické předpisy. Uvažovalo se o jejím zrušení.

Proto začal budovat brusírnu. Svůj volný čas začal věnovat tvorbě nových návrhů na broušené a hutní sklo. Stal se tak vlastně průkopníkem broušení hutního skla. Brusem se pokoušel škrdlovické výrobky dostat do vyšší umělecké roviny ... odcházel z Prahy s vědomím, že bude k nezaplacení skutečnost pracovat přímo s lidmi, kteří mají v rukou sklovinu, kteří jí mohou vdechnout jeho tvůrčí nápad. Z počátku byl příliš zavalen ředitelskými povinnostmi, staral se o výrobu, export, ekonomické záležitosti, učil se řídit, vždyť velká sklárna byla něco jiného než čtyřčlenný ateliér. Na umění zůstávaly jen chvilky volna po práci ... (Stano, 1986)

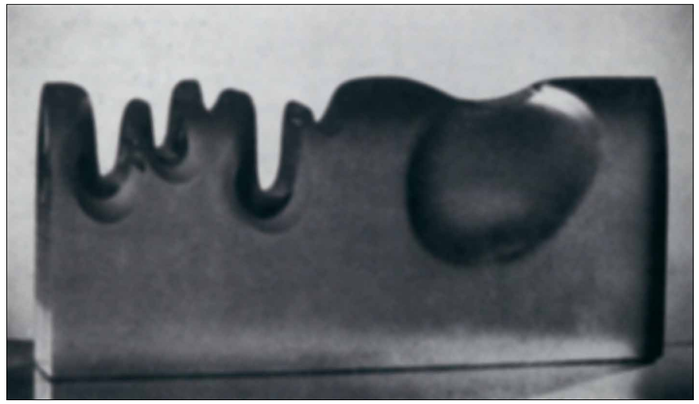
Výtvarníkovi, myslícímu v precizních, geometricky definovatelných plochách, v exaktních stereometrických tělesech, v čiré surovině, v optice lomu a odrazu, nabízí tato sklárna tvar kanoucí na písťale, hnětený dřevem, stříhaný jako těsto vánočního pečiva nůžkami a mačkaný kleštěmi, surovinu dlouhou, živou, ale neukázněnou, zato barevně bohatou, od čirého křišťálu přes všechny odstíny duhy až po opakní rubíny, takže víc keramické než sklářské, a optiku měkkých linií, barevných polotónů, sytostních přechodů, zkreslujících průhledů a povrchového lesku. Místo masivnosti křišťálového bloku tíhu hutního balvanu, místo křehkosti vybroušené hrany fragilnost vyfouknuté bubliny.

Právě jeho práce z roku 1969 ukazují tento konflikt. Jsou to velké vázy – Svobodův smysl pro stavbu tvaru nedovoluje začít s maloformátovými experimenty - ze syté barevky a sestávají z koule a polokoule, na

10. ***Objekt-krychle***, 1971, broušené křišťálové a modré sklo s bublinami, v. 11 cm, unikát.

10. ***Cube Object***, 1971, cut crystal and blue glass with bubbles, height: 11 cm, one-of-a-kind piece.

11. ***Objekt-váza***, 1972, broušené a matované křišťálové sklo, š. 29 cm, unikát.

11. ***Vase Object***, 1972, cut and matte-treated clear glass, width: 29 cm, one-of-a-kind piece.

12. ***Řeka***, 1984, dvoudílná plastika, lité, broušené, leštěné a matované azurové sklo, v. 80 cm, unikát.

12. ***River***, 1984, two-piece sculpture, cast, cut, polished and matte-treated azurite glass, height: 80 cm, one-of-a-kind piece.

které je případně ponechán měkký, cibulovitý tvar kopny. Elementárně geometrická forma koule je tu opět základem, i když jeho zpracování ponechává fyziologicky citlivé ruce skláře, jemuž vzdává čest ponecháním měkkého tvaru kopny. Optické vlastnosti temné barevné suroviny zvyšuje lesklou, reflektující vrstvičkou přetaženého křišťálu i a zranitelnost skla, která je neoddělitelným atributem této suroviny, symbolizuje zdánlivě nestabilním tvarem koule.

V následujícím roce pokračuje Svoboda v „pokoušení“ hutní techniky škrdlovických mistrů od povrchového pojednání suroviny tradičním niťováním až po netradiční foukání bubliny kolíkem. I tady se projevuje snaha po pevném, geometricky jasném tvaru, který dostává typicky hutní výraz v kulovité křišťálové váze, jejíž elementární tvar je vyjádřen, symbolizován jedinou barevnou nití, jakoby zaznamenávající průsek vertikální roviny koulí. I škrdlovické antice, oné „znouzectnosti“ zdejších počátků, vzdal hold po svém - přísně válcovitou vázou, jejíž objem je definován až k opaknosti vedoucím množstvím bublin kalné suroviny a karikován horním okrajem ze stříhaných a měkce přehýbaných nosů.

Jedenasedmdesátý rok přinesl v práci Svobody další zpevnění formy. Kombinuje sice dále přejímané a podjímané barevky, ale definuje přesněji jejich jednoduše geometrický tvar. I tam, kde k dosažení určité dekorativnosti multiplikuje zdrobnělý tvar, jako ve vázách, kterým říká „housenky“, užívá přesného oblouku a výžlabku v mechanickém sledu. S tímto úsilím souvisí i prvé použití pevné formy. Foukání do formy napevno mu umožňuje sáhnout po tvaru blízce příbuznému tvaru vzniklému broušením. A poněvadž nemá k dispozici klínový zářez brusného kotouče, nýbrž nůžky a barvu, užívá jich. Ne ovšem oněch tradičně škrdlovických barev, průsvitných, přecházejících do ztracena nebo překrývajících se v různých valérech, ale roubík sytě barevného opakního rubínu. Z něho odstříhává nálep, který si po rozfouknutí zachovává měkce nepravidelné, ale přesné obrysy. A Svoboda využívá ihned dovednosti škrdlovických mistrů k tomu, aby co nejvíce omezil náhodnost tvaru, vznikajícího rozfouknutím odstřihnuté kapky nálepu

13. ***Mísa***, 1973, hutně tvarované azurové sklo s plastickými nálepy, SŠ, v.č. 7301/26 cm.

13. ***Bowl***, 1973, hot-formed azurite glass with applied decorations, Škrdlovice works, Production No: 7301, height: 26 cm.

nebo niti, aby z této náhodnosti ponechal jen to, co odpovídá stylizaci tohoto pracovního postupu, aby ho co nejúsporněji, ale co nejostřeji vyjádřil. Ze soustředných kruhů vytváří barevné terče ve dně i na boku tvaru a vrcholného vyjádření tohoto principu dosahuje ve válcovité váze, ovinuté v horní části širokým, měkce zvlněným límcem, jehož bílý pás je proťat tenkou hnědou linkou, taženou v proměnlivé síle a měkkých křivkách v duchu linií řezáčů monogramového písma. Jinak přináší dvaasedmdesátý rok další pokračování ve zvládání a využívání škrdlovické hutničiny. Niťování – řekneme-li špinování, pochopíme všechnu krásu, ale i hrůzu manýrismu této prastaré techniky - mění se mu v ovíjení jádra silným pramenem křišťálu, který je v konečném zpracování podřízen elementární formě válce tak, že přestává být dekorem a stává se základnou, technickým článkem tvaru. Také nálepy, jimiž pokrývá základní jádro, sválí do přísné formy válce a podřídí jeho výtvarné hmotě. Ale jakoby to vše nestačilo, vrací se Svoboda nakonec opět k tvarujícímu brusu a z hutně přejímaného barevného jádra vybrušuje vázu čočkovitého půdorysu s břity zraněnými válcovitým výbrusem, aby spojil možnosti huti i své k jednotnému účinu.
… Už v roce 1970 řešil problém bubliny. Bublina se stala v posledním desetiletí prostředkem vyjádření vnitřního prostoru skloviny. Bublina náhodná, statická, dynamická v konfliktu s odpovídajícím tvarem odkryla to, co má sklářská plastika navíc proti tradičnímu sochařství. Svoboda zvládl ve Škrdlovicích – a právě tam – tvar i sestavu bublin tak dokonale, že je dokáže tvarovat i řadit s přesností blížící se přes-

14. ***Mísa***, 1972, do rotační formy foukané modré sklo s nepravidelným do prstence rozfouknutým nálepem z bílého a modrého rubínu, SŠ, v. 34 cm.

14. ***Bowl***, 1972, blue glass with blown, irregular swirl design in white and blue flashing glass, turn-mold blown, Škrdlovice works, height: 34 cm.

nosti brusu. Dokázal řadit tvarované bubliny v centrální symetrii jako okvětní plátky, v uzavřeném postupném rytmu i ve dvou vrstvách, opticky se prostupujících. Tím převedl význam bubliny na jinou úroveň. Vytvořil z ní prostorový obrazec, využil jeho kresebných hodnot a podtrhl jeho optický účinek. Ne náhodou zarámoval je blokem suroviny do nejjednodušších kvádrů či válců. Jeho skupiny bublin není třeba doplňovat ve fantastický vesmír. Jsou pevné, hotové, existují samy o sobě.
Jako dovedl v případě bublin využít virtuozitu škrdlovických sklářů, dovedl se jí i posmívat. Snad se chtěl pomstít za to, že hutní sklo nedokáže splnit jeho představy o přesném tvaru, navrhl proto vázy, a byly to velké vázy, jakoby soustružených tvarů, ale nechal je v některé jejich části zbortit, zkřivit nebo propadnout, aby tak svérázně stylizoval charakter této podivuhodné suroviny.
Sklo ovšem zaujalo Svobodu i jako prostředek vyjádření plastického. Z čisté hutní techniky vycházejí jeho svazky květů, připomínající jakési obří krokusy. (Stehlík, 1973)
Svobodovy první kolekce pro škrdlovickou sklárnu: *Vázy-koule* z azurového skla s vertikálním zeleným pruhem, v.č. 6961/14, 18 a 23 cm. *Vázy-Přesýpací hodiny,* foukané do rotačních forem z křišťálového, sytými červenými nebo žlutými rubíny přejímaného skla - v.č. 6965, ve čtyřech velikostech od 16 do 29 cm, (tvar „přesýpacích hodin“ využil také v realizacích do architektury; znova se k němu vrátil první kolekcí

Škrdlovická sklárna ÚUŘ v letech 1969-1991.
Jaroslav Svoboda se stal vedoucím sklárny v roce 1969 a začal budovat nový hutní provoz s cílem vytvořit zde středisko uměleckořemeslné sklářské výroby. Zřídil vzorkovnu a brusírnu, generátorový plyn nahradil zemním plynem. Rozšířil spolupráci s výtvarníky. Organizoval první sklářská sympozia v Československu (i ve světě!).
Když jsem po deseti letech práce v pražském ateliéru broušení skla převzal řízení sklárny Ústředí uměleckých řemesel ve Škrdlovicích, byl jsem přesvědčen, že sklárna by měla rozhodnějším způsobem přispět k úspěchům našeho sklářství a v širších souvislostech i k formování nového pojetí bydlení a životního prostředí. Ve sklárně se vytvořila ta nejlepší parta lidí, jakou si dovedu představit. Žádná fluktuace, když odchod, tak do důchodu, převaha mladých lidí, kteří mají chuť a snahu ve své profesi něco dokázat.
… Velkým úkolem byl vlastní výrobní program. Jak sladit požadavky exportu a domácího trhu, které jsou někdy dosti rozdílné, jak netradičním způsobem získat nové výtvarné návrhy a jak podnítit řemeslnou a koneckonců i tvůrčí iniciativu samotných sklářů. Tak se ve Škrdlovicích zrodila myšlenka pořádat sklářská sympozia … (J. Svoboda)
Hlavním výtvarníkem sklárny byl v letech 1967 až 1976 František Vízner. Externě s ní spolupracoval i v letech 1979, 1980-1982, 1984, 1986, 1990 a 1991.
Svoboda pro škrdlovickou sklárnu navrhoval nové předměty v letech 1969-1975, 1977-1981, 1983-1988, 1990; roku 1977 se stal také jejím vedoucím výtvarníkem. Vytvořil pro ni přes padesát uměleckou komisí schválených a do výroby zařazených kolekcí váz, talířů, mís a misek, popelníků, svícnů a dekorativních předmětů. Výtvarný dohled nad sklárnou měl i po ochodu na VŠUP do Prahy, kdy se stal jejím vedoucím Petr Hora.

(pokračování na straně 32)

S vědomím umělecké komise zval Svoboda ke spolupráci zkušené i začínající sklářské výtvarníky Ilju Bílka (1981, 1982, 1986), Ivo Buriana (1974, 1975), Miroslava Čermáka (1988), Jana Exnara (1980-1982, 1984, 1986, 1988, 1990), Jana Gabrhela (1977), Stanislavu Grebeníčkovou (1980, 1983), Milana Handla (1986), Pavla Hlavu (1977, 1980), Ivanu Houserovou (1988), Vladimíra Jelínka (1969, 1973), Jiřího Jetmara (1977, 1988), Pavla Ježka (1974-1977, 1979, 1982), prof. Stanislava Libenského (1973, 1977, 1980), Jaroslava Matouše (1988), Ivana Mareše (1988), Ladislava Olivu (1973, 1976, 1977, 1979, 1980, 1983, 1984, 1988), René Roubíčka (1972, 1985) a Miluši Roubíčkovou (1972, 1985, 1988), Ivo Rozsypala (1982), Elišku Rožátovou (1984), Jaromíra Rybáka (1982, 1986), Danu Vachtovou (1969, 1970), Vladimíru Vopálkovou-Klumparovou (1981-1983), Karla Wünsche (1969-1972, 1976, 1977, 1979, 1980, 1982 a 1983) a Jiřinu Žertovou (1969-1971, 1984).
Nové výrobky navrhovali také sklářští mistři Jan Beránek (1969, 1980), Jaroslav Beránek (1975, 1980, 1990), Rudolf Beránek (1969, 1971, 1973, 1978, 1979, 1986), Petr Hora (1973, 1975, 1976, 1978, 1979, 1983-1988, 1990, 1991), Jan Juda (1978, 1979, 1985), V. Kreuz (1988, 1989), Milan Nosek (1986, 1988, 1990), Ladislav Paleček (1969, 1970, 1972-1981, 1983), P. Stejskal (1976, 1978, 1981), František Špinar (1973, 1976) aj.
Škrdlovické sklo bylo prezentováno v odborném tisku a na výstavách. Na II. quadrienále uměleckého řemesla v Erfurtu (1978) získalo jednu z hlavních cen. Nechybělo na Skloexportem pořádaných přehlídkách československého skla v zahraničí.
Počátkem 90. let byla škrdlovická sklárna v souladu s tzv. restitučním zákonem vrácena zakladatelovým potomkům.

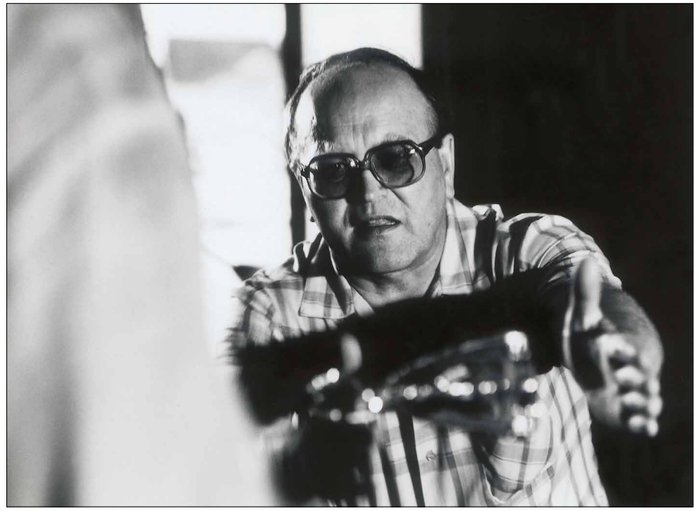

15. J. S. se spolupracovníky Jiřím Vencálkem a Milanem Noskem ve škrdlovické sklárně ÚUŘ.

15. Jaroslav Svoboda with fellow glassworkers Jiří Vencálek and Milan Nosek at the Center for Artistic Crafts' glassworks in Škrdlovice.

výrobků pro AGS Karlov), *vázy a mísa* s barevnými rubíny „broky" nabalovanými na základní tvar, vysoké 11 až 32 cm, v.č. 6970 až 6977. Začal vytvářet individuální hutně předtvarované a broušené sklo, které postupně přecházelo v objekty a plastiky, např. v broušené objekty se vzduchovými bublinami, *Spirálu* aj.

1970
První sklářské sympozium se ve škrdlovické sklárně ÚUŘ konalo ve dnech 13. a 14. listopadu za účasti výtvarníků Jiřího Harcuby, Stanislava Libenského, René Roubíčka, Viléma Veselého a Františka Víznera, sklářů škrdlovické hutě Jana Beránka, Jaroslava Beránka, Rudolfa Beránka a Františka Špinara a sklářů-externistů Emanuela Beránka, Josefa Rozinka, Františka Čejky, Karla Švandy a Jozefa Szabó.
... bylo to vlastně velké setkání nejlepších sklářských mistrů z celé republiky. Snad proto, že bylo první, a že mělo skutečně slavnostní, ale i bezprostřední a neopakovatelnou atmosféru společenskou, hlavně však pracovní, nám nejvíce utkvělo v paměti. V dalších ročnících jsme postupně hledali nejvhodnější pracovní náplň setkání a zvali hlavně skutečně začínající výtvarníky... (J. Svoboda)
(První mezinárodní sklářské sympozium se v Curychu konalo roku 1972. Ve Škrdlovicích se sklo tvořilo, tam se o něm jen hovořilo.)
Exkurz 6 - Škrdlovická sympozia (strana 33)

16. Jaroslav Svoboda vzoruje ve škrdlovické sklárně ÚUŘ.

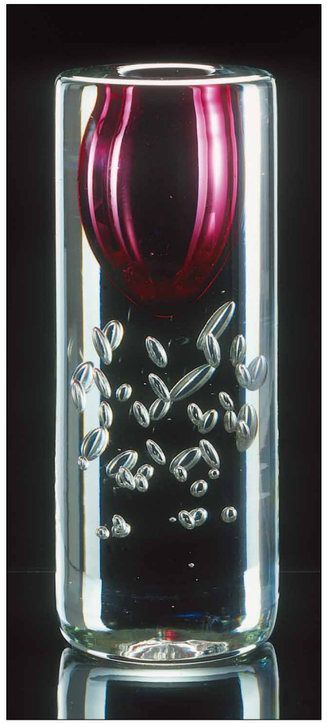
16. Jaroslav Svoboda making trial samples at the Center for Artistic Crafts' glassworks in Škrdlovice.

1971
V Československu měl první samostatné výstavy pod názvem *Sklo Jaroslava Svobody* v Městském muzeu v Táboře a ve Františkových Lázních.

1973
Čtvrtého sklářského sympozia ve Škrdlovicích (28. a 29. září) se Svoboda poprvé zúčastnil jako výtvarník. (Autorsky se podílel také na 5., 6., 7. a 8. sympoziu.)

1974
Měl samostatnou výstavu skla z let 1964-74 v Galerii Fronta v Praze. Prostorově ji řešil arch. Bohuslav Rychlink, do katalogu napsala dr. Alena Adlerová.
Bilancujeme-li výsledky Svobodovy zatím nedlouhé tvůrčí práce v oblasti unikátní ateliérové tvorby, v níž nesporně leží těžiště jeho práce, patří k jeho nejlepším a nejpůvodnějším realizacím ty, v nichž prvek hutní stojí v protiváze k brusičsky vybudovanému tvaru. Svobodův přístup k práci je samozřejmě určován jeho zkušeností brusičskou: složka tvarová je u něj dominantní. Formu cítí nadmíru precizně, geometricky jasně. Ale je to právě živelná bezprostřednost hutních tvárných postupů – vyjádřená volnou barevnou skvrnou, šmouhou, rojem bublin, zakřivením tvaru – která dodává jeho někdy až příliš chladným, spekulativním formám živost a napětí. Sbližuje tyto abstraktně dokonalé tvary s přírodou, zlidšťuje je, protepluje. (Adlerová, 1974)

Sklářská sympozia ve Škrdlovicích byla v 70. letech a na začátku 80. let vítanou příležitostí k přátelským a tvůrčím setkáním českých sklářských výtvarníků a mistrů. Nevznikaly na nich jen unikáty, ačkoliv jim někteří účastníci dávali přednost, ale také pro výrobu vhodné užitkové předměty.
První sympozium se konalo ve dnech 13. a 14. listopadu 1970, druhé 5. a 6. listopadu 1971, třetí 10. a 11. listopadu 1972, čtvrté 21. a 22. září 1973 v n. p. Karlovarské sklo-Moser v Karlových Varech a 28. a 29. září 1973 ve Škrdlovicích, páté 11. až 14. května 1977, šesté 11. až 14. prosince 1978, sedmé 9. až 12. října 1979 (poprvé se zahraniční účastí výtvarníků Aleksandara Portnoje z Jugoslávie a Volkharda Prechta z NDR, sklářů Stojana Krstiće a Petara Maniće z jugoslávského Paraćina), osmé 7. až 10. října 1980 (zúčastnil se Volkhard Precht z NDR a Rajko Rajkov z BLR), deváté 12. až 15. října 1983.
Sympozií se zúčastnili výtvarníci Jan Exnar (3x), Pavel Hlava (5x), Pavel Ježek (4x), Stanislav Libenský (7x), Ladislav Oliva (6x), René Roubíček (2x), Jiří Šuhájek (2x), František Vízner (6x), Karel Wünsch (3x), Askold Žáčko a Jiřina Žertová (2x) aj., škrdlovičtí skláři Jan Beránek (8x), Jaroslav Beránek (9x), Rudolf Beránek (4x), Ladislav Paleček (4x), František Špinar (8x) a ve funkci huťmistra Petr Hora (5x), externí sklářští mistři Emanuel Beránek (2x), Josef Rozinek (7x), František Danihelka (3x) aj.
... Myšlenka pořádat sympozia vznikla počátkem roku 1970 při uvažování o podmínkách rozvoje českého uměleckého skla v umělecké komisi pro sklo Ústředí uměleckých řemesel v Praze. Od myšlenky nebylo daleko k činu a tak se ještě v roce 1970 ve sklářské huti ÚUŘ sešli škrdlovičtí skláři s českými sklářskými výtvarníky ke společné práci poprvé. Úspěch prvního ročníku i ročníků dalších vedl v roce 1973 k rozšíření sympozia o účast n. p. Karlovarské sklo, v jehož dílnách se také – vedle Škrdlovic – uskutečnila část sympozia a jehož se také spolu s dalšími českými výtvarníky zúčastnili skláři dalších českých hutí. Tím vyvrcholila prvá etapa pořádání sklářských sympozií. Jejich
(pokračování na straně 42)

17. ***Váza***, 1974, hutně tvarované křišťálové sklo s kolíkovou technikou vytvořenou a zlatým rubínem zabarvenou dutinou, SŠ, v. 25 cm.

17. ***Vase***, 1974, hot-formed clear glass with a peg-made hollow colored with gold ruby glass, Škrdlovice works, height: 25 cm.

1975
Získal čestné uznání a diplom na výstavě *Výtvarní umělci k 30. výročí osvobození* a Bavorskou státní cenu se zlatou medailí na výstavě *EXEMPLA - Form und Qualität* v Mnichově.

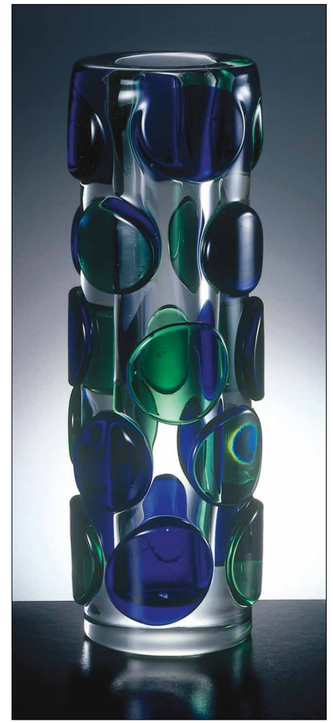
1976
Získal *mimořádné uznání* v celostátní soutěži SČVU a ČFVU k Mezinárodnímu roku ženy a Cenu Antonína Zápotockého.

1977
Získal titul *Vzorný pracovník kultury* za umělecky podnětnou a iniciativní organizátorskou práci.
Po odchodu Františka Víznera se stal také vedoucím výtvarníkem škrdlovické sklárny.

1978
Do katalogu společné výstavy *obrazů Františka Bukáčka a skla Jaroslava Svobody* ve Svitavách napsal úvodní slovo dr. Zdeněk Čubrda.

1979
Koncem roku 1978 se konala výstava *Skleněné plastiky Jaroslava Svobody* v Domě pánů z Kunštátu v Brně. Na jaře 1979 se opakovala v Galerii Čs. spisovatele v Praze. Psali o nich dr. Zdeněk Čubrda i dr. Karel Holešovský.
... Srovnáme-li současnou výstavu s předchozími, poznáme, že to, co autor před několika lety naznačil, rozvinul nyní do hloubky řešení jednotlivých problémů. Využívá při tom hutního tvarování, ale i řezání a broušení. Nejvýraznějších úspěchů dosahuje tam, kde oba postupy kombinuje. V prostorovém působení jsou nejjednodušší plastiky tvarované z neprůhledné skleněné hmoty do oblých či pravoúhlých objektů bez dalšího vnitřního členění. Blízko k nim mají i ty modelované z čirého skla, jehož průhlednost nahrazuje jiskřivý pískovaný povrch ... Pouze naznačena zůstává na výstavě Svobodova tvorba monumentální. Autor vytvořil řadu skleněných plastik, objektů a stěn, které dotvářejí životní prostředí a často obsahují ideově závažné sdělení. Celek výstavy ukazuje, že význam Svobodova díla lze hodnotit stejně tak v souvislosti současného sklářství, jako sochařství. (Čubrda, 1979)
... Pro současnou expozici vybral ze svého díla oblast umělecky nejzávažnější – skleněné plastiky – v nichž sublimuje Svobodovo veškeré tvůrčí snažení posledních deseti let v poloze pozoruhodně názorově dotvořené a umělecky vybroušené. Nepochybně se v těchto plastikách sloučilo mistrné zvládnutí sklářské profese ... Jaroslav Svoboda na této výstavě jednoznačně demonstruje úsilí o překlenutí tradičních předělů mezi oblastí uměleckořemeslné a volné tvorby se záměrem dokázat únosnost sochařských či plastických postupů pro náročné zpracování tvárné hmoty taveného či broušeného skla. Začleňuje se tak do aktuálního proudu moderního sklářství, které se výrazně odděluje od polohy užitkové či dekorativní

19. ***Váza***, 1972, hutně tvarované křišťálové sklo s modrými a zelenými plastickými nálepy, SŠ, v. 29 cm.

19. ***Vase***, 1972, hot-formed clear glass with blue and green applications, Škrdlovice works, height: 29 cm.

18. ***Váza***, 1970, hutně tvarované křišťálové sklo s pruhy ze smaragdových a třešňově červených rubínů, SŠ, v. 23 cm.

18. Vase, 1970, hot-formed clear glass with stripes from emerald and cherry-red flashing glass, Škrdlovice works, height: 23 cm.

20. ***Váza se třemi kruhovými terči***, 1970, barevné sklo foukané napevno do dřevěné formy, SŠ, v. 70 cm, unikát.

20. ***Vase with Three Discs***, 1970, colored glass still-blown into a wooden mold, Škrdlovice works, height: 70 cm, one-of-a-kind piece.

a stále výrazněji splývá s tendencemi soudobého avantgardního sochařství ...
... Svoboda je umělcem par excellence, jehož dílo dospělo do nepochybné zralosti, a proto je s hrdostí předkládáno veřejnosti. Svoboda v něm nezastírá návaznost na plodné tradice, nezapírá ani inspirativní pozornost k uměleckým proudům dneška. Dovede však rozeznít své dílo nezaměnitelně příznačnou osobitostí a invencí.
(Holešovský, 1978)
... důvěrné poznání sklářského řemesla, s nímž dodnes nepřerušil úzký kontakt, zformovalo nejzřetelněji jeho výtvarný výraz i uměleckou koncepci tvůrčího programu. Neboť Jaroslav Svoboda se stal zejména suverénním sklářem, který z výrazových a technologických předností i možností zpracování skla vytěžil zisky nejcennější a proto jeho plastiky i objekty zůstaly především sklářskými kreacemi par excellance. Čiré nebo barevné sklo zpracovává hutní technikou; obvykle se však nespokojuje jen s tímto klasickým stadiem, hutní tvar rafinuje brusičsky v různé intenzitě natolik, že z původní volně tvarované plastiky se stává náročně broušené dílo, které buduje svůj účin na rigorózní definovatelnosti geometrického tvaru. Toto záměrné a uvážlivé směřování k broušenému objektu či plastice rezonuje se Svobodovým tvůrčím naturelem, jemuž je vlastní spíše abstrahující a racionální než emotivní motivace. Avšak Svobodovy sklářské plastiky nejsou výsledkem korektní intelektuální kalkulace; rozmanité techniky, jako pískování povrchu, optické efekty, zpěnění či zaprášení skelné hmoty vnášejí do základní geometrizující koncepce napětí i vzrušení a rozehrávají v ní proměnlivou škálu příznačných sklářských efektů. Svoboda s oblibou a s promyšleným záměrem staví do kontrastu strohý, do vysokého lesku vybroušený tvar plastiky a objektu se sametově měkkým sfumatem povrchového matování, do něhož vybrušuje nejčastěji leštěné čočky či plošky. Jimi nahlížíme do nitra tvaru, do jakéhosi vnitřního mikrokosmu, v němž se jiskřivě třpytí vzduchové bubliny nebo se v něm zrcadlí svět v čočkové projekci. Tyto kontrasty, zvládnuté uvážlivou kázní, jsou pointovány i zabarvením skla nebo jeho částí a vyhrocovány předpokládaným a nezbytným účinkem světla.
K základním typům Svobodových sklářských děl patří především plastiky, jejichž tvar jakoby zchladlé, skanuté kapky je brusem, leštěním či matováním formován do výsledné kulovité podoby dozrálého plodu. Mocný vybroušený zářez naznačuje pozdější rozříznutí tvaru a odhalení jeho barevně volně tvarovaného vrstveného vnitřku. Vedle těchto kapkovitých tvarů, které reprezentují materiálovou prapodstatu skla nejvýrazněji, se Svoboda se zaujetím uchyluje k vertikálním válcovitým plastikám, které buď působí perfektností povrchového broušení barevné hmoty nebo kontrastem a transparentním bublinatým vnitřkem. Radikálním plošným sbroušením těchto „sloupů“ vznikají „stély“, v nichž se výrazně uplatňuje barevné odstínění hmoty i grafická kresba vzduchových bublin. Kombinací, sdružováním a dalším rozpracováním těchto dvou základních geometrických útvarů vznikají variace objektů či

plastik ... Pozoruhodnými experimenty jsou i plastiky vznikající vybroušením skleněných „valounů“ do stereometrických útvarů, působících jednak výrazovou siluetou či souhrnem ploch a plošek důsledně abstrahovaného tvaru. V nich Svoboda snad nejvýrazněji anticipuje klasické sochařské pojetí, aplikované na sklářskou techniku ...
(Holešovský, 1979)

1981
Byl jmenován zasloužilým umělcem za vynikající umělecké výsledky v oboru brouseného a hutního skla.
Jaroslav Svoboda patří k umělcům, kteří titul zasloužilého umělce získali jen za úzce osobní tvorbu, ale i za zásluhy o rozvoj svého oboru. Důkazem je prosperita škrdlovické sklárny za jeho vedení, možnosti,

22. ***Květ***, 1972, hutně tvarované azurové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými dutinami, SŠ, originál.

22. ***Flower***, 1972, hot-formed azurite glass with peg-made hollows, Škrdlovice works, original work.

21. ***Vesmír II***, 1978, hutně tvarované křišťálové sklo s topasovými nálepy, broušený skleněný sokl, v. 30 cm, unikát.

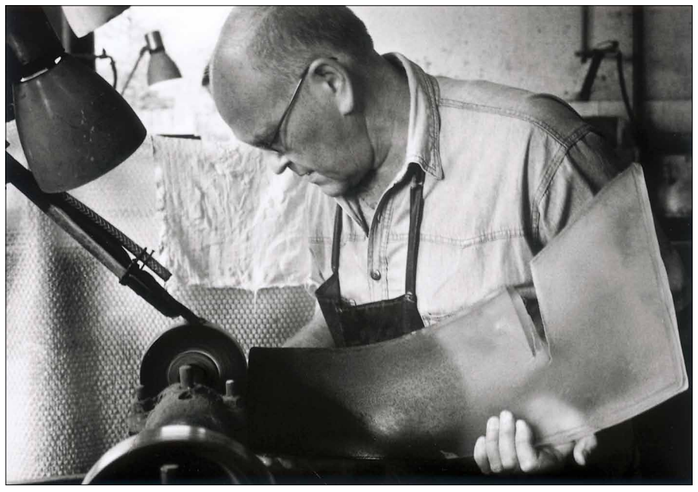
21. ***Cosmos II***, 1978, hot-formed clear glass with applied topaz glass designs, cut glass base, height: 30 cm, one-of-a-kind piece.

23. ***Plastika I***, 1980, hutně tvarované topasové sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 40 cm, unikát.

23. ***Sculpture I***, 1980, hot-formed topaz glass, marble base, Škrdlovice works, height: 40 cm, one-of-a-kind piece.

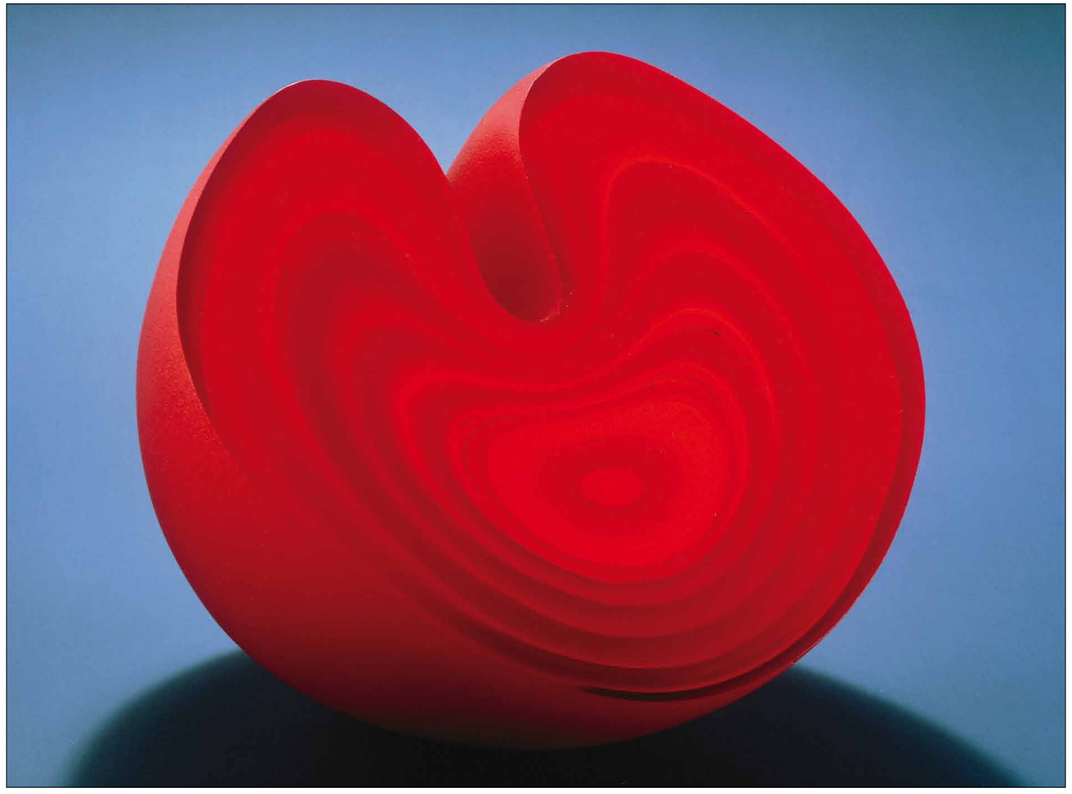

pro hutní sklo. Zejména artefakty zcela oproštěné od užité funkce, jejichž tvary navozují pocity příbuznosti přírodních a ryze sklářských tvarů a procesů, předznamenávají autorovy volné plastiky. Broušení či dobrušování tvaru nebo detailu plastik dává možnost výtvarně vyhrocovat některé z vlastností výlučných jen pro sklo: zaktivizovat vnitřní viditelný objem buď bublinami, soustřeďujícími světlo a kontrastujícími s geometrickým tvarem plastiky, nebo zatavením barevného prvku, který na řezu tvarem má další výtvarný účin; využít optické podstaty skla jak u čočky, která zmenšením, zvětšením, převrácením obrazu skutečnosti zprostředkovává neobyčejné vztahy plastika-divák-okolí, tak při průhledu broušenou plastikou, znásobenou optickou hrou reálných i iluzivních hran a ploch; dosáhnout vztahu ploch a oblin a jejich průhledů a zrcadlení, jimiž se plastika bezprostředně stává součástí prostředí. Všemi těmito J. Svobodou rozváděnými rysy nabývají plastiky novou tvárnost i významnost. Přičteme-li k této autorově tvorbě ještě jeho realizace do architektury, je zřejmé, jakým podílem přispívá k celkovému profilu československého sklářského umění. (Medková, 1985)
Zvolen předsedou výboru KO SČVU Jihomoravského kraje.

které jsou tam poskytovány externím výtvarníkům ke spolupráci s vynikajícími tamějšími skláři i organizace tvořivě podnětných sklářských sympozií. Mimoto přispívá J. Svoboda k hodnotám našeho sklářství široce rozvětvenou vlastní tvorbou. Jeho výtvarná erudice mu umožnila, aby se i po přechodu od brusičské práce k odlišné práci „u pece“ brzy dobral osobitých výsledků. Z tvárných možností žhavé skloviny a z postupů příznačných pro škrdlovickou huť vytěžil působivé, hmotné, vláčné tvary s tzv. hutními dekory, například nálepy, zatavováním nebo ovíjením vlákna a se světelnými barevnými efekty příznačnými

26. ***Červené jablko II***, 1982/85, přejímané a broušené granátové sklo, š. 22,5 cm, unikát, 2. IGS 85 v Novém Boru.

26. ***Red Apple II***, 1982–85, cased and cut garnet glass, width: 22.5 cm, one-of-a-kind piece, 2nd International Glass Symposium in Nový Bor.

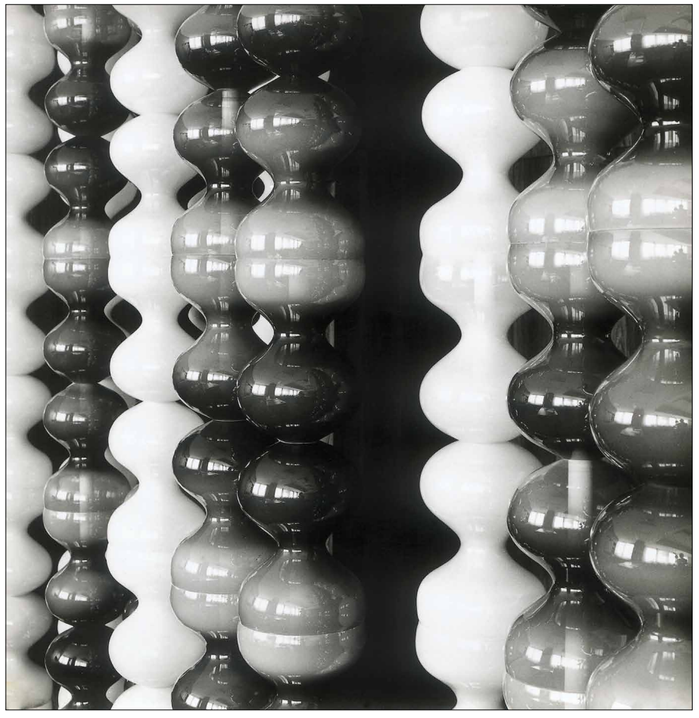
27. ***Výplň rámu gotického okna***, 1977, lité a domodelované čiré sklo, Klenoty, Praha 1, Na Můstku.

27. ***Glazing for a Gothic Window Frame***, 1977, cast and modeled clear glass, jewelry shop, Na Můstku Street, Prague's Old Town.

1982
Získal zlatou medaili na Mezinárodním veletrhu v Bělehradě.

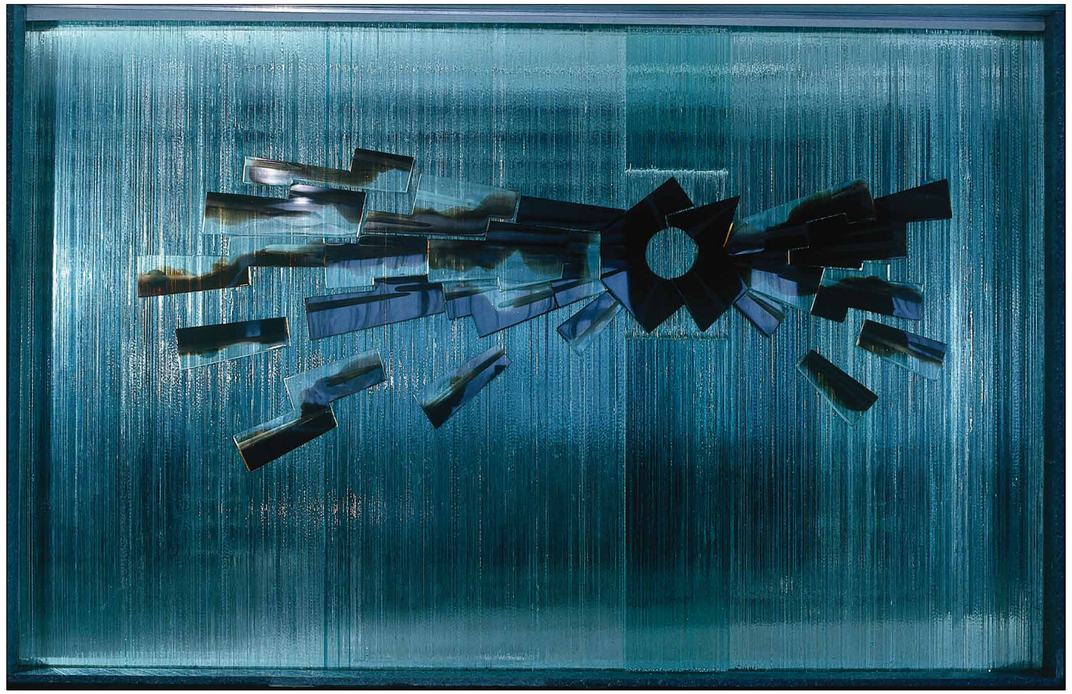
1985
Zúčastnil se 2. mezinárodního sklářského sympozia (IGS) v Novém Boru.
Moravská galerie v Brně uspořádala výstavu *Jaroslav Svoboda, výběr ze sklářského díla 1970-1984*. Text do katalogu napsal dr. Karel Holešovský.

1986
Získal stříbrnou medaili na 4. quadrienále uměleckého řemesla socialistických zemí v Erfurtu.
Byl zvolen poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění ČSSR.
Byl jmenován profesorem speciálního ateliéru sklářského výtvarnictví Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Svého předchůdce, prof. Stanislava Libenského, požádal, aby s ním v zájmu udržení kontinuity v ateliéru ještě nejméně jeden rok zůstal, a ten jeho přání vyhověl.
Exkurz 7 – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze (strana 45)

28. ***Stěna*** (detail), 1972, foukané díly „přesýpací hodiny" z barevného skla. Vědecká základna Považských strojíren v Považské Bystrici.

28. ***Wall*** (detail), 1972, blown 'hourglass' panes made of colored glass. Research Department of the Považské Machine Works in Považská Bystrica.

29. ***Atomový věk***, 1979, nařezané ploché sklo s motivem z předtvarovaných a broušených skleněných prvků. Státní banka (KB) ve Žďáru nad Sázavou.

29. ***Atomic Age***, 1979, slabs of plate glass decorated with preformed and cut glass features. State Bank (KB) in Žďár nad Sázavou.

1988
Převzal státní vyznamenání *Za vynikající práci.*
Zúčastnil se mj. výstavy *Skláři Vysočiny '88* v Okresním muzeu ve Žďáru nad Sázavou.
... Důvěrnou znalost zvláštností hutní tvorby uplatňuje od poloviny sedmdesátých let v náročných architektonických realizacích, věnovaných mimo jiné i Vysočině. Nejznámější je však jako autor broušených objektů, využívajících přitažlivého účinku vrstvení různobarevných sklovin a zatavování vzduchových bublin. Ve své tvorbě uplatňuje jak racionální přístup tvorby geometricky strohých tvarů, tak hutní princip pohotového tvarování za horka, dávající zrod tvarům dynamickým a oblým. Je průkopníkem skla jako sochařského materiálu. Výrazně se podílí na zkvalitnění produkce československého skla a zvýšení jeho prestiže doma i v zahraničí nejen jako výtvarník a vedoucí sklárny, ale i neúnavný organizátor důležitých akcí v oboru skla a v neposlední řadě i pedagog ... (Chutná, 1988)

(pokračování ze strany 33)

výsledky se staly – a to je velmi důležité – základní složkou inovačního procesu hutního skla.
Po tomto vrcholu následovala čtyřletá přestávka, vynucená především nezbytnou rekonstrukcí huti ve Škrdlovicích. Významné však bylo to, že když se během roku 1976 vedení Ústředí uměleckých řemesel rozhodlo sympozium obnovit, působily stejně aktuálně výchozí motivy, které kdysi vedly k rozhodnutí sympozia pořádat. A tak, když se uskutečnilo v roce 1977 páté sklářské sympozium, dával jeho program příležitost k tvorbě takových výtvarných návrhů, které by bylo možno nabídnout do kolekce škrdlovického hutního skla na rok 1978. Mimoto nabízelo možnost vzorování skla individuálního, unikátního charakteru, zejména pro reprezentační účely a konfrontační výstavy. Výsledky ukázaly, že se pátý ročník sklářského sympozia mimořádně vydařil. Potvrzuje to vedle udělení ceny na II. quadrienále uměleckého řemesla socialistických zemí v Erfurtu i udělení zvláštního uznání předsedy Svazu výtvarných umělců NDR za 'vynikající příklad integrace výtvarné myšlenky a uměleckořemeslné realizace'.

(pokračování na straně 43)

1989
Vytvořil první tavené a broušené skleněné plastiky *Ona a On*, *Brány vzpomínek (Portály, Oblouky), Reminiscence*, *Pompeje* aj.
Měl samostatnou výstavu pod názvem *Jaroslav Svoboda, myšlenka - účel - tvar - řemeslo* ve Výstavní síni ÚLUV na Národní třídě v Praze. Architektonicky ji řešil arch. Václav Hodan. Úvodní slovo do katalogu napsal dr. Zdeněk Čubrda. Nepřehlédly ji sdělovací prostředky.
... Organizátorům se povedlo představit Svobodovu tvorbu skutečně atraktivní formou, jaká je zatím v našich podmínkách vzácnou výjimkou. Prostřednictvím barevných fotografií a zejména videa jsme totiž přímo účastni vzniku sklářského díla. A seznámíme se také šířeji se sklářskou hutí Ústředí uměleckých řemesel ve Škrdlovicích, kterou Jaroslav Svoboda od roku 1969 vedl. A Škrdlovice se staly symbolem progresivního spojení řemeslné práce s odvážnými tvůrčími výtvarnými experimenty ... Jaroslav Svoboda ve své volné tvorbě důsledně využívá všech možností skla - tvarové bohatství, působivost barvy i specifické světelné možnosti. Tyto rysy na výstavě umocňuje dokonalá instalace architekta Václava Hodana. Bilance Svobodovy tvorby potvrzuje, že ve svých základech vychází z dlouholeté tradice řemeslného mistrovství české sklářské školy, zděděné v tomto případě dokonce z otce na syna, a že dokáže velice pružně reagovat na současné aktuální sklářské dění. (Kováč, 1989)

30. J. S. a Josef Havelka montují centrální lustr na zámku ve Světlé nad Sázavou.

30. Jaroslav Svoboda and Josef Havelka assembling a chandelier at the chateau in Světlá nad Sázavou.

... Její formální provedení nemá chybu. Je v ní všechno, na co si jen člověk pomyslí: skvělou práci odvedl architekt V. Hodan, schody lemují fotografie M. Vojtěchovského, zachycující J. Svobodu v akci na peci, když vám dojdou síly, můžete spočinout na stoličkách a sledovat video ze škrdlovické sklárny ... Ovšem není všechno zlato, co se třpytí, k náplni expozice mám několik výhrad. Oceňuji komorní dekorativní vázy a jiné nádoby, velmi dobré jsou broušené objekty, vycházející ze Svobodova exaktního přístupu, kterým na sebe upozornil především v průběhu sedmdesátých let. Za pozornost jistě stojí i monumentální světelné objekty ('Pocta věkům', 'Pocta hmotě'). Z několika nápojových souprav mě nejvíce zaujaly atypické sklenice s kuželovitým dnem. Zklamala mě série 'Torz' z let 1988-89, která mi příliš připomínají některé realizace Jiřího Šuhájka z poslední doby. Broušené válce s vnitřním motivem růží jsou zase poněkud sladké, kýčovité. Lyrizující prvky jako by Svobodovi přece jenom nebyly vlastní. Za nejslabší věc pokládám Červený květ, viditelně odvozený od plastiky Libenského ...
... Jinak je to vskutku exkluzivní výstava, jaká se hned tak nevidí. Veškerá okázalost však nemůže skrýt její slabiny. (Vok, 1989)
... Pro mnohé se výstava stává překvapením ve své nejnovější části. Autor při zachování základního názorového a filozofického rozpětí projevu dospívá v jedné z mezních poloh k úsporné, monumentalizované architektonické formě, provokující vnímatelovu fantazii narušením navyklých schémat. Sem patří celá skupina 'Portálů' a 'Oblouků',

31. ***Centrální lustr***, 1979, tažené a dotvarované skleněné tyče, mosazná konstrukce, Zámek ve Světlé nad Sázavou.

31. ***Chandelier***, 1979, hand-pulled and hot-shaped glass rods, brass arms, Chateau in Světlá nad Sázavou.

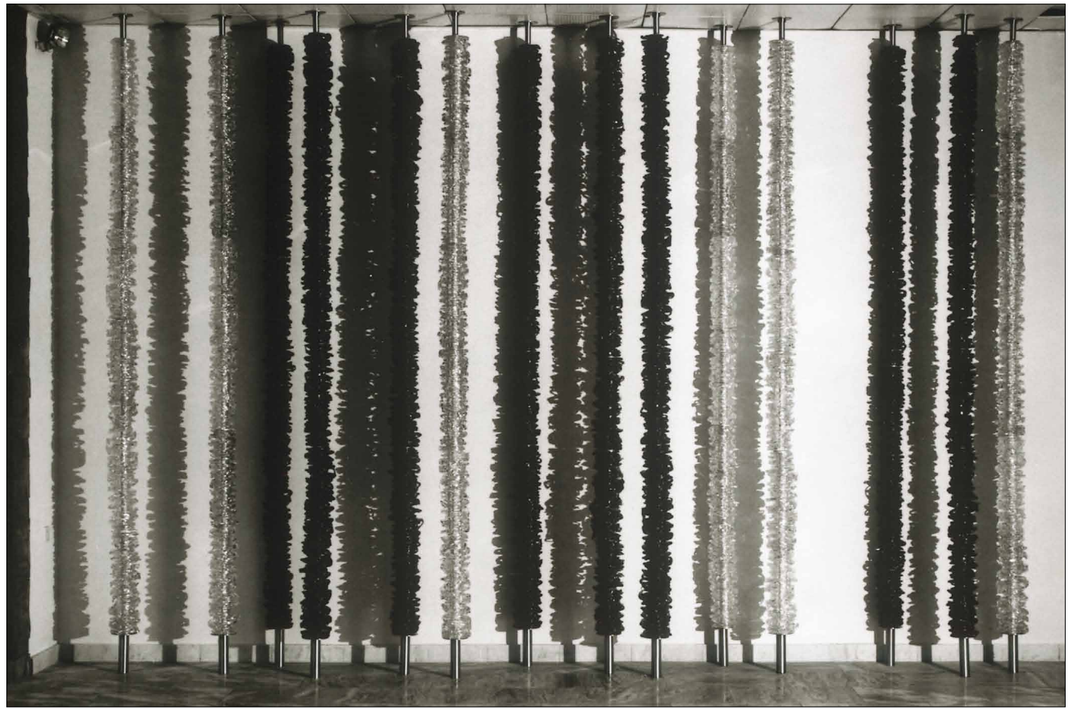
Tento významný úspěch byl pobídkou k ještě intenzivnější přípravě šestého sklářského sympozia 1978. Přestože se opět do cesty postavily objektivní potíže v podobě generální opravy pece (generální oprava v tomto případě znamenala ve Škrdlovicích zcela odstranit starou pec a na místo ní postavit novou) a sklářská huť byla skoro šest týdnů mimo provoz, pomohli pracující hutě sympoziu tím, že výpadek plánované produkce během sympozia nahradili formou socialistického závazku. A tak se šesté škrdlovické sklářské sympozium – sice až v polovině prosince 1978 – přece jen uskutečnilo. Jeho náplní tentokráte bylo vzorování unikátů, které měly rozšířit exportní nabídku ÚUŘ i možnost uplatnění na významných výstavách, jakými byly Exempla 79 v Mnichově a mezinárodní výstavy skla a porcelánu v Jablonci n. N. ... (Augusta, 1979)
Roku 1984 byly výsledky všech sympozií představeny na výstavách *Sklářská sympozia ve Škrdlovicích (1970-1983)* v Nové síni v Praze a v Horácké galerii v Novém Městě na Moravě.
První Mezinárodní sklářské sympozium (IGS) uspořádal roku 1982 oborový podnik Crystalex v Novém Boru. Ve tříletých intervalech je opakoval.

absurdních v prostorové izolovanosti i v občasném posunu těžiště. Jejich protipólem jsou lité plastiky, v nichž autor s notnou dávkou humoru či vyzývavé naléhavosti připomíná stylizovaný figurativní základ – ženské torzo, hlavu, postavu. Úspornost i prvek monumentalizované hravosti patří ke kvalitám v českém prostředí zvláště vzácným. Novou kvalitou jsou i dokumentární záznamy a materiálové ukázky, připomínající Svobodovo autorství monumentálních světelných objektů, realizovaných v rozmezí posledních let. (Čubrda, 1989)
Se svými studenty z VŠUP se představil v Coburgu (Kongreßhaus Rosengarten) na výstavě *Prof. Jaroslav Svoboda und die Prager Glasschule.*
Dne 19. prosince poprvé (a naposled) jako poslanec promluvil na schůzi Federálního shromáždění ČSSR.

1990
V polovině roku Svoboda z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze odešel a vrátil se na Českomoravskou vysočinu.
Vytvořil poslední kolekci pro sklárnu ve Škrdlovicích: *válcové vázy, žardiniéry, misky a popelníky* z několika vrstev různobarevné, křišťálem překryté skloviny se vzduchovým prstencem obepínajícím barevné (černé) jádro, v. č. 9001/10, 12, 20 a 28 cm.

32. ***Stěna***, 1980, hutně tvarované (naníjené) křišťálové a topasové sklo a kov, Čs. spořitelna ve Žďáru n. S.

32. ***Wall***, 1980, hot-formed (coiled glass) crystal and topaz glass, metal, Czech Savings Bank in Žďár nad Sázavou.

33. ***Brány vzpomínek II (Oblouky)***, 1989, tavená a dobroušená plastika z křišťálového skla a kov, v. 260 cm, unikáty.

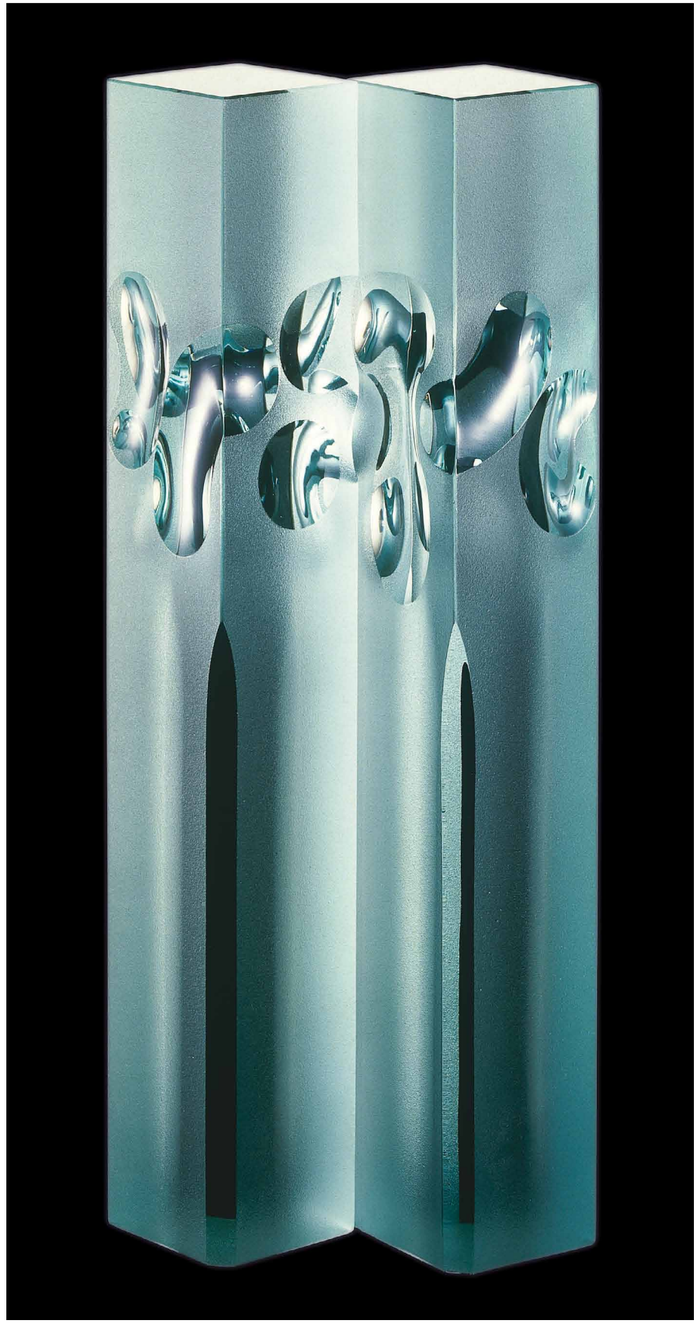
33. ***Memory Gates II (Arcs)***, 1989, mold-melted and partly cut clear glass sculptures, metal, height: 260 cm, one-of-a-kind pieces.

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze byla založena roku 1885. Po roce 1918 se stala Státní uměleckoprůmyslovou školou (UMPRUM). Od svého vzniku usilovala o statut vysoké školy, ale dočkala se jej až zákonem č. 53/46 Sb. V roce 1946 se stala Vysokou školou uměleckoprůmyslovou (VŠUP). Hodnosti *akademický architekt*, *akademický malíř* a *akademický sochař* udílela svým absolventům až od vydání vysokoškolského zákona č. 46/1956 Sb. Studium bylo v souladu s ním prodlouženo z pěti na šest let a oficiálně byly zavedeny umělecké aspirantury jako prostředek dalšího odborného studia pro absolventy školy.
V letech 1920-1938 se výchově sklářských výtvarníků, glyptiků a keramiků na UMPRUM věnoval prof. Josef Drahoňovský v *ateliéru pro modelování a rytí v kameni a skle*. Je zakladatelem českého vysokého sklářského uměleckého školství. Někteří budoucí sklářští výtvarníci v té době studovali také v *ateliéru pro dekorativní malbu* prof. Františka Kysely, u prof. Jaroslava Bendy nebo prof. V. H. Brunnera. Po prof. Drahoňovském vedl *ateliér pro užité sochařství, glyptiku a rytí ve skle* v letech 1938-1959 prof. Karel Štipl, *ateliér pro výtvarnou práci ve skle* v letech 1939-1945 prof. Jaroslav V. Holeček, *speciální ateliér pro sklo foukané, malované a leptané* v letech 1948-1962 prof. Josef Kaplický, *speciální ateliér sklářského výtvarnictví* v letech 1963-1986 prof. Stanislav Libenský a *oddělení pro sklo, šperk a glyptiku* v letech 1977-1985 prof. Jozef Soukup.
V letech (1986-1990), kdy ateliér sklářského výtvarnictví vedl Svoboda, byla v něm asistentkou pro figurální kresbu a malbu Zdena Höhmová, vedoucím dílny pro broušení skla Antonín Votruba a dílny pro rytí skla Marián Volráb.
Ve školním roce 1986/87 absolvovali Svobodův sklářský ateliér VŠUP Evženie Benešová, roz. Seidlová, Jitka Růžičková, roz. Mašková, Ivana Šrámková-Šolcová a Konstantin Velčev, ve školním roce 1987/88 Ivana Mašitová, Ladislav Oliva jun. a Marián Volráb, ve školním roce 1988/89 Vlastimil Beránek, Jeronim Tišljar, Kryštof Trubáček, Martin Velíšek a Richard Čermák.

34. ***Prameny***, hutně tvarované barevné sklo, Rekreační středisko na Vysočině.

34. ***Springs***, hot-formed colored glass, Recreation Center in the Bohemian-Moravian Highlands.

35. ***Metamorfózy***, 1985, dvoudílná plastika, lité, broušené, matované a leštěné azurové sklo, v. 40 cm, unikát.

35. ***Metamorphoses***, 1985, two-piece sculpture, cast, cut, matte-treated and polished azurite glass, height: 40 cm, one-of-a-kind piece.

Ve sklářském ateliéru profesora Jaroslava Svobody studovali ve druhé polovině 80. let také Joanna Bober, Markéta Valen Burianová, Hana Hančová, Daniel Hanzlík, Jan Jelen, Ludvík Kovář, Anna Matoušková, Oto Macek, Michal Machat, Alena Matějková, Markéta Menšová, Pavel Mrkus, Petr Němec, Magdalena Pejga, Zdeněk Petr, Lucie Rýdlová, Petr Stacho, Eva Vlčková a Monika Vosyková. V 90. letech dokončili svá studia u profesora Vladimíra Kopeckého.

1990
V Karlově u Žďáru nad Sázavou koupil objekt, v němž byla od roku 1927 česká obecná škola, později prodejna Jednoty, a začal budovat ART GLASS STUDIO SVOBODA a potom vlastní sklárnu.
Osmnáct let jsem na Vysočině prožil, měl jsem vazby na celou řadu lidí a institucí, proto jsem si ji zvolil. Věděl jsem také, že pokud se mi to podaří, nebude pro mne největším problémem sehnat dobré skláře. Ti ve Škrdlovicích byli a věřil jsem, že do toho se mnou půjdou.
(J. Svoboda)

36. Sklárna ART GLASS SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou.

36. Art Glass Svoboda (AGS) glassworks in Karlov near Žďár nad Sázavou.

1991
Nejdříve vytvořil brusírnu s prodejnou a občerstvením, později přistavěl menší halu pro dvoupánvovou pec s příslušenstvím.
Přál si jen malou pícku, aby mohl experimentovat, vyrábět skleněné polotovary a sám je brousit. Když zjistil, že s malou pícku nevystačí, a bude žít v neustálém napětí, rozvinul výrobu.
Uvědomil jsem si, že když budu v dílně celý den vzorovat a bude mě to stát 35 tisíc, tak ty peníze budou chybět. Musel jsem zde třeba na své náklady dát položit kilometr plynového potrubí. Prodal jsem chalupu, vzal si úvěry. Nejdříve milion, pak milion a půl. Ekonomika byla silnější než moje naivní představy, že budu mít svou pícku a něco zkoušet se dvěma skláři. (J. Svoboda)

1992
Založil ART GLASS STUDIO SVOBODA v Karlově.

1993
Založil ART GLASS SVOBODA, s. r. o. v Karlově (AGS). *Dne 19. dubna 1993 jsme zahájili provoz na dvoupánvové sklářské peci. Náročná akce byla splněním velkého snu mít vlastní sklárnu. Potvrdilo se, že jsme přes nepřízeň osudu i některých lidí, schopni s malým kolektivem, v jehož čele stáli zkušení mistři skláři, kteří za mnou přišli ze škrdlovické sklárny – Ladislav Kamarád, Miroslav Jun, Václav Krejčí a Josef Pospíchal, zvládnout výrobu a začali si budovat pevné místo v manufakturní výrobě hutního skla. Nesmírně mi při tom pomohly zkušenosti z osmnáctiletého řízení a budování sklárny Uměleckých řemesel ve Škrdlovicích i z vedení sklářského ateliéru na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.* (J. Svoboda)
Od vzniku sklárny se na jejím provozu téměř deset let významně podílel také Svobodův syn Ing. Ivo Svoboda.
Do konce roku bylo v karlovské huti většinou podle Svobodových návrhů vyvzorováno prvních 140 skleněných předmětů – váz, talířů a misek, květin, ptáků a ryb. Některé navázaly na předměty v 80. letech navržené pro škrdlovickou sklárnu. Na tvorbě výrobního programu nové sklárny se několika návrhy podíleli také skláři Josef Pospíchal a Ladislav Kamarád.

37. Vzorkovna sklárny ART GLASS SVOBODA v Karlově.

37. Sample and Pattern Department of Art Glass Svoboda, Karlov.

38. Loga firmy AGS, s.r.o., Karlov u Žďáru nad Sázavou.

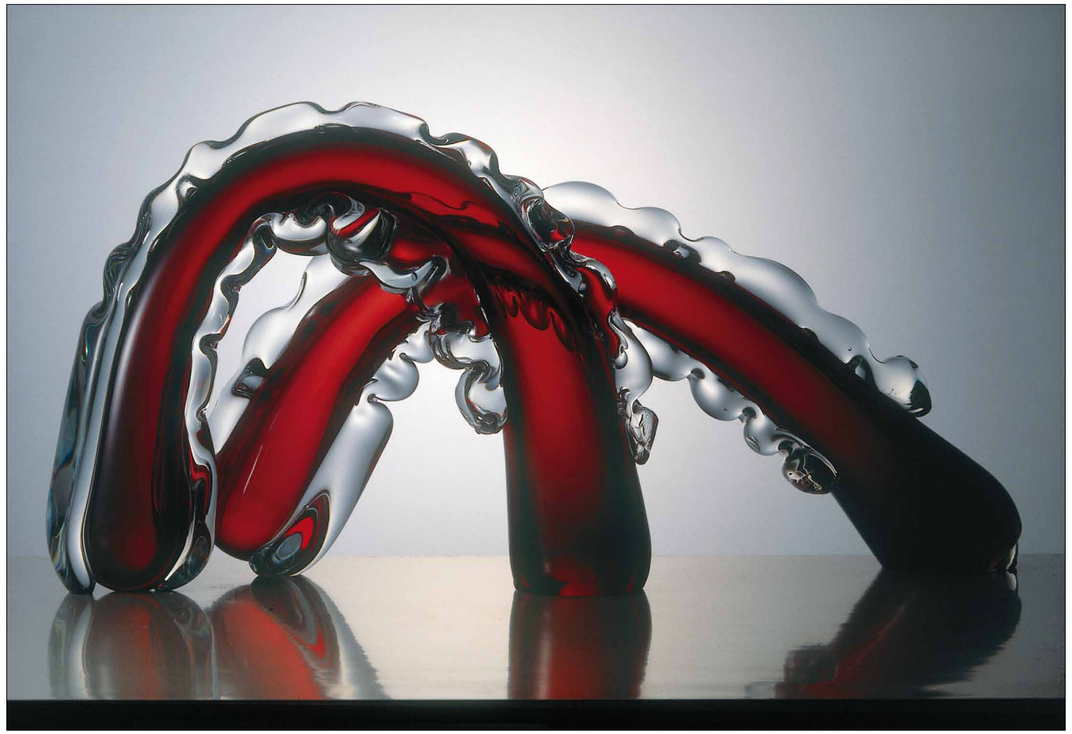
38. Company logos of AGS Ltd. in Karlov near Žďár nad Sázavou.

1994
Zúčastnil se 5. mezinárodního sklářského sympozia - GA ´94 (Glass Ambitions) v Novém Boru, které uspořádaly firmy Egermann-Exbor Nový Bor a Ajeto Lindava. Vytvořil tam hutně tvarované plastiky s nálepy, např. *Hlava*, *Muž I* a *Muž II*.
Vzniklo dalších 75 předmětů, vyvzorovaných především podle jeho návrhů. Převládaly vázy, rozšířena byla kolekce květů, ovoce a ptáků.

1995
V květnu 1995 jsme začali budovat novou halu s pětipánvovou pecí, pomocnými dílnami, sociálním zařízením a také s rehabilitační místností. Naší velkou chloubou je prostorná moderní vzorkovna, kde jsme soustředili celou dosavadní produkci a kde vedeme veškerá obchodní jednání ... V duchu hesla „time is money“ jsme začali již 29. listopadu téhož roku tavit sklo a vyrábět na nové peci. Bylo to velké vítězství, ale i ohromná starost s množstvím bezesných nocí, nedostatkem peněz, nedůvěrou, zlobou i závistí ... Splnil se mi sen, ale naplnil jsem i odkaz mého otce, kterému se podařilo v letech 1945-1948 vybudovat jen malou brusírnu v Sokolči u Poděbrad. (J. Svoboda)
Sklárna AGS Karlov s.r.o. se zařadila mezi přední české výrobce ručního uměleckého, uměleckořemeslného a dekorativního skla. Část výrobní kapacity věnovala individuální autorské tvorbě.

1998
V dubnu otevřel Studio Svoboda v Kolíně. (Uzavřeno bylo 30. 4. 2001.)
Obdržel Cenu Rudolfa II. a Cenu Franze Kafky.

1999
Otevřel Galerii U Vlašského dvora v Jakubské ul. 81 v Kutné Hoře a GALERII SOHO (sklo, obrazy, grafiky, sochy) v Praze 1, Zlatnické 4 (4. 9. 1999 a v nových prostorách od 17. 5. 2000). Po povodni roku 2002 galerii neobnovil.
Samostatná výstava *Člověk a sklo* v rámci třetí *Zahradní slavnosti* v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.
... Skleněné plastiky výtvarníka Jaroslava Svobody dominovaly třetí Zahradní slavnosti Masarykovy univerzity. Uvedením výstavy a knihy Člověk a sklo v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty pokračuje univerzita v úsilí o co nejširší zapojení do kulturního života města ... 'Letošní ročník Zahradní slavnosti je ve znamení skla, které jako výtvarný doplněk v přírodním prostředí není tak samozřejmým materiálem,' uvedl setkání brněnských akademických celebrit kvestor univerzity František Gale. Výstava Člověk a sklo prezentuje v Botanické zahradě nejen skleněné plastiky, dekorativní předměty a figurální díla Jaroslava Svobody v interiérech skleníků, ale i monumentální skleněné fantazie v přírodním prostředí exteriérů zahrady. Zahradní slavnost byla jedním z vrcholů Roku univerzit, který vyhlásilo město Brno u příležitosti letošního 80. výročí založení Masarykovy univerzity a 100. výročí vzniku brněnské Techniky. (Chmelíček, 1999)
Nadace Universitas Masarykiana vydala v edici Miscellanea 80ti stránkovou publikaci *Člověk a sklo v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*.
... Ta letošní /publikace/ je bezvadně vypravena edičně (Jaroslav Malina), textově (L´udmila Dufková, Petr Duchoň, František Gale, Jaroslav Malina), graficky, typograficky (Josef Zeman; vytiskla Polygra, a.s.) i formálně. Je totiž opatřena obsažným německým (Alena Opletalová) a anglickým (Ivo Pospíšil) resumé, seznamem odborné literatury a dalšími informacemi a pochopitelně vyšperkována fotografiemi vystavených skleněných artefaktů Lubomíra Hány, Tomáše Hilgera, Miroslava Vojtěchovského, z archivu Jaroslava Maliny a Jaroslava Svobody.
Umělci, který se zcela oddal užitečnosti, kráse, tvárnosti, proměnlivosti a „živosti“ skla a představil ho v prostorách skleníků mezi exotickými a tropickými kultivary i v plenéru dobře udržované botanické zahrady, je v knize věnována kapitola „Sklářský výtvarník Jaroslav Svoboda“ dr. L´udmily Dufkové. Zasvětila posluchače nejen do jeho ateliérové

39. ***Muž I***, 1994, hutně tvarovaná plastika, š. 48 cm,
Glass Ambitions ´94, Nový Bor.

39. ***Man I***, 1994, hot-formed sculpture, width: 48 cm, Glass Ambitions '94, Nový Bor.

40. J. S. instaluje litou skleněnou plastiku ***Křídla*** v Botanické zahradě Masarykovy univerzity v Brně, 1999.

40. Jaroslav Svoboda installing his cast glass sculpture ***Wings*** in the Botanical Garden of Masaryk University in Brno, 1999.

tvorby, ale rovněž do vývoje českého sklářství, do odvětví, jímž se umíme dobře prezentovat i v zahraničí. Vlastnit publikaci „Člověk a sklo v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity" je potěšením pro oko i ducha. Její autoři v ní příkladně prezentují nejen jedinečnost a životnost brněnské akce, ale i odkaz dávných kultur, věčné a neoddělitelné spojení člověka a země, stálý neklid lidského ducha v objevování nového a v přetváření známého a poznaného ke službě a k potěšení. Zkuste si ze svého života (nejen z domácnosti) odmyslet sklo, jen tak si uvědomíme, jaký má význam, navíc, jsou-li mezi námi ti, kdož také dokáží upozornit i na jeho krásu. Značnou předností publikace je její sdělitelnost pro zahraničního čtenáře. Tím zahradní slavnosti se všemi svými ušlechtilými myšlenkami překračují nejen hranice své vysoké školy. Čin hodný ocenění. (Linhartová, 1999)

41. J. S. instaluje litou a foukanou skleněnou ***Fontánu*** v Botanické zahradě Masarykovy univerzity v Brně, 1999.

41. Jaroslav Svoboda installing his cast and blown glass ***Fountain*** sculpture in the Botanical Garden of Masaryk University in Brno, 1999.

2000

Dne 17. října 2000 zahájil provoz MOTOREST GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou.

... shodou okolností tady stála chátrající chalupa, ve které měl svou živnost truhlář vyrábějící také rakve. Chalupu jsem koupil – bez rakví, protože jsem chtěl, aby se vším všudy sloužila živým. Kupodivu stavení bylo dost zachovalé. Bylo ale třeba sundat střechu, očistit stěny a přistavět restauraci se zázemím ... Ukázalo se, že je to dobrý nápad. V širokém okolí totiž žádná restaurace pro motoristy není a kromě toho udělat galerii na venkově je na naše poměry i dnes originální myšlenka. Motorest již má své stálé hosty z Prahy nebo Brna, kteří si sem jezdí nejen pro sklo, ale i pro obrazy mistrů malířů z Vysočiny. Motorest Glass Gallery se kromě umění sklářského a malířského proslavil i uměním kulinářským. (J. Svoboda)

42. Chátrající objekt v Karlově před přestavbou na motorest, únor 1999.

42. Derelict building of the future motel in Karlov, prior to reconstruction, February 1999.

43. MOTOREST a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2000.

43. MOTEL and GLASS GALLERY SVOBODA in Karlov near Žďár nad Sázavou, 2000.

Ve druhé polovině 90. let měla sklárna v Karlově 115 zaměstnanců. Byla největším výrobcem hutního skla na Vysočině a jedním z jeho největších výrobců v České republice.

2001
Útoky islámských teroristů na newyorské mrakodrapy 11. září 2001 odradily mnohé před tím bezstarostně cestující Američany od cest do evropských zemí. Negativně ovlivnily českou ruční sklářskou výrobu, která navíc začala čelit konkurenci levného z Číny a dalších asijských

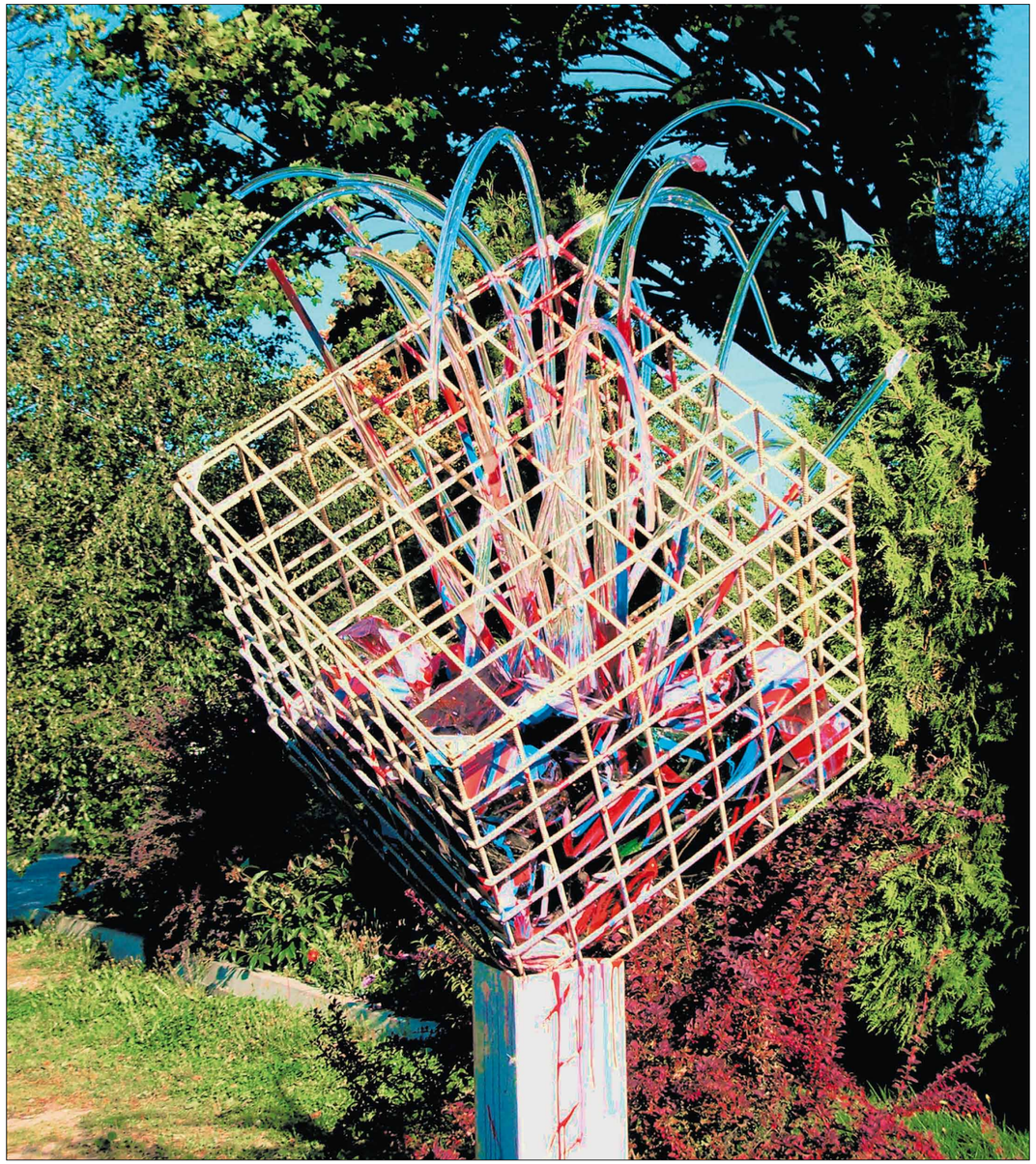
44. MOTOREST a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2007.

44. MOTEL and GLASS GALLERY SVOBODA in Karlov near Žďár nad Sázavou, 2007.

zemí dováženého skla. Proto několik skláren výrobu zastavilo nebo alespoň omezilo. Problémy se nevyhnuly ani sklárně v Karlově. Přednostně se zaměřila na malosériovou a ateliérovou produkci hutních a broušených dekorativních předmětů.

2002
Kruhu prstenu Masarykovy univerzitě v Brně (Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů) věnoval plastiky *On a Ona*, 1998, dobroušené hutní sklo; *Soho speciál - světelný objekt*, 1998, foukané sklo; *Naše mešity*, 1999, lité sklo; *Rozhovor*, 2000, dobroušené hutní sklo; *Emma*, 2002, tavená a dobroušená plastika.

2003
Poprvé usiloval o otevření učebního oboru sklář při Sklárně ÚUŘ ve Škrdlovicích v osmdesátých letech, podruhé na jaře roku 1997, ale ani v září 1998 se mu nepodařilo učební obor sklář otevřít. Úspěšné bylo až jednání s odborným učilištěm v Třešti, které zajistilo teoretickou výuku. Na tvarování skloviny „z ruky“ zaměřenou praktickou výuku

45. ***České sklářství***, 2003-2005, hutně tvarované sklo a kov, před MOTORESTEM a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou.

45. ***Czech Glassmaking***, 2003–2005, hot-formed glass and metal, in front of the MOTEL and GLASS GALLERY SVOBODA in Karlov near Žďár nad Sázavou.

na vlastní náklady zajistil v AGS Karlov, protože ve výchově mladé generace sklářů vidí jednu z možností, jak udržet sklářskou výrobní tradici na Vysočině. První zájemci o obor *umělecký sklář* se vyučili roku 2003. Vytvořil kompozici *České sklářství* pro samostatnou výstavu ve Staré radnici ve Žďáru nad Sázavou.

... Instalačně zdůrazněným exponátem je rozměrný objekt z roku 2002 s titulem „České sklářství“. Z podstavce se diagonálně zvedá hrubá klec z ocelových armaturních tyčí, uvnitř je chaotická hromada barevných skleněných kamenů (zbytky hutního skla z pánve), z klece vystupují zprohýbané skleněné tyče. Objekt byl po instalaci postříkán barvami. S ušlechtilostí Svobodova skla má toto originální dílo, jež asi bude po výstavě rozebráno (tedy zničeno), pramálo společného. Těsně však souzní, jak napovídá sám název, s českým sklářstvím. Svoboda k tomu řekl: „České sklářství má ekonomické problémy, trpí odbytovými potížemi. Amerika, náš velký odběratel, kupuje stále více skla z Číny. To jsem chtěl vyjádřit rasancí, dramatičností a snad i nelibost vzbuzujícím vzhledem tohoto objektu.“ (Dočekal, 2003)

46. Sklárna ART GLASS SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2007.

46. ART GLASS SVOBODA glassworks in Karlov near Žďár nad Sázavou, 2007.

47. ***Carmen***, 2006, tavená a broušená skleněná plastika, v. 86 cm.

47. ***Carmen***, 2006, mold-melted and cut glass sculpture, height: 86 cm.

48. Skláři Josef Pospíchal, Ladislav Kamarád a Josef Šír vzorují v AGS Karlov.

48. Glass masters Josef Pospíchal, Ladislav Kamarád and Josef Šír making trial samples in AGS Karlov.

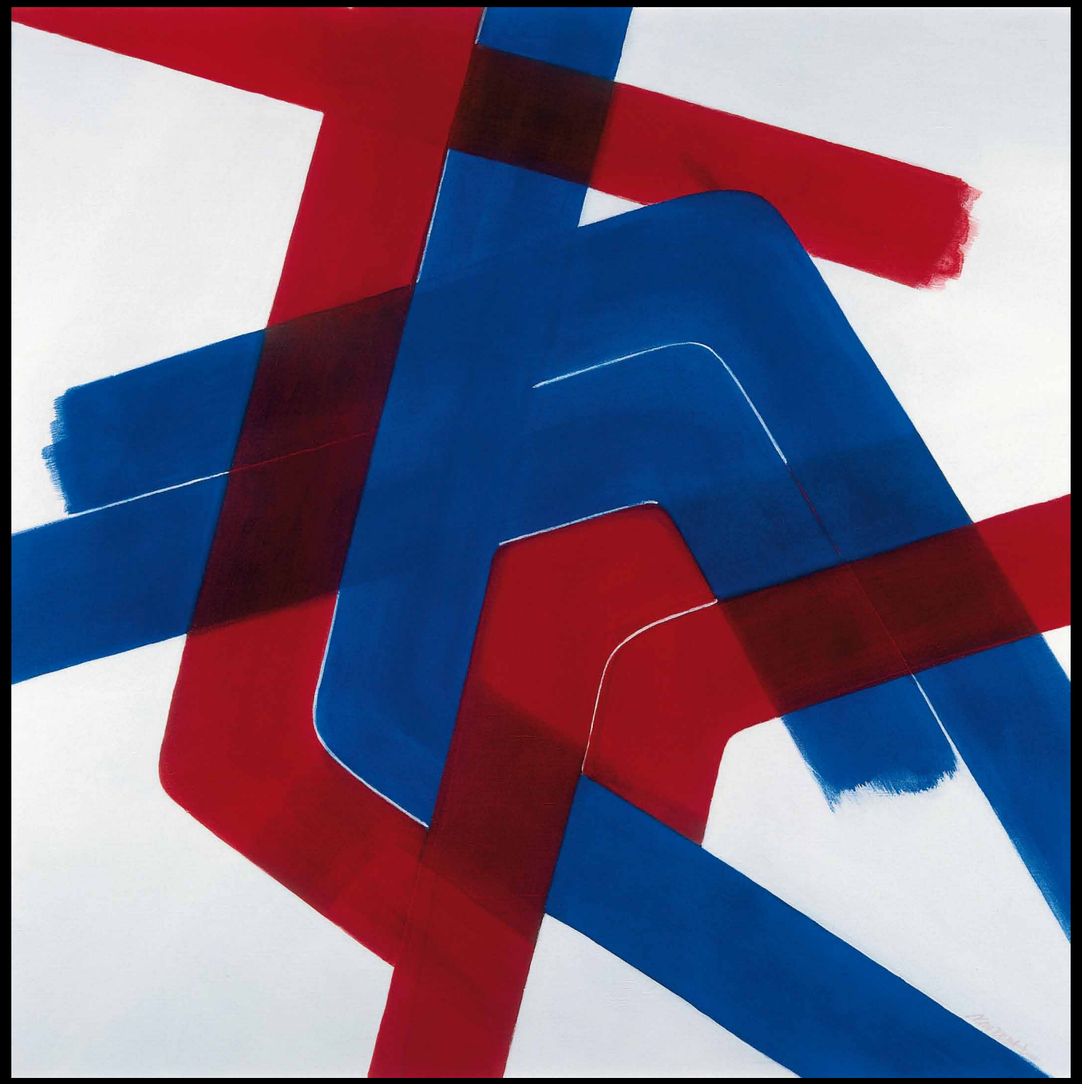
Roku 2005 umístil kompozici *České sklářství* před Motorest Glass Gallery Svoboda v Karlově.
Další samostatnou výstavu měl v Galerii u Dobrého Pastýře v Brně, Radnická 4.
... Svoboda dokáže z křehké skleněné hmoty tvarovat vizuálně efektní díla monumentální účinnosti, umocněné průzračností skla zářivého zabarvení. Ve svých stélách, stylizovaných postavách, konstruktivně řešených nebo prostorově dynamicky rozvedených monumentech slučuje perfektní znalost klasických sklářských technik s odvahou hledat nezvyklé vyjadřovací a tvárné postupy. Skleněné plastiky na výstavě doplňují kresby a obrazy – výtvarný předstupeň náročné práce s taveným i zabrušovaným sklem. Sály galerie prosvětlují artefakty vyhlazeného, místy broušeného povrchu, na němž se odráží proměnlivá hra světelných paprsků. (Gabrielová, 2003)

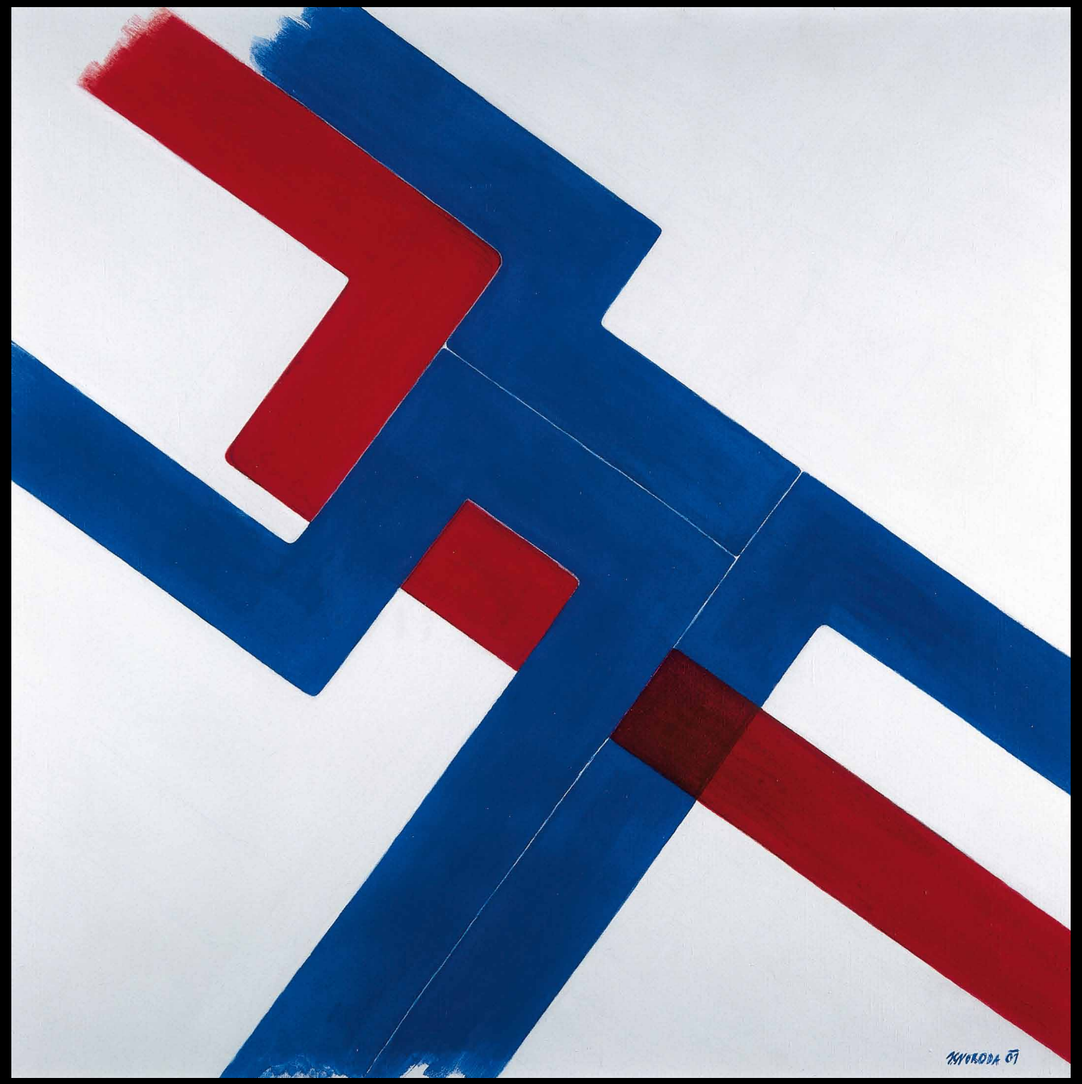
49. Skláři Miroslav Jun, Miroslav Zelinka a Stanislav Harák vzorují v AGS Karlov, 2007.

49. Glass masters Miroslav Jun, Miroslav Zelinka and Stanislav Harák making trial samples in AGS Karlov, 2007.

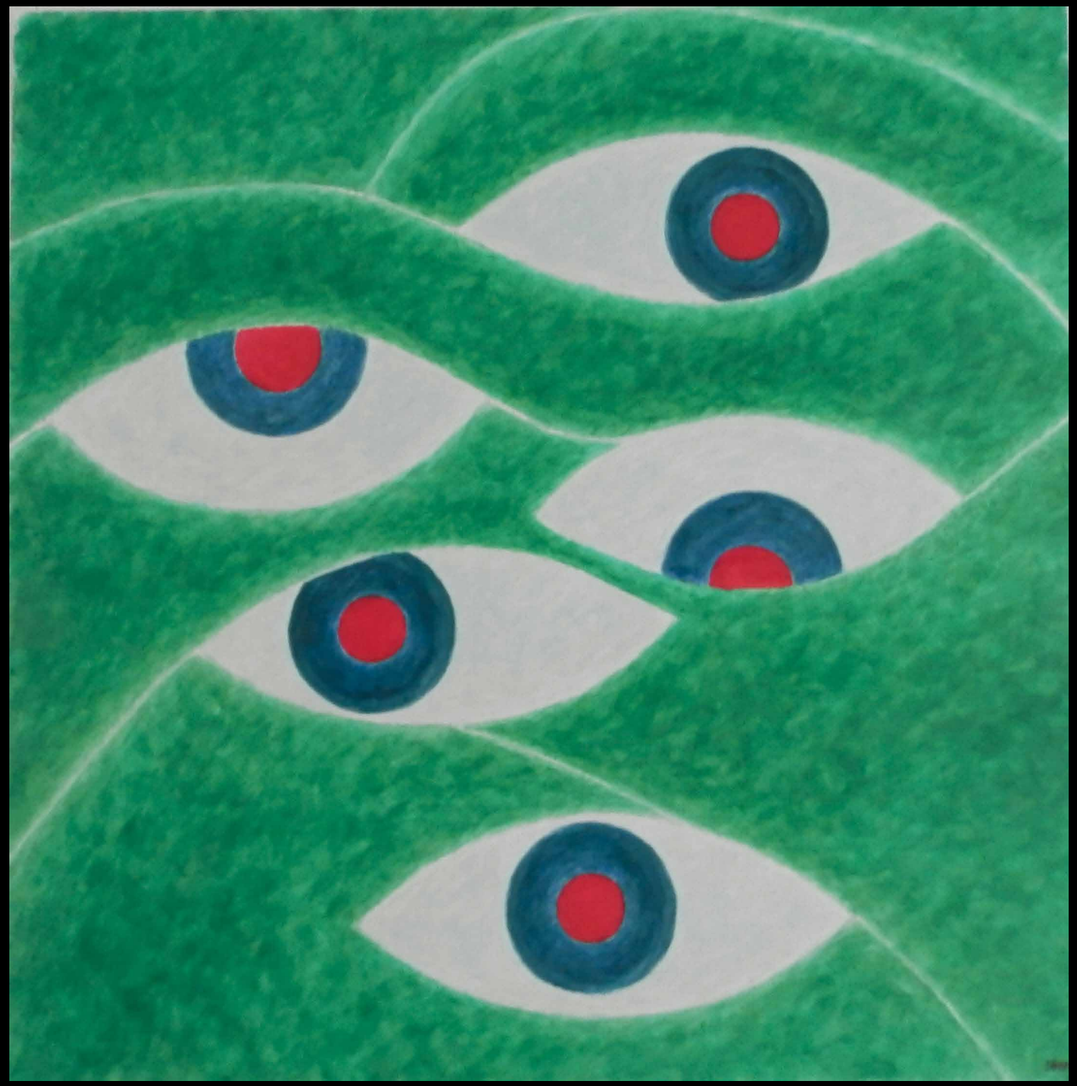
2004-2007
Vytvářel unikátní přejímané a broušené *Objekty-vázy* z křišťálového skla s barevným jádrem, broušené a přitesávané plastiky z velkých skleněných kamenů, které získával utavením a vychlazením skla přímo v pánvi. Po vyndání celých pánví z pece opracovával sklo podobně jako se opracovává v lomu získaný přírodní kámen. Nový tvar získával odsekáním nebo odbroušením přebytečné suroviny. Někdy vycházel vstříc materiálu, jindy mu vnucoval vlastní představu o skleněné soše, kterou potom dobrousil a vyleštil. Vznikly tak například broušené plastiky *Semafor* a *Oči* (2004), *Picasso*, *Večer*, *Modrá*, *Vltava*, *Ona*, *On* (2005), *Průnik*, *On* (2006), *Květ I*, *II* a *III*, *Stone*, *Betty*, *Smok* (2007) a četné drobné hutně tvarované i broušené objekty. Věnoval se také tvorbě dalších litých a dobroušených plastik, např. *Moře II* (2005) a *Oko* (2007), ve formě přetavených a broušených plastik *Carmen*, *Madame Butterfly* (2006) aj.
Samostatně vystavoval dvakrát v Praze (2004), Hradci Králové (2005), Znojmě a Ostravě (2006), Českém Krumlově (2007), Rodenu v Holandsku (2004, 2005), Tokiu (2005, 2007) aj.

50. ***Červená a modrá II***, 2002, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
50. ***Red and Blue II***, 2002, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

51. ***Červená a modrá I***, 2002, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
51. ***Red and Blue I***, 2002, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

52. ***Bludičky***, 2012, akryl, plátno, 80 x 80 cm.
52. ***Mazes***, 2012, acrylic paint on canvas, 80 x 80 cm.

53. ***Pronikání***, 2012, akryl, plátno, 80 x 80 cm.
53. ***Penetration***, 2012, acrylic paint on canvas, 80 x 80 cm.

54. ***Rašení***, 2006, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
54. ***Sprouting***, 2006, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

55. ***Možná***, 2006, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
55. ***Maybe***, 2006, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

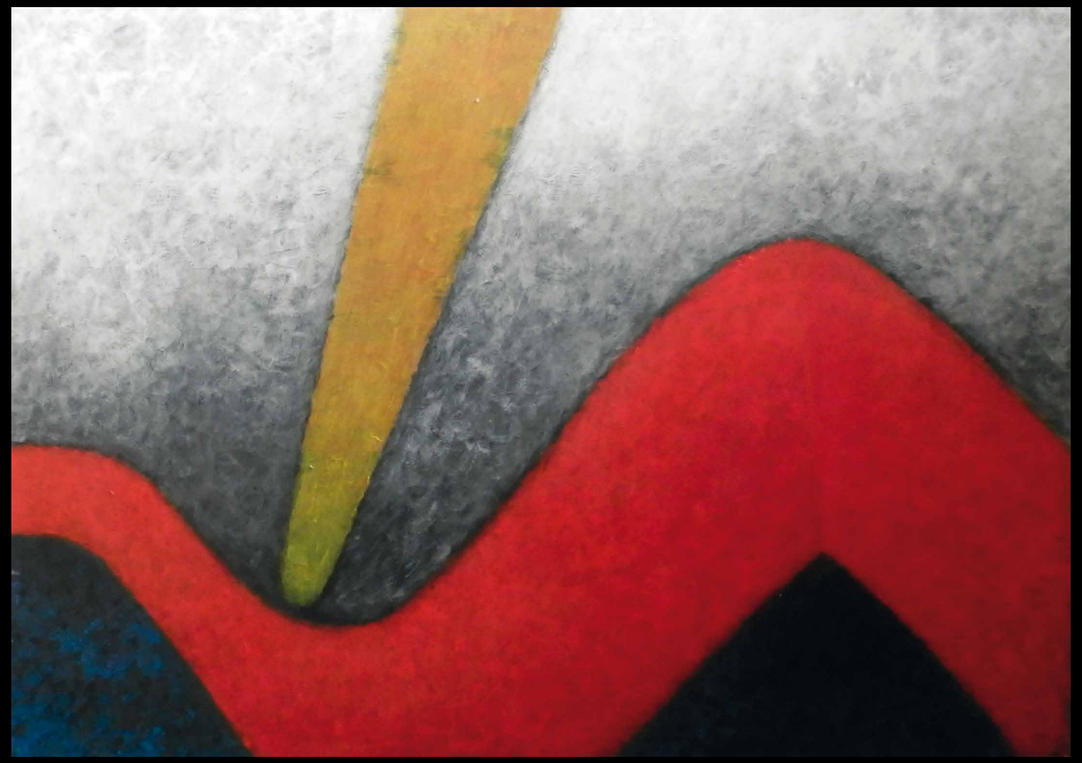
56. ***Smutek***, 2012, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
56. ***Sadness***, 2012, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

57. ***Radost***, 2018, akryl, plátno, 70 x 100 cm.
57. ***Joy***, 2018, acrylic paint on canvas, 70 x 100 cm.

58. ***Cesty***, 2014, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
58. ***Roads***, 2014, acrylic paint on canvas, 90 x 90 cm.

59. ***Osud***, 2014, akryl, plátno, 100 x 70 cm.
59. ***Fate***, 2014, acrylic paint on canvas, 100 x 100 cm.

Umělecká sklářská činnost Jaroslava Svobody zahrnuje design, sochařskou sklářskou tvorbu a tvorbu pro architekturu. Pro všechny tři oblasti tvůrčích zájmů je charakteristický společný názorový přístup, soustavné hledání moderního výrazu a experimentování s využitím klasických i nových sklářských technik, uměleckořemeslných dovedností a do nezaměnitelného výtvarného projevu přetvářené inspirace.

60. ***Váza-koule***, 1969, hutně tvarované azurové sklo s barevným pruhem, SŠ, v. 23 cm.

60. ***Sphere Vase***, 1969, hot-formed azurite glass with a colored stripe, Škrdlovice works, height: 23 cm.

61. ***Vázy „Přesýpací hodiny“***, 1969, 1993, do rotační formy foukané, červenými nebo žlutými rubíny přejímané křišťálové sklo, SŠ, AGS, v. 16 cm.

61. ***Hourglass Vases***, 1969, 1993, turn-mold blown crystal overlaid with red or yellow flashing glass, Škrdlovice works, height: 16 cm.

62. ***Váza „Přesýpací hodiny“***, 1969, do rotační formy foukané a přejímané modré a zelené sklo, SŠ, v. 29 cm.

62. ***Hourglass Vase***, 1969, turn-mold blown and cased in blue and green glass overlay, Škrdlovice works, height: 29 cm.

63. ***Mísa***, 1969, hutně tvarované křišťálové sklo s bublinami a modrými rubíny, SŠ, v. 23 cm.
63. ***Bowl***, 1969, hot-formed clear glass with bubbles and blue flashing glass, Škrdlovice works, height: 23 cm.

64. ***Váza***, 1969, hutně tvarované křišťálové sklo s bublinami a modrými rubíny, SŠ, v. 25 cm.
64. ***Vase***, 1969, hot-formed clear glass with bubbles and blue flashing glass, Škrdlovice works, height: 25 cm.

>

65. ***Váza s kruhovým optickým dekorem***, 1971, do dřevěné formy napevno foukaná z topasového skla, přejímaného sklem křišťálovým a světle zeleným, SŠ, v. 23 cm, originál.

65. ***Vase with Circular Optical Decoration***, 1971, topaz glass still-blown into a wooden mold, cased in crystal and light-green glass, Škrdlovice works, height: 23 cm, original work.

66. ***Váza***, 1971, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové a topasové sklo s optickým dekorem, SŠ, v. 26 cm.

66. Vase, 1971, topaz glass still-blown into a wooden mold, with optical decoration, Škrdlovice works, height: 26 cm.

>

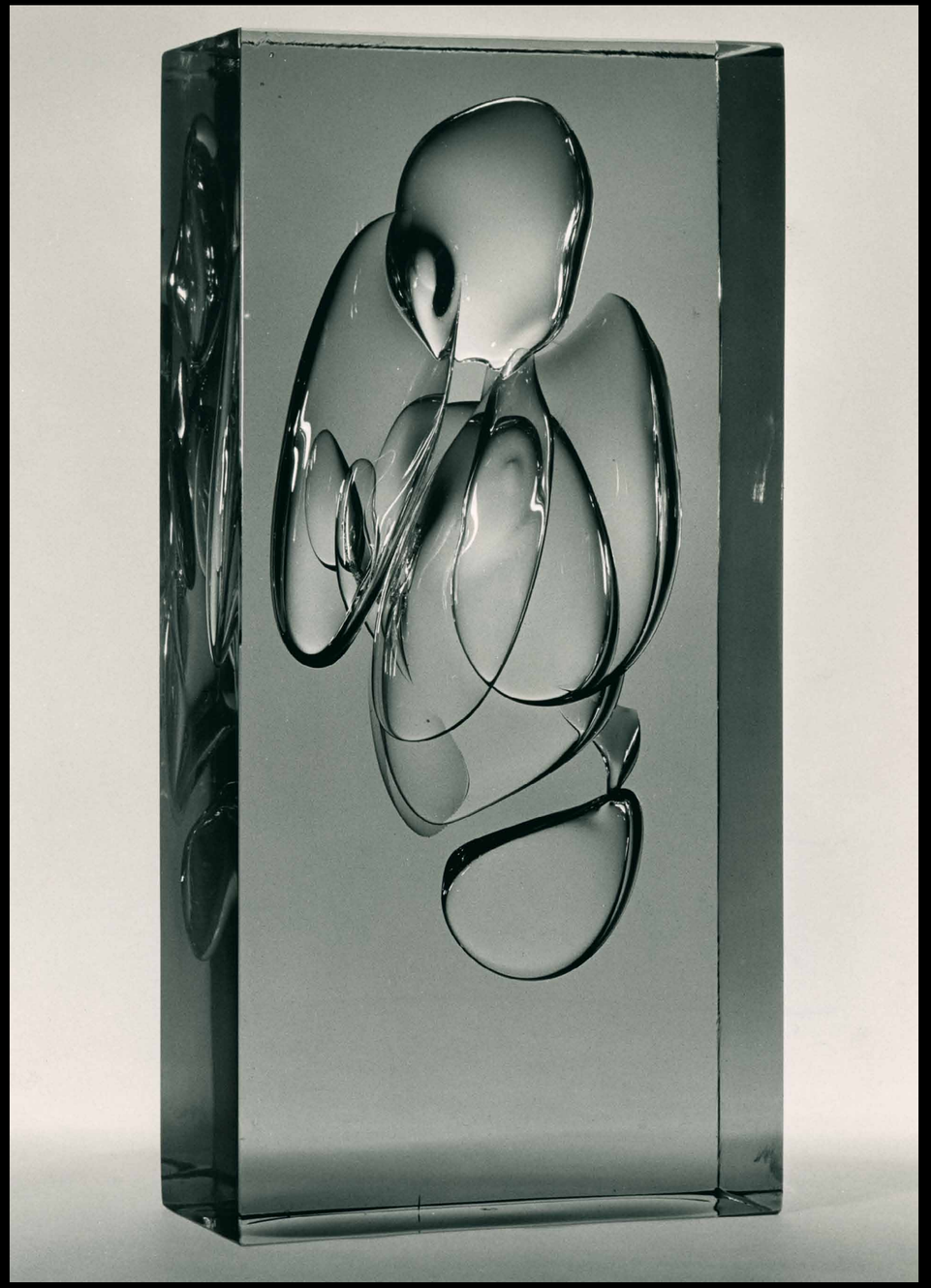

67. ***Krychle***, 1971, broušené křišťálové a modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 11 cm, unikát.
67. ***Cube***, 1971, cut clear-crystal and blue glass with peg-made bubbles, height: 11 cm, one-of-a-kind piece.

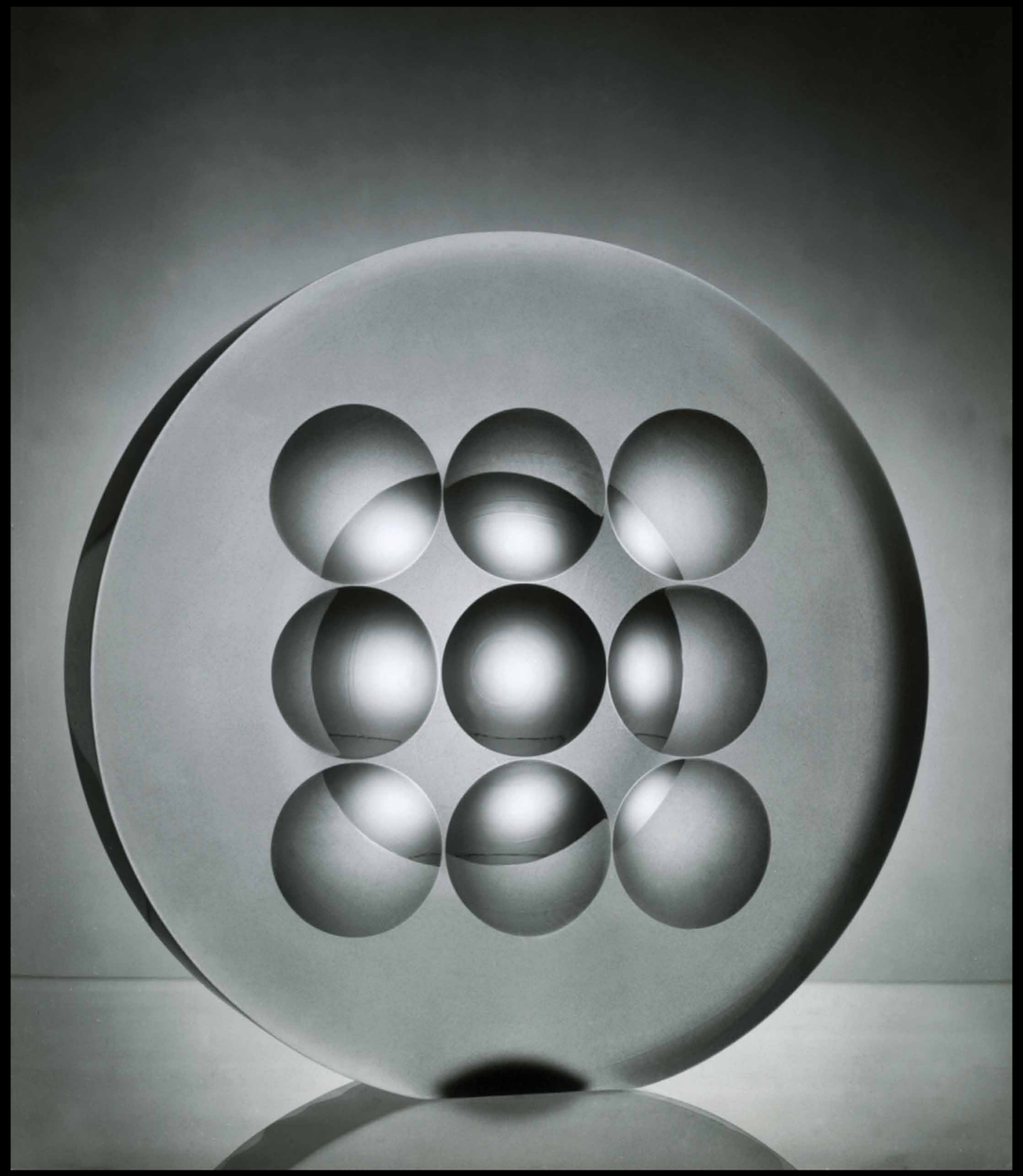
68. ***Kvádr***, 1970, broušené azurové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 36 cm, originál.
68. ***Block***, 1970, cut azurite glass with peg-made bubbles, height: 36 cm, original work.

>

69. ***Spirála***, 1971, broušené a leštěné křišťálové sklo, průměr 29 cm, unikát.
69. ***Spiral***, 1971, cut and polished clear glass, diameter: 29 cm, one-of-a-kind piece.

70. ***Terč***, 1978, broušené a leštěné křišťálové sklo, š. 35 cm, unikát.
70. ***Disc***, 1978, cut and polished clear glass, width: 35 cm, one-of-a-kind piece.

71. ***Pocta Slovenskému povstání***, 1974, křišťálové sklo v kovové montáži, v. 300 cm.
71. ***Homage to the Slovak Uprising***, 1974, crystal glass in metal mounting, height: 300 cm.

72. ***Pramen země*** (detail), 1974, čiré křišťálové lité sklo, SŠ, v. 70 cm.
72. ***Spring of the Earth*** (detail), 1974, cast clear crystal, Škrdlovice works, height: 70 cm.

>

73. ***Váza***, 1973, do konické formy foukané topasové sklo, nepravidelný prstenec vytvořený rozfouknutým nálepem z barevných rubínů, SŠ, v. 29 cm.

73. ***Vase***, 1973, topaz glass blown into a conical mold, with blown, irregular swirl design in colored flashing glass, Škrdlovice works, height: 29 cm.

74. ***Váza***, 1973, hutně tvarované křišťálové sklo s kolíkovou technikou vytvořenou dutinou a topasovými nálepy, SŠ, v. 17, 21 cm.

74. ***Vase***, 1973, hot-formed clear glass with a peg-made hollow and applied topaz decorations, Škrdlovice works, height: 17 cm and 21 cm.

75. ***Váza-láhev***, 1973, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové sklo s modrým plastickým nálepem, SŠ, v. 38 cm.
75. ***Bottle Vase***, 1973, clear glass still-blown into a wooden mold, blue relief decoration, Škrdlovice works, height: 38 cm.

76. ***Váza-láhev***, 1973, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové sklo s modrými plastickými nálepy, SŠ, v. 22 cm.
76. ***Bottle Vase***, 1973, clear glass blown into a wooden mold, blue relief applications, Škrdlovice works, height: 22 cm.

77. ***Váza-koule***, 1974, hutně tvarované čiré sklo se sypanými červenými rubíny ve dně, SŠ, AGS, v. 15 cm.
77. ***Sphere Vase***, 1974, hot-formed clear glass with sprinkled red glass in the base, Škrdlovice works, AGS, height: 15 cm.

78. ***Váza-koule***, 1978, hutně tvarované čiré sklo se sypanými modrými rubíny a bublinou ve dně, SŠ, v. 17 cm.
78. ***Sphere Vase***, 1978, hot-formed clear glass with sprinkled blue glass and an air trap in the base, Škrdlovice works, height: 17 cm.

80. ***Plastika***, 1979, hutně předtvarované, barevně přejímané, broušené, matované a leštěné sklo s bublinami vytvořenými kolíkovou technikou, šířka 27 cm, unikát.

80. ***Sculpture***, 1979, preformed core cased in colored glass, cut, matte-treated and polished, with peg-made bubbles, width: 27 cm, one-of-a-kind piece.

<

79. ***Strom***, 1976/77, broušené křišťálové sklo, v. 30,5 cm, unikát.

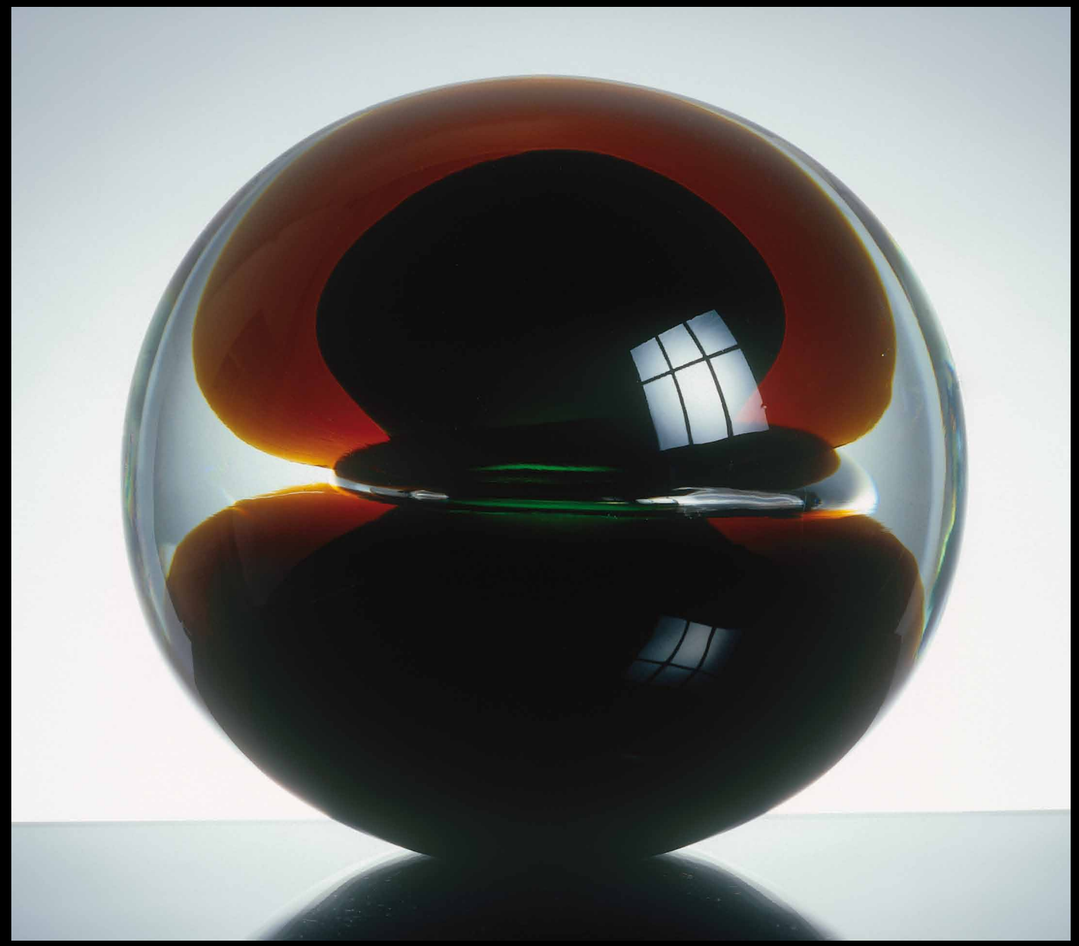
79. ***Tree***, 1976/77, cut crystal, height: 30.5 cm, one-of-a-kind piece.

81. ***Vázy***, 1979, hutně tvarované azurové sklo se vzduchovým prstencem, SŠ, v. 18 cm.
81. ***Vases***, 1979, hot-formed azurite glass with an air trap swirl, Škrdlovice works, height: 18 cm.

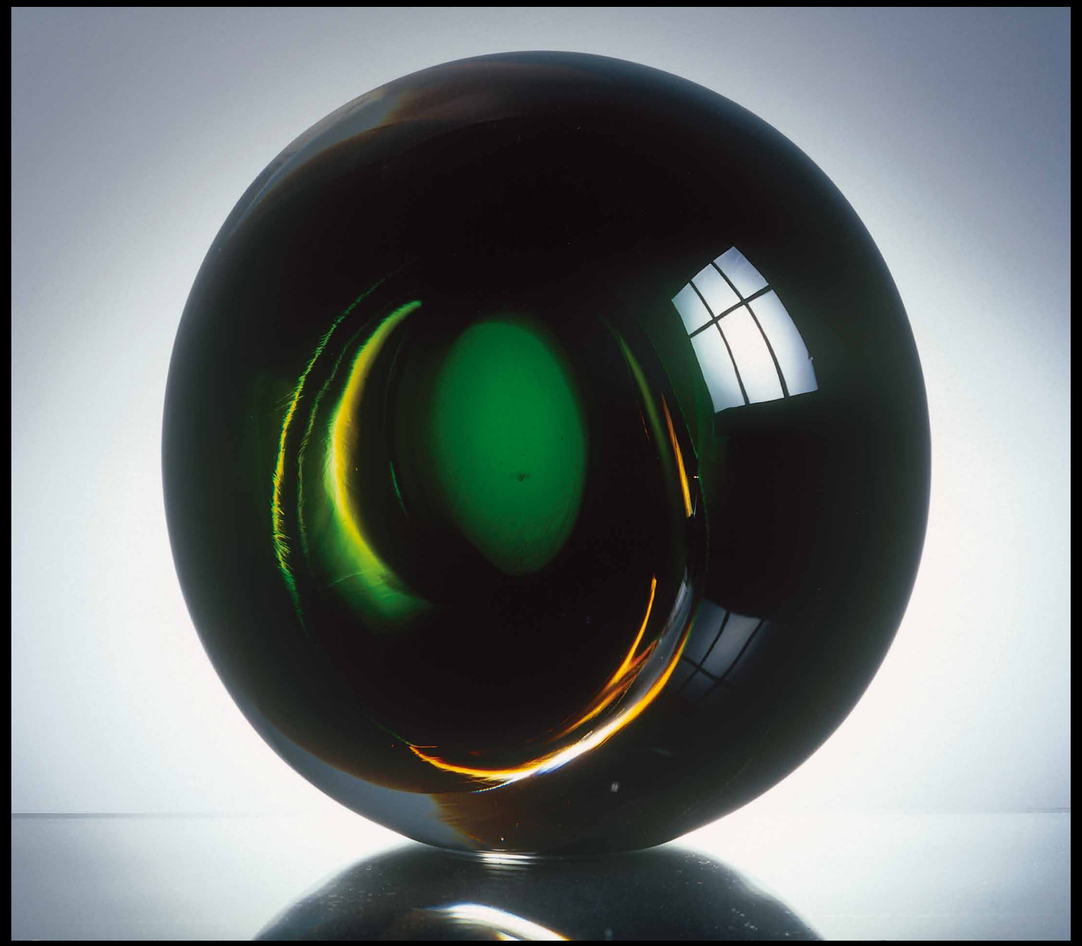

82. ***Koule***, 1979, hutně tvarované azurové sklo se vzduchovým prstencem, SŠ, v. 15 cm, unikát.
82. ***Sphere***, 1979, hot-formed azurite glass with a air trap swirl, Škrdlovice works, height: 15 cm, one-of-a-kind piece.

83. ***Plastika-koule II***, 1980, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s dutinou, SŠ, v. 20 cm, unikát.

83. ***Sphere Sculpture II***, 1980, clear, hot-formed crystal, green and topaz glass with an inner cavity, Škrdlovice works, height: 20 cm, one-of-a-kind piece.

84. ***Plastika-koule I***, 1980, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s bublinou, SŠ, v. 20 cm, unikát.

84. ***Sphere Sculpture I***, 1980, hot-formed crystal, green and topaz glass with a bubble, Škrdlovice works, height: 20 cm, one-of-a-kind piece.

85. ***Květ a Poupě***, cca 1980, oranžovým rubínem přejímané, broušené a leštěné křišťálové sklo, SŠ, v. 47,5 a 20 cm, unikát.

85. ***Flower and Bud***, ca. 1980, cut and polished crystal, cased in orange ruby glass, Škrdlovice works, height: 47.5 cm and 20 cm, one-of-a-kind pieces.

86. ***Sloup-Květ***, cca 1980, přejímané, broušené a leštěné křišťálové a granátové sklo, SŠ, v. 47,5 cm, unikát.

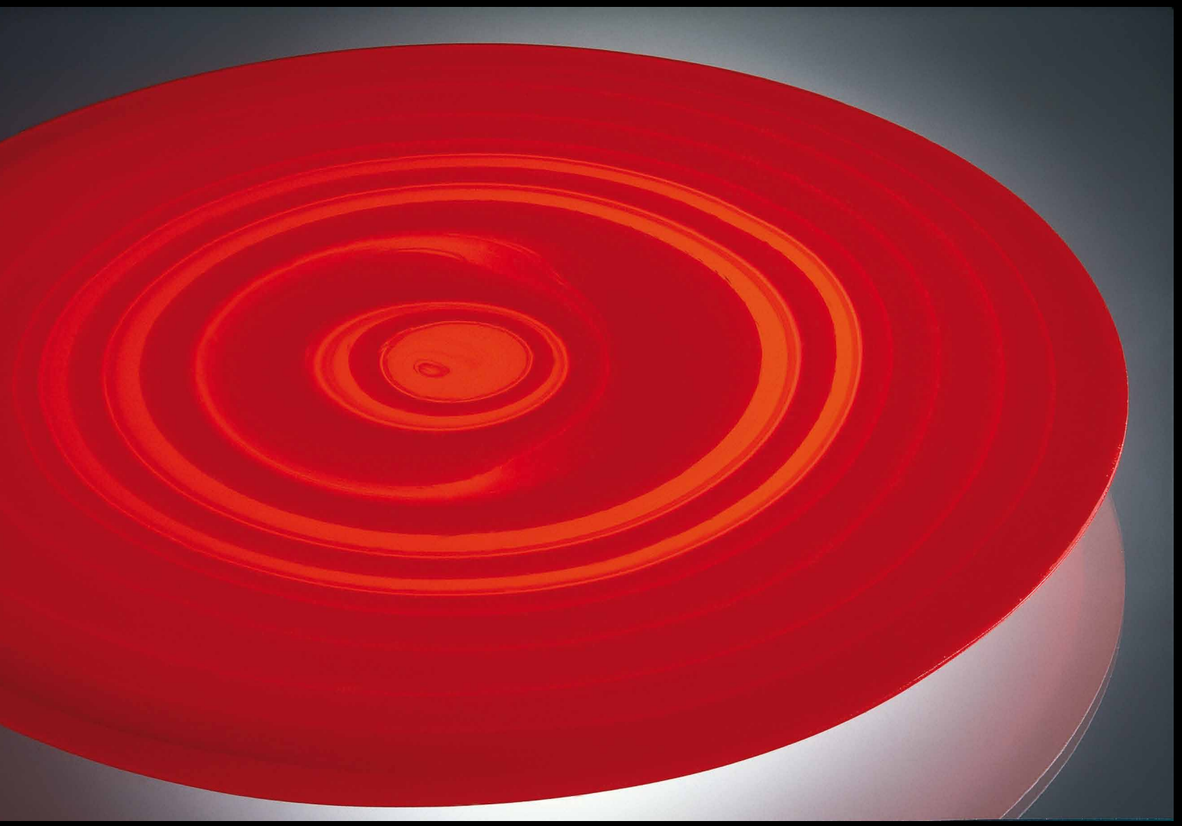
86. ***Flower Column***, ca. 1980, cased, cut and polished crystal and garnet glass, Škrdlovice works, height: 47.5 cm, one-of-a-kind piece.

>

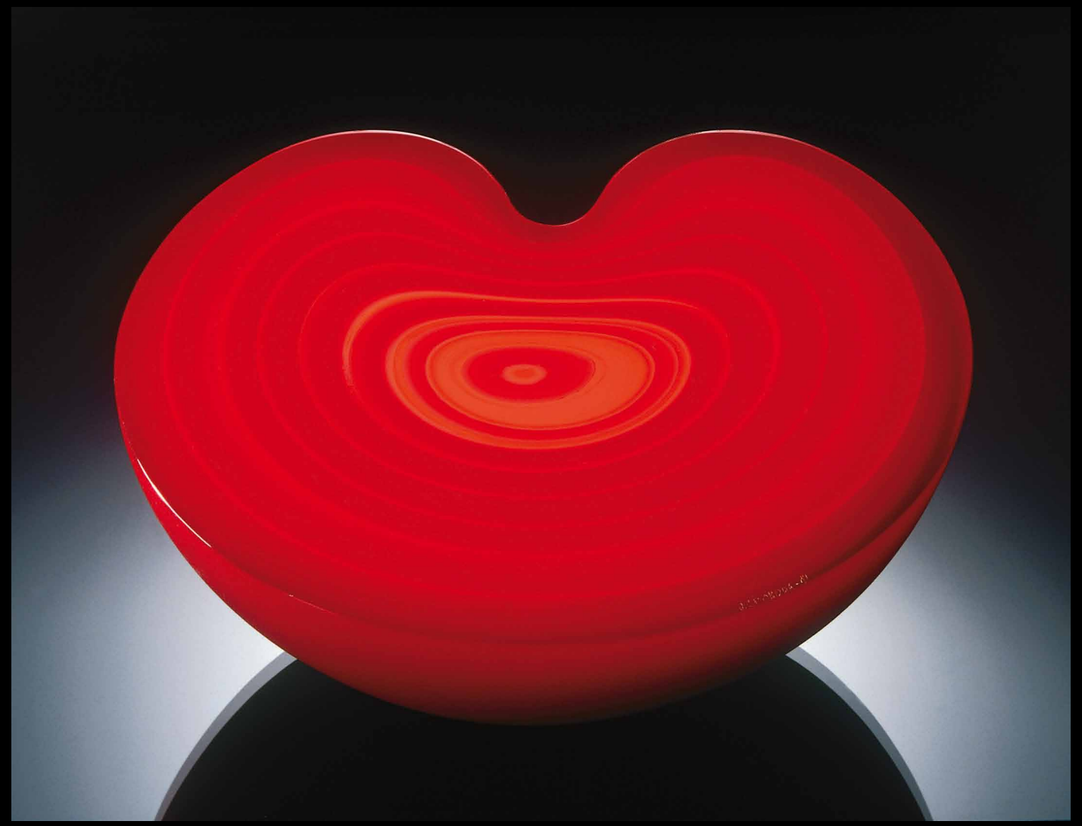
>>

87. ***Talíř***, 1982, přejímané, roztáčené a broušené granátové sklo, SŠ, š. 45 cm, unikát.
87. ***Plate***, 1982, cased, rotated and cut garnet glass, Škrdlovice works, width: 45 cm, one-of-a-kind piece.

88. ***Červené jablko I***, 1982, přejímané a broušené granátové sklo, SŠ, š. 20,5 cm, unikát.
88. ***Red Apple I***, 1982, cased and cut garnet glass, Škrdlovice works, width: 20.5 cm, one-of-a-kind piece.

91. ***Sloup***, 1983, broušené a leštěné křišťálové a granátové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 49 cm, unikát.

91. ***Column***, 1983, cut and polished crystal and garnet glass with peg-made bubbles, Škrdlovice works, height: 49 cm, one-of-a-kind piece.

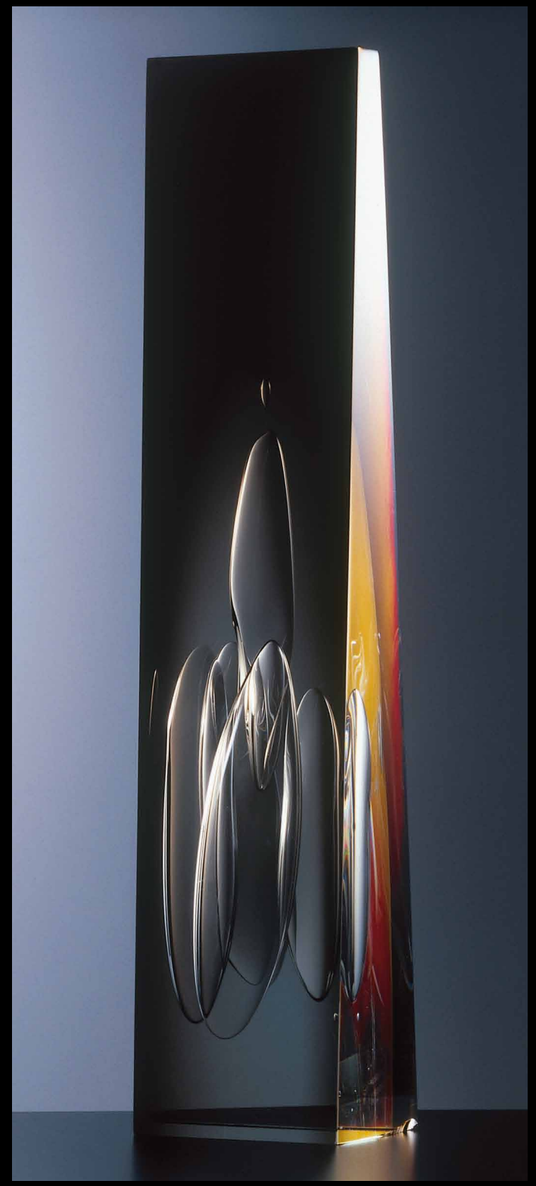
90. ***Sloup***, 1982, přejímané, broušené a leštěné granátové sklo, SŠ, v. 51 cm, unikát.

90. ***Column***, 1982, cased, cut and polished garnet glass, Škrdlovice works, height: 51 cm, one-of-a-kind piece.

89. ***Sloup***, 1982, broušené a leštěné křišťálové, granátové a zelené sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 44,5 cm, unikát.

89. ***Column***, 1982, cut and polished crystal, garnet and green glass with peg-created bubbles, Škrdlovice works, height: 44.5 cm, one-of-a-kind piece.

92. ***Sloup***, 1977, broušené a leštěné křišťálové a červené sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 45 cm, unikát.

92. ***Column***, 1977, cut and polished crystal and red glass with peg-made bubbles, Škrdlovice works, height: 45 cm, one-of-a-kind piece.

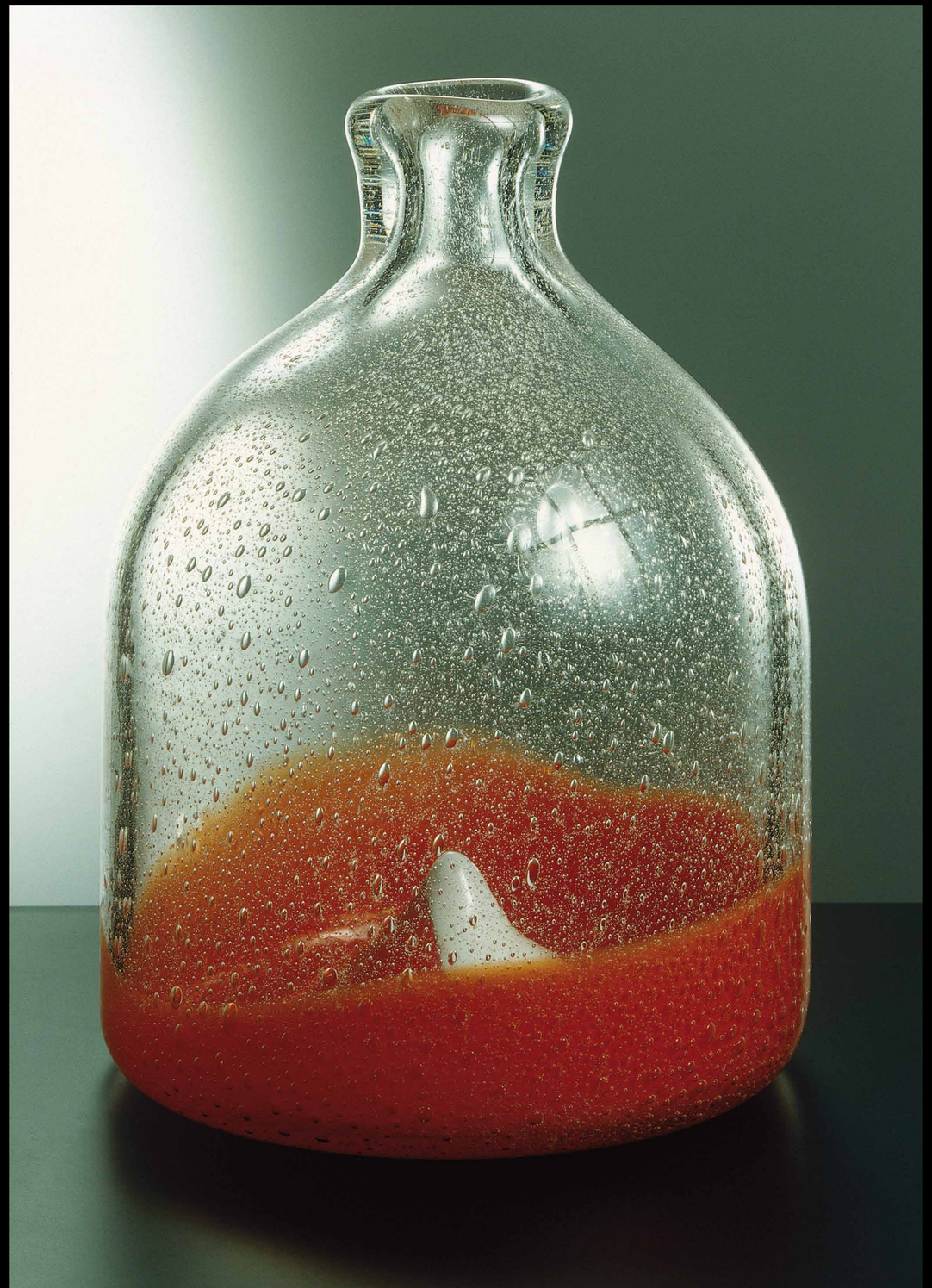
93. ***Mísa na čtvercové noze***, 1980, do kovové formy lité čiré a modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenou a hutně zpracovanou dutinou, SŠ, v. 31 cm.

93. ***Bowl on Cube-shaped Foot***, 1980, clear crystal and blue glass cast in a metal mold, with a peg-made and hot-formed cavity, Škrdlovice works, height: 31 cm.

94. ***Váza-láhev***, 1984, do rotační formy foukaný válec z čirého bublinkovitého skla a červeným pruhem, SŠ, v. 31 cm.

94. ***Bottle Vase***, 1984, turn-mold blown cylinder made of colorless bubble glass with a red stripe, Škrdlovice works, height: 31 cm.

>

95. ***Talíř***, 1983, roztáčené čiré sklo s barevnými nálepy, SŠ, v. 40 cm, originál.

95. ***Plate***, 1983, rotated clear glass with colored applications, Škrdlovice works, height: 40 cm, original work.

96. ***Váza na noze***, 1979, vrstvené křišťálové sklo s barevnými nálepy a kolíkovou technikou vytvořenou a dotvarovanou dutinou, SŠ, v. 35 cm.

96. ***Footed Vase***, 1979, clear, layered glass with applied colored decorations and a peg-made hollow, Škrdlovice works, height: 35 cm.

>

97. ***Ikaros***, 1981, broušené azurové sklo, mosazný sokl, v. 36 cm, unikát.

97. ***Icarus***, 1981, cut azurite glass, brass base, height: 36 cm, one-of-a-kind piece.

98. ***Laguna***, 1981, broušené azurové sklo, žulový sokl, v. 24 cm, unikát.

98. ***Lagoon***, 1981, cut azurite glass, granite base, height: 24 cm, one-of-a-kind piece.

99. ***Nový svět***, 1985, pětidílná plastika z azurového skla, litá, broušená, matovaná a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 80 cm, unikát.

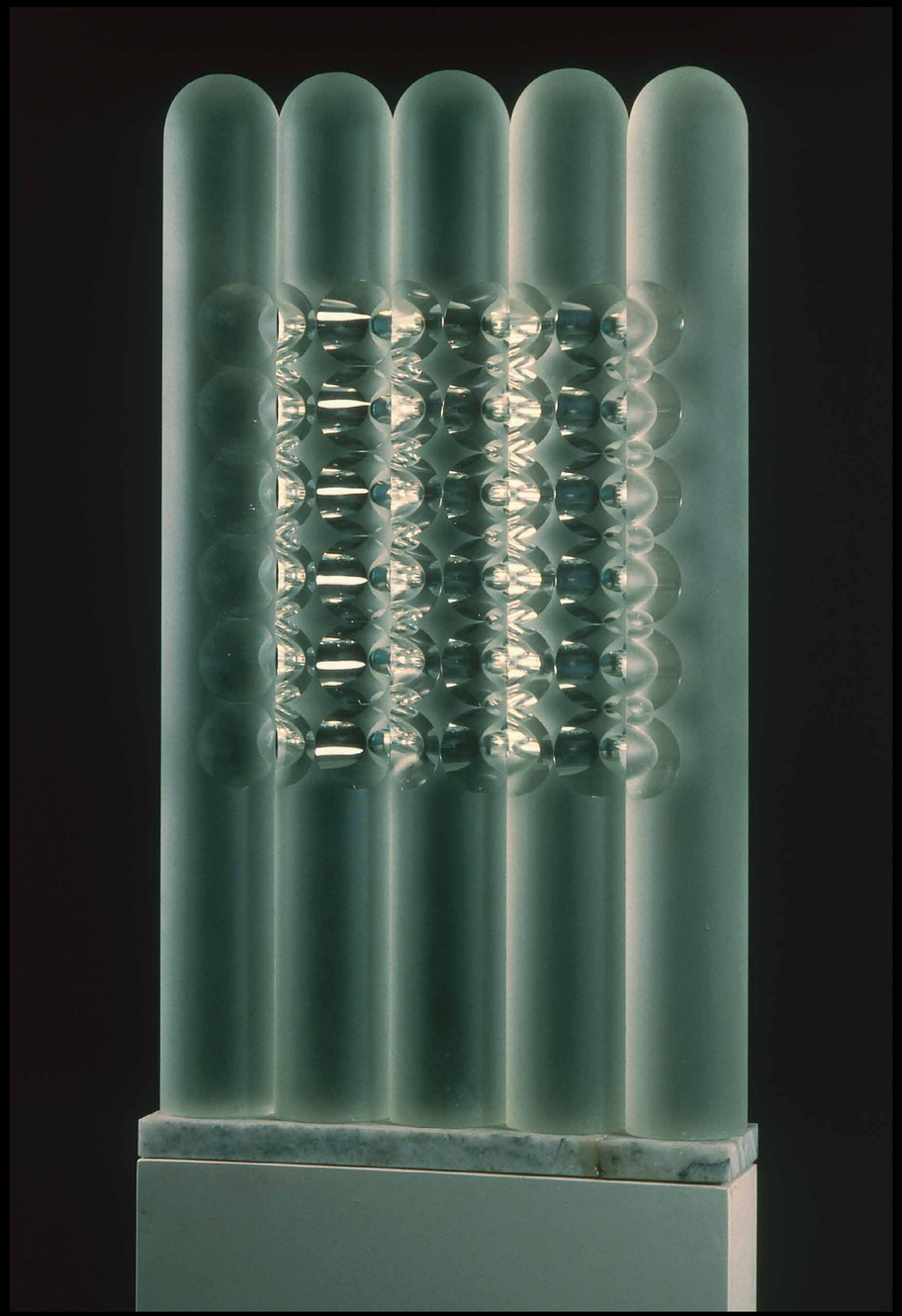
99. ***New World***, 1985, five-piece sculpture in azurite glass, cast, cut, matte-treated and polished, marble and metal base, height: 80 cm, one-of-a-kind piece.

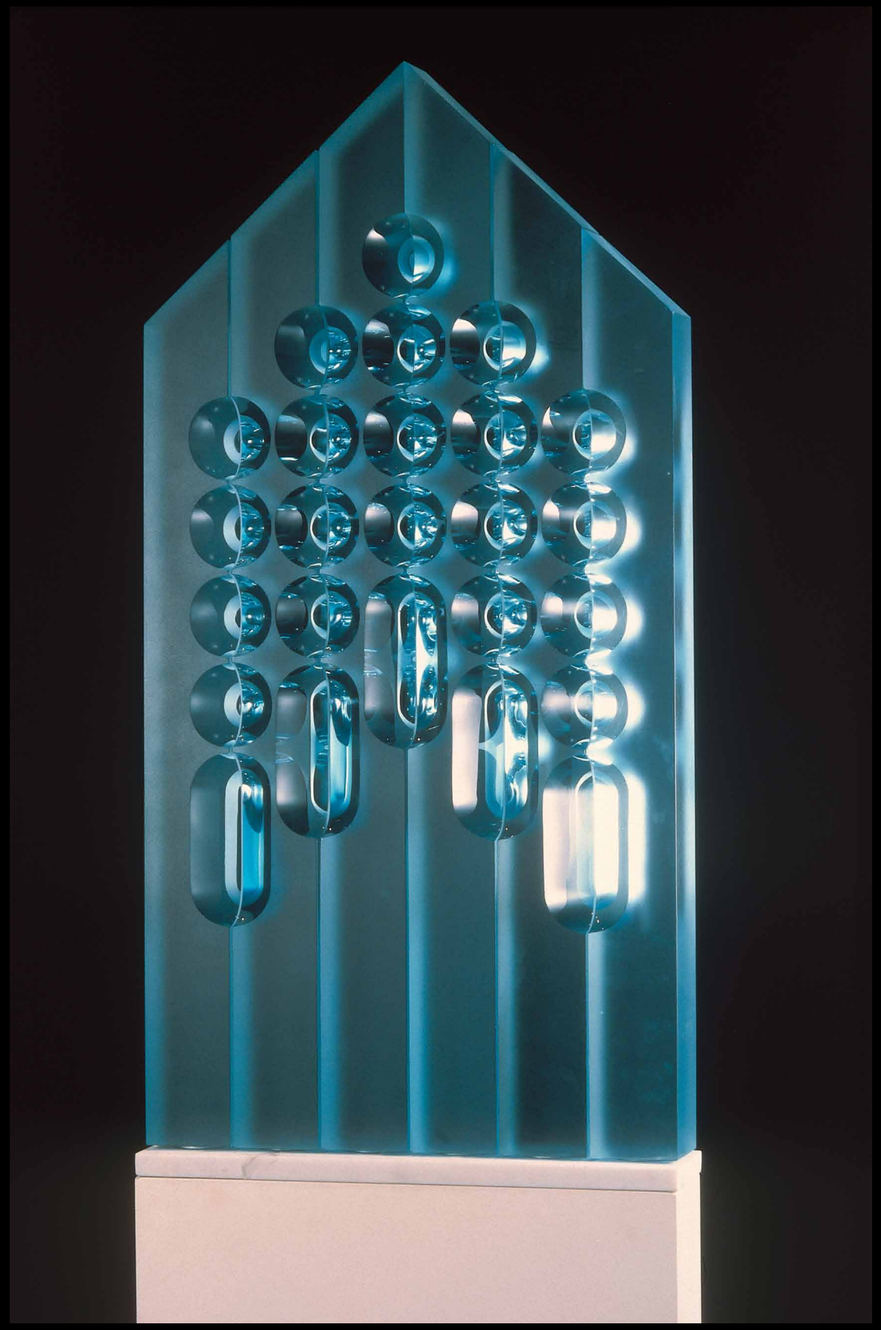
>

100. ***Katedrála***, 1985, šestidílná plastika z azurového skla, litá, broušená, matovaná a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 84 cm, unikát.

100. ***Cathedral***, 1985, six-piece sculpture in azurite glass, cast, cut, matte-treated and polished, marble and metal base, height: 84 cm, one-of-a-kind piece.

>>

101. ***Červený květ***, 1985, dvoudílná plastika z granátového skla, litá, broušená a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 71 cm, unikát.

101. ***Red Flower***, 1985, two-piece sculpture in garnet glass, cast, cut and polished, marble and metal base, height: 71 cm, one-of-a-kind piece.

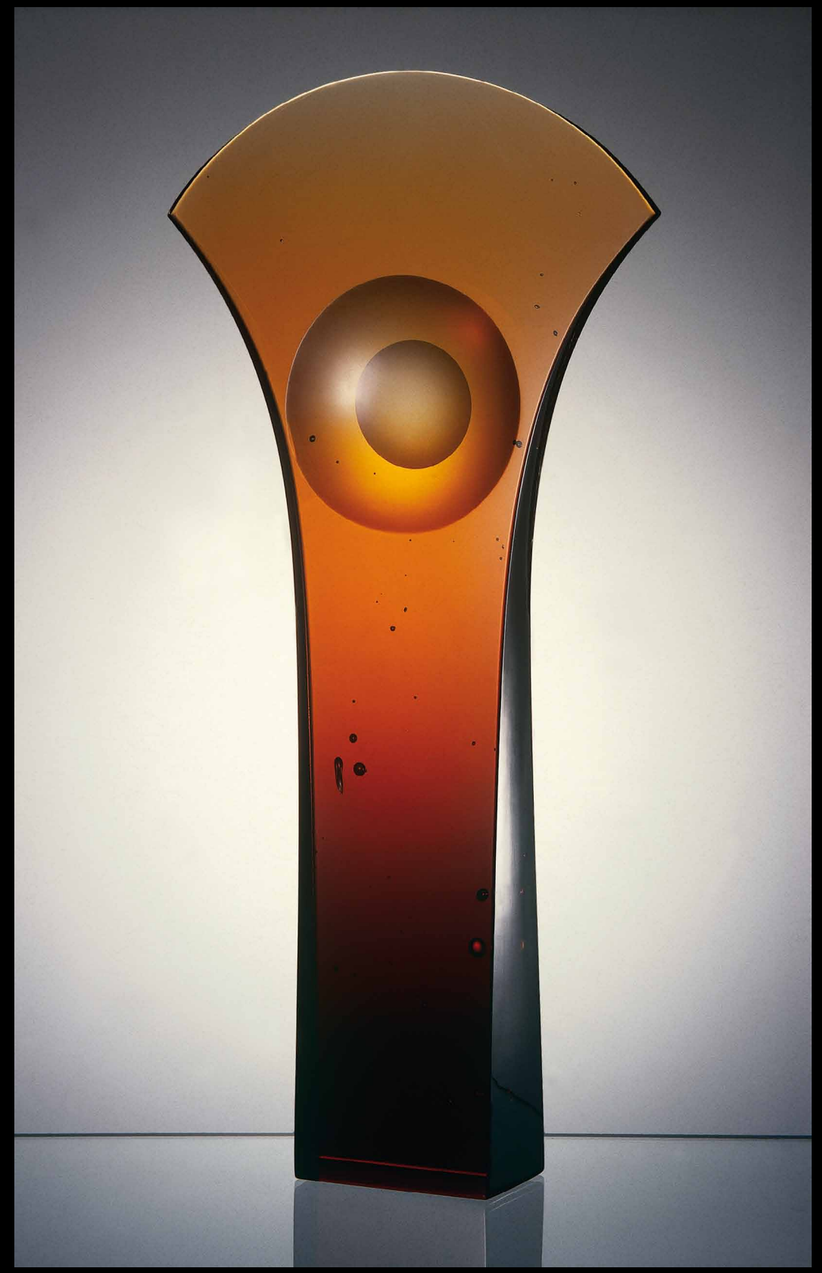

102. ***Plameny***, 1987, třídílná plastika z granátového skla, litá, broušená a leštěná, mosazný sokl, v. 85 cm, unikát.

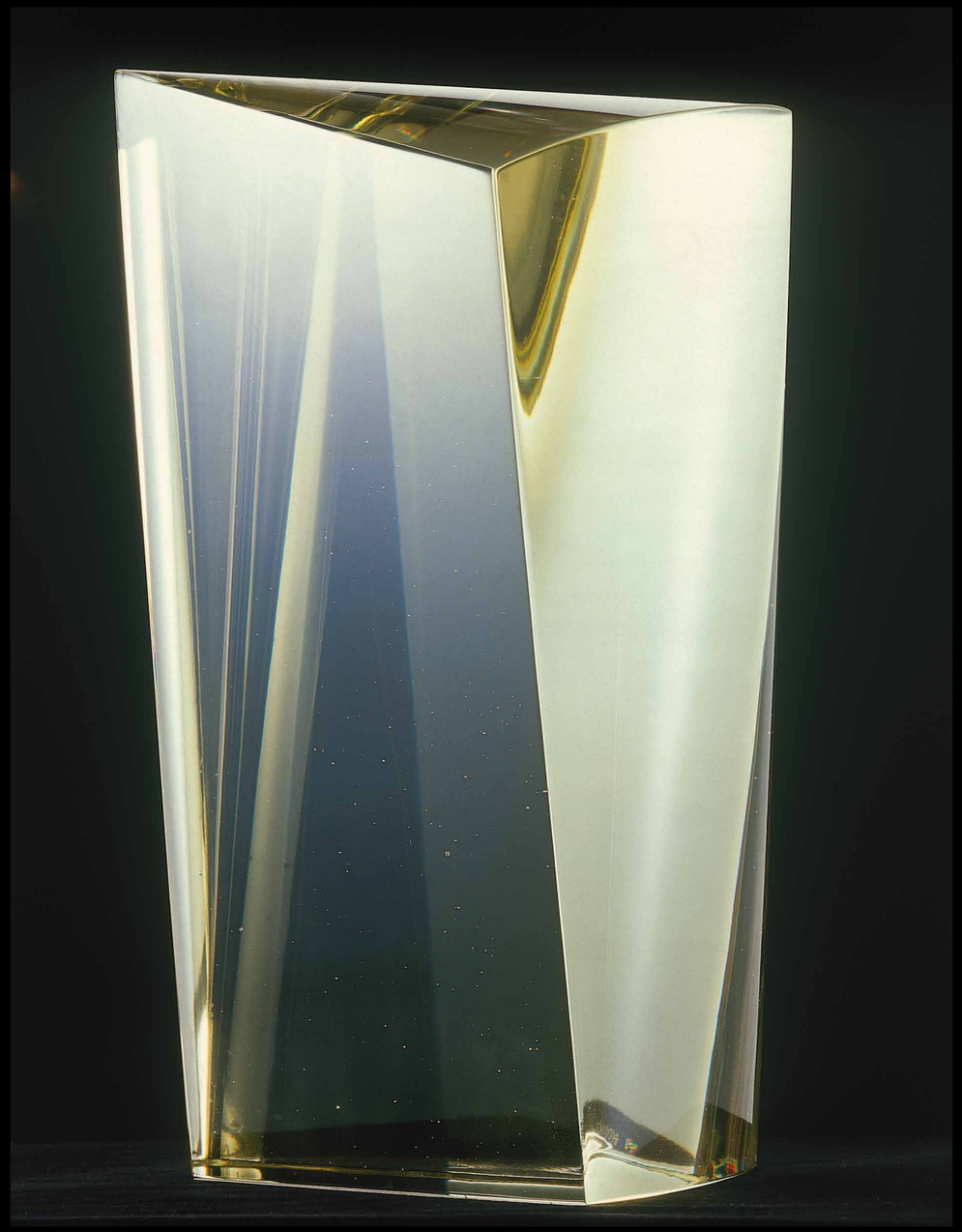
102. ***Flames***, 1987, three-piece sculpture in garnet glass, cast, cut and polished, brass base, height: 85 cm, one-of-a-kind piece.

103. ***Paprsky***, 1984, lité, broušené a leštěné topasové sklo, v. 64 cm, unikát.
103. ***Rays***, 1984, cast, cut and polished topaz glass, height: 64 cm, one-of-a-kind piece.

104. ***Slunce***, 1984, lité, broušené, matované a leštěné topasové sklo, v. 64 cm, unikát.
104. ***Sun***, 1984, cast, cut, matte-treated and polished topaz glass, height: 64 cm, one-of-a-kind piece.

105. ***Symbol (Měsíční krajina)***, 1985, broušené optické sklo, v. 45 cm, unikát.

105. ***Symbol (Moon Landscape)***, 1985, cut optical glass, height: 45 cm, one-of-a-kind piece.

106. ***Ona***, 1987, tavené a broušené křišťálové sklo, v. 75 cm, unikát.

106. ***She***, 1987, mold-melted and cut clear glass, height: 75 cm, one-of-a-kind piece.

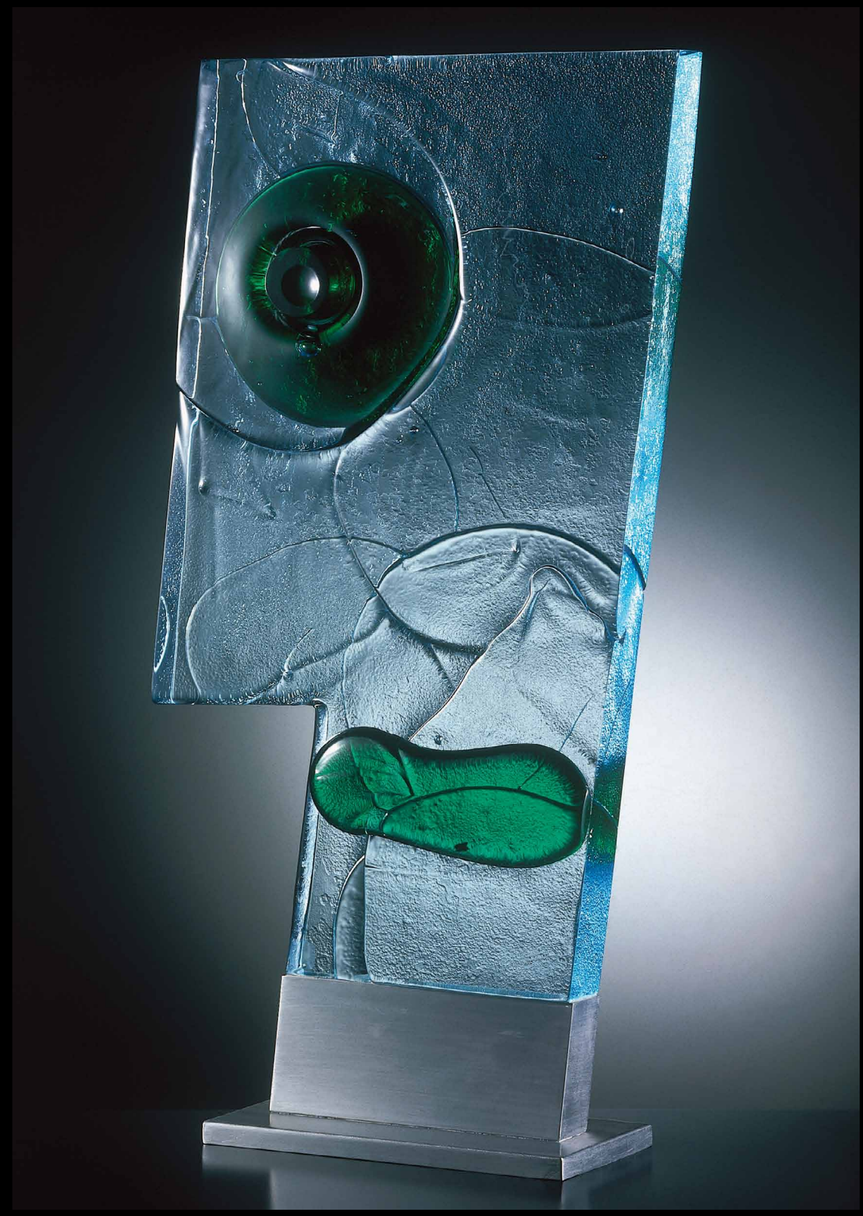
108. ***Architektura***, 1987, lité a broušené kouřové sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 45 cm, unikát.
108. ***Architecture***, 1987, cast and cut smoky glass, marble base, Škrdlovice works, height: 45 cm, one-of-a-kind piece.

< 107. ***Architektura II***, 1987, lité a broušené křišťálové sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 47,5 cm, unikát.
107. ***Architecture II***, 1987, cast and cut crystal glass, marble base, Škrdlovice works, height: 47.5 cm, one-of-a-kind piece.

109. ***Hlava I***, 1988, lité, modelované a dobroušené křišťálové sklo s topasovými nálepy, mosazný sokl, SŠ, v. 60 cm, unikát.

109. ***Head I***, 1988, cast, modeled and partly cut clear glass with applied topaz glass decoration, brass base, Škrdlovice works, height: 60 cm, one-of-a-kind piece.

110. ***Hlava III***, 1988, lité, modelované a broušené azurové sklo se zelenými nálepy, nerezový sokl, SŠ, v. 60 cm, unikát.

110. ***Head III***, 1988, cast, molded and cut azurite glass with green applications, stainless-steel base, Škrdlovice works, height: 60 cm, one-of-a-kind piece.

111. ***Torzo I***, 1987, lité a domodelované sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 68 cm, unikát.

111. ***Torso I***, 1987, cast and modeled glass, marble socle, Škrdlovice works, height: 68 cm, one-of-a-kind piece.

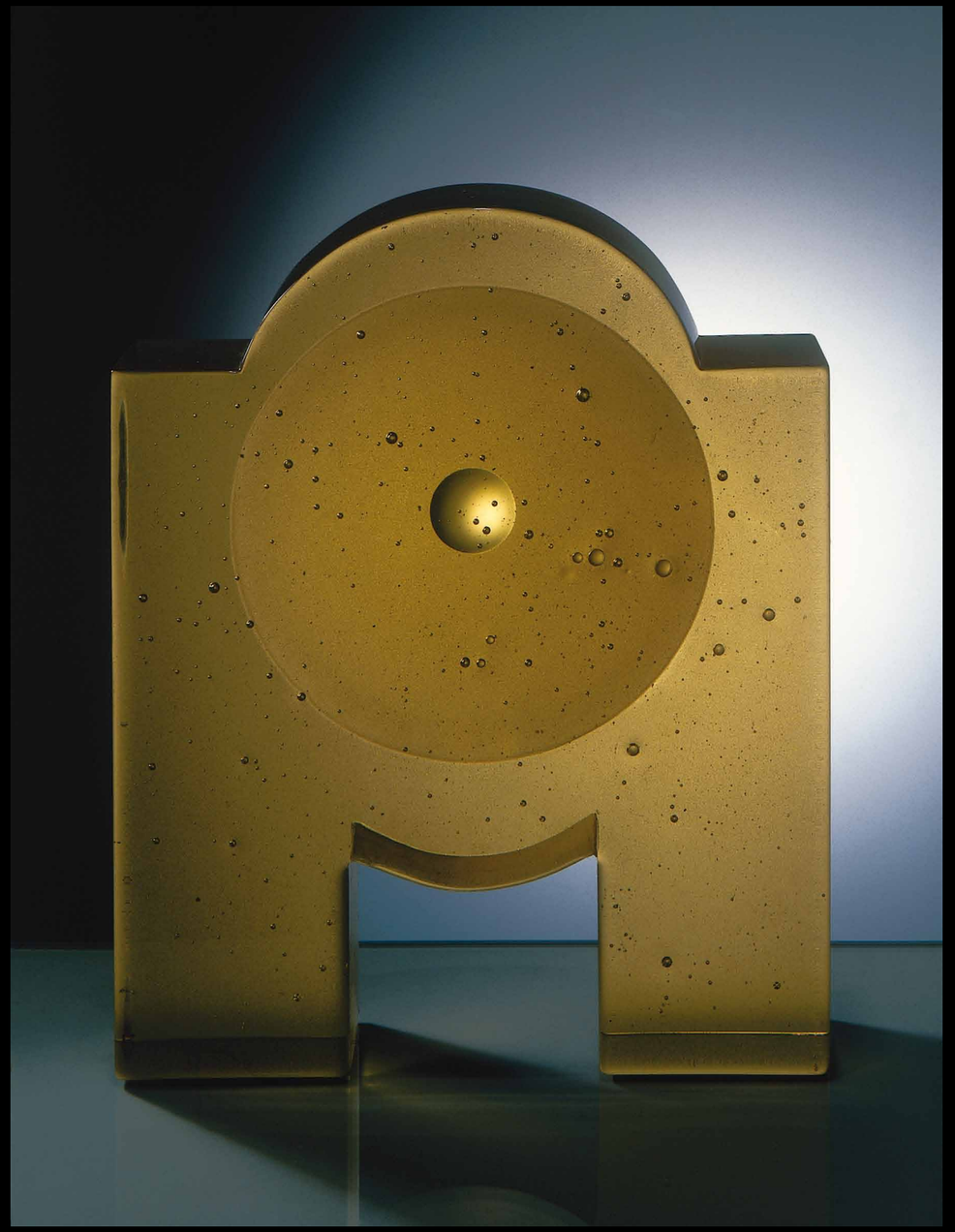

112. ***Torzo VI***, 1989/90, lité a domodelované sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 80 cm, unikát.

112. ***Torso VI***, 1989–90, cast and modeled glass, marble socle, Škrdlovice works, height: 80 cm, one-of-a-kind piece.

113. ***Ona***, 1989, tavená a broušená plastika ze zeleného skla, v. 42 cm, unikát.
113. ***She***, 1989, mold-melted and cut sculpture in green glass, height: 42 cm, one-of-a-kind piece.

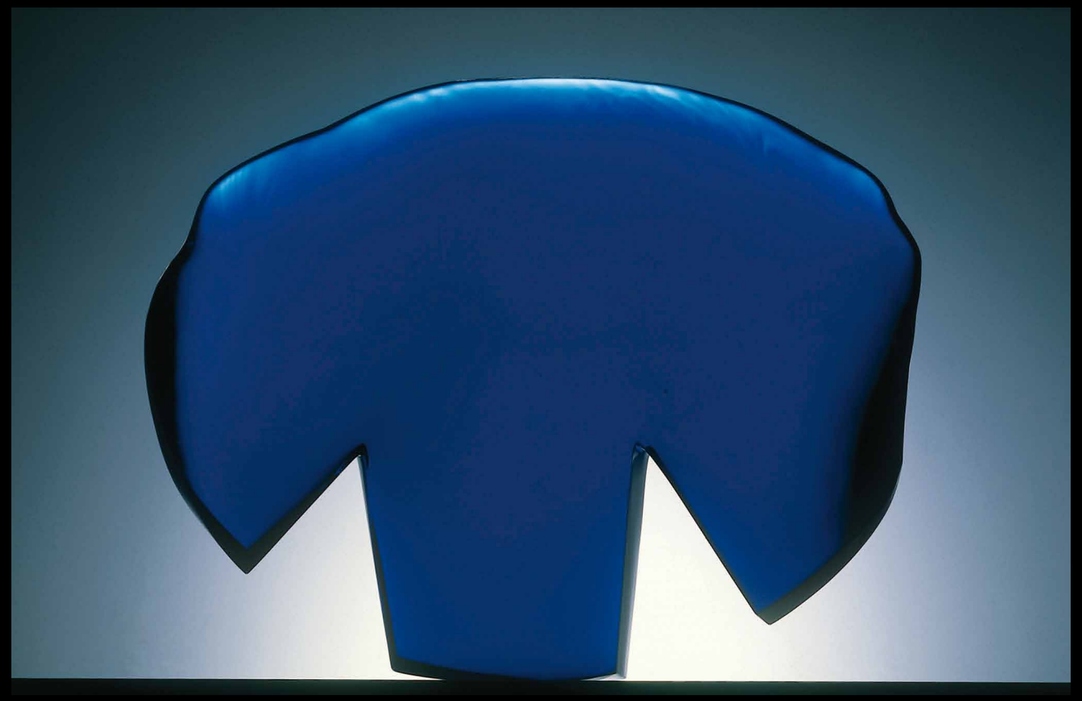

114. ***On***, 1989, tavená a broušená plastika z medového skla, v. 42 cm, unikát.
114. ***He***, 1989, mold-melted and cut sculpture in amber glass, height: 42 cm, one-of-a-kind piece.

115. ***Dr. Josef Petzva***l, 1989, pamětní medaile ke 150. výročí vynálezu fotografie, křišťálové, kobaltem přejímané, broušené, leštěné a ryté sklo, průměr 15 cm.

115. ***Dr. Josef Petzval***, 1989, a commemorative medal in celebration of the 150th anniversary of the invention of photography, clear glass encased in a cobalt blue layer, cut, polished and engraved, diameter: 15 cm.

116. ***Modrá hlava***, 1988, lité a broušené kobaltové sklo, v. 45 cm, unikát.

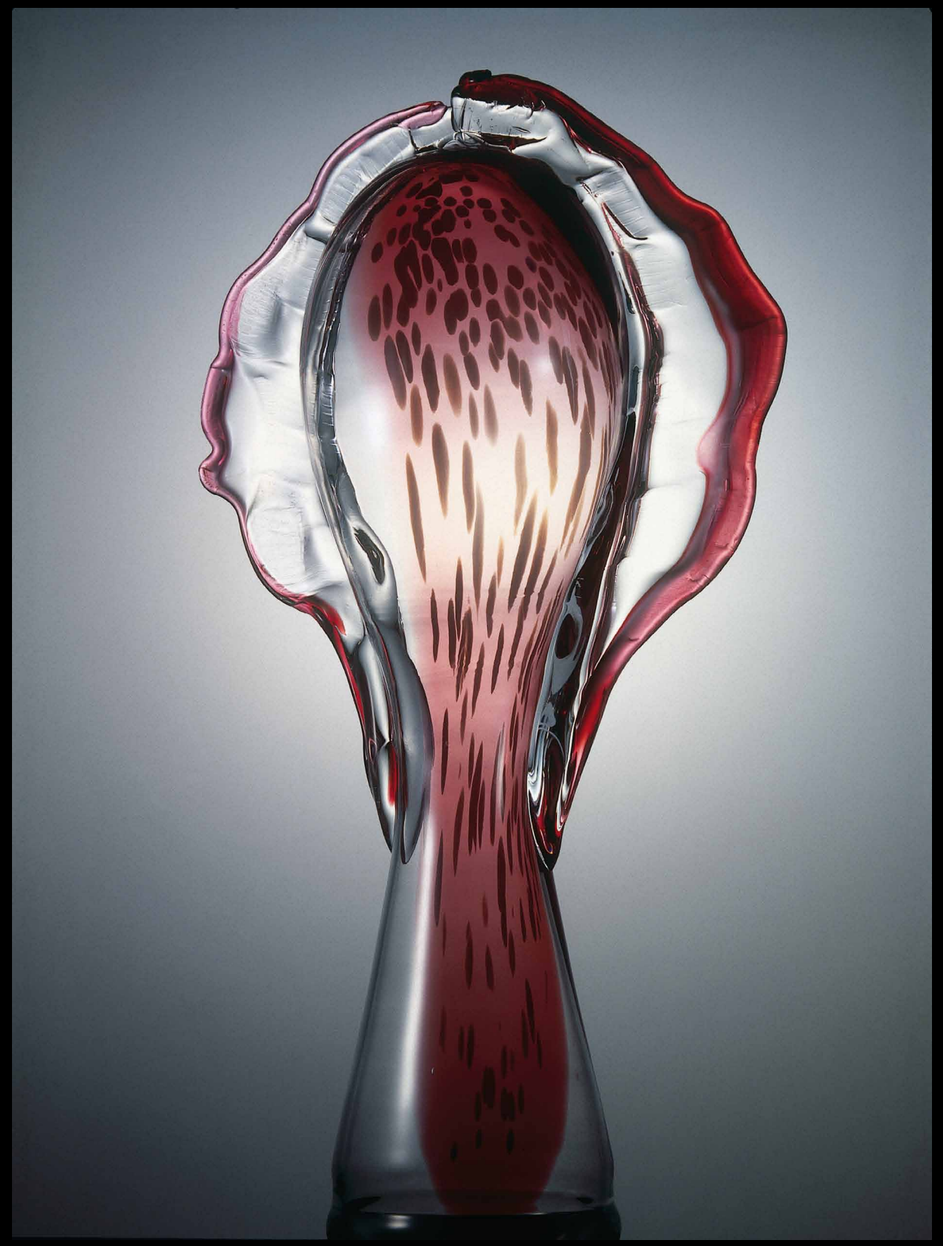
116. ***Blue Head***, 1988, cast and cut cobalt blue glass, height: 45 cm, one-of-a-kind piece.

117. ***Večer v Pompejích***, 1990, tavené a broušené modré sklo, 60 x 60 cm, unikát.
117. ***Evening in Pompeii***, 1990, mold-melted and cut blue glass, 60 x 60 cm, one-of-a-kind piece.

118. ***Ráno v Pompejích***, 1990, tavené, broušené a zlacené modré sklo, 60 x 60 cm, unikát.
118. ***Morning in Pompeii***, 1990, mold-melted, cut and gilt blue glass, 60 x 60 cm, one-of-a-kind piece.

119. ***Hlava***, 1994, hutně tvarovaný křišťálové a rubínové sklo, v. 66 cm, unikát; Glass Ambitions ´94, Nový Bor.
119. ***Head***, 1994, hot-formed crystal and ruby glass, height: 66 cm, one-of-a-kind piece, Glass Ambitions ’94, Nový Bor.

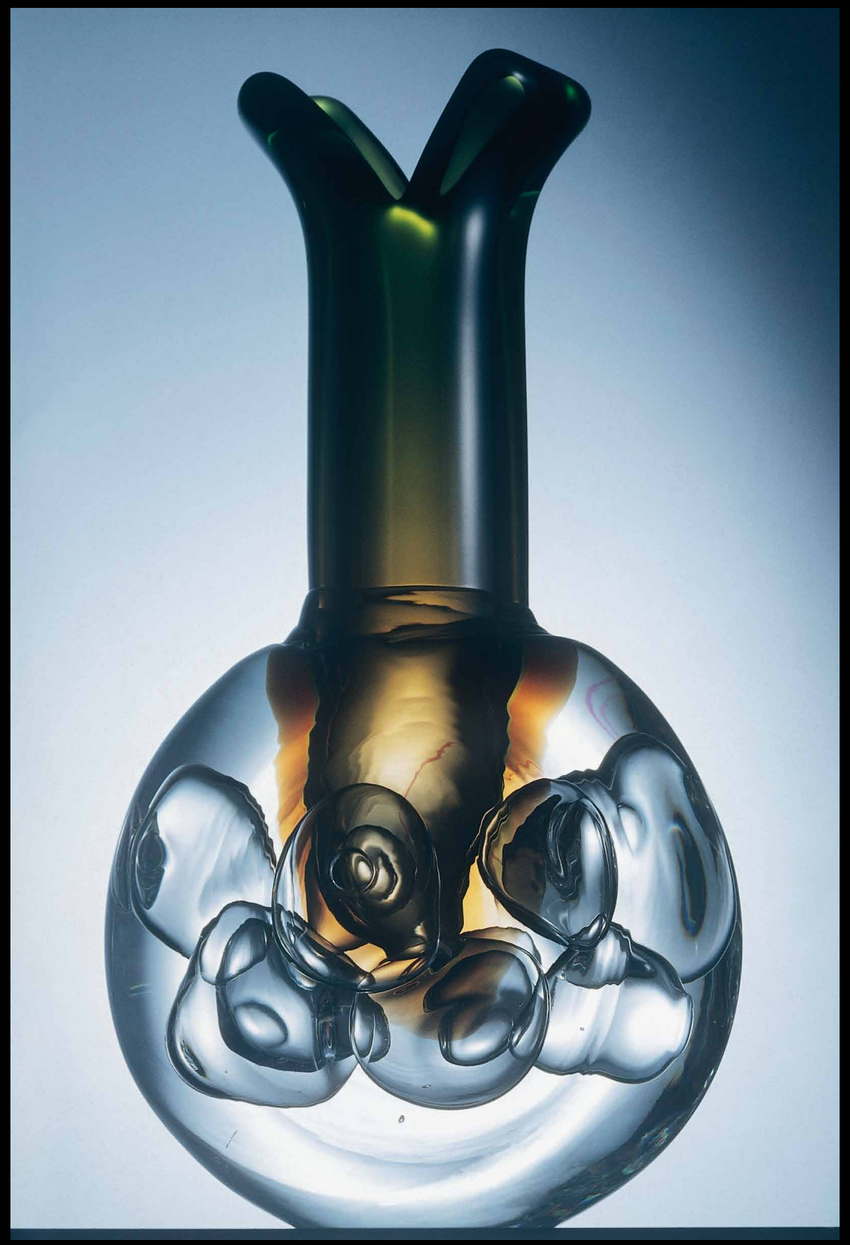

120. ***Muž II***, 1994, hutně tvarované rubínové sklo s křišťálovými nálepy, š. 58 cm, unikát; Glass Ambitions ´94, Nový Bor.
120. ***Man II***, 1994, hot-formed ruby glass with applied clear-crystal designs, width: 58 cm, one-of-a-kind piece, Glass Ambitions ’94, Nový Bor.

121. ***Vázy***, 1983, 1993, hutně tvarované čiré a barevné sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, AGS, v. 24 až 30 cm.

121. ***Vases***, 1983, 1993, hot-formed clear and colored glass with peg-made bubbles, Škrdlovice works, AGS, height: from 24 cm to 30 cm.

122. ***Váza***, 1983, 1993, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, AGS, v. 36 cm.

122. ***Vases*** 1983, 1993, hot-formed crystal, green and topaz glass with peg-made bubbles, Škrdlovice works, AGS, height: 36 cm.

123. ***Vázy-válce***, 1993, hutně tvarované křišťálové a zelené nebo křišťálové a kobaltové sklo s plastickými křišťálovými nálepy, AGS, v. 21 cm.

123. ***Cylinder Vases***, 1993, hot-formed crystal and green glass, and crystal and cobalt blue glass, with applied crystal designs, AGS, height: 21 cm.

124. ***Vázy-válce***, 1993, hutně tvarované kobaltové nebo zelené sklo s křišťálovými nálepy, AGS, v. 21 cm.

124. ***Cylinder Vases***, 1993, hot-formed cobalt glass and green glass with applied crystal designs, AGS, height: 21 cm.

>

125. ***Vázy-válce***, 1993, hutně tvarované zelené nebo kobaltové sklo s okraji, AGS, v. 16, 19 cm.
125. ***Cylinder Vases***, 1993, hot-formed green glass and cobalt blue glass with rims, AGS, height: 16 cm and 19 cm.

126. ***Vázy-válce***, 1993, do rotační formy foukané zelené a kobaltové sklo s tvarovanými okraji, AGS, v. 22 cm.
126. ***Cylinder Vases***, 1993, turn-mold blown green glass and cobalt blue glass with molded rims, AGS, height: 22 cm.

127. ***Vázy***, 1993, do formy foukané tvary z křišťálového a kobaltového skla s nálepy, AGS, v. 26 cm.
127. ***Vases***, 1993, mold-blown forms made of crystal and cobalt glass, with applied decoration, AGS, height: 26 cm.

128. ***Váza***, 1993, do formy foukané kobaltové a křišťálem přejímané sklo s plastickým nálepem, AGS, v. 24 cm.
128. ***Vase***, 1993, mold-blown cobalt blue glass cased in crystal, with applied decoration, AGS, height: 24 cm.

129. ***Těžítka***, polovina 90. let, hutně tvarované křišťálové sklo s barevnými rubíny a bublinami, AGS.

129. ***Paperweights***, mid-1990s, hot-formed crystal glass with colored flashing glass and bubbles, AGS.

130. ***Šestiboké vázy***, 1997, napevno foukané z modrého skla s barevnými rubíny a nepravidelnými okraji, AGS, v. 30, 40 cm.

130. ***Hexagonal Vases***, 1997, still-blown blue glass with colored flashing glass and irregular rims, AGS, height: 30 cm and 40 cm.

131. ***Vázy-Dalekohledy***, 1995, hutně tvarované křišťálové, modré a zelené sklo s bublinami, AGS, v. 17, 22, 27 cm.

131. ***Telescopes Vases***, 1995, hot-formed crystal, blue and green glass with bubbles, AGS, height: 17 cm, 22 cm and 27 cm.

132. ***Vázy***, 1997, hutně tvarované křišťálové, zeleně, oranžově, žlutě, modře nebo červeně podjímané sklo s bublinami, AGS, v. 45, 50, 55 cm.

132. ***Vases***, 1997, hot-formed clear crystal inner-cased with green, orange, yellow, blue and red glass with bubbles, AGS, height: 45 cm, 50 cm and 55 cm.

133. ***Dvě vázy a talíř***, 2003, hutně tvarované křišťálové sklo, obalované žlutou a zelenou drtí, AGS, v. 18, 33, 40 cm.

133. ***Two Vases and a Plate***, 2003, hot-formed clear crystal encased in crushed yellow and green glass frit, AGS, height: 18 cm, 33 cm and 40 cm.

134. ***Vázy***, 1998, křišťálové sklo obalované žlutou a zelenou drtí, AGS, max. v. 100 cm.

134. ***Vases***, 1998, crystal glass encased in crushed yellow and green glass frit, AGS, maximum height: 100 cm.

>

136. ***Vázy***, 1999, do formy napevno foukané křišťálové sklo se barevnými rubíny a nepravidelnými okraji, AGS, v. 9, 11, 14 cm.

136. ***Vases***, 1999, still-mold-blown clear glass with colored flashing glass and irregular rims, AGS, height: 9 cm, 11 cm and 14 cm.

<

135. ***Čtyřboké vázy***, 2001, napevno foukané z křišťálového a modrého skla, s navíjeným oranžovým rubínem a nepravidelnými okraji, AGS, v. 20 a 30 cm.

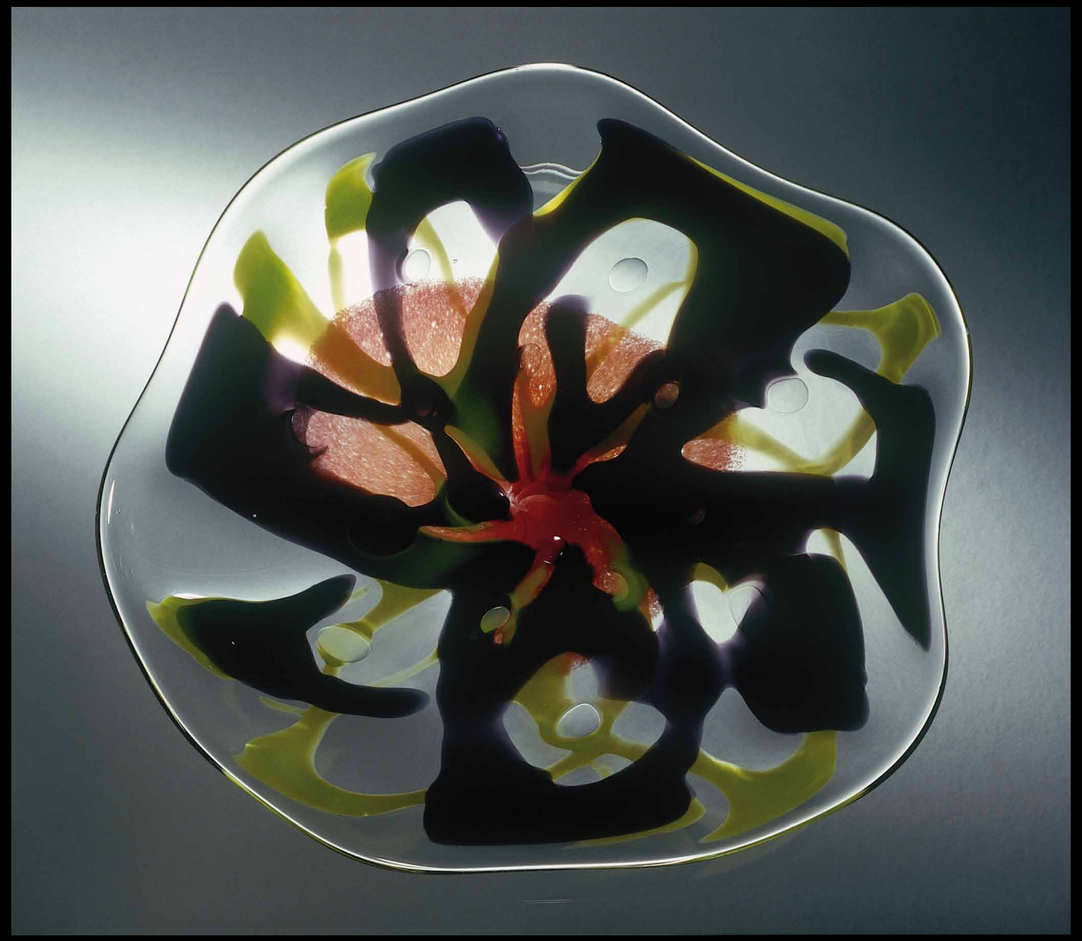
135. ***Four-sided Vases***, 2001, still-blown crystal and blue glass with coiled orange flashing glass and irregular rims, AGS, height: 20 cm and 30 cm.

137. ***Váza-koule***, 2006, foukané křišťálové sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS průměr 28 cm, originál.
137. ***Sphere Vase***, 2006, blown crystal with fused-in colored flashing glass, AGS, diameter: 28 cm, original work.

138. ***Váza-koule***, 1998, foukané křišťálové sklo s barevným dekorem vytvořeným kombinací obtisku a nálepu barevných nití, AGS, v. 24 cm, originál.
138. ***Sphere Vase***, 1998, blown crystal glass with colored decoration created through a combination of decalcomania and trailing, AGS, height: 24 cm, original work.

139. ***Dekorativní talíř***, 2006, hutně tvarované čiré sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS, š. 45 cm, originál.

139. ***Decorative Plate***, 2006, hot-formed clear glass with fused-in colored flashing glass,
AGS, width: 45 cm, original work.

140. ***Dekorativní talíř***, 2006, hutně tvarované čiré sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS, š. 45 cm, originál.

140. ***Decorative Plate***, 2006, hot-formed clear glass with fused-in colored flashing glass,
AGS, width: 45 cm, original work.

141. ***Vázy-objekty***, 2002, hutně předtvarované, broušené, matované a leštěné rozalínové nebo zelené sklo, AGS, v. 26 cm, unikáty.

141. ***Objects Vases***, 2002, preformed, cut, matte-treated and polished rosaline and green glass, AGS, height: 26 cm, one-of-a-kind pieces.

142. ***Váza-objekt***, 2002, hutně předtvarované růžové sklo se zeleným jádrem, broušené, matované a leštěné, AGS, v. 26 cm, unikát.

142. ***Object Vase***, 2002, preformed pink glass with a green body, cut, matte-treated and polished, AGS, height: 26 cm, one-of-a-kind piece.

143. ***Váza-objekt***, 2000, hutně přetvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s modrým a zeleným jádrem, AGS, v. 27 cm, unikát.

143. ***Object Vase***, 2000, preformed, cut and polished clear glass with a blue and green body, AGS, height: 27 cm, one-of-a-kind piece.

144. ***Vázy-objekty***, 2006, hutně přetvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s barevnými jádry a přetahy, AGS, v. 32, 35 cm, unikáty.

144. ***Objects Vases***, 2006, preformed, cut and polished clear glass with colored bodies and overlays, AGS, height: 32 cm and 35 cm, one-of-a-kind pieces.

145. ***Váza***, 2004, hutně předtvarované, broušené a leštěné kouřové sklo s modrým jádrem, AGS, v. 36 cm, unikát.

145. ***Vase***, 2004, preformed, cut and polished smoky glass with a blue body, AGS, height: 36 cm, one-of-a-kind piece.

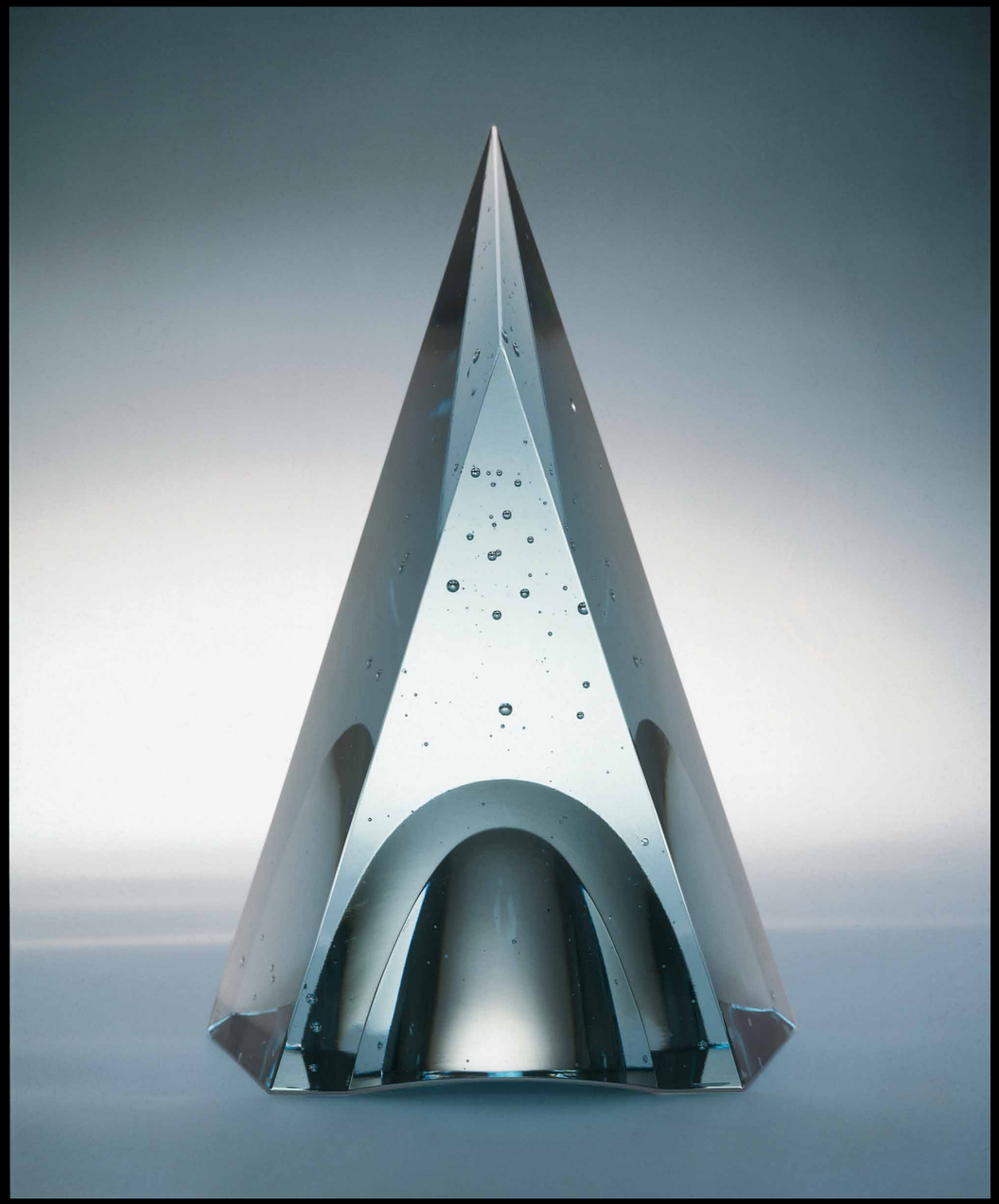
146. ***Modrý sloup***, konec 70. let, hutně tvarované, broušené a leštěné modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 41 cm, unikát.

146. ***Blue Column***, late 1970s, hot-formed, cut and polished blue glass with peg-made bubbles, height: 41 cm, one-of-a-kind piece.

147. ***Jehlan***, 1995, hutně předtvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s kobaltovým jádrem a bublinou, AGS, v. 22 cm, unikát.

147. ***Pyramid***, 1995, preformed, cut and polished clear glass with a cobalt glass core and air bubble, AGS, height: 22 cm, one-of-a-kind piece.

148. ***Brána***, 1998, předtvarované, broušené a leštěné azurové sklo, v. 32 cm, unikát.
148. ***Gate***, 1998, preformed, cut and polished azurite glass, height: 32 cm, one-of-a-kind piece.

149. ***Pták***, 1999, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, AGS, š. 94 cm, unikát.
149. ***Bird***, 1999, cast, cut and polished clear glass, AGS, width: 94 cm, one-of-a-kind piece.

150. ***Torzo***, 2003, hutně předtvarované, broušené, leštěné a matované křišťálové sklo, v. 22 cm, unikát.

150. ***Torso***, 2003, preformed, cut, polished and matte-treated clear glass, height: 22 cm, one-of-a-kind piece.

151. ***Sedící žena (Obnažená)***, 1993/94, lité, broušené a leštěné křišťálové a topasové sklo, AGS, 44x30 cm, unikát.

151. ***Seated Woman (Disrobed)***, 1993–94, cast, cut and polished crystal and topaz glass,
AGS, 44 x 30 cm, one-of-a-kind piece.

152. ***Krajina snů (Naše mešity)***, 1999, lité a broušené křišťálové a granátové sklo, AGS, 34 x 34 cm, unikát.
152. ***Dream Landscape (Our Mosques)***, 1999, cast and cut clear and garnet glass, AGS, 34 x 34 cm, one-of-a-kind piece.

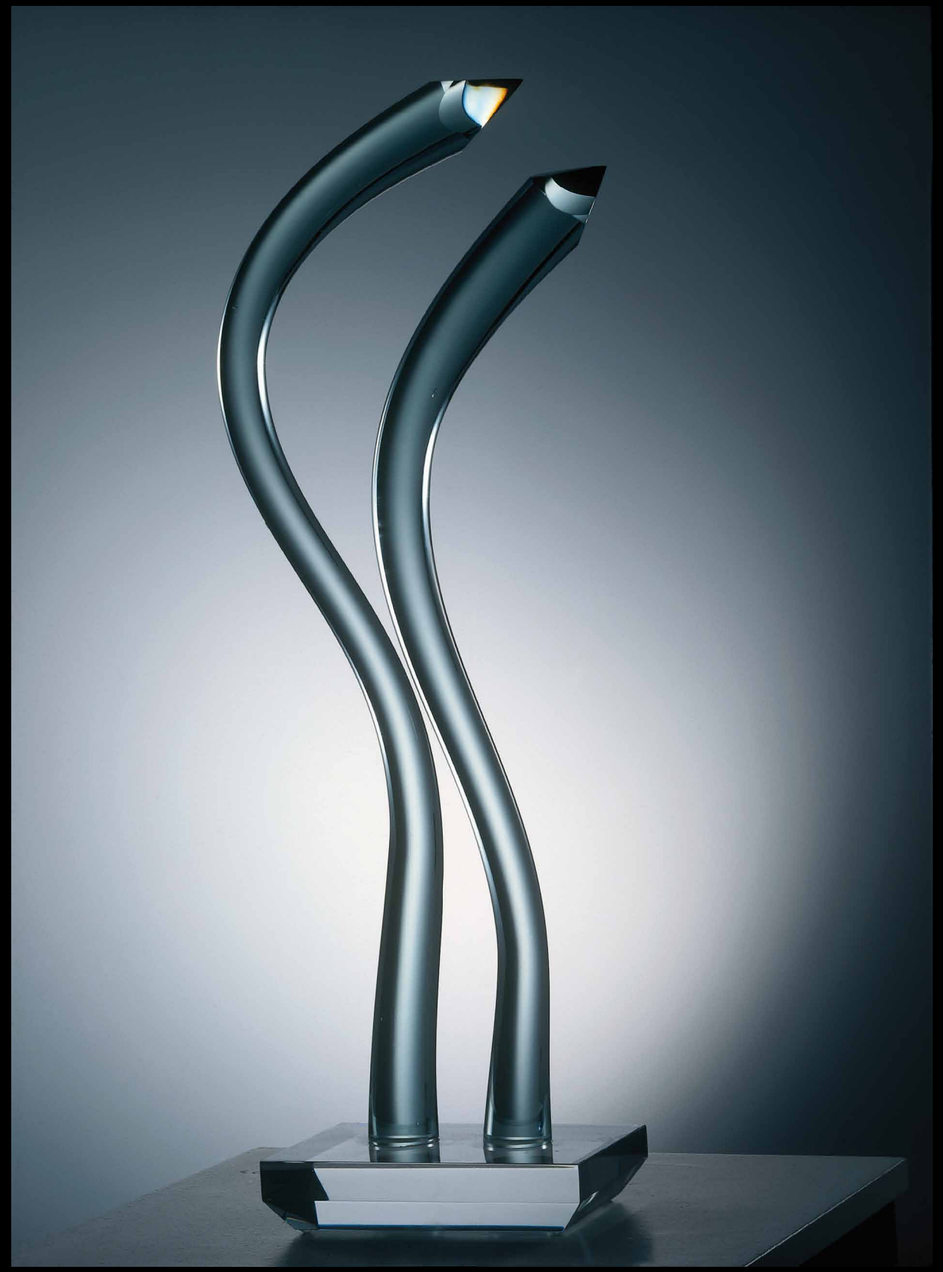
153. ***Rozhovor II***, 2000, lité, modelované a broušené křišťálové a topasové sklo, mosazný sokl, AGS, v. 55 cm, unikát.
153. ***Conversation II***, 2000, cast, modeled and cut clear and topaz glass, brass socle,
AGS, height: 55 cm, one-of-a-kind piece.

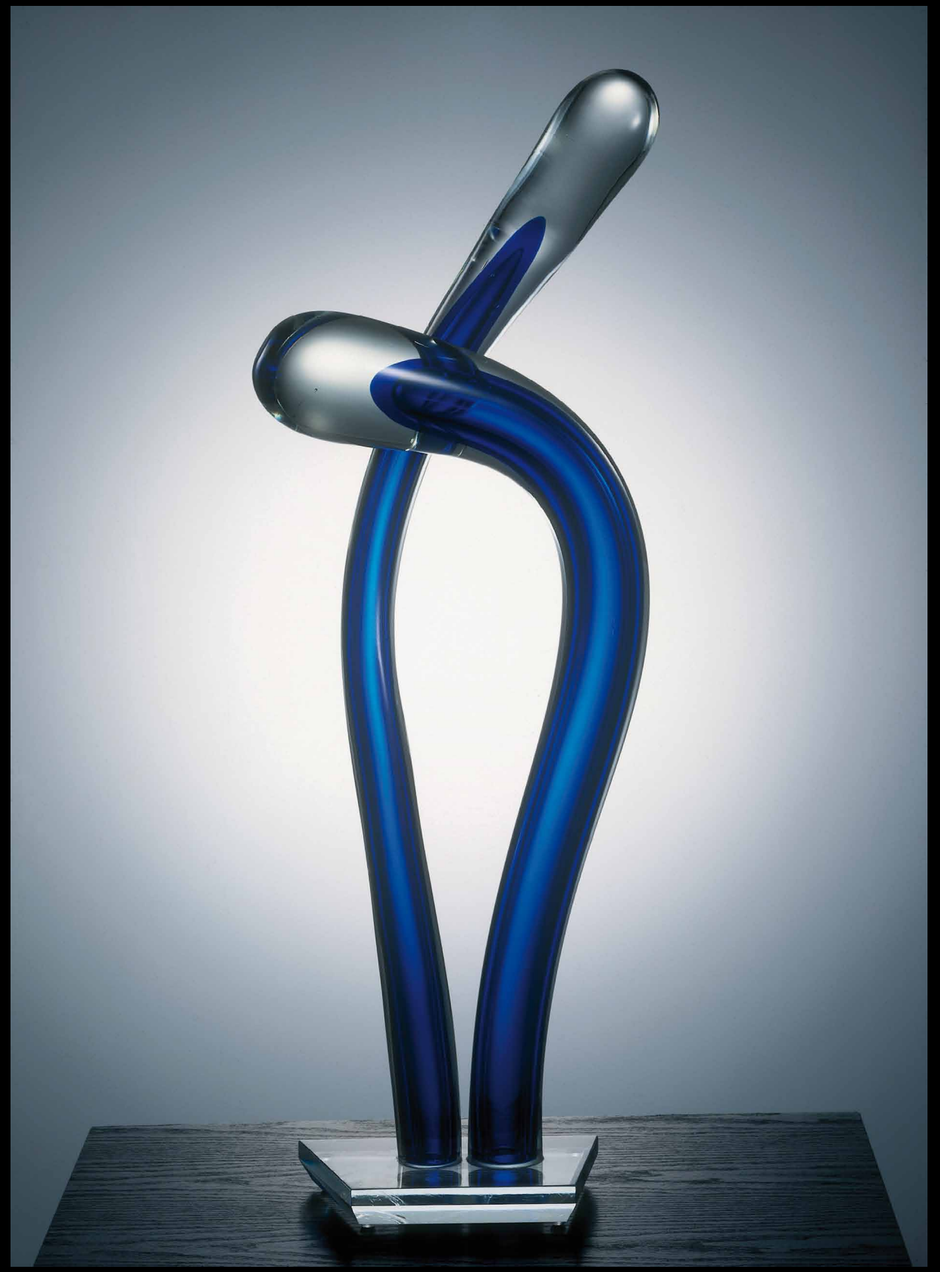
154. ***Touha***, 1999, tavené a broušené granátové sklo, mosazný sokl, v. 70 cm, unikát.
154. ***Desire***, 1999, mold-melted and cut garnet glass, brass socle, height: 70 cm, one-of-a-kind piece.

155. ***Soho***, 1998, tavené a broušené modrozelené sklo, 80 x 50 cm, unikát.
155. ***Soho***, 1998, mold-melted and cut blue-green glass, 80 x 50 cm, one-of-a-kind piece.

156. ***On a Ona II***, 2001, hutně tvarované a dobroušené křišťálové sklo, v. 70 cm, unikát.
156. ***He and She II***, 2001, hot-formed, partly cut clear glass, height: 70 cm, one-of-a-kind piece.

157. ***On a Ona I***, 2001, hutně tvarované kobaltové, křišťálem přejímané sklo, AGS, v. 70 cm, unikát.
157. ***He and She I***, 2001, hot-formed cobalt glass cased in clear crystal, AGS, height: 70 cm, one-of-a-kind piece.

158. ***On a Ona***, 1998, dvoudílná tavená, broušená a leštěná plastika z křišťálového skla, v. 75 cm, unikát.
158. ***He and She***, 1998, a two-piece mold-melted, cut and polished crystal sculpture, height: 75 cm, one-of-a-kind piece.

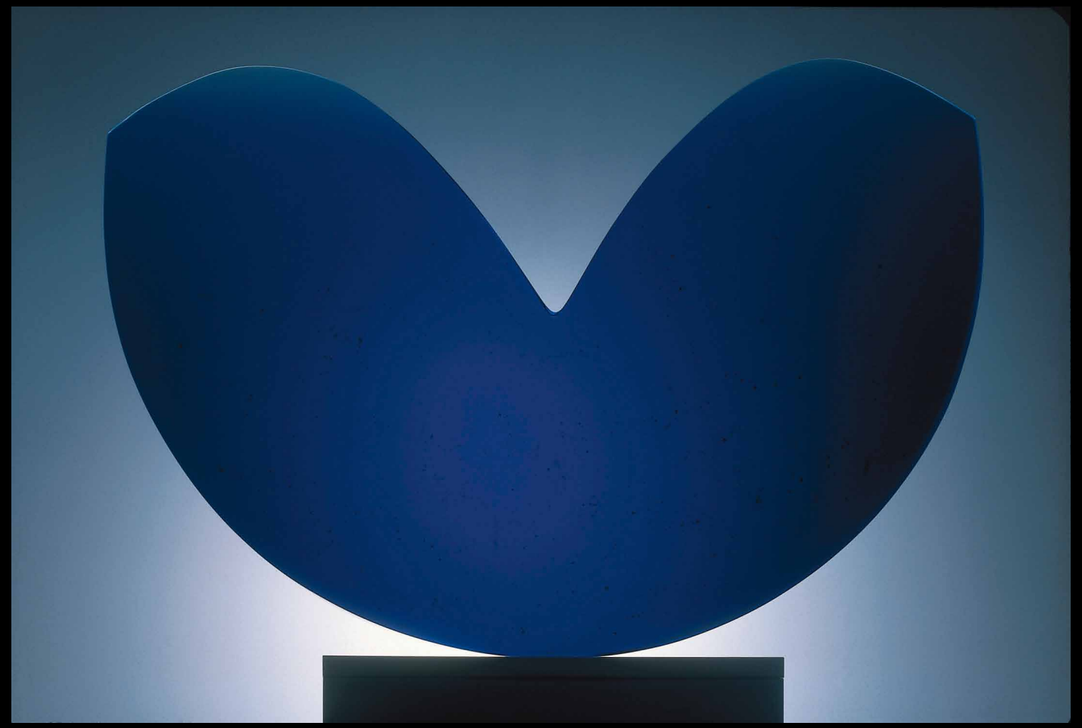
159. ***Figura I***, 2001, dvoudílný litý, broušený a leštěný objekt z křišťálového skla, v. 55 cm, unikát.
159. ***Figure I***, 2001, two-piece sculpture of clear glass, cast, cut and polished, height: 55 cm, one-of-a-kind piece.

160. ***Hlava III***, 2003, lité, broušené a leštěné kouřové sklo, mramorový sokl, AGS, v. 34 cm, unikát.
160. ***Head III***, 2003, cast, cut and polished smoky glass, marble socle, AGS, height: 34 cm, one-of-a-kind piece.

161. ***Hlava III***, 2003, lité, broušené a leštěné kouřové sklo, mramorový sokl, AGS, v. 34 cm, unikát.
161. ***Head III***, 2003, cast, cut and polished smoky glass, marble socle, AGS, height: 34 cm, one-of-a-kind piece.

162. ***Květ***, 2002, tavené, broušené a leštěné modré sklo, š. 82 cm, unikát.
162. ***Flower***, 2002, mold-melted, cut and polished blue glass, width: 82 cm, one-of-a-kind piece.

163. ***Ikaros II (Křídla)***, 1998, tavené, broušené a leštěné modré sklo, v. 35 cm, unikát.
163. ***Icarus II (Wings)***, 1998, mold-melted, cut and polished blue glass, height: 35 cm, one-of-a-kind piece.

>

164. ***Křídla II***, 2003, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, AGS, š. 55 cm, unikát.

164. ***Wings II***, 2003, cast, cut and polished clear glass, AGS, width: 55 cm, one-of-a-kind piece.

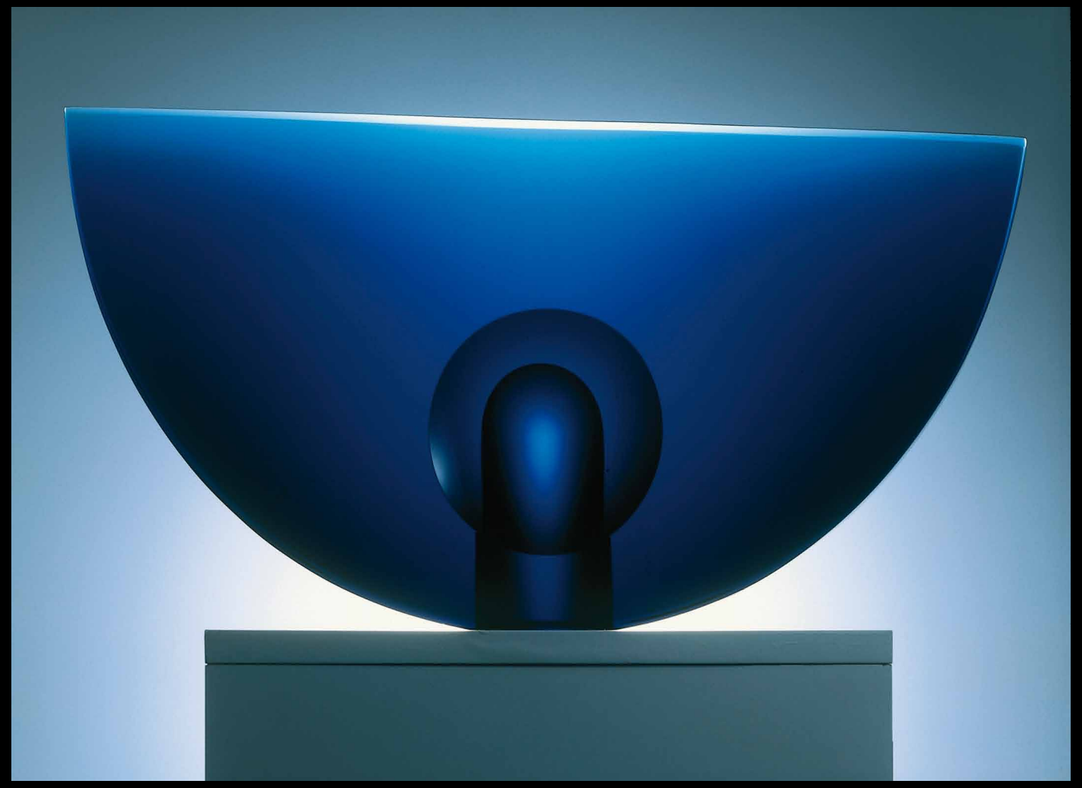

165. ***Křídla I***, 2003, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, š. 55 cm, AGS, unikát.

165. ***Wings I***, 2003, cast, cut and polished clear glass, AGS, width: 55 cm, AGS, one-of-a-kind piece.

166. ***Arizona (Duha)***, 2002, tavené, broušené a leštěné rubínové sklo, 62 x 32 cm, unikát.
166. ***Arizona (Rainbow)***, 2002, mold-melted, cut and polished ruby glass, 62 x 32 cm, one-of-a-kind piece.

167. ***Zimní večer III***, 2002, tavené, broušené a leštěné modré sklo, 62 x 32 cm, unikát.
167. ***Winter Evening III***, 2002, mold-melted, cut and polished blue glass, 62 x 32 cm, one-of-a-kind piece.

168. ***Kleopatra***, 2003, tavené, broušené a leštěné medové sklo, 62 x 32 cm, unikát.
168. ***Cleopatra***, 2003, mold-melted, cut and polished amber glass, 62 x 32 cm, one-of-a-kind piece.

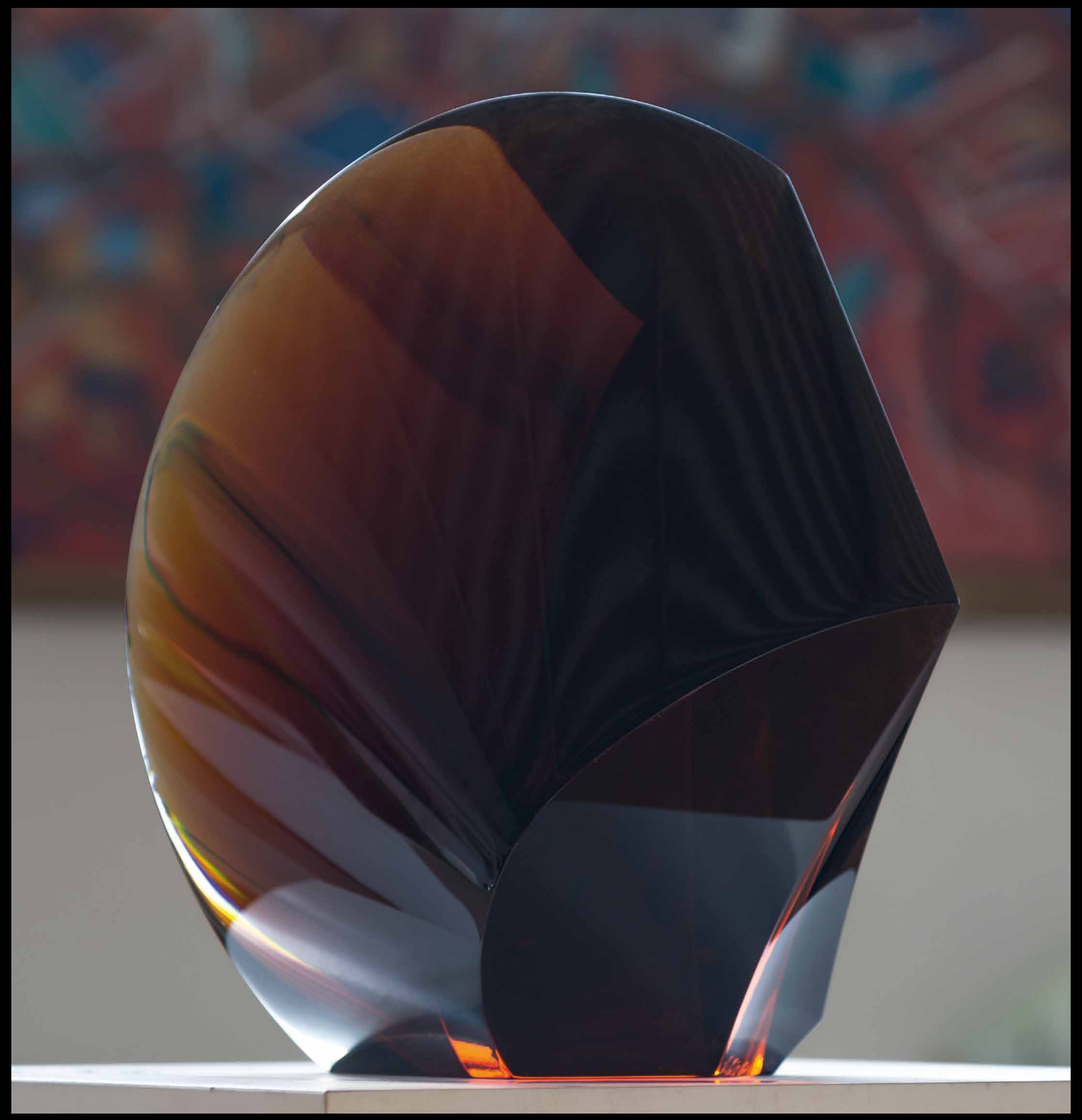
169. ***Emma***, 2002, tavené, broušené a částečně leštěné medové sklo, v. 54 cm, unikát.
169. ***Emma***, 2002, mold-melted, cut and partly polished amber glass, height: 54 cm, one-of-a-kind piece.

>

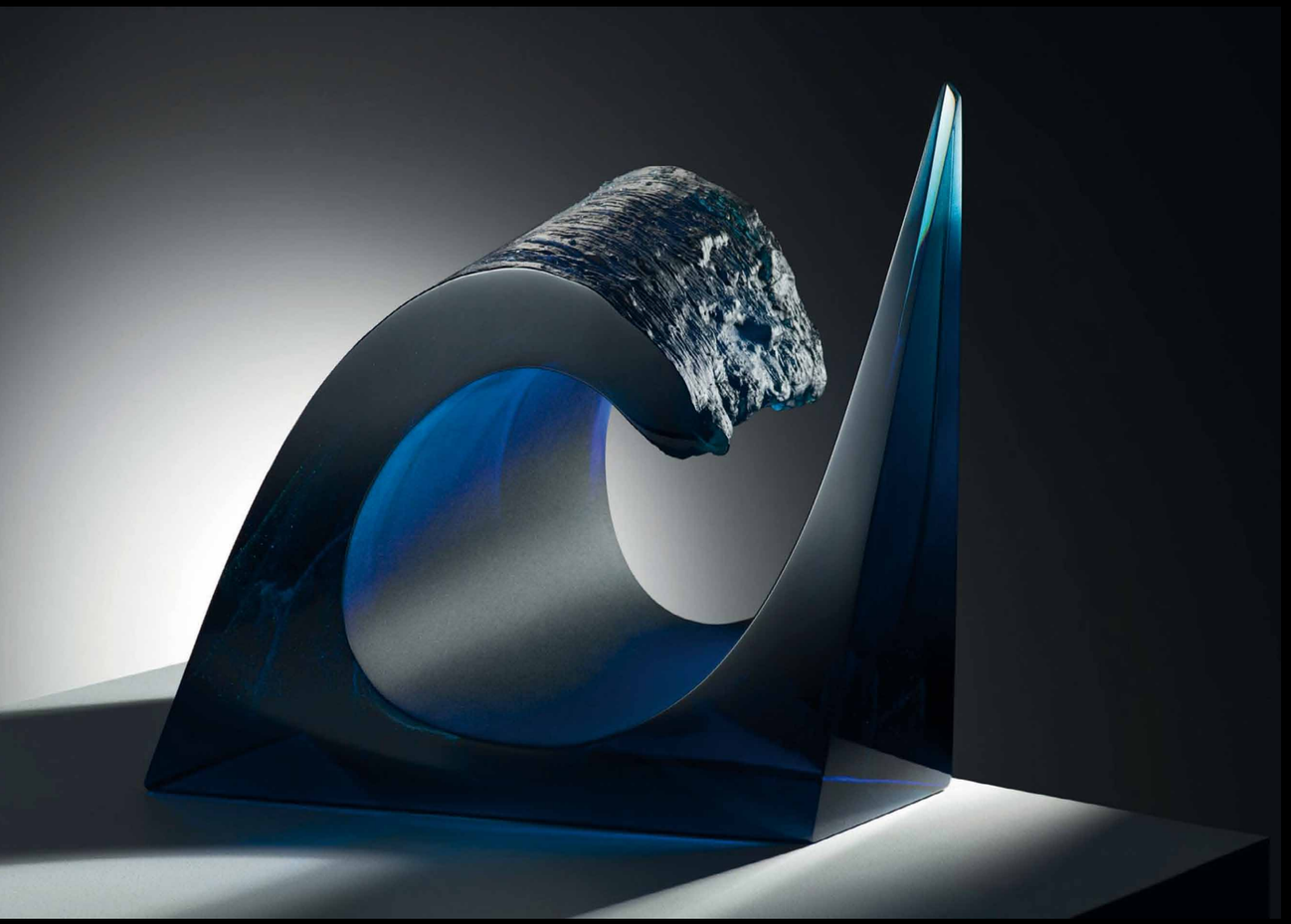

170. ***Co bylo dřív?***, 2014, broušené hutnické sklo, 34 x 25 cm, unikát.
170. ***What was before?***, 2014, polished free-blown glass, 34 x 25 cm, one-of-a-kind piece.

171. ***Tajemství***, 2014, broušené hutnické sklo, 48 x 38 cm, unikát.
171. ***Secret***, 2014, polished free-blown glass, 48 x 38 cm, one-of-a-kind piece..

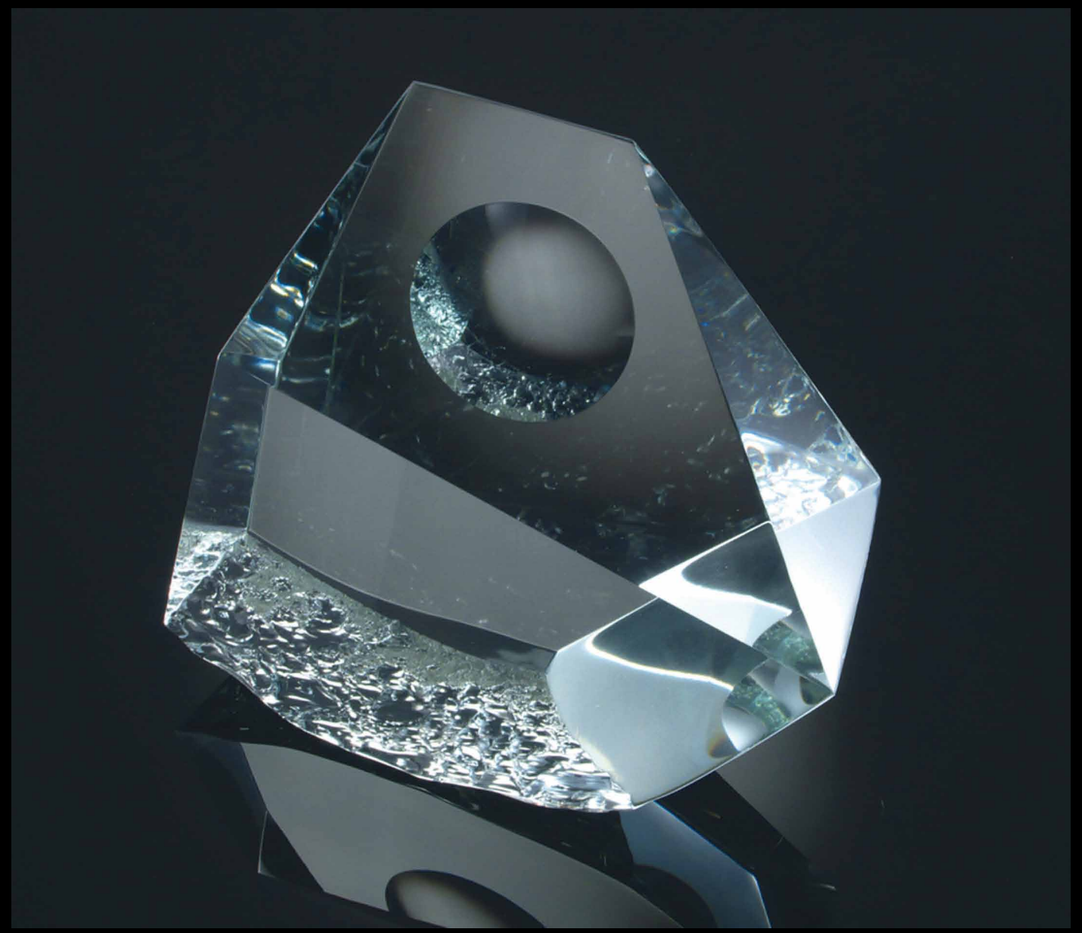
172. ***Maják***, 2016, tavené dobrušované sklo, 35 x 26 cm, unikát.

172. ***Lighthouse***, 2016, mold-melted cut glass, 34 x 25 cm, one-of-a-kind piece.

173. ***Vlna***, 2010, tavené broušené sklo, 42 x 42 cm, unikát.

173. ***Wave***, 2010, mold-melted cut glass, 42 x 42 cm, one-of-a-kind piece..

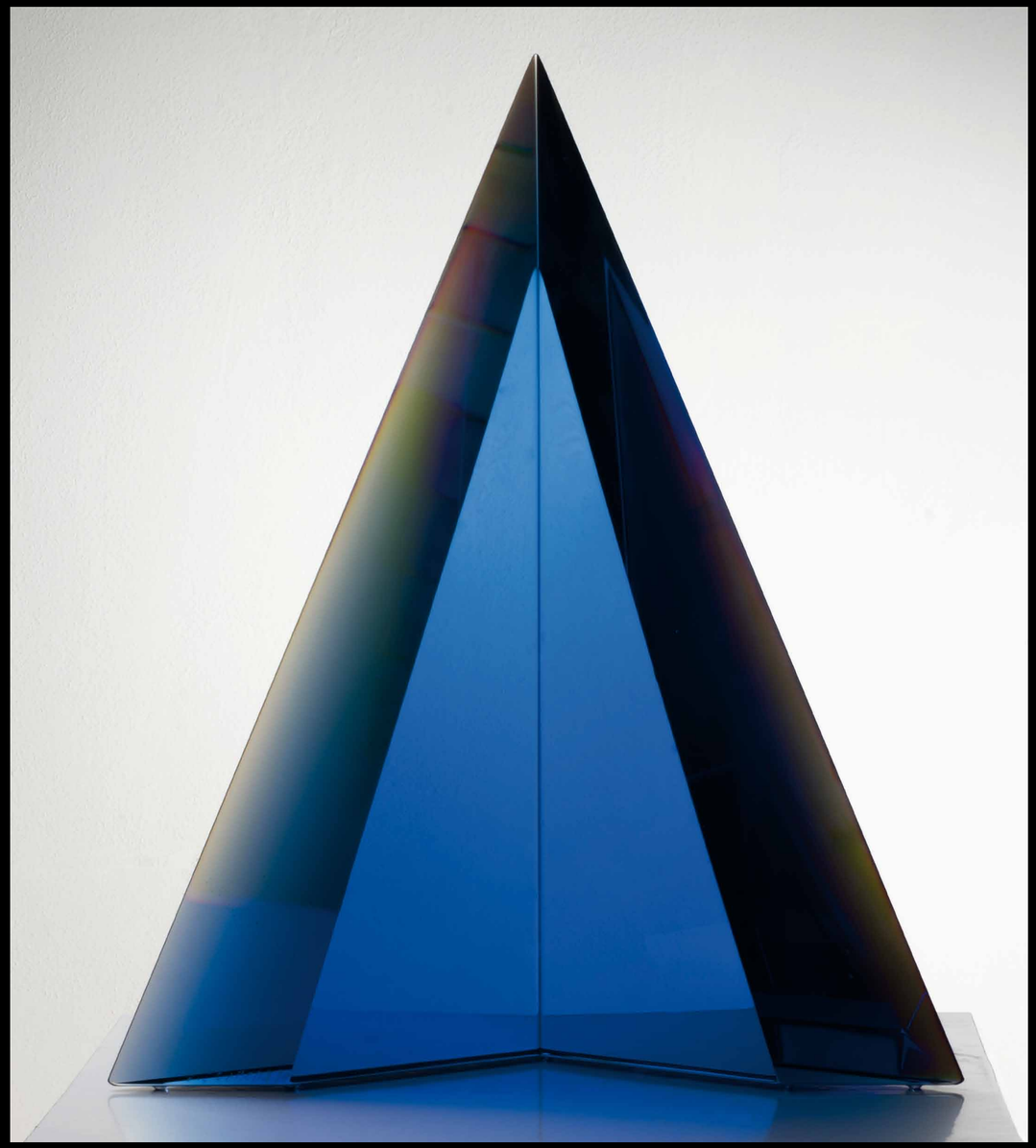

174. ***Krystal č. 2***, 2004, broušené hutnické sklo, 28 x 26 cm, unikát.
174. ***Crystal No. 2***, 2004, polished free-blown glass, 28 x 26 cm, one-of-a-kind piece.

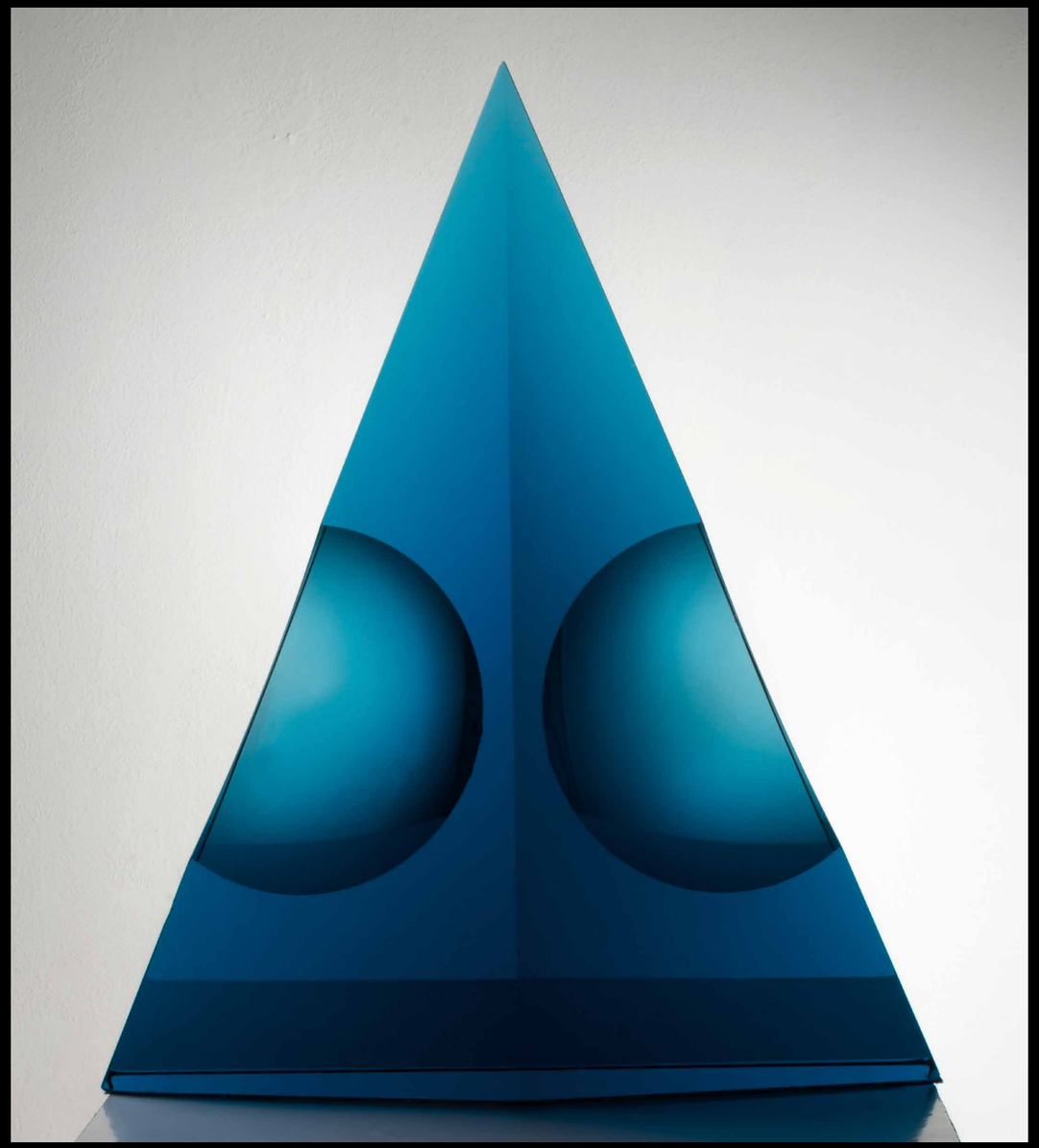
175. ***Krystal č. 1***, 2004, broušené hutnické sklo, 35 x 22 cm, unikát.
175. ***Crystal No. 1***, 2004, polished free-blown glass, 35 x 22 cm, one-of-a-kind piece.

>

176. ***Pyramida***, 2014, tavená broušená plastika, 45 x 35 cm, unikát.
176. ***Pyramid***, 2014, molten cut sculpture, 45 x 35 cm, one-of-a-kind piece.

177. ***Svět***, 2016, tavená broušená plastika, 49 x 39 cm, unikát.
177. ***The World***, 2016, molten cut sculpture, 49 x 39 cm, one-of-a-kind piece.

178. ***Bod G***, 2017, tavená dobrušovaná plastika, 52 x 62 cm, unikát.
178. ***The G-spot***, 2017, molten cut sculpture, 52 x 62 cm, one-of-a-kind piece.

179. ***Zrození***, 2002, broušené hutnické sklo, 28 x 23 cm, unikát.
179. ***The birth***, 2002, polished free-blown glass, 28 x 23 cm, one-of-a-kind piece.

180. ***On***, 2015, tavená dobrušovaná plastika, 58 x 45 cm, unikát.
180. ***He***, 2015, molten cut sculpture, 58 x 45 cm, one-of-a-kind piece.

181. ***Ona***, 2015, tavená dobrušovaná plastika, 53 x 40 cm, unikát.
181. ***She***, 2015, molten cut sculpture, 53 x 40 cm, one-of-a-kind piece.

182. ***Večer***, 2012, tavené broušené sklo, 62 x 32 cm, unikát.
182. ***The evening***, 2012, mold-melted cut glass, 62 x 32 cm, one-of-a-kind piece.

183. ***Ptáci***, 2002, broušené hutnické sklo, 50 x 75 cm, unikát.
183. ***Birds***, 2002, polished free-blown glass, 50 x 75 cm, one-of-a-kind piece.

>

184. ***Pocta celníkovi - H. Rousseau***, 2015, tavené dobrušované sklo, 56 x 42 cm.
184. ***Tribute to the customs officer - H. Rousseau***, 2015, mold-melted cut glass, 56 x 42 cm.

185. ***Pocta celníkovi - H. Rousseau***, barevná varianta, 2015, tavené dobrušované sklo, 56 x 42 cm.
185. ***Tribute to the customs officer - H. Rousseau***, color variant, 2015, mold-melted cut glass, 56 x 42 cm.

186. ***Večerní krajina***, 2019, broušené hutnické sklo, 38 x 35 cm.
186. ***Landscape in the evening***, 2019, polished free-blown glass, 38 x 35 cm.

187. ***Křídlo***, 2017, tavené broušené sklo, 42 x 27 cm, unikát.
187. ***The wing***, 2017, mold-melted cut glass, 42 x 27 cm, one-of-a-kind piece.

188. ***Poslední polibek***, 2020, tavené broušené sklo, 44 x 17 cm, unikát.
188. ***The last kiss, 2020***, mold-melted cut glass, 44 x 17 cm, one-of-a-kind piece.

>

189. ***Moře***, 2003, lité, broušené a leštěné piniové sklo, AGS, 62 x 32 cm, AGS, unikát.
189. ***Ocean***, 2003, cast, cut and polished pine glass, AGS, 62 x 32 cm, AGS, one-of-a-kind piece.

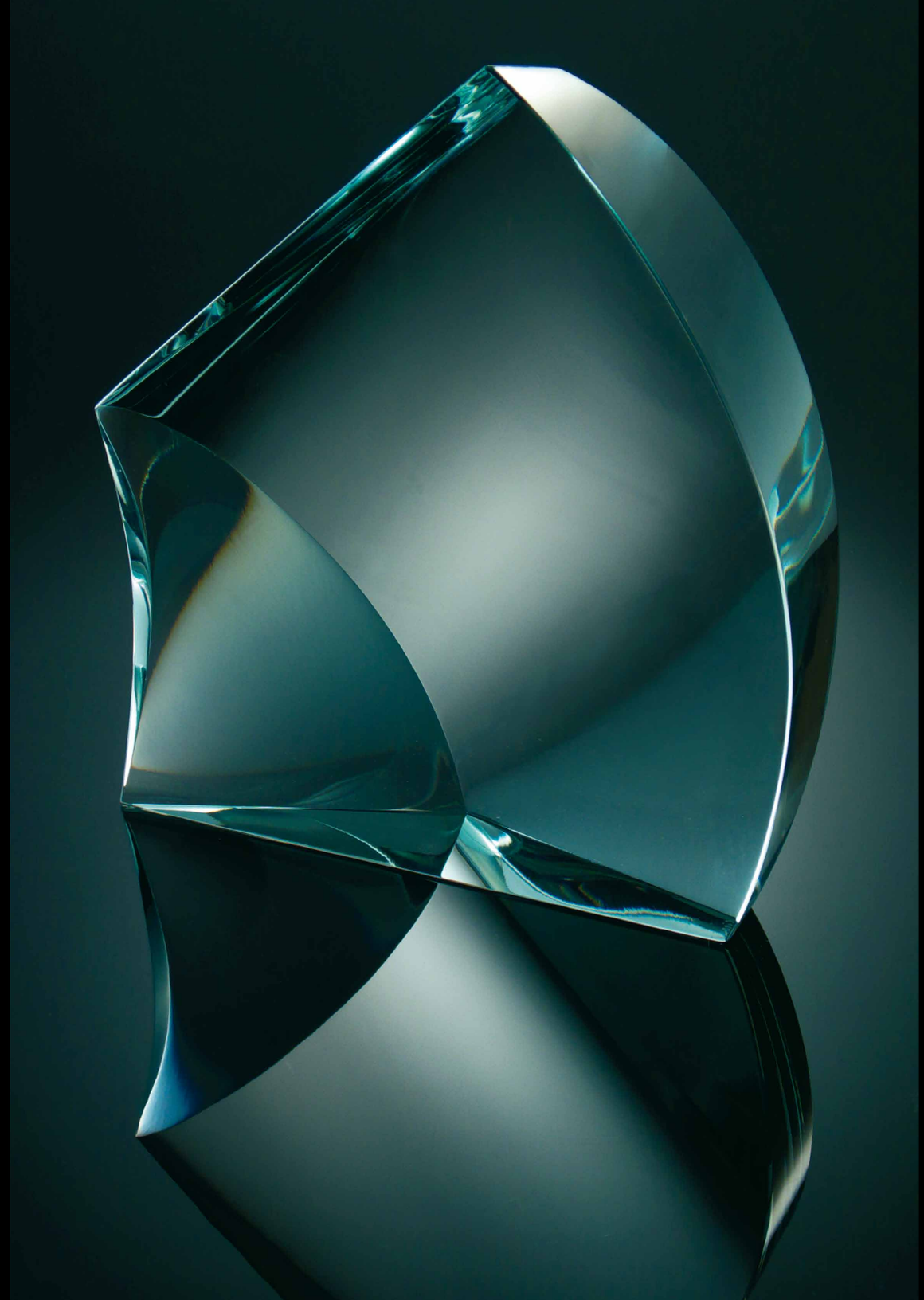
190. ***Večer***, 2004, tavené, broušené a leštěné rubínové sklo, 62 x 32 cm, unikát.
190. ***Evening***, 2004, mold-melted, cut and polished ruby glass, 62 x 32 cm, one-of-a-kind piece.

191. ***Betty***, 2007, lité, broušené a leštěné sklo, v. 28 cm, unikát.
191. ***Betty***, 2007, cast, cut and polished glass, height: 28 cm, one-of-a-kind piece.

192. ***Stone***, 2007, lité, broušené a leštěné sklo, v. 22 cm, unikát.
192. ***Stone***, 2007, cast, cut and polished glass, height: 22 cm, one-of-a-kind piece.

>
>>

Sklářský slovníček

BARNATÉ SKLO (n - Bariumglas, a - Barium glass) se používá ve strojní i ruční výrobě stolního a dekorativního skla. Zhotovují se z něj také výrobky v AGS Karlov. Oxid barnatý udílí sklu podobné vlastnosti jako oxid olovnatý (vyšší lom světla, rozptyl a lesk), navíc mu dodává vyšší měrnou hmotnost a pružnost.

BARVENÍ SKLA (n - Glasfärben, a - Glass colouring, Pigmenting glass) ve hmotě se provádí *iontovými barvivy* v jednom i několika oxidačních stupních (nikl /Ni/, kobalt /Co/, neodym /Nd/, praseodym /Pr/, chrom /Cr/, mangan /Mn/, cer /Ce/, železo /Fe/, uran /U/ aj.), *molekulárními barvivy* (síra /S/, selen /Se/, uhlík /C/) nebo *koloidními barvivy* (stříbro /Ag/, zlato /Au/, měď /Cu/). **Železo** barví sklo různě: dvojmocné modrozeleně, trojmocné žlutě až žlutohnědě, v redukčním prostředí temně zeleně, v oxidačním žluto- až hnědozeleně. **Mangan** barví sklo ametystově fialově (přesycením skloviny oxidy manganu vzniká za oxidačních podmínek téměř černé sklo), **chrom** trávově zeleně, uran žlutě s výraznou zelenou fluorescencí, kobalt ultramarínově a ve vyšší koordinaci růžově. **Selen** barví sodnodraselná skla růžově (*rozalíny*), olovnatá ambrově žlutě. Používá se od konce 19. století, kdy se zjistilo, že s ním lze docílit krásnou jemně růžovou barvu již v malých koncentracích (0,06%). Se sirníkem kademnatým vytváří tzv. *císařskou červeň*. **Sirník kademnatý** barví sklo sírově žlutě, **kysličník měďný** modrozeleně, v přítomnosti oxidu cínatého vznikne tmavě rudý měďný rubín. **Sloučeniny stříbra** barví sklo žlutě, **sloučeniny zlata** podle jeho složení červeně, nachově až purpurově. Po utavení zlatého rubínu se získá sklo bezbarvé nebo jen slabě nažloutlé. Zbarví se až pozvolným zahříváním, tzv. nabíháním. Od 20. let 20. století se k barvení skla používá také **cer**, **neodym** a **praseodym**.

BROUŠENÍ SKLA (n - Glasschleifen, a - Glass cutting) / Mechanické odebírání skla vázaným nebo volným brusivem pomocí diamantových, karborundových, korundových, pískovcových nebo litinových kotoučů, které se otáčejí kolem *vertikální* (kuličské stroje) nebo *horizontální* (hladinářské stroje) osy. Na kuličských strojích se pomocí různě profilovaných kotoučů vytvářejí jednoduché i složité dekory. Vytvořit lze i plastickou výzdobu. Na hladinářských strojích se mimo doplňkových operací (zarovnávání dýnek a vrchů) brousí a leští rovné plochy. Postup broušení skla je v obou případech téměř shodný, jen u broušení na hladinářských strojích se k tzv. *hrubému broušení* používají litinové kotouče. V obou případech má broušení tři fáze: první je *hrubé broušení*, druhé *jemnění* a třetí *leštění*, které opět může probíhat ve dvou fázích. Druhá fáze přichází v úvahu, má-li se dosáhnout vysokého lesku. Sodnodraselné a barnaté sklo se leští *mechanicky* na dřevěných, plstěných nebo kartáčových kotoučích s lešticí hmotou (vodní suspenze pemzy, tripolit nebo preparáty ceru). Olovnaté sklo se leští *chemicky* ve vodou ředěné kyselině sírové s kyselinou fluorovodíkovou. V autorské tvorbě se při rovinném broušení a následném jemnění a leštění velkých ploch užívá také vzduchových brusek nebo pracného, ale v některých případech účelného ručního broušení - *lapování* - krouživými pohyby skla o sklo s vodní suspenzí volných brusiv a leštících hmot.

DRASELNÉ SKLO (n - Kaliglas, a - Potash glass) je jasnější a jiskrnější než sklo sodné, má menší sklon k odskelnění. Zpracovává se za vyšších teplot. Proto se hovoří o *krátkém* skle. Od poloviny 19. století se v Čechách taví sodnodraselné sklo.

HUTNÍ SKLO (n - Freigeformtes Glas, a - Free-blown glass, Off-hand blown glass) / Označení pro užitkové nebo dekorativní předměty vyrobené z *volné ruky* u sklářské pece, kde se sklovina taví a na místě zpracovává. Netvaruje se do forem a není dále zušlechťováno. Někdy se setkáváme s označením *hutnické sklo*. Adjektivum *hutnický* je ale odvozeno od slov *hutník*, nebo *hutnictví*. Z toho je patrné, že název *hutnické sklo* je méně výstižný. Sklářští mistři nejsou *hutníci*, ale *huťáci*. *Hutníci* jsou pracovníci v hutnictví.*) Označení *hutnické sklo* svádí k používání termínu *metallurgical glass* místo *free-blown glass*.

HUTNÍ TVAROVÁNÍ A ZDOBENÍ SKLA (n - Hüttenformung und Verziehung des Glases, a - Hot forming and decorating of glass) / Základní J. S. používaná technika při tvorbě unikátů i sériově vyráběných předmětů od roku 1969. Sklovina se tvaruje *z volné ruky, rotačně* foukáním do kruhových *forem, napevno* do hranatých nebo optiškových forem. Zhotovují se ze dřeva (nejlépe hruškového), kovu, pěnoformu (pecolu), šamotu nebo pěnosilikátu. Použít lze i jiné materiály.

Optické dekory se na skle uplatňují od antiky. Po vyfouknutí skloviny *napevno* do speciální formy vzniknou polotovary s nestejnoměrně rozloženou sklovinou, které se po novém nahřátí dále zpracovávají. Dotvaruje-li se reliéfně předtvarované jádro v hladké formě, vnější stěny se vyrovnají a reliéf se zachová uvnitř, dotvaruje-li se *z volné ruky*, reliéf zůstane na povrchu. *Přesklením* optického jádra vznikne předmět se vzduchovými bublinami, tzv. *atlasové sklo*.

Opřádání jádra barevnou skleněnou nití patří k nejstarším způsobům zdobení skla. *Barevné plastické nálepy* vyniknou na křišťálovém nebo transparentním skle. *Vrstvená skla* se zhotovují ze dvou i více různobarevných skel: *přejímaná* mají barevnou vrstvu na povrchu a *podjímaná* uvnitř. Při výrobě *přejímaných* a *podjímaných skel* se využívá tzv. *přetahových šišek (rubínů)*. Přednosti barevně přejímaného skla vyniknou po probroušení nebo prorytí vnější vrstvy. *Obalované sklo - obalovačka* vzniká nabalením menších kousků barevného skla (broků) na žhavé jádro. Po protavení splynou s povrchem a vytvarování z *volné ruky* nebo do formy předmět nepravidelně zabarví. Nabalit na jádro a přesklít lze i nehořlavé materiály, např. slídu, kovové plíšky i drátky nebo skleněné textilie. Také tento postup je často využíván sklárnou AGS Karlov.

*) Šlosar, D.: *Jazyčník.* Praha 1985, str. 63 ad.

193. ***Podzim***, 2002, dvoudílný objekt, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo s topasovým a zeleným detailem, AGS, v. 58 cm, unikát.

193. ***Autumn***, 2002, two-piece object, cast, cut and polished clear glass with topaz and green glass details, AGS, height: 58 cm, one-of-a-kind piece.

Nejmenší vzduchové bubliny se tvoří pomocí sody, která se nasype na žhavou sklovinu a teplem rozloží na oxid sodný a oxid uhličitý. *Převrstvením* další sklovinou se uzavřou ve skle a vytvoří drobné bublinky. (J. S. techniku použil např. v kolekci váz v.č. 7038 a 7114.) *Větší bubliny* se tvoří optickými formami s ostrými hroty, které ve sklovině vytvoří hluboké vpichy. Bubliny vzniknou po novém převrstvení sklovinou. (J. S. techniku použil např. v kolekci váz v.č. 7425.) *Největší vzduchové bubliny* vznikají tzv. *kolíkovou technikou*. Ostrým kovovým bodcem (šídlem) se do skloviny vpíchne úzká štěrbina, k ní se přiloží ve vodě namočený špičatý dřevěný kolík. Vzniklá pára otvor rozšíří. Potom se dutina buď uzavře vrstvou skla, nebo dotvaruje např. roztočením. Postupně lze vytvořit libovolný počet přesklených dutin.

Lipnování je tvarování horních zvlněných okrajů váz, mís a stínítek vymačkáváním do kovových lipnovacích předforem. Dalšími pro zdobení hutného skla vhodnými postupy je *proštipování, stříhání, tvarování* dřevěnými, kovovými nebo jinými nástroji.

LITÉ SKLO (n - Gussglas, a - Cast glass, Poured glass) / Tvarování skloviny do předem připravených sádrových, pískových, šamotových, grafitových nebo kovových forem, vhodné pro tvorbu plastik, ale použitelné také v sériové výrobě. Odlitky se do chladicích pecí většinou ukládají i s formou, která se po vychlazení odstraní, někdy se z ní vyjmou ještě před uložením do chladicí pece. Povrch odlitku se buď ponechá v původním stavu, nebo upraví broušením, pískováním, mechanickým či chemickým leštěním. J. S. a F. Vízner vytvářeli z litých polotovarů stěny a prostorové objekty. Z litých skleněných reliéfů J. S. připomeňme výplně 14 oken pro Vědecko-výzkumnou základnu a ředitelství Považských strojíren v Považské Bystrici (1974), gotických oken pro prodejnu Klenoty v Praze Na Můstku (1977), prostorovou stěnu ve vstupní hale Kulturního domu ve Žďáru nad Sázavou (1987) aj. Pozoruhodné jsou ve Škrdlovicích a Karlově provedené lité plastiky, např. *Hlava I, II a III* (1988), *Torza*, (1987-1990), *Sedící žena (Obnažená)* (1993/94), *Krajina snů-Naše mešity* (1999), *Rozhovor I, II* (2000), *Křídla I, II, III* (2003) aj. AGS Karlov používá lití skla také při výrobě váz a dekorativních předmětů.

MATOVÁNÍ (n - Mattieren, a - Matting) / *Malířsky* se provádí tzv. matfondem, *chemicky* matovací pastou nebo namáčením do matovacího roztoku, *mechanicky* broušením nebo pískováním. J. S. v první polovině 70. let matoval povrch hutně tvarovaných i broušených plastik *Proměny* (1972), *Květ*, *Vrstvení* (1974), *Srdce, Pocta hmotě* (1975), *Řeka* (1977) aj. ručně, později pod tlakem hnaným pískem a leštil v ředěné kyselině fluorovodíkové a sírové.

OLOVNATÝ KŘIŠŤÁL (n - Bleikristall, a - Lead crystal) / Má vynikající optické vlastnosti. Vznikne, když se *uhličitan vápenatý* ve sklářském kmeni nahradí *oxidem olovnatým*. Olovnatý křišťál obsahuje 24% oxidu olovnatého. Neleští se *mechanicky* (na kotoučích), ale *chemicky* ve vodou ředěné kyselině sírové a fluorovodíkové.

OXID KŘEMIČITÝ (n - Siliziumdioxid, a - Silicon dioxide, Silica) / Do skla se vnáší pomocí sklářského písku. Podílí se na něm 70-75%.

OXID VÁPENATÝ (n - Kalziumoxid, a - Calcium dioxide) / Uděluje sklu chemickou odolnost a stálost. Na jeho složení se podílí cca 10%. Lesk skla se zvyšuje se stoupajícím obsahem CaO.

PALIVO (n - Brennstoff, a - Fuel) / Do poloviny 19. století se sklářské pece vytápěly dřevem, potom *generátorovým plynem,* který se získával nedokonalým spalováním dřeva nebo hnědého uhlí v generátorech různých konstrukcí. *Zemním plynem* se od roku 1958 vytápěly vanové pece Skláren MORAVIA n. p. v Kyjově. *Elektrickou energií* se začaly sklářské pece vytápět v polovině 60. let. *Topný olej* se u nás poprvé využil roku 1969 v Řetenicích. Mikrovlnná laboratoř Ústavu chemických procesů AV ČR uvedla jako první na světě roku 1999 do zkušebního provozu *mikrovlnnou* sklářskou tavicí pec.

Ve Škrdlovicích tavil Emanuel Beránek sklo nejdříve spalováním dřeva a rašeliny na otevřeném ohni. V roce 1946 přešel na generátorový plyn z hnědého uhlí. Stařičký generátor dosloužil v roce 1978, kdy byl do Škrdlovic přiveden zemní plyn. Zemním plynem se pece vytápějí také v AGS Karlov.

PÍSKOVÁNÍ (n - Sandblasen, a - Sandblasting) / Rafinační technika, při níž na povrch skla dopadá pod tlakem tryskané volné brusivo, na místech bez ochranné vrstvy jej rozrušuje a proniká do hloubky. Pískováním lze docílit matný povrch, vymodelovat reliéf i plastiku. Od konce 90. let se pískování používalo také při unikátní a malosériové výrobě talířů v AGS Karlov.

PLOCHÉ (TABULOVÉ) SKLO (n - Flachglas, a - Flat glass, Sheet glass, Plate glass) / Průmyslovou výrobu zrcadlového skla (FLOAT) plavením nepřetržitého pásu skloviny na roztaveném kovu zahájila anglická firma Pilkington Brothers roku 1959. O deset let později se začalo touto metodou vyrábět ploché sklo v Řetenicích na Teplicku. Podstatně rozšířilo možnosti využití skla také v ateliérové tvorbě a architektuře. J. S. např. použil nařezaného plochého skla v kombinaci s hutně předtvarovanými a broušenými detaily při realizaci stěny *Atomový věk* (1977) pro vstupní halu budovy Státní banky ve Žďáru nad Sázavou aj.

PŘETAHOVÉ ŠIŠKY (n - Überfangzapfen, a - Flashing knobs, Rods) / Intenzivně zbarvené skleněné válečky = *rubíny* o průměru cca 40 mm a délce 200-300 mm s neutrální roztažností. Používají se k nanášení barevných vrstev jak při přejímání nebo podjímání skla, tak obalování jádra v barevné drti (broky).

RAFINÉRIE SKLA (n - Glasraffinerie, Glasveredelungsbetrieb, a - Glass refinery, Glass finishing plant, Finishing studio) / Označení pro sklářský provoz provádějící jednu i více tzv. *studených* zušlechťovacích technik, např. broušení, rytí, malování, matování, leptání skla.

RUBÍNY (n - Rubinglas, a - Ruby glass) / Obecně všechna rubín napodobující červená skla (zlatý, měďný, selenový a antimonový rubín). Ve sklářském slangu *přetahové šišky* používané k přejímání nebo podjímání skla bez rozdílu barev. AGS Karlov využívá rubínů při výrobě předmětů z křišťálového skla s barevnými přetahy nebo dekory.

RYTÉ SKLO (n - Graviertes Glas, a - Engraved glass) / Provádí se na ryteckých strojích lineárně, do hloubky (intaglie) nebo reliéfně (kamej). K lineárnímu, plastickému i klouzavému rytí se používá měděných (*rytina na mědi*), elektrokorundových nebo karbidokřemíkových (*kamenorytina*), případně diamantových koleček. Rotující měděná kolečka nenarušují povrch skla přímo. Jejich pomocí se na něj nanáší volné brusivo (smirek, diamantový bort) s pojivem (nafta, petrolej). V posledních letech se rytiny na skle provádějí také pomocí ultrazvuku.

SKLÁRNA (n - Glaswerk, a - Glassworks) / Závod se sklářskou hutí, rafinérií a pomocnými provozy.

SKLÁŘSKÁ HUŤ (n - Glashütte, a - Hot shop, Glasshouse) / Provoz, kde se v pánvích nebo vanách taví sklovina a z ní

zhotovují finální výrobky nebo k dalšímu zušlechtění předurčené polotovary.

SKLÁŘSKÁ PÍŠŤALA (n - Glasmacherpfeife, a - Blowpipe, Blowing pipe) / Nejdůležitější skláři v ruční výrobě používané nářadí. Tvoří je náustek, dřevěné držadlo, nosná část z 90 až 150 cm dlouhé tlustostěnné ocelové trubky a nabírací špice ze žárovzdorné oceli. Velikost a provedení sklářských píšťal je závislé na druzích výrobků.

SKLÁŘSKÉ SUROVINY (n - Glasrohrstoffe, a - Glass raw materials) / Hlavní a pomocné. Do první skupiny patří *sklotvorné látky* - sklářský písek (oxid křemičitý - SiO_2), borax a kyselina boritá (uhličitan boritý ($BaCO_3$), *taviva* - soda (uhličitan sodný - Na_2CO_3) a potaš (uhličitan draselný - K_2CO_3), *stabilizátory* - vápenec (oxid vápenatý - CaO), dolomit (oxid vápenatý a oxid hořečnatý), suřík /minium/ (oxid olova - Pb_3O_4), zinková běloba (oxid zinečnatý - ZnO), oxid barnatý (BaO) a *skleněné střepy*, do druhé *pomocné suroviny - čeřiva*, *urychlovače tavení*, *iontová, molekulární a koloidní barviva*, *odbarviva* a *zakalující suroviny*.

SKLÁŘSKÝ KMEN (n - Glasgemenge, a - Glass batch) / Promísená a zhomogenizovaná směs sypkých až zrnitých surovin v předepsaném váhovém poměru. Taví se v pánvových nebo vanových pecích. Sodnodraselné sklo se taví a čeří při max. teplotě 1450° C, olovnatý křišťál při max. teplotě kolem 1420° C. Důležitou součástí sklářského kmene jsou střepy. Podílejí se na něm 20 až 30% objemu. Některé sklárny nakupují střepy vzniklé při automatické výrobě nápojového skla, *oživují je*, tj. přidávají do nich vyprchalé chemikálie, vhodná barviva a znova taví.

SKLO (n - Glas, a - Glass) / Nestarší člověkem vytvořená hmota. Podle jedné definice to je *homogenní izotropní látka vzniklá pod transformační bod ochlazenou taveninou anorganických látek s nepravidelným uspořádáním základních částic*, podle jiné *umělá amorfní ztuhlá tavenina anorganických látek,* nebo také *anorganická látka ve stavu podobném stavu kapalnému, jeho plynulým pokračováním, jejíž viskozita je následkem ochlazení tak velká, že se chová jako pevná látka*.

Podle chemického složení jsou křemičitá skla *sodná, draselná, sodnodraselná, olovnatá, barnatá, zinečná* aj., podle časového intervalu zpracovatelnosti skloviny *skla dlouhá* (sodná, olovnatá, zinečnatá) a *krátká* (draselná a sodnodraselná), podle zabarvení *skla čirá* (bezbarvá), *barevná, opalizující* (slabě zakalená), *průhledná, průsvitná a neprůhledná* (opakní), podle zpracování *skla ručně a strojně tvarovaná, foukaná, tažená, lisovaná, litá* (casting), *ve formách přetavovaná* (mold melted), *řezaná a slepovaná*, podle povrchového zušlechtění *malovaná za tepla* (smalty, plošné a transparentní barvy) i *za studena*, *lazurovaná, listrovaná, irizovaná, matovaná, leptaná, pískovaná, broušená a rytá*. Podle praktického použití *skla domácenská* (stolní, nápojová, varná), *dekorativní, osvětlovací, obalová, stavební, laboratorní, chemická, optická, signální a bižuterní,* dále *skla optická*, *izolační skleněná vlákna* aj. Zvláštní skupinu tvoří unikátní autorské *objekty* a *plastiky, vitráže, mozaiky, ploché i prostorové kompozice,* ostatní *výtvarně pojednané architektonické doplňky* ze skla.

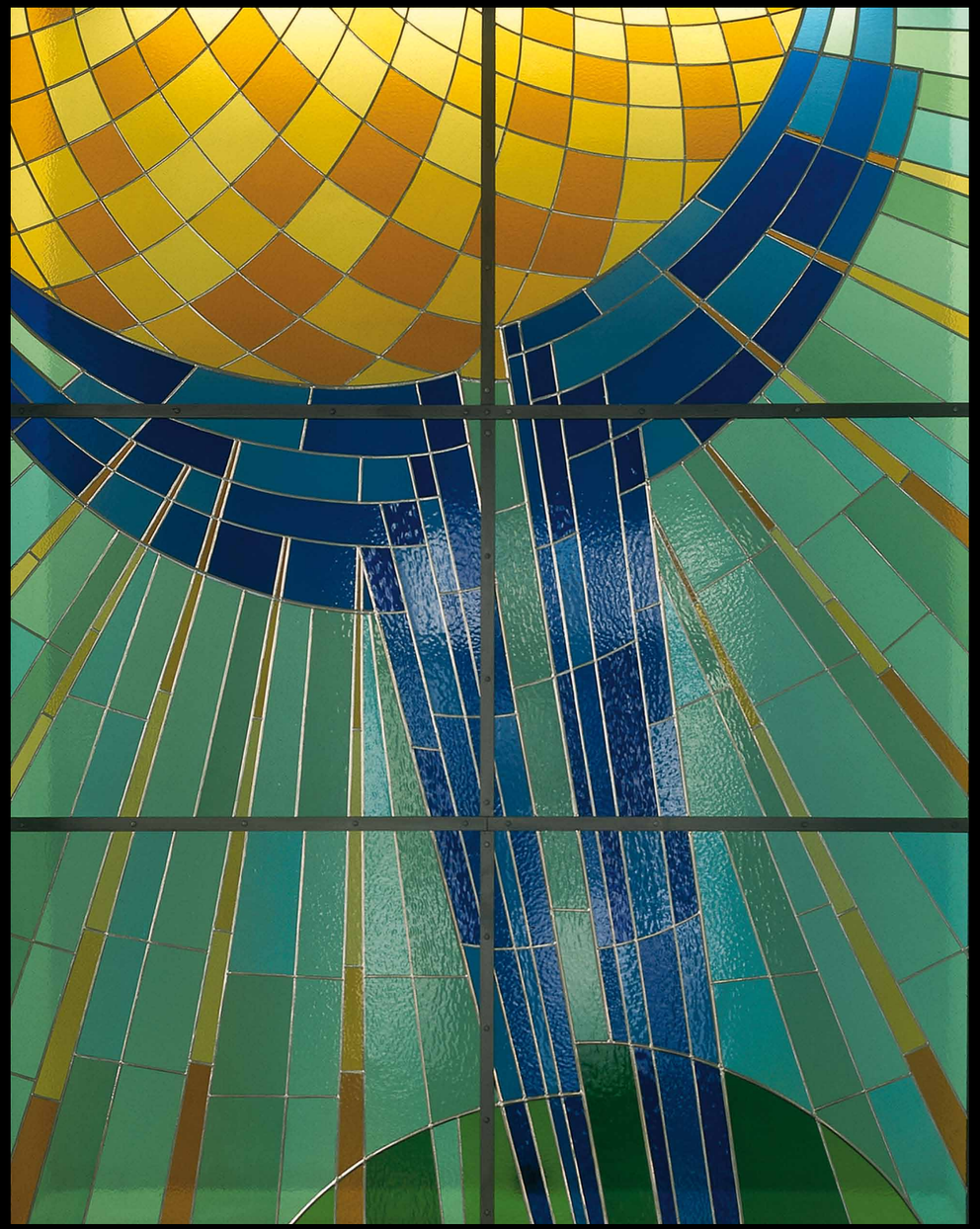
Tvrdost skla kolísá mezi pátou a sedmou stupnicí tvrdosti minerálů, sklo je ve slabých vrstvách pružné, ale křehké a tříštivé, jako špatný vodič tepla nepříliš odolné vůči náhlému lokálnímu zahřátí nebo ochlazení. Při vhodném složení dobře vzdoruje atmosférickým a chemickým vlivům.

SKLOVINA (n - Glasmasse, Glasfluss, a - Glass mass, Molten glass) / Odborný název pro taveninu nad transformačním bodem, např. při tavení, čeření a tvarování. Pod transformačním bodem se jedná o sklo.

SODNÉ SKLO (n - Sodaglas, a - Soda glass) / Čiré, bez bublin a kaménků a při zpracování *dlouhé*. Sodné bylo starověké sklo egyptské, římské i keltské a renesanční benátské. V 19. století se začala soda přidávat do tradičního českého draselného, potom sodnodraselného skla.

TAVENÁ SKLENĚNÁ PLASTIKA (n - Geschmolzenes Glas, Formschmelze, a - Mould melted sculpture) / Technika vhodná pro vytváření skleněných plastik a objektů. Z modelu se zhotoví sádrová, sádro-písková nebo šamotová forma. Do ní se v potřebném množství vloží kusy skla (nejčastěji olovnatého), v elektrické peci se přetaví při teplotě cca 850°C (podle složení) a přizpůsobí formě včetně rukopis výtvarníka reprodukujících detailů. Po utavení a vychlazení, které trvá několik dnů až týdnů, se vyjme z pece a forma odstraní. Skleněný odlitek se nechá v původním stavu (včetně drobných na povrchu při tavení vzniklých nepřesností) nebo dotvaruje broušením, mechanickým leštěním, pískováním, leptáním. J. S. techniku využívá od 1989. První plastiky – *Brány vzpomínek* (1989), *Okno do Evropy, Katedrála* (1990); *Ráno v Pompejích* (1992) aj. realizoval ve středisku skla pro architekturu ŽBS v Železném Brodě na Pelechově, další, např. *Soho, Modrý měsíc* a *Brána* (1998); *Západ slunce, Zimní večer, Ledovec* (1999); *Variace I a II* (2001); *Zimní krajina, Emma* (2002); *Kleopatra* (2003) po roce 1993 u „taviče“ Tomáše Málka a brusiče Tomáše Flanderky v Turnově.

TAVENÍ SKLA (n - Glasschmelzen, a - Glass melting, Melting of glass) / Probíhá od naložení sklářského kmene (vsázky) do pánví, denních nebo kontinuálních van, až po odběr skloviny k tvarování. Při zahřívání sklářského kmene vzniká tavenina proměnného složení, v níž se pevné složky úplně rozpustí. Další fází je *čeření* - odstraňování bublin plynů z řídce tekuté skloviny (1350°C - 1450°C). Po ochlazení - *sejití* o 300 až 500°C, se sklovina zpracovává. Pánvové pece mají 24hodinový výrobní cyklus. V kontinuálních vanách se sklovina taví a zpracovává nepřetržitě.

194. ***Touha***, 2003, vitráž z barevného plochého skla skládaného do olova. Česká národní banka v Brně.

194. ***Desire***, 2003, stained-glass window made of colored plate glass joined together with lead, Czech National Bank in Brno.

Plastiky a realizace (výběr)

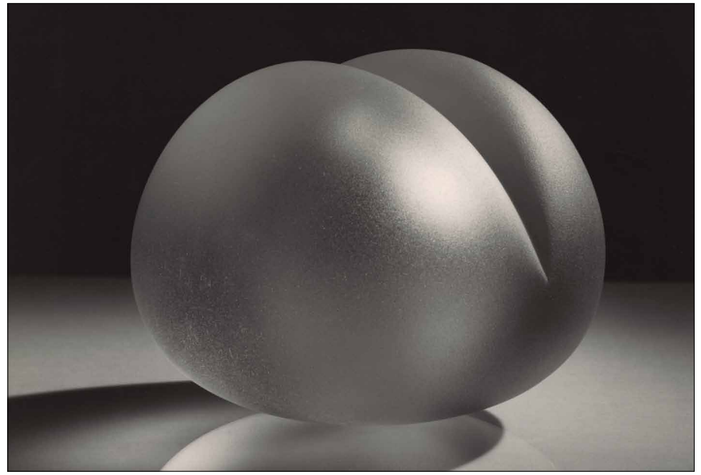
1970
Broušené plastiky se vzduchovými bublinami z azurového skla; *Vázy - objekty* s kruhovou nebo čtvercovou základnou a broušenými čočkami.

1971
Vázy - objekty s kruhovou nebo čtvercovou základnou a broušenými čočkami; *Vázy - objekty* s broušeným okrajem; *Kruhový objekt na noze s bublinami*, broušené sklo.

1972
Spirála, broušené křišťálové sklo; *Proměny,* broušené sklo s matovaným a v kyselině přeleštěným povrchem. Broušením vytvarované, pískované a v kyselině vykoupané objekty; první objekty s vnitřním prostorem tvořeným barevnými prstenci v azurovém nebo křišťálovém skle. *Objekt*, hutně tvarované azurové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami.

1973
Radost, hutně předtvarované a broušené kobaltové a křišťálové sklo; *Pohyb, Vesmír, Sblížení,* broušené sklo; *Modrý terč,* hutně předtvarované a broušené světle modré a topasové sklo; *Dělící stěna*, pískované ploché sklo s hutně tvarovaným motivem z kobaltového skla.

1974
Pronikání, broušené a pískované sklo; *Proměny I, II* a *III,* broušené plastiky; *Pocta hmotě,* dvoudílný broušený, matovaný a leštěný objekt; *Květ,* broušené a pískované sklo s optickým efektem; *Vrstvení,* broušené a pískované čiré a rubínové sklo; *Pramen země,* čiré lité sklo; *Pocta Slovenskému povstání,* tažené a tvarované křišťálové sklo v kovové montáži. *14 oken* s litými prvky z čirého a barevného skla s domačkávaným dekorem (400x50 cm), *dělící stěna* tvořená sloupy z barevného do rotačních forem foukaného skla

195. ***Proměny***, 1972, broušené, pískované a v kyselině leštěné sklo, SŠ, v. 20 cm, unikát.

195. ***Transformations***, 1972, cut, sandblasted and acid-polished glass, Škrdlovice works, height: 20 cm, one-of-a-kind piece.

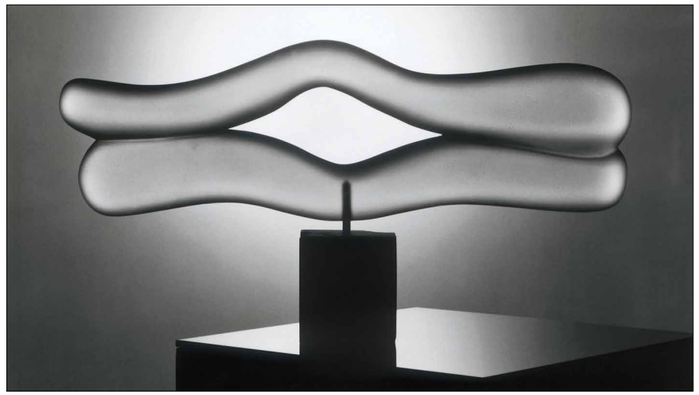
pro Vědeckovýzkumnou základnu a ředitelství Považských strojíren v Považské Bystrici (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák).

1975
Srdce, broušené a matované kouřové a rubínové sklo; *Pocta hmotě,* broušené, přeleštěné a matované sklo. *Stěna* z pískovaného tabulového skla s červeným hutně tvarovaným květem. Správní budova v Považské Bystrici (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák). *Světelný sloup* z foukaných prvků pro bar hotelu Internacionál v Praze (arch. spolupráce ing. arch. Luděk Čech). *Skleněná stěna* se státním znakem a *lustry,* Stará radnice ve Žďáru nad Sázavou.

1976
Květ, bílým a červeným opálem přejímané a probroušené křišťálové sklo; *Terč s motivem květu,* přejímané, probroušené a ryté sklo. *Skleněná plastika* z hutně tvarovaných prvků s motivem z barevné skloviny a negativně vybrouseným reliéfem. Vstupní hala nové budovy ve Žďáru nad Sázavou (arch. spolupráce ing. arch. Milan Blahut).

1977
Řeka, hutně tvarované a matované čiré sklo; *Sloup*, objekt z křišťálového a červeného skla s bublinami; *Strom*, broušené křišťálové sklo. *Prostorové stěny* z litých azurových skleněných hranolů s broušenými průhledy a optickými efekty, Restaurace Muzeum v Brně (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Neumann). *Osvětlovadla* z tažených a dotvarovaných skleněných tyčí v kovové montáži, Restaurace Muzeum v Brně (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Neumann). *Výplně* původních kamenných rámů gotických oken – lité skleněné desky s dotvarovaným reliéfem (cca 35x25 cm). Prodejna Klenoty Na Můstku v Praze (arch. spolupráce ing. arch. P. Kupka).

1978
Květ, hutně tvarovaný objekt; *Objekt se vzduchovými bublinami,* broušené, matované a v kyselině přeleštěné azurové sklo; *Terč,* objekt s oboustrannými čočkami, broušené, matované a přeleštěné křišťálové sklo; *Vesmír I* a *II*, plastiky z azurového skla s nálepy; *Dotyk I,* broušené kobaltové sklo. *Obklady stěn* z litých

196. ***Řeka***, 1977, hutně tvarované a matované sklo, SŠ, š. 58 cm, unikát.

196. ***River***, 1977, hot-formed and matte-treated glass, Škrdlovice works, width: 58 cm, one-of-a-kind piece.

a domačkávaných kachlů 20x20 cm z kobaltového skla, vstupní hala Ministerstva paliv a energetiky v Praze (arch. spolupráce ing. Z. Eisenreich).

1979
Hutně předtvarované a broušené *plastiky s bublinami; Architektura I,* lité a dobroušené kouřové sklo. *Centrální lustr* z tažených a dotvarovaných skleněných tyčí v mosazné konstrukci, hlavní sál zámku ve Světlé nad Sázavou. *Čelní stěna* ve svatební síni Staré radnice ve Žďáru nad Sázavou z obdélníkových prvků z křišťálového skla (20x15 cm), vytvořených jemným litím skleněné nitě do forem a spojených kovovými závěsy, *Fontána* z dutých, kuželky připomínajících, na sebe naskládaných skleněných válců, Stará radnice ve Žďáru nad Sázavou a *Lustry* pro svatební síň Staré radnice ve Žďáru nad Sázavou. *Atomový věk,* stěna z řezaného a vertikálně skládaného plochého skla s kompozicí z hutně předtvarovaných a broušených prvků pro vstupní halu Státní banky (nyní KB) ve Žďáru nad Sázavou (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Ruler). *Osvětlovadla* a *plastiky* z barevných hutně tvarovaných prvků (terče, tyče a nádoby). Interiéry celnice v Břeclavi (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Horký).

1979/80
Prostorová stěna se znakem školy z foukaných skleněných, mosazí spojených prvků a *svítidla* z plochého skla a kovu. Zasedací místnost rektorátu ČVUT v Praze (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Horký).

1980
Stéla a *Koule*, *Květ*, *Poupě*, *Sloup-květ,* oranžovým nebo granátovým rubínem několikrát přejímané křišťálové sklo; *Plastika-koule I* a *II*, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo; *Hlava I a II,* křišťálové sklo s nálepy. *Prostorová stěna* – na kovové tyče navléknuté 40 až 50 cm dlouhé a 12 až 14 cm široké skleněné válce s nepravidelně navinutou skleněnou nití, Státní spořitelna ve Žďáru nad Sázavou. *Plastiky - fontány* z foukaných rotačních skleněných prvků na nerezových soklech pro Palác kultury v Praze (ztratily se před instalací).

1981
Ikaros, *Laguna*, broušené azurové sklo.

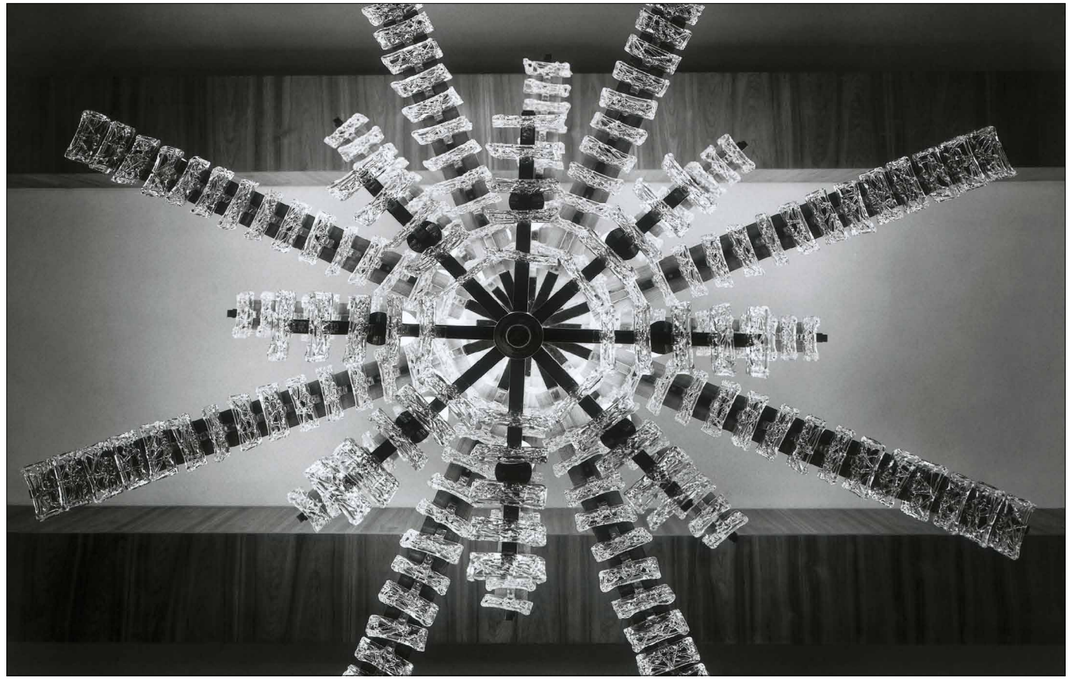
1982
Poupě, topasové a zelené sklo s oranžovým jádrem; *Červené jablko I*, několikrát přejímané granátové sklo; *Sloup-stéla*, broušený objekt z křišťálového, granátového a zeleného skla; *Ikaros,* broušené azurové sklo. *Skleněná plastika* z litých skleněných desek a foukaných válců s navinutou skleněnou nití pro vstupní halu Výzkumného ústavu valivých ložisek v Brně (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák).

1983
Sblížení, broušené kobaltové sklo. *Osvětlovadla,* žárovky připomínající prvky z hutně tvarovaného křišťálového skla na mosazných konstrukcích. Stroj- import, Praha (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Neumann).

1984
Stéla, dvoudílný objekt, broušené azurové sklo; *Řeka,* lité a broušené azurové sklo; *Paprsky*, *Slunce*, lité a broušené topasové sklo; *Žena*, hutně tvarované a pískované sklo. *Světelná skleněná fontána,* od stropu zavěšený 700 cm dlouhý dutý válec o průměru 120 cm z křišťálových prvků. Vstupní hala Obchodního zastupitelství ČSSR v Moskvě (arch. spolupráce ing. arch. Jiří Kubišta a ing. arch. Zdeněk Jakubec).

1985
Symbol (Měsíční krajina), broušené optické sklo; *Červený květ,* lité a broušené granátové sklo; *Metamorfózy,* lité, hutně dotvarované a broušené azurové sklo; *Nový svět*, pětidílná broušená plastika z azurového skla; *Katedrála*, šestidílná broušená plastika z azurového skla. *Prostorová stěna* z topasových, do řetězů kovem spojených skleněných kroužků, vstupní hala Výzkumného ústavu dopravy v Brně (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák). *Plastika - osvětlovadlo*, cca čtyřmetrový skleněný válec z hutně tvarovaných a kovem spojených obdélníkových dílů, Zotavovna ROH Luhačovice II v Luhačovicích (arch. spolupráce ing. arch. Jiří Kubišta a ing. arch. Zdeněk Jakubec). *Skleněná stěna* pro vstupní halu hotelu Myslivna v Brně (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák).

1986
Vzdor, lité a broušené sklo; *Kosmické spojení,* broušené azurové sklo;

197. ***Světelný objekt***, 1979, křišťálové sklo a kov, Radnice ve Žďáru nad Sázavou.

197. ***Lighting Object***, 1979, clear glass, metal, town hall in Žďár nad Sázavou.

Trávy, lité a broušené zelené sklo. *Centrální světelná plastika*, válec z několika tisíc kovem spojených skleněných kroužků z azurového skla. Foyer Divadla Jiřího Myrona v Ostravě (arch. spolupráce arch. Radim Ulmann).

1987
Plameny, lité a broušené granátové sklo; *Architektura I, II, III a IV,* lité a broušené sklo; *Touha,* lité a broušené sklo; *Ona*, tavené a broušené křišťálové sklo; *Torzo I,* lité, hutně dotvarované a broušené sklo; *Křídla*, lité a dobroušené azurové sklo. *Prostorová stěna*, na kovové tyče navlečené prvky z litého křišťálového a barevného skla ve foyeru Domu kultury ve Žďáru nad Sázavou (arch. spolupráce ing. arch. Milan Blahut). *Skleněná fontána*, kovem spojené kroužky z topasového a křišťálového skla, zámek ve Žďáru nad Sázavou. *Skleněné dělící stěny a dveře* pro Český geologický ústav v zámku Rudolec (arch. spolupráce ing. arch. Jan Vančura).

1988
Hlava I, II a III, lité a dobroušené sklo s plastickými nálepy; *Ne!*, lité, broušené a lepené barevné sklo; *Symbol*, broušené a leštěné sklo. *Peněžnictví,* plastika ze „zlatých“, do forem foukaných skleněných prvků, Státní spořitelna v Třebíči (arch. spolupráce ing. arch. Emil Drápal).

1989
Torzo, lité a hutně dotvarované sklo; *Ona a On*, tavené a broušené sklo; *Duha,* hutně předtvarované a broušené barevné sklo; *Prameny,* hutně předtvarované a broušené barevné sklo; *Brány vzpomínek (Portály, Oblouky),* tavené sklo a kov; *Reminiscence*, tavené a broušené zelené sklo; *Pompeje*, tavené a broušené sklo. *Dr. Josef Petzval,* pamětní medaile ke 150. výročí vynálezu fotografie, broušené a ryté křišťálové a kobaltové sklo. *Stěny* z křišťálových a barevných skleněných tyčí – výtvarné doplňky společenských místností Atomové elektrárny v Dukovanech (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák). *Dvě skleněné plastiky* pro vstupní halu Státního plemenářského podniku ve Žďáru nad Sázavou (arch. spolupráce arch. M. Kumbárová a ing. arch. František Laub). *Skleněná dělící stěna* pro Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě (arch. spolupráce arch. M. Kumbárová). *Vitráž* a *okna,* obřadní síň ve Starém Smokovci (arch. spolupráce ing. arch. Emil Drápal).

1990
Ráno v Pompejích, tavené a broušené sklo se zlatem; *Večer v Pompejích*, tavené a broušené sklo; *Okno do Evropy,* tavené a broušené sklo; *Katedrála,* tavené a broušené sklo. *Město,* skleněná plastika pro Hotel Grand v Jihlavě (arch. spolupráce ing. arch. Jaromír Homolka). *Skleněná plastika a označení firemní prodejny* Sklo Bohemia v Jihlavě (arch. spolupráce ing. arch. Jaroslav Huňáček).

1991
Trávy, dvoubarevné lité a broušené sklo. Plastika *Prameny*, *skleněná stěna* a dva *lustry* pro interiéry Celnice v Ostravě (arch. spolupráce ing. arch. Ivan Horký). *Skleněný lustr* pro klášter barnabitek, Hradčanské náměstí, Praha 1 (arch. spolupráce ing. arch. Emil Drápal).

1994
Sedící žena (Obnažená), lité a broušené křišťálové a topasové sklo; *Hlava*, hutně tvarované křišťálové a rubínové sklo; *Muž I* a *II*, hutně tvarované rubínové sklo s křišťálovými nálepy.

1995
Symbol II, broušené optické sklo; *Jehlan*, křišťálové a kobaltové broušené sklo.

1998
Touha, broušené kobaltové sklo; *Brána*, lité a broušené azurové sklo; *Okno,* dobroušené lité a ploché sklo; *Soho,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Modrý měsíc,* tavené, broušené a leštěné sklo; *On a Ona*, tavené a broušené křišťálové sklo; *Ikaros II (Křídla),* tavené a broušené modré sklo.

1999
Touha, tavené a broušené granátové sklo; *Pták*, broušené křišťálové sklo; *Krajina snů (Naše mešity)*, lité a dobroušené křišťálové a granátové sklo; *Západ slunce,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Soumrak,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Zimní večer,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Zimní krajina I,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Večer,* hutní a broušené sklo; *Noc,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Ledovec,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Pták I, II*, lité a broušené sklo, kov.

2000
Ledovec, tavené, broušené a leštěné sklo; *Křídla,* lité, modelované a dobroušené azurové sklo; *Loď I a II,* broušené a lepené sklo; *Pierot,* lité a broušené sklo; *Rozhovor*, tavená broušená plastika; *Krajina snů,* lité a broušené sklo; *Soho speciál*, světelný objekt.

2001
Variace I, II a III, tavené, broušené a leštěné sklo; *On a Ona I* a *II,* hutně tvarované a dobroušené sklo; *Figura I* a *II*, lité a broušené křišťálové sklo.

2001/02
Lustry-Svatozáře z tažených a tvarovaných křišťálových skleněných tyčinek s oranžovými, červenými nebo žlutými nitkami uvnitř pro interiéry Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

2002
Emma, tavené a broušené sklo; *Podzim*, dvoudílný objekt s křišťálového skla s barevnými nálepy; *Zimní krajina,* tavené, broušené a leštěné sklo; *Stéla*, lité a broušené křišťálové sklo; *Květ*, tavené a broušené modré sklo; *Arizona (Duha),* tavené a broušené rubínové sklo.

2003-2007
Objekty-vázy, unikátní broušené barevně podjímané nebo přejímané křišťálové sklo

2003
Kleopatra, tavené a broušené sklo; *Hlava I*, *II* a *III*, lité a broušené kouřové sklo; *Křídla I* a *II*, lité a broušené křišťálové sklo; *Moře*, lité a broušené piniové sklo; *České sklářství,* skleněná kompozice pro autorskou výstavu; *Touha (Ikaros),* vitráž, do olova vkládané barevné ploché sklo; vítězná práce z veřejné soutěže. Provedl mistr Miloš Ištván, Brno. Budova České národní banky v Brně.

2004
Večer, tavené a broušené rubínové sklo; *Semafor*, broušené křišťálové sklo s rubínovým středem; *Oči*, křišťálové sklo s velkými dutinami; drobné hutně tvarované i broušené objekty.

2005
Modré svítání, sloup z kobaltového skla v nerezovém podstavci; *Picasso*, broušené křišťálové sklo, mramorový sokl; *Vltava*, broušené rozalinové sklo, lité a broušené plastiky *Moře II*, *Ona*, *On*, *Terč*.

2006
Tavené a broušené plastiky *Carmen* a *Madame Butterfly*, broušené plastiky *Průnik*, *On* aj.

2007
Litá plastika *Oko*, broušené plastiky *Betty*, *Stone*, *Květ I*, *II* a *III*, *Smok*, *Hana I*, *II* a *III* aj.

Průmyslové návrhy (výběr)

1964
První schválené a uměleckou komisí ÚUŘ k provedení doporučené návrhy brouseného skla: *kulatá broušená váza* z křišťálového a kobaltového skla s modrým přetahem probroušeným čočkou na křišťál na protilehlých stranách; z kulaté vázy z křišťálového skla s kobaltovým přetahem vybroušený oválný tvar.

1965
Kulaté misky z kobaltového skla se z obou stran vybroušenými čočkami.

1966
Talíř-mísa se středem vedeným klínovým řezem a probroušenými čočkami po stranách ze světle zeleného, modře přejímaného skla. Čtvercová *Váza s kostkou,* broušená z kulatého tvaru, ve spodní části s broušením vytvořenou a o 90° pootočenou krychličkou. Spolupráce s výtvarnicí Miloslavou Svobodovou: *Oválná váza z olovnatého křišťálu* s vybroušenými čočkami, zmatovány strukturou na karborundovém kolečku; vystaveno na EXPO 67 v Montrealu, *oválná váza z olovnatého křišťálu* s lesklými

198. ***Váza-objekt***, 2005, hutně tvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo se zeleným přetahem, AGS, v. 28 cm, unikát.

198. ***Object Vase***, 2005, clear glass, hot-formed, cut and polished, with green overlay, AGS, height: 28 cm, one-of-a-kind piece.

vertikálními miskovými řezy horizontálně přerušenými klínovými řezy, tři *oválné hladké tvary z topasového skla,* s hlubokou ve dně vybroušenou dutinou.

1967
Váza z křišťálového skla se třemi čočkami na protilehlých stranách, *váza-ovál* z křišťálového, kouřem přejímaného skla s velkou čočkou na jedné a dvaceti menšími čočkami na protilehlé straně.

1968
Ve spolupráci s Františkem Víznerem provedl 25 broušených předmětů pro rekonstruované prostory (svatební síň) Staroměstské radnice v Praze.

1969
Začátek Svobodovy výtvarné spolupráce se Sklárnou ÚUŘ ve Škrdlovicích: *Vázy-koule* z azurového skla, *Vázy-Přesýpací hodiny,* foukané do rotačních forem z křišťálového skla přejímaného netransparentními červenými nebo žlutými rubíny, *vázy a mísa* s barevnými rubíny aj.

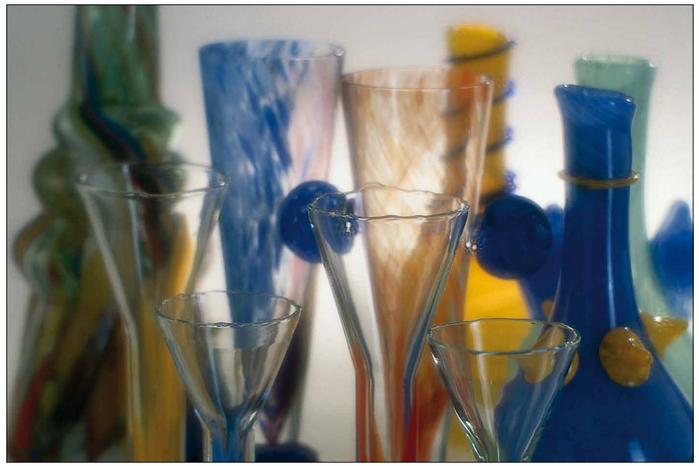
1970
Čtyři *vázy* vysoké 17 až 31 cm a tři *mísy* o průměru 14 až 26 cm foukané do rotační formy s vyhnutým okrajem, v.č. 7036. *Vázy* foukané do rotační formy s dotvarovaným horním okrajem, v.č. 7038, tři velikosti od 22 do 31 cm.

1971
Vázy s kruhovým optickým dekorem „napevno“ foukané do dřevěných forem a doplněné plochými kruhovými nálepy, v.č. 7107/26 a 7108/23. *Válcové vázy* z čirého skla se sytě zelenými a kobaltovými nálepy, vysoké 16 až 38 cm, u zákazníků úspěšné předměty v.č. 7132 a 7233. *Čtyři hutní vázy a mísa* využily kontrastu čirého skla a sytého rubínu, v.č. 7110/13, 24, 7111/45, 7112/48 a 7113/38.

1972
Dvě válcové vázy a mísy se zabroušenými horními okraji a barevnou kresbou do prstence rozfouknutého nálepu kolem křišťálového těla vázy nebo mísy, v.č. 7231. *Válcové vázy* vysoké 11 až 35 cm, do formy foukané tvary s nepravidelně navíjenou skleněnou nití, v.č. 7234.

1973
Vázy vysoké 17 až 32 cm a mísy o průměru 15 až 26 cm, z křišťálového skla s topasovými nálepy a kolíkovou technikou vytvořenou vnitřní dutinou, v.č. 7301. *Vázy-láhve*, „napevno“ foukané do dřevěných forem s plastickými kruhovými nálepy, v.č. 7304 a 7305 (pro výstavy) *Talíře* z opálového skla s efektními barevnými motivy o průměru 40 cm; v.č. 7307, 7318, 7319 a 7320.

1974
Vázy-koule z čirého skla, zdobené drobnými bublinkami, hutně tvarovým okrajem (límcem) i bez něj

199. ***Vázy***, 1998, 1999, hutně tvarované sklo, AGS, v. 24, 28, 29, 41 cm.

199. ***Vases***, 1998, 1999, hot-formed glass, AGS, height: 24 cm, 28 cm, 29 cm and 41 cm.

o průměru 11 až 17 cm, v.č. 7421 až 7424. *Válcové vázy* vysoké 15 a 25 cm a *popelníky* o průměru 13 a 14 cm z křišťálového skla s kolíkovou technikou provedenými a zlatým rubínem zabarvenými dutinami, v.č. 7425.

1975
Válcové vázy tvořené volně „od ruky“ s barevným kontrastem kobaltu a opálu, vysoké 23 až 35 cm a *mísy* o průměru 13 a 22 cm, v.č. 7501 - 7504.

1977
Kytice, vázy z křišťálového skla s hrdlem a za tepla nasazenými květy, v.č. 7710/31, *Kličení,* v.č. 7709/36 aj. (Vznikly na sympoziu ve Škrdlovicích a některé se vyráběly.)

1978
Tři kulaté vázičky s kolíkovou technikou vytvořenou dutinou, bublinou a sypanými modrými rubíny ve dně, v.č. 7803/12, 13, 17.

1979
Robustně působící hutní *vázy, plastika a těžítko* z azurového skla se vzduchovými prstenci, v.č. 7903/15, 17, 18, 19. *Vázy* a *mísy na noze* vzniklé vrstvením různých barevných nálepů a s kolíkovou technikou vytvořenou a následně roztaženou dutinou, v.č. 7904/34, 7905/28, 32, 36, 7906/25, 31, 37.

1980
Vázy a mísy, v.č. 8037/20, 28, 31. Do kovové formy lité čiré a barevné sklo s kolíkovou technikou vytvořenou dutinou navázalo v.č. 7904 až 7906 z roku 1979.

1983
Vázy, mísy a *talíře* s netradičními tvary a dekory a řemeslně dokonale zvládnutými detaily včetně kolíkovou technikou vytvořenými bublinami na přání oddělení uměleckého skla a.s. Skloexport Liberec pro USA (v. č. 8302, 8321 až 8336). Po deseti letech kolekci aktualizoval a zařadil do výrobního programu AGS Karlov.

1984
Vázy-láhve, do rotačních forem foukané válce se zúženým hrdlem z čirého bublinkového skla s barevným pruhem, v.č. 8414/10, 12, 21 a 31, 8515/12, 23, 24, 38, 8516/26 a 8520/9 a 8521/14.

1985
Vázy se šestibokou základnou a nepravidelnými okraji, v.č. 8534/30, 40, 8535/30, 40 a 8536/30, 40 - první ve Škrdlovicích „napevno“ do kovových forem foukané předměty.

1986
Vázy z barevného skla, v.č. 8606/28, navázaly na předměty z let 1984 a 1985. Již na první pohled na nich byla patrná „ruční výroba“. Novému trendu odpovídaly také vázy a mísa s velkou vzduchovou bublinou, tvořené několika náběry křišťálové a barevné skloviny z kolekce *Dalekohledy*, v.č. 8608/16, 20, 21, 27, 32. (V 90. letech kolekci aktualizoval a zařadil do výroby v AGS Karlov.)

1988
Dekorativní předměty - vázy s využitím kontrastů postupně nabraných barevných skel, v.č. 8830, 8831 a 8832/20.

1990
Poslední kolekce pro sklárnu ve Škrdlovicích: *válcové vázy, žardiniéry, misky a popelníky* z barevné, křišťálem překryté skloviny a s barevné (černé) jádro obepínajícím vzduchovým prstencem, v.č. 9001/10, 12, 20, 28.

1993
V huti AG Svoboda s.r.o., Karlov vyvzorováno prvních 140 váz, talířů a misek, květin, ptáků a ryb, např. v.č. 00193/25, 00293/30, 35, 02193/24, 36, 02293/24 ad., 00393/40, 00793/22, 00893/21, 32, 02093/40, 30, 01093/21, 01293/31, 01193/21, 01893/22, 01993/24, 02393/20, 26, 03293/25, 06993/20, 071/32/32, 07293/13 (mísa), 07393/30, 09393/27, 09593/55, 11493/16, 00493/15 a 12393/15, těžítka 11393/10, 11593/10 a 11893/10, 14 aj. (Některé navázaly na předměty v 80. letech navržené pro Škrdlovice.)

1994
Navrženo a vyvzorováno 75 předmětů. Převládaly vázy, rozšířena byla kolekce květů, ovoce a ptáků. K nejzajímavějším patřily talíře (v.č. 05494, 05594 a 05694/40).

1995
Navrhl a vyvzoroval 84 váz, těžítek, svícnů, květin, ovoce, např. *Vázy--Dalekohledy* (v.č. 02395/17, 22, 27), *vázy* a *mísy* s barevnými plastickými nálepy (v.č. 00295/17, 22) aj.

1996
Navrženo a vyvzorováno 177 váz (*vázy, mísy* a *popelníky* s plastickými nálepy v.č. 2696 aj.), talířů a mís (v.č. 11496/38, 11596/53, 11696/53 aj.), těžítek (v.č. 01496/10), litých svícnů (v.č. 04496/18, 04596/16, 04696/12, 04896/9), zvířat a ryb. *Talíře* z barevně přejímaného skla s pískovanými motivy.

1997
Navrženo a vyvzorováno 210 předmětů, např. *vázy* s nepravidelnými vzduchovými bublinami (v.č. 10997/36), plastickými barevnými nálepy (v.č. 11397/31, 14897/14, 15597/21), dotvarovanými okraji (v.č. 15697/17, 15697/19, 15897/22), a s využitím barevných kontrastů (v.č. 13697/14, 13797/20), těžítka--vejce (v.č. 5897 až 6397), květy aj.

1998
Navrženo a vyvzorováno 215 předmětů, např. vázy s nepravidelnou barevnou kresbou (v.č. 0198/20, 24, 00298/20, 24), se dvěma a třemi barevnými plastickými nálepy (v.č. 00398/24, 00498/26, 30, 00598/26/36, 00798/30), vázy se spirálovými nálepy (v.č. 09598/31, 19198/28 aj.), barevné vázy s nepravidelnými okraji (v.č. 17198/24), talíře s barevnými nálepy (00698/45, 50), popelníky a těžítka.

1999
Navrženo a vyvzorováno 137 předmětů, např. vázy a talíře s nepravidelně uspořádanou barevnou kresbou a dutinkami v dolení části (v.č. 00199 až 00499), modré kulovité vázy a talíře s barevnou kresbou (v.č. 10399 až 10899), vázy s obdélníkovou základnou vytvořenou do formy nepravidelně litým sklem a barevnou kresbou (v.č. 12899 až 13399/14, 22, 36), roztáčené talíře s kruhovými barevnými motivy (v.č. 04899/40, 05199/38 aj.).

200. ***Vázy***, 1998, 1999, do formy foukané modré, křišťálem přejímané, modrými a červenými rubíny a žlutou drtí zdobené sklo, AGS, v. 26 a 32 cm.

200. ***Vases***, 1998, 1999, mold-blown blue glass with clear-crystal overlay, decorated with blue and red flashing glass and crushed yellow glass frit, AGS, height: 26 and 32 cm.

2000
Vyvzorováno 113 váz a talířů; např. ploché vázy s nepravidelnou barevnou kresbou ve spodní části (v.č. 10200/25, 32), vázy z modrého skla se zatavenou slídou (v.č. 10400/22, 25, 32, 10500/21) aj.

2001
Vyvzorováno 104 předmětů. Vázy navázaly na tvary z roku 1999 a 2000 a obohatily je novými hutně provedenými barevnými dekory (v.č. 09401/32, 09601/30). Pojetím i provedením noví byli foukaní *Ptáci* (v.č. 03101/40, 03201/38, 03301/29, 03501/28, 03601/34).

2002
Navrženo a vyvzorováno 132 předmětů; významněji než minulých letech se v kolekci uplatnilo broušení. Využitím v huti předtvarovaných polotovarů vznikly broušené vázy--unikáty v.č. 00702/30, 00802/19, 00902/19, 10302/27, 10402/22, 12402/23, 26 a 12502/22 aj.

2003
Navrženo a vyvzorováno 68 váz s kresbou barevnými rubíny („broky“) nebo nálepy, v.č. 03103/22, 32, 05503/22, 05603/19 aj., do forem napevno foukaných váz s obdélníkovou základnou, v.č. 02004/28, 30, 03004/19, 05004/20, napevno foukaných váz s oválnou základnou, v.č. 01004/25, 32, 09004/25, váz-koulí v.č. 01804/15, 20. (Roku 2004 navázaly vázy v.č. 01004/15, 01104/38, 01204/24, 01304/55, 03404/30 aj.)

2004
Hutně tvarované vázy, nepravidelně roztáčené talíře a misky s nestandardním využitím rubínové drtě, v.č. 0504-1304.

2005
Hutně tvarované pestrobarevné předměty, v.č. 2405-2905, s použitím zbytků barevných rubínů vzniklých při výrobě jiných rubíny zdobených předmětů.

(Na tvorbě výrobního programu AGS Karlov se v letech 1993-2007 jako návrháři podíleli také skláři Josef Pospíchal a Ladislav Kamarád, Miroslav Zelinka, Miroslav Jun, Milan Nosek, Jiří Vinopal, Rudolf Beránek, Jana Bromová – dekory pískovaných talířů.)

201. ***Lustr-Svatozář***, 2001/02, tažené a tvarované křišťálové sklo s barevnými nitkami, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta.

201. ***Aureole Chandelier***, 2001/02, pulled and hot-shaped crystal with colored glass threads, Charles University in Prague, Faculty of Natural Sciences.

202. ***Kaple Cyrila a Metoděje*** ve Škrdlovicích, autor Ing.arch.Prof. Kyselka.

202. ***Chapel of Cyril and Methodius*** in Škrdlovice, author Ing.arch.Prof. Kyselka.

203. ***Křížová cesta*** v kapli Cyrila a Metoděje ve Škrdlovicích. Lité kobaltové sklo a kovové prvky od autorky Kláry Tökölyové.

203. ***The Way of the Cross*** in the Chapel of Cyril and Methodius in Škrdlovice. Cast cobalt glass and metal elements by the author Klára Tökölyová.

204. ***Kříž***, 2019, lité topasové sklo, v. 165 cm, š. 80 cm, Kaple Cyrila a Metoděje ve Škrdlovicích. Autor Jaroslav Svoboda.

204. ***Cross***, 2019, cast topaz glass, h. 165 cm, w. 80 cm, Chapel of Cyril and Methodius in Škrdlovice. Author Jaroslav Svoboda.

Samostatné výstavy

1967 / Gallery Primavera, Londýn
1971 / *Sklo Jaroslava Svobody*, Městské muzeum Tábor a Františkovy Lázně.
1972 / *Sklo Jaroslava Svobody*, Pacov; *Jaroslav Svoboda - sklo*, Galerie pod krokodýlem, Brno; *Jaroslav Moravec - tapisérie, Jaroslav Svoboda - sklo*, Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava; *Sklo Jaroslava Svobody*, Galerie Dílo, Brno; *Jaroslav Svoboda - František Vízner*, Prager Galerie, Norimberk.
1973 / *Sklo Jaroslava Svobody a Františka Víznera*, Krajské muzeum, Hradec Králové.
1974 / *Jaroslav Svoboda - sklo, Miroslav Matoušek - fotografie*, Horácká galerie, Nové Město na Moravě; *Jaroslav Svoboda - sklo artystyczne*, Československé kulturní středisko, Varšava a Wroclav; *Jaroslav Svoboda, Sklo 1964-74*, Galerie Fronta, Praha.
1975 / *Contemporary czechoslovak artistic cristal - Jaroslav Svoboda*, Káhira, Alexandrie.
1976 / *Skleněné objekty Jaroslava Svobody*, Galerie Karolína, Praha; *Sklo Jaroslava Svobody*, Československé kulturní středisko, Budapešť.
1977 / *Jaroslav Svoboda - sklo, Jindřich Svoboda - knižní vazby*, Slezské muzeum, Opava.
1978 / *Obrazy Františka Bukáčka, sklo Jaroslava Svobody*, Okresní muzeum, Svitavy; *Jaroslav Svoboda - sklo*, JK ROH Vysočina, Velké Meziříčí; *Sklo Jaroslava Svobody*, ÚUŘ Praha; *Skleněné plastiky Jaroslava Svobody*, Dům pánů z Kunštátu, Brno.
1979 / *Skleněné plastiky Jaroslava Svobody*, Galerie Čs. spisovatel, Praha.
1980 / *Jenny Hladíková - tapisérie, Jaroslav Svoboda - sklo*, Severočeská galerie výtvarného umění, Litoměřice; *Sklo Jaroslava Svobody*, Čs. kulturní středisko, Varšava.
1981 / *Skleněné plastiky Jaroslava Svobody*, Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava.
1983 / *Jaroslav Svoboda - sklo, Alois Lukášek - obrazy*, Bystřice nad Pernštejnem; *Výstava uměleckého skla Jaroslava Svobody*, Výstavní síň SČVU, Gottwaldov.
1984 / *Jaroslav Svoboda - Úžitkove a dekoratívne sklo*, Oblastná galérie M. A. Bazovského, Trenčín.
1985 / *Jaroslav Svoboda, výběr ze sklářského díla 1970-1984*, Moravská galerie, Brno.
1986 / *Jaroslav Svoboda, výběr ze sklářského díla 1970-1984*, Horácká galerie, Nové Město na Moravě; *Borůvka - Svoboda - Zachar,* Oblastní galerie, Gottwaldov.
1989 / *Jaroslav Svoboda, myšlenka - účel - tvar - řemeslo*, Výstavní síň ÚLUV, Praha; *Prof. Jaroslav Svoboda und die Prager Glasschule*, Kongreßhaus Rosengarten, Veste Coburg.
1990 / *Grafik und Glas aus Prag* (P. Sukdolák a J. Svoboda), Technische Universität, Hamburk; Museum im Marstall, Winsen.
1999 / Podhorácké muzeum, Předklášteří u Tišnova; Galerie Cvajner, Pula; Bohemia Art Gallery, Haag; *Člověk a sklo,* Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Brno.
2000 / Galerie Malovaný dům, Třebíč; Galerie Vysočiny, Jihlava; Galerie 140, Tábor.
2001 / Galerie 140, Tábor; Shoping Centrum, Šanghaj, Čína.
2002 / *Jaroslav Svoboda - sklo*, Galerie DOXA, Státní zámek Český Krumlov;
2003 / *Jaroslav Svoboda - sklo*, Stará radnice, Žďár nad Sázavou; *Jaroslav Svoboda - sklo*, Galerie u Dobrého Pastýře, KIC, Radnická 4, Brno.
2004 / *Jaroslav Svoboda - sklo*, Muzeum České policie, Praha; *Vzývání světla - Jaroslav Svoboda & Miroslav Vojtěchovský*, Galerie DESET, Praha; *Jaroslav Svoboda - sklo*, Galerie Czech Art, Roden, Holandsko.
2005 / *Jaroslav Svoboda - sklo, Václav Mach-Koláčný - obrazy,* Galerie Celebris, Hradec Králové; *Jaroslav Svoboda - sklo*, Galerie Czech Art, Roden, Holandsko; *Jaroslav Svoboda - sklo*, Obchodní dům Mitsukoshi, Tokio, Japonsko.
2006 / *Jaroslav Svoboda – sklo,* Dům umění Jihomoravského muzea, Znojmo; *Jaroslav Svoboda – skleněná plastika,* Galerie 7, Ostrava
2007 / *Jaroslav Svoboda – sklo,* Galerie DOXA, Český Krumlov.

Společné výstavy

1966 / *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov.
1967 / *Světová výstava EXPO 67*, Montreal; *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov.
1968 / *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov.
1969 / *Československé sklo*, Frankfurt nad Mohanem; *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov; *Brněnská bilance*, Dům umění, Brno
1970 / *Obrazy, keramika, sklo* (K. Chaba, J. Svoboda, M. Taberyová, F. Vízner, L. Víznerová, J. Žertová), Karolinum, Praha; *Československé sklo*, Vilnius; *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov; *50 let československého užitého umění*, Vídeň, Budapešť, Teherán, Wroczslav, Varšava.
1971 / *Celostátní přehlídka broušeného skla,* Praha (1. cena); *III. trienále řezaného skla*, Moravská galerie, Brno; *Perspektivy III,* Brno; *Československé sklo*, Moskva; *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov.
1972 / *Sklářství na Vysočině*, Oblastní muzeum Vysočiny, Jihlava; *Československé sklo*, Havana, Mnichov, Helsinky, Haag, Brémy; *Československé sklo*, Moss (Norsko); *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov.
1973 / *Metamorfózy skla*, Moravská galerie, Brno; *Historické a současné sklo z akvizic Moravské galerie v Brně*, Brno; *Jablonec 73 - 1. mezinárodní výstava skla a porcelánu,* Výstaviště, Jablonec n. N.; *Československé sklo*, Moskva a dalších pět měst v SSSR; *České sklo,* Stockholm.
1973/74 / *Böhmisches Glas der Gegenwart*, Hamburk, Düsseldorf, Karlsruhe, Západní Berlín, Veste Coburg.
1974 / *IV. trienále řezaného skla,* Moravská galerie, Brno; *Světová výstava uměleckých řemesel,* Toronto.
1975 / *Výtvarní umělci k 30. výročí osvobození*, Praha (Čestné uznání a diplom v celostátní soutěži); *Výtvarníci Horácka*, Horácká galerie, Nové Město na Moravě; *Československé užité umění*, Moskva; *EXEMPLA - Form und Qualität*, Mnichov (Bavorská státní cena se zlatou medailí za kolekci skla); *Böömiläistä*

lasia, Glasmuseum, Rihimäki.
1976 / *2. mezinárodní výstava skla a porcelánu*, Výstaviště, Jablonec nad Nisou; *Žena v současné tvorbě*, Špálova galerie, Praha (Mimořádné uznání v celostátní soutěži k Mezinárodnímu roku ženy); *Cristallo d´Arte,* Řím.
1977 / *V. trienále řezaného skla*, Moravská galerie, Brno; *Soudobé užité umění*, Mánes, Praha; *Škrdlovická sklárna a její výtvarníci*, Moravská galerie, Brno; *Umělecké sklo ´77*, Praha; *2. členská výstava krajské organizace SČVU*, Dům umění, Brno; *Coburger Glaspreis ´77*, Veste Coburg; *Československé sklo,* Kassel; *Tschechoslowakischer Kunst*, Galerie Bayerischer Wald, Zandt bei Cham.
1978 / *České hutní a broušené sklo,* Ulánbátar, Pchongjang; *2. quadrienále uměleckého řemesla socialistických zemí,* Erfurt; *The Bowl-WCC*, Göteborg, Malmö; *České umělecké sklo,* Varšava; *Československé sklo,* Vídeň; *Československé sklo,* Bilbao.
1979 / *Výtvarníci Jihomoravského kraje*, Mánes, Praha; *Československé sklo*, Athény; *Československé sklo*, Tokio; *EXEMPLA ´79*, Mnichov; Glasmuseum, Frauenau.
1980 / *Výstava k 25. výročí osvobození Československa*, Praha; *Výtvarníci Jihomoravského kraje*, Dům umění, Brno; *Proměny Vysočiny*, Okresní muzeum, Žďár nad Sázavou; *Užité umění 70/80. Výstava přírůstků Uměleckoprůmyslového odboru Moravské galerie v Brně*, Brno; *Výstava UNESCO*, Bělehrad; *Modernes Glas aus der Tschechoslowakei*, Brémy; *6. Kunstausstellung Glas und Graphik ´80*, SRN; Galerie Kreisler, Madrid.
1981 / *Výtvarníci Jihomoravského kraje*, Bratislava; *Současná tvorba na Vysočině*, Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava; *Czechoslovakian Glass 1350-1980*, The Corning Museum of Glass, Corning NY; *Kunst in Glas aus der Tschechoslowakei*, Mnichov; *Československé sklo*, Amsterodam.
1982 / *Výstava Ústředí uměleckých řemesel*, Erfurt; *Československé sklo*, Hilversum (Nizozemí), Norimberk a Tokio; *Mezinárodní veletrh,* Bělehrad (Zlatá medaile).
1983 / *300 years of Bohemian Glass*, Tokio, Saporro, Kobé; *Československé sklo*, Norimberk, *Skleněná plastika*, Dům umění města Brna.
1984 / *Československé sklo ´84*, Praha; *Současná skleněná plastika v historickém prostředí*, Telč; *Československé sklo*, Amsterodam a Kodaň; *Mezinárodní výstava skla*, Tokio; *Sklářská sympozia ve Škrdlovicích (1970-1983)*, Nová síň, Praha a Horácká galerie, Nové Město na Moravě.
1985 / *Vyznání životu a míru* (Výstava k 30. výročí osvobození ČSSR), Praha; *2. mezinárodní sklářské sympozium (IGS),* Nový Bor; *Umělecké sklo z ČSSR*, Galerie am Weidendamm, Berlín a Galerie am Fischmarkt, Erfurt.
1986 / *4. quadrienále uměleckého řemesla socialistických zemí*, Erfurt (Stříbrná medaile).
1987 / *Skleněná plastika. Současná československá tvorba.* Dům umění města Brna, Brno.
1988 / *Mezinárodní sklářská sympozia v Novém Boru 1982 a 1985,* Valdštejnská jízdárna, Praha; *Skláři Vysočiny ´88,* Okresní muzeum, Žďár nad Sázavou. *Pedagogové VŠUP*, výstavní prostory Univerzity Karlovy - Karolinum, Praha.
1989 / *Československé sklo 1945-1989,* Paříž, Budapešť.
1990 / *Skleněná plastika*, Dům umění, Brno; *Czechoslovakian Glass Artists*, Glass Art Gallery, Toronto.
1991 / *Prague Glass Prize - Sklářská cena Praha*, Mánes, Praha.
1992 / *Skleněná plastika*, Dům umění města Brna, Brno; *La magie du verre (Quinze artistes verriers tcheques),* Galerie d´art Annie Chevalley, Montreux.
1993 / *Aukční salon Nadace Charty 77*, *Konto Bariéry.*
1994 / *GA ´94 (Glass Ambitions),* Kulturní dům, Nový Bor; *Glass Now 16th. World Studio Glass Exhibition*, Tokio, Hamamatsu, Nagoya, Osaka, Fukuoka, Kyoto, Shizuoka.
1995 / *Česká tavená skleněná plastika ´95*, Muzeum skla a bižuterie, Jablonec nad Nisou; *Tvorba 95* - Výstava Klubu výtvarných umělců Horácka, členů sdružení Ležatá osmička a hostů z SVU Vysočina Jihlava, Horácká galerie, Nové Město na Moravě.
1996-1998 / Aukční salóny Glass Gallery
1998 / *IV. členská výstava výtvarných umělců Horácka,* Horácká galerie, Nové Město na Moravě; *Mer Raum für große Kunst!,* Galerie Prager Kunstsalon, Norimberk.
1999 / *Bohemia Glass*, Bohemia Art Gallery, Haag.
2000 / *V. členská výstava Klubu výtvarných umělců Horácka*, Žďár nad Sázavou; *Horáčtí umělci 2000,* Kulturní dům, Bystřice nad Pernštejnem.
2001 / *Dvanáct výtvarníků z Vysočiny*, Galerie Malovaný dům, Třebíč; *Výtvarná Vysočina 2001*, Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava; *Mezinárodní sklářská sympozia Nový Bor, 1982-2000*, Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha; *Slovakisk/tjekkisk udstilling - En inspiration* (Vladimír Gažovič, Stanislav Stankoci, Jaroslav Svoboda), Kulturspinderiet, Silkeborg.
2002 / *Výstava Klubu výtvarných umělců Horácka,* Žďár nad Sázavou; *Výtvarná Vysočina*, Západomoravské muzeum, Třebíč; Galerie Růže, předzámčí vizovického zámku, Vizovice; *6. aukční salon výtvarníků,* Karolinum, Praha; *Slovakisk/tjekkisk udstilling - En inspiration* (Vladimír Gažovič, Stanislav Stankoci, Jaroslav Svoboda), TEKO Center, Herning.
2003 / *Znaky vzdálených příbuzností* (Klub výtvarných umělců Horácka), Žďár nad Sázavou; *Obrazy, sklo, keramika, fotografie*, Galerie Růže, předzámčí vizovického zámku, Vizovice; Galerie Kolonáda, Mariánské Lázně; *Aukce 2003,* Severočeské muzeum, Liberec.
2004 / *4. festival uměleckého skla*, Karlovy Vary; *Skláři Vysočiny a jejich hosté*, Galerie Evropa, Žďár nad Sázavou.
2005 / *5. festival uměleckého skla*, Karlovy Vary; *Osa nesouměrnosti - Hommage á Miroslav Roštínský*, Galerie Evropa, Žďár nad Sázavou.
2005/07 / *Czech Glass 1945-1980. Design in an Age of Adversity*. Museum Kunst Palast, Düsseldorf; The Corning Museum of Glass, Corning; Museum of Glass, International Center for Contemporary Art, Tacoma; Národní galerie, Praha.

Výběrová bibliografie

Adlerová, Alena: Výhledy škrdlovického skla. *Umění a řemesla* 1970, č. 1, s. 35-40
Adlerová, Alena: Škrdlovické sympozium. *Umění a řemesla* 1973, č. 4, s. 62-63
(Adlerová, 1975) Adlerová, Alena: *Jaroslav Svoboda - sklo 1964-1974* (katalog). Galerie Fronta Praha, 1974.
Adlerová, Alena: *Böhmisches Glas der Gegenwart* (katalog). Hamburk, 1973.
Adlerová, Alena: *Böömiläistä lasia* (katalog). Glasmuseum Rihimäki, 1975.
Adlerová, Alena: *Cristallo d´Arte...* (katalog). Řím 1976.
Adlerová, Alena: *České sklo.* Odeon, Praha 1979.
A.H.: Škrdlovické sympozium popáté. *Umění a řemesla* 1977, č. 4, s. 6.
(Augusta, 1979) Augusta, Karel: Nad výsledky škrdlovického sklářského sympozia. *Tvorba,* č. 5, 31. 1. 1979.
Brůža, Oskar: Životní pouť skláře Jaroslava Svobody. *Jaroslav Svoboda Sklo Glass* (katalog). Brno 2003
Bohemia Glass Škrdlovice. Skloexport Liberec (1978).
Czechoslovak Art Glass. *Glass Review*, 36, 1982, č. 7, s. 12 a 13.
Černý, Blahoslav: Jaroslav Svoboda Schöpfer und Pädagoge. *Glasrevue*, 43, 1988, č. 5, s. 21-25.
Červený, Ondřej: Vychovávají další generace sklářů. *Vysočina,* 13. 3. 2003.
Československé sklo ´84 (katalog). MK ČR, Praha 1984.
Čubrda, Zdeněk: *Jaroslav Svoboda - sklo.* Galerie pod krokodýlem (katalog), Brno 1972.
Čubrda, Zdeněk: *Obrazy F. Bukáčka, sklo J. Svobody* (katalog). Svitavy 1978.
(Čubrda, 1979) Čubrda, Zdeněk: *Jaroslav Svoboda - Skleněné plastiky* (katalog). Galerie Čs. spisovatel, Praha 1979.
Čubrda, Zdeněk: Jaroslav Svoboda. *Výtvarná kultura*, 2, 1979, č. 4, s. 46-49.
Čubrda, Zdeněk: Jaroslav Svoboda. *Výtvarný život,* 31, 1986, č. 8, s. 24-26.
Čubrda, Zdeněk: ... je ušlechtilé, něžné a čisté. (Škrdlovice) *Výtvarná kultura,* 12, 1988, č. 2, s. 10–18.
Čubrda, Zdeněk: *Jaroslav Svoboda, Myšlenka - Účel - Tvar - Řemeslo* (katalog). Výstavní síň ÚUŘ, Praha 1989.
(Čubrda, 1989) Čubrda, Zdeněk: Trojí dimenze skla. *Ateliér,* č. 22, 31. 10. 1989.
(Dočekal, 2003) Dočekal, Jan: Sklo - Svobodův tvůrčí výraz. *MF DNES /Vysočina/,* 26. 2. 2003.
Dočekal, Jan: Sklo věrně zrcadlí individualitu svého tvůrce. *Haló noviny /Víkend/,* 29. 8. 2003.
Dočekal, Jan: Milovník skla přispěchal na otevření tokijské výstavy z daleké Antarktidy. *MF DNES /Vysočina/,* 3. 11. 2005.
Dočekal, Jan: Znamenité eventuality skla. In: D. J.: *Recenze Texty Rozhovory* 1995-2004. Annaprint – Kerndl, 2005, s. 197-198.
Dočekal, Jan: Sklo věrně zrcadlí individualitu tvůrce. In: D. J.: *Recenze Texty Rozhovory* 1995-2004. Annaprint – Kerndl, 2005, s. 399-402.
Drdácká, Pavla: Sympózium skla ve Škrdlovicích. *Výtvarná kultura,* 4, 1981, č. 3, nestr. příloha.
Drdácká, Pavla: Sklářská sympózia ve Škrdlovicích. *Výtvarná kultura,* 7, 1984, č. 6, str. 17.
Dufková, Ludmila: Jaroslav Svoboda. *Bulletin Moravské galerie v Brně*, Brno 1997, s. 172 a 173.
Dufková, Ludmila: Sklářský výtvarník Jaroslav Svoboda. In: *Člověk a sklo v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity,* Brno 1999, s. 31-54.
(ert): Mistr skleněné krásy. *Zemědělské noviny,* 1. 6. 1971.
Fatka, Jaroslav: Dárce křehké krásy. *Mladá fronta,* 16. 8. 1971.
(Gabrielová, 2003) Gabrielová, Bronislava: Sochami Jaroslava Svobody vrcholí brněnské léto. *Lidové noviny,* 11. 9. 2003.
Geschliffenes Glas von Jaroslav Svoboda jun. *Glasrevue,* 26, 1971, č. 12, s. 364-367.
GR: Das neueste Glas aus Škrdlovice. *Glasrevue,* 29, 1974, č. 6, s. 13-15.
Gruber, Milan: Život se skleněným střípkem. *Práce,* 13. 2. 1982.
Halkovová, Ludmila: Artist and Businessman. *New Glass Review,* 49, 1994, č. 6-7, s. 7-13.
Halkovová, Ludmila: Glass Artist J. Svoboda. *New Glass Review,* 50, 1995, č. 8, s. 13-23.
Halkovová, Ludmila: Art Glass Studio Svoboda. *New Glass Review,* 51, 1996, č. 10, s. 17-19.
Hartmann, Antonín: *Bohemia Glass Škrdlovice.* Skloexport Liberec, 1974.
Hartmann, Antonín: Bilance výstavou. *Umění a řemesla,* 1982, č. 4, s. 10-18.
Hartmann, Antonín: Die heutige Sendung des Kunsthandwerks in der Tschechoslowakei. *Glasrevue,* 39, 1984, č. 10, s. 1-32.
Hartmann, Antonín - Svoboda, Jaroslav: Glashütte Škrdlovice. *Glasrevue,* 39, 1984, č. 10, s. 14-23.
Hartmann, Antonín: Symposium in Škrdlovice zum neuten mal. *Glasrevue,* 39, 1984, č. 10, s. 24-27.
Hartmann, Antonín - Svoboda, Jaroslav: *Sklářská sympozia ve Škrdlovicích (1970-1983)* (katalog). Ústředí uměleckých řemesel Praha, 1984.
Hartmann, Antonín: *Bohemia Glass Škrdlovice.* ÚUŘ Praha, 1989.
Hlaveš, Milan: Byl to zlom. Rozhovor s Jaroslavem Svobodou. 1. a 2. část. *www.glassrevue.com*. Fórum S – vydání 18/2006, 20.8.2006 a 19/2006, 27.8.2006.
(Holešovský, 1978) Holešovský, Karel: Svobodovy skleněné plastiky. *Rovnost,* 11. 1. 1979.
(Holešovský, 1979) Holešovský, Karel: Skleněné plastiky Jaroslava Svobody. *Umění a řemesla,* 1979, č. 3, s. 11-12.
Holešovský, Karel: Svobodovo sklo ve sbírkách Moravské galerie. Zamyšlení nad umělcovou tvorbou. *Bulletin MG v Brně 1983,* č. 35, s. 36-39.
Holešovský, Karel: *Jaroslav Svoboda* (katalog), Moravská galerie Brno, 1985.
(Chmelíček, 1999) Chmelíček, Jan: Díla Jaroslava Svobody dominovala slavnostem Masarykovy univerzity. *Právo,* 3. 9. 1999.

Chmelíček, Jan: Ohlédnutí skláře Jaroslava Svobody. *Právo (Jižní Morava),* 28. 8. 2003.
(Chutná, 1988) Chutná, Marcela: *Skláři Vysočiny ´88* (katalog). Okresní muzeum ve Žďáru nad Sázavou, 1988.
IS / Šabovičová, Irena/: Křišťálový květ. *Rudé právo,* 26. 2. 1974.
JP.: Glas geschaffen mit gefühl. *Neue Glasrevue,* 52, 1997, č. 6, s. 15-18.
Javůrek, Josef: Chvála řemesla, tentokrát sklářského. *Domov,* 1986, č. 5, s. 40-43.
Jaroslav Svoboda junior. *Glasrevue,* 27, 1972, č. 10, s. 312.
Jaroslav Svoboda - Verknüpfung des Kunsthandwerkes mit der gestalterischen Idee. *Glasrevue,* 29, 1974, č. 6, s. 25-26.
Jaroslav Svoboda. *Glasrevue,* 49, 1989, č. 12, s. 37.
Ježek, Martin: Sklářský manažer u pece. *Profit* 26/1998.
Kaval, J.: Rosen für Geduld und Ausdauer... *Glasrevue,* 26, 1971, č. 10, s. 338-342.
KH.: K výstavě Jaroslava Svobody. *Umění a řemesla* 1973, č. 1, s. 12.
Klimplová, Lenka: Letošní zahradní slavnost se uskutečnila ve znamení skla. *Rovnost,* 3. 9. 1999.
Klub výtvarných umělců Horácka (katalog). Žďár nad Sázavou 2000.
(Kováč, 1989) Kováč, Peter: Osobnost českého skla. *Rudé právo,* 9. 11. 1989.
ks: Návštěva v ateliéru Jaroslava Svobody. *Tvorba*, č. 46, 14. 11. 1979.
Ladýřová, Ludmila: *Škrdlovické sklo 1968.* Východočeské muzeum, Pardubice 1968.
Ladýřová, Ludmila: Škrdlovické sklo. In: *Ars vitraria 3,* s. 108-117, Muzeum skla a bižuterie, Jablonec nad Nisou 1971.
La magie du verre - Quinze artistes verries tcheques. Montreux 1992.
Langhamer, Antonín: Sklo z Vysočiny. *Rudé právo,* 9. 10. 1968.
Langhamer, Antonín: *Umělecké sklo 77* (katalog). SČVU Praha 1977.
Langhamer, Antonín: Škrdlovická sympozia. *Rudé právo,* 16. 7. 1984
Langhamer, Antonín: *Arte del cristallo in Cecoslovacchia.* Roma 1989.
Langhamer, Antonín: *Česká tavená skleněná plastika* (katalog). Jablonec n. N. 1995.
Langhamer, Antonín: *Legenda o českém skle,* Tigris, Zlín 1999.
Langhamer, Antonín: Sklářský umělec a podnikatel Jaroslav Svoboda. *Keramika a sklo*, č. 2/2004, s.7-9.
Langhamer, Antonín: Glass Artistand Entrepreneur Jaroslav Svoboda. *Ceramics & Glass*, č. 6/2004, s. 14-16.
Langhamer, Antonín: *Jaroslav Svoboda. Skleněná plastika.* Galerie 7, Ostrava 2006.
Langhamer, Antonín: Neopakovatelné unikáty – skleněné plastiky Jaroslava Svobody. *www.glassrevue.com*. Portréty – vydání 27/2006, 22.12.2006
Ledererová, Zuzana: Tradice i současnost českého skla. *Mladá fronta,* 7. 10. 1981.
Linhart, Ctimír: *Tapiserie Jaroslav Moravec - sklo Jaroslav Svoboda* (katalog). Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava 1972.
Linhart, Ctimír: Jaroslav Svoboda (katalog). Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava 1981.
(Linhartová, 1999) Linhartová, Věra: III. zahradní slavnost. *Univerzitní noviny,* 1999, č. 9, 30. 9. 1999.
lkn: Když kvete sklo. *Zemědělské noviny,* 22. 12. 1978.
Maedebach, Heino: *Coburger Glas-Preis 1977* (katalog), Kunstsammlungen der Veste Coburg, Coburg 1977.
Malina, Jaroslav (editor): *Člověk a sklo v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.* Nadace Univeritas Masarykiana, Brno 1999.
Malina, Jaroslav: Jaroslav Svoboda. In: Dohnalová, M.: *Antropologie občanské společnosti.* Nadace Universitas Masarykiana, Edice Scientia, Brno 2004, str. 121-125.
Maršíková, Jaromíra: Auf der Ausstellung der Arbeiten für das 4. Hüttenglassymposium. *Glasrevue,* 29, 1974, č. 4, s. 2-9.
Maršíková, Jaromíra: O skle Jaroslava Svobody. *Domov* 4/1975, s. 26-29.
Maršíková, Jaromíra: Das fünfte Hüttenglassymposium. *Glasrevue,* 32, 1977, č. 11, s. 2-8.
Maršíková, Jaromíra: Die gläsernen Objekte des Gestalters Jaroslav Svoboda. *Glasrevue,* 34, 1979, č. 3, s. 16-20.
Maršíková, Jaromíra: Zur Initiative der Glashütte Škrdlovice. *Glasrevue,* 34, 1979, č. 7, s. 2-9.
Maršíková, Jaromíra: In Škrdlovice zum achten Mal. *Glasrevue,* 36, 1981, č. 5, s. 14-16.
Matoušek, Miroslav: Z tvorby Jaroslava Svobody. *Sklář a keramik,* 40, 1990, s. 21-24.
Medková, Jiřina: *Jaroslav Svoboda.* Art Centrum, Praha 1970.
Medková, Jiřina - Stehlík, František: *Metamorfózy skla* (katalog). Moravská galerie, Brno 1973.
Medková, Jiřina: *Sklo Jaroslava Svobody* (katalog). Horácká galerie, Nové Město n. M. 1974.
Medková, Jiřina - Grepl, J.: *Sklo Jaroslav Svoboda - Fotografie Miroslav Matoušek* (katalog). Horácké muzeum - Horácká galerie, Nové Město n. M. 1974.
Medková, Jiřina: *Škrdlovická sklárna a její výtvarníci* (katalog). Moravská galerie, Brno 1977.
Medková, Jiřina: Skleněná plastika (katalog). Dům umění města Brna, Brno 1983.
(Medková, 1985) Medková, Jiřina: *Marie Maťhová, tapiserie - Jaroslav Svoboda, sklo* (katalog). Muzeum Prostějovska, Prostějov 1985.
Medková, Jiřina: *Skleněná plastika* (katalog). Dům umění města Brna, Brno 1987.
(mve): Nový obsah odkazu tradice. *Rovnost,* 29. 6. 1977.
(ojs) Škrdlovické soupeření. *Umění a řemesla* 1971, č. 1, s. 60.
Pantůčková, Eva: Gegenwartsglas aus Škrdlovice, *Glasrevue,* 28, 1973, č. 7, s. 14-17.
Petrová, Sylva: *České sklo.* Gallery, Praha 2001.
Pilecký František: Jaroslav Svoboda - osobnost našeho sklářství. *Sklář a keramik,* 20, 1970, č. 10, s. 282.
Pilecký, František: Řemeslo se zlatým dnem. *Mladá fronta,* 9. 9. 1970.
Pilecký, František: Fandím Škrdlovicím. *Technický týdeník 1970,* č. 51-52.
Pilecký, František: Unikum českého řemesla. *Technický týdeník, 24. 9. 1970.*
Riecke, Helmut (ed.): *Czech Glass 1945-1980. Design in an Age of Adversity*. Arnoldsche Art Publishers Stuttgart 2005.
Romazanová, Renata: *Borůvka, Svoboda, Zachar* (katalog). Oblastní galerie, Gottwaldov 1986.
Skarlantová, Jana: Glashütte der Zentrale der Kunst-Hand--Werke. *Glasrevue,* 42, 1987, č. 4, s. 41-44.
spg: Jaroslav Svoboda jubiluje v Galerii U Dobrého pastýře. *Rovnost,* 28. 8. 2003.
(Stano, 1986) Stano, Jiří: V moci skleněné krásy. *Rudé právo,* 17. 1. 1986.
Stará, Eva: Neudeiten aus Škrdlovice. *Glasrevue,* 44, 1989, č. 9, s. 2-7.
Stará, Eva: Neue Anregungen junger bildender Künstler. *Glasrevue,* 44, 1989, č. 9, s. 14-16.
(Stehlík, 1973) Stehlík, František: *Výstava sklářské tvorby J. Svobody a F. Víznera ve Škrdlovicích* (katalog). Krajské muzeum, Hradec Králové 1973.
Svoboda, Jaroslav: Das 3. Glasmacherhandwerkssymposium. *Glasrevue,* 28, 1973, č. 5, s. 2-3.
Svoboda, Jaroslav: Nejen o škrdlovických sympoziích. *Rudé právo,* 6. 3. 1985.
Šimerdová, Marie: Kde se rodí krása. *Domov,* 1975, č. 1, s. 23-31.
Valoch, J.: *Skleněné plastiky J. Svobody* (katalog). Dům umění města Brna, Brno 1978.
Vamberecká, J.: Neues Hüttenglas aus der Glashütte Škrdlovice. *Glasrevue,* 32, 1977, č. 9, s. 23-26.
Vojta, J. M.: Was komt aus Škrdlovice? *Glasrevue,* 25, 1970, č. 1, s. 24-28.
Vojta, J. M.: Škrdlovice 1971. *Glasrevue,* 26, 1971, č. 3, s. 65-68.
Vojta, J. M.: Ein guter Einfall - ein gelungenes Symposium - erfreuliche Resultate. *Glasrevue,* 26, 1971, č. 4, s. 97-99.
Vojta, J. M.: Glas für Individualisten. *Glasrevue,* 27, 1972, č. 3, s. 74-77.
Vojta, J. M.: Die Konzeption der Glashütte Škrdlovice. *Glasrevue,* 30, 1975, č. 9, s. 13-15.
Vojta, J. M.: Harmonie. *Glasrevue,* 31, 1976, č. 9, str. 24-25.
Vojta, J. M.: Ein paar Worte über die Glashütte Škrdlovice ... *Glasrevue,* 34, 1979, č. 1, s. 19-21.
Vojta, J. M.: Aus dem Musterraum in Škrdlovice. *Glasrevue,* 35, 1980, č. 1, s. 21-23.
Vojta, J. M.: Vier Tage eines Experiments. *Glasrevue,* 35, 1980, č. 4, s. 2-7.
Vojta, Miloš: Nezapomenutí samotáři. *Tvorba,* 22. 4. 1979.
(Vok, 1989) Vok, P.: Okázalé zklamání. *Zemědělské noviny,* 7. 11. 1989.
Volf, Petr: Hlava a Svoboda. *Mladá fronta,* 2. 11. 1989.

Vysvětlivky

SŠ: výrobek Sklárny ÚUŘ ve Škrdlovicích.
v.č.: výrobní číslo (rok vzniku, pořadové číslo návrhu a rozměr předmětu v cm).
AGS: výrobek Art Glass Svoboda, s.r.o., Karlov u Žďáru nad Sázavou.
v.č.: výrobní číslo (pořadové číslo návrhu, rok vzniku a rozměr v cm).

Seznam vyobrazení

a) Sklo. Foto T. Hilger (str. 1 a 232)
1. *Křídla*, 1987, lité a dobroušené azurové sklo, nerezový sokl, 160x80 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
2. Jaroslav Svoboda. Foto A. Kanta.
3. *Pyramida*, 1989, světelný objekt, lité a broušené azurové sklo, nerezový sokl, 90x90x90 cm, unikát. Soukromá sbírka v Londýně. Foto M. Vojtěchovský.
4. *Prostorová stěna* (detail), 1985, kovem spojené kroužky z topasového a křišťálového skla, Výzkumný ústav dopravy v Brně. Arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák. Foto P. Sirotek.
5. Jaroslav Svoboda. Foto Bohumil Marčák.
6. Jaroslav Svoboda st. se synem Jiřím.
7. Jaroslav Svoboda st.
8. Jaroslav Svoboda st. s vnoučaty Ivem a Kateřinou.
9. Jaroslav Svoboda st., *Žardiniéra,* 2. polovina 60. let, přejímané a broušené sklo.
10. *Objekt-krychle*, 1971, broušené křišťálové a modré sklo se vzduchovými bublinami, v. 11 cm, unikát. Foto J. Sirový.
11. *Objekt-váza*, 1972, broušené a matované křišťálové sklo, š. 29 cm, unikát.
12. *Řeka*, 1984, dvoudílná plastika, lité, broušené, leštěné a matované azurové sklo, v. 80 cm, unikát. Národní galerie, Praha. Foto M. Vojtěchovský.
13. *Mísa*, 1973, hutně tvarované azurové sklo s plastickými nálepy, SŠ, v.č. 7301/26 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
14. *Mísa*, 1972, do rotační formy foukané modré sklo s nepravidelným do prstence rozfouknutým nálepem z bílého a modrého rubínu, SŠ, v.č. 7231/34 cm. GNMM. Foto M. Vojtěchovský.
15. J. S. se spolupracovníky Jiřím Vencálkem a Milanem Noskem ve škrdlovické sklárně ÚUŘ. Foto P. Bezrouk.
16. Jaroslav Svoboda vzoruje ve škrdlovické sklárně ÚUŘ. Foto P. Bezrouk.
17. *Váza,* 1974, hutně tvarované křišťálové sklo s kolíkovou technikou vytvořenou a zlatým rubínem zabarvenou dutinou, SŠ, v.č. 7425/25 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
18. *Váza*, 1970, hutně tvarované křišťálové sklo s pruhy ze smaragdových a třešňově červených rubínů, SŠ, v.č. 7011/23 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
19. *Váza*, 1972, hutně tvarované křišťálové sklo s modrými a zelenými plastickými nálepy, SŠ, v.č. 7132/29 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
20. *Váza se třemi kruhovými terči*, 1970, barevné sklo foukané napevno do dřevěné formy, SŠ, v. 70 cm, unikát. MGB Brno. Foto J. Sirový.

Originál: v jednom až pěti kusech provedený a autorem signovaný skleněný předmět.
Unikát: autorská práce – v jediném exempláři provedená a autorem signovaná skleněná plastika.
HGNMM: Horácká galerie v Novém Městě na Moravě
MGB: Moravská galerie v Brně

Fotografie č. 10, 20, 22, 68, 69, 72 a 195 z archivu Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

21. *Vesmír II*, 1978, hutně tvarované křišťálové sklo s topasovými nálepy, broušený skleněný sokl, v. 30 cm, unikát. Foto J. Černo.
22. *Plastika-Květ*, 1972, hutně tvarované azurové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými dutinami, SŠ, originál. Foto J. Sirový.
23. *Plastika I*, 1980, hutně tvarované topasové sklo, mramorový sokl, SŠ, v.č. 8038/40 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
24. Jaroslav Svoboda. Foto A. Kanta.
25. Jaroslav Svoboda. Foto A. Kanta.
26. *Červené jablko II*, 1982/85, několikrát přejímané a broušené granátové sklo, š. 22,5 cm, unikát, 2. IGS 85 v Novém Boru. Foto M. Vojtěchovský.
27. *Výplň rámu gotického okna*, 1977, lité a domodelované čiré sklo, Klenoty, Praha 1, Na Můstku. Arch. spolupráce ing. arch. P. Kupka. Foto M. Vojtěchovský.
28. *Stěna* (detail), 1972, foukané díly „přesýpací hodiny" z barevného skla. Vědecká základna Považských strojíren v Považské Bystrici (arch. spolupráce ing. arch. Jan Dvořák. Foto P. Sirotek.
29. *Atomový věk*, 1979, nařezané ploché sklo s motivem z předtvarovaných a broušených skleněných prvků. Státní banka (KB) ve Žďáru nad Sázavou. Arch. spolupráce ing. arch. Ivan Ruler. Foto P. Sirotek.
30. J. S. a Josef Havelka montují centrální lustr na zámku ve Světlé nad Sázavou. Foto M. Matoušek.
31. *Centrální lustr*, 1979, tažené a dotvarované skleněné tyče, mosazná konstrukce, Zámek ve Světlé nad Sázavou. Foto M. Vojtěchovský.
32. *Stěna,* 1980, hutně tvarované (navíjené) křišťálové a topasové sklo a kov, Čs. spořitelna, Žďár nad Sázavou. Foto M. Matoušek.
33. *Brány vzpomínek II (Oblouky)*, 1989, tavené a broušené plastiky z křišťálového skla a kov, v. 260 cm, unikáty. Foto M. Vojtěchovský.
34. *Prameny*, hutně tvarované barevné sklo, Rekreační středisko na Vysočině. Foto P. Sirotek.
35. *Metamorfózy*, 1985, dvoudílná plastika, lité, broušené, matované a leštěné azurové sklo, v. 40 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
36. Sklárna ART GLASS SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou. Foto T. Hilger.
37. Vzorkovna sklárny ART GLASS SVOBODA v Karlově. Foto T. Hilger.
38. Loga firmy AGS, s.r.o., Karlov u Žďáru nad Sázavou.
39. *Muž I*, 1994, hutně tvarovaná plastika, š. 48 cm, Glass Ambitions ´94, Nový Bor. Foto M. Vojtěchovský.
40. J. S. instaluje litou skleněnou plastiku *Křídla* na výstavě v Botanické zahradě Masarykovy univerzity v Brně, 1999. Foto Anna Pecková.
41. J. S. instaluje litou a foukanou skleněnou *Fontánu* na výstavě v Botanické zahradě Masarykovy univerzity v Brně, 1999. Foto Anna Pecková.
42. Chátrající objekt v Karlově před přestavbou na motorest, 1999.
43. MOTOREST a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2000.
44. MOTOREST a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2007.
45. *České sklářství*, 2003-2005, barevné hutně tvarované sklo a kov, před MOTOREST a GLASS GALLERY SVOBODA v Karlově.
46. Sklárna ART GLASS SVOBODA v Karlově u Žďáru nad Sázavou, 2007.
47. *Carmen*, 2006, tavená a broušená skleněná plastika, v. 86 cm.
48. Skláři Josef Pospíchal, Ladislav Kamarád a Josef Šír vzorují v AGS Karlov. Foto T. Hilger.
49. Skláři Miroslav Jun, Miroslav Zelinka a Stanislav Harák vzorují v AGS Karlov, 2007.
50. *Červená a modrá II*, 2002, akryl, plátno, 90x90 cm. Foto M. Vojtěchovský.
51. *Červená a modrá I,* 2002, akryl, plátno, 90x90 cm. Foto M. Vojtěchovský.
52. *Bludičky*, 2012, akryl, plátno, 80 x 80 cm.
53. *Pronikání*, 2012, akryl, plátno, 80 x 80 cm.
54. *Rašení*, 2006, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
55. *Možná*, 2006, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
56. *Smutek*, 2012, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
57. *Radost*, 2018, akryl, plátno, 70 x 100 cm.
58. *Cesty*, 2014, akryl, plátno, 90 x 90 cm.
59. *Osud*, 2014, akryl, plátno, 100 x 70 cm.
60. *Váza-koule,* 1969, hutně tvarované azurové sklo s barevným pruhem, SŠ, v.č. 6961/23 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
61. *Vázy „Přesýpací hodiny"*, 1969, 1993, do rotační formy foukané, červenými nebo žlutými rubíny přejímané křišťálové sklo, SŠ, v.č. 6965/16 cm; AGS, v.č. 13993/16 cm. Foto M. Vojtěchovský.
62. *Váza „Přesýpací hodiny"*, 1969, do rotační formy foukané a přejímané modré a zelené sklo, SŠ, v.č. 6964/29 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
63. *Mísa*, 1969, hutně tvarované křišťálové sklo s bublinami a zatavenými modrými rubíny, SŠ, v.č. 6973/23 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
64. *Váza*, 1969, hutně tvarované křišťálové sklo s bublinami a zatavenými modrými rubíny, SŠ, v.č. 6971/25 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
65. *Váza s kruhovým optickým dekorem,* 1971, do dřevěné formy napevno foukaná z topasového, křišťálem a světlou zelenou přejímaného skla, SŠ, v.č. 7108/23 cm, originál. MGB. Foto MGB.
66. *Váza,* 1971, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové a topasové sklo s optickým dekorem, SŠ, v.č. 7107/26 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
67. *Objekt-krychle*, 1971, broušené křišťálové a modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 11 cm, unikát. Foto J. Sirový.
68. *Objekt-kvádr*, 1970, broušené azurové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 36 cm, originál. Foto J. Erml.
69. *Spirála*, 1971, broušené a leštěné křišťálové sklo, průměr 29 cm, Východočeské muzeum Pardubice, unikát. Foto J. Sirový.
70. *Terč*, 1978, broušené a leštěné křišťálové sklo, š. 35 cm, unikát. Foto J. Černo.
71. *Pocta Slovenskému povstání*, 1974, křišťálové sklo v kovové montáži, SŠ, v. 300 cm, unikát. Foto J. Černo.

72. *Pramen země* (detail), 1974, čiré lité sklo, SŠ, v. 70 cm, unikát. Foto A. Vrhel.
73. *Váza,* 1973, do konické formy foukané topasové sklo s nepravidelným do prstence rozfouknutým nálepem z barevných rubínů, SŠ, v.č. 7303/29 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
74. *Váza,* 1973, hutně tvarované křišťálové sklo s kolíkovou technikou vytvořenou dutinou a topasovými nálepy, SŠ, v.č. 7301/17, 21 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
75. *Váza-láhev,* 1973, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové sklo s modrým plastickým nálepem, SŠ, v.č. 7304/38 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
76. *Váza-láhev,* 1973, do dřevěné formy napevno foukané křišťálové sklo s modrými plastickými nálepy, SŠ, v.č. 7305/22 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
77. *Váza-koule,* 1974, hutně tvarované čiré sklo se sypanými červenými rubíny ve dně, SŠ, v.č. 7424/15 cm; AGS, v.č. 00493/15 cm. Foto M. Vojtěchovský.
78. *Váza-koule,* 1978, hutně tvarované čiré sklo se sypanými modrými rubíny a vzduchovou bublinou ve dně, SŠ, v.č. 7803/17 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
79. *Strom*, 1976/77, broušené křišťálové sklo, v. 30,5 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
80. *Plastika*, 1979, hutně předtvarované, přejímané, broušené, matované a leštěné křišťálové a zelené sklo s bublinami vytvořenými kolíkovou technikou, šířka 27 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
81. *Vázy,* 1979, hutně tvarované azurové sklo se vzduchovým prstencem, SŠ, v.č. 7903/18 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
82. *Koule*, 1979, hutně tvarované azurové sklo se vzduchovým prstencem, SŠ, v.č. 7903/15 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
83. *Plastika-koule II*, 1980, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s dutinou, SŠ, v.č. 8036/20 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
84. *Plastika-koule I*, 1980, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s bublinou, SŠ, v.č. 8035/20 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
85. *Květ* a *Poupě*, cca 1980, oranžovým rubínem přejímané, broušené a leštěné křišťálové sklo, SŠ, v. 47,5 cm a 20 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
86. *Sloup-Květ*, cca 1980, přejímané, broušené a leštěné křišťálové a granátové sklo, SŠ, v. 47,5 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
87. *Talíř*, 1982, přejímané, roztáčené a broušené granátové sklo, SŠ, š. 45 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
88. *Červené jablko I*, 1982, přejímané a broušené granátové sklo, SŠ, š. 20,5 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
89. *Sloup-stéla*, 1982, hutně předtvarované, broušené a leštěné křišťálové, granátové a zelené sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 44,5 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
90. *Sloup-stéla*, 1982, přejímané, broušené a leštěné granátové sklo, SŠ, v. 51 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
91. *Sloup-stéla*, 1983, hutně předtvarované, broušené a leštěné křišťálové a granátové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 49 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
92. *Sloup-stéla*, 1977, hutně předtvarované, broušené a leštěné křišťálové a červené sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v. 45 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
93. *Mísa na čtvercové noze*, 1980, do kovové formy lité čiré a modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenou a hutně zpracovanou dutinou, SŠ, v.č. 8037/31 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
94. *Váza-láhev,* 1984, do rotační formy foukaný válec z čirého bublinkovitého skla a červeným pruhem, SŠ, v.č. 8414/31 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
95. *Talíř*, 1983, roztáčené čiré sklo s barevnými nálepy, SŠ, v.č. 8308/40 cm, originál. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
96. *Váza na noze*, 1979, vrstvené křišťálové sklo se zelenými a topasovými nálepy a kolíkovou technikou vytvořenou a dotvarovanou dutinou, SŠ, v.č. 7905/35 cm. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
97. *Ikaros*, 1981, broušené azurové sklo, mosazný sokl, v. 36 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
98. *Laguna*, 1981, broušené azurové sklo, žulový sokl, v. 24 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
99. *Nový svět*, 1985, pětidílná plastika z azurového skla, litá, broušená, matovaná a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 80 cm, unikát. Corning Museum of Glass, Corning, NY. Foto M. Vojtěchovský.
100. *Katedrála*, 1985, šestidílná plastika z azurového skla, litá, broušená, matovaná a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 84 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
101. *Červený květ*, 1985, dvoudílná plastika z granátového skla, litá, broušená a leštěná, mramorový a kovový sokl, v. 71 cm, unikát. HGNMM. Foto M. Vojtěchovský.
102. *Plameny*, 1987, třídílná plastika z granátového skla, litá, broušená a leštěná, mosazný sokl, v. 85 cm, unikát. Soukromá sbírka v Baden-Badenu. Foto M. Vojtěchovský.
103. *Paprsky*, 1984, lité, broušené a leštěné topasové sklo, v. 64 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
104. *Slunce*, 1984, lité, broušené, matované a leštěné topasové sklo, v. 64 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
105. *Symbol (Měsíční krajina)*, 1985, broušené optické sklo, v. 45 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
106. *Ona*, 1987, tavené a broušené křišťálové sklo, v. 75 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
107. *Architektura II*, 1987, lité a broušené křišťálové sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 47,5 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
108. *Architektura*, 1987, lité a broušené kouřové sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 45 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
109. *Hlava I*, 1988, lité, modelované a dobroušené křišťálové sklo s topasovými nálepy, mosazný sokl, SŠ, v. 60 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
110. *Hlava III*, 1988, lité, modelované a dobroušené azurové sklo se zelenými nálepy, nerezový sokl, SŠ, v. 60 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
111. *Torzo I*, 1987, lité a domodelované zelené sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 68 cm, unikát. Foto L. Hána.
112. *Torzo VI*, 1989/90, lité a domodelované čiré sklo, mramorový sokl, SŠ, v. 80 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
113. *Ona*, 1989, tavená a broušená plastika ze zeleného skla, v. 42 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.

114. *On*, 1989, tavená a broušená plastika z medového skla, v. 42 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
115. *Dr. Josef Petzval*, 1989, pamětní medaile ke 150. výročí vynálezu fotografie, křišťálové, kobaltem přejímané, broušené, leštěné a ryté sklo, průměr 15 cm. Foto M. Vojtěchovský.
116. *Modrá hlava*, 1988, lité a broušené kobaltové sklo, v. 45 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
117. *Večer v Pompejích*, 1990, tavené a broušené modré sklo, 60x60 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
118. *Ráno v Pompejích*, 1990, tavené, broušené a zlacené modré sklo, 60x60 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
119. *Hlava*, 1994, hutně tvarovaný křišťálové a rubínové sklo, v. 66 cm, unikát; Glass Ambitions ´94, Nový Bor. Foto M. Vojtěchovský.
120. *Muž II*, 1994, hutně tvarované rubínové sklo s křišťálovými nálepy, š. 58 cm, unikát; Glass Ambitions ´94, Nový Bor. Foto M. Vojtěchovský.
121. *Vázy*, 1983, 1993, hutně tvarované čiré a barevné sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v.č. 8325/24 cm, 8329/26 cm, AGS v. č. 00193/25 cm, 04393/26 cm, 04193/30 cm. Foto M. Vojtěchovský.
122. *Váza*, 1983, hutně tvarované křišťálové, zelené a topasové sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, SŠ, v.č. 8324/36 cm, 1993, AGS, v.č. 00293/35 cm. Foto M. Vojtěchovský.
123. *Vázy-válce*, 1993, hutně tvarované křišťálové a zelené nebo křišťálové a kobaltové sklo s plastickými křišťálovými nálepy, AGS, v.č. 01093/21 cm, 01293/21 cm. Foto M. Vojtěchovský.
124. *Vázy-válce*, 1993, hutně tvarované kobaltové nebo zelené sklo s plastickými křišťálovými nálepy, AGS, v.č. 01193/21cm. Foto M. Vojtěchovský.
125. *Vázy-válce*, 1993, hutně tvarované zelené nebo kobaltové sklo s okraji, AGS, v.č. 03093/19, 16 cm. Foto M. Vojtěchovský.
126. *Vázy-válce*, 1993, do rotační formy foukané zelené a kobaltové sklo s tvarovanými okraji, AGS, v.č. 01893/22 cm. Foto M. Vojtěchovský.
127. *Vázy*, 1993, do formy foukané tvary z křišťálového a kobaltového skla s plastickými nálepy, AGS, v.č. 02393/26 cm. Foto M. Vojtěchovský.
128. *Váza*, 1993, do formy foukané kobaltové a křišťálem přejímané sklo s plastickým nálepem, AGS, v.č. 01993/24 cm. Foto M. Vojtěchovský.
129. *Těžítka*, polovina 90. let, hutně tvarované křišťálové sklo se zatavenými barevnými rubíny a vzduchovými bublinami, AGS. Foto M. Vojtěchovský.
130. *Šestiboké vázy* 1997, napevno foukané z modrého skla s barevnými rubíny a nepravidelnými okraji, AGS, v.č. 14297/40 cm, 14397/30 cm. Foto M. Vojtěchovský.
131. *Vázy-Dalekohledy*, 1995, hutně tvarované křišťálové, modré a zelené sklo s bublinami, AGS, v.č. 02395/27, 17, 22 cm. Foto Tomáš Hilger.
132. *Vázy,* 1997, hutně tvarované křišťálové, zeleně, oranžově, žlutě, modře nebo červeně podjímané sklo s bublinami, AGS, v.č. 11697/45, 50, 55 cm. Foto Tomáš Hilger.
133. *Dvě vázy a talíř*, 2003, hutně tvarované křišťálové sklo, obalované žlutou a zelenou drtí, AGS, v.č. 06203/33 cm, 06103/18 cm, 6303/40 cm. Foto M. Vojtěchovský.
134. *Vázy*, 1998, křišťálové sklo obalované žlutou a zelenou drtí, AGS, v.č. 02498, max. v. 100 cm. Foto M. Vojtěchovský.
135. *Čtyřboké vázy*, 2001, napevno foukané z křišťálového a modrého skla, se spirálovitě navíjeným oranžovým rubínem a nepravidelnými okraji, AGS, v.č. 09601/30 a 20 cm. Foto M. Vojtěchovský.
136. *Vázy*, 1999, do formy napevno foukané křišťálové sklo se zatavenými barevnými rubíny a nepravidelnými okraji, AGS, v.č. 13099/9, 12999/11 a 12899/14 cm. Foto M. Vojtěchovský.
137. *Váza-koule,* 2006, foukané křišťálové sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS průměr 28 cm, originál. Foto M. Vojtěchovský.
138. *Váza-koule,* 1998, foukané křišťálové sklo s barevným dekorem vytvořeným kombinací obtisku a nálepu barevných nití, AGS, v.č. 00198/24 cm, originál. Foto M. Vojtěchovský.
139. *Dekorativní talíř,* 2006, hutně tvarované čiré sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS, š. 45 cm, originál. Foto M. Vojtěchovský.
140. *Dekorativní talíř,* 2006, hutně tvarované čiré sklo se zatavenými barevnými rubíny, AGS, š. 45 cm, originál. Foto M. Vojtěchovský.
141. *Vázy-objekty*, 2002, hutně předtvarované, broušené, matované a leštěné rozalinové nebo zelené sklo, AGS, v.č. 12502/26 cm, unikáty. Foto T. Hilger.
142. *Váza-objekt*, 2002, hutně předtvarované růžové sklo se zeleným jádrem, broušené, matované a leštěné, AGS, v.č. 12402/26 cm, unikát. Foto T. Hilger.
143. *Váza-objekt*, 2000, hutně přetvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s modrým a zeleným jádrem, unikát, AGS, v. 27 cm. Foto T. Hilger.
144. *Vázy-objekty*, 2006, hutně přetvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s barevnými jádry a přetahy, AGS, v. 35 a 32 cm, unikáty. Foto M. Vojtěchovský.
145. *Váza,* 2004, hutně předtvarované, broušené a leštěné kouřové sklo s modrým jádrem, AGS, v. 36 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
146. *Modrý sloup-stéla*, konec 70. let, hutně tvarované, broušené a leštěné modré sklo s kolíkovou technikou vytvořenými bublinami, v. 41 cm, unikát. GNMM. Foto M. Vojtěchovský.
147. *Jehlan*, 1995, hutně předtvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo s kobaltovým jádrem a bublinou, unikát, AGS, v.č. 00495/22 cm. Foto M. Vojtěchovský.
148. *Brána*, 1998, předtvarované, broušené a leštěné azurové sklo, v. 32 cm, unikát. Foto T. Hilger.
149. *Pták*, 1999, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, AGS, š. 94 cm, unikát. Foto T. Hilger.
150. *Torzo*, 2003, hutně předtvarované, broušené, leštěné a matované křišťálové sklo, AGS, v. 22 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
151. *Sedící žena (Obnažená)*, 1993/94, lité, broušené a leštěné křišťálové a topasové sklo, AGS, 44x30 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
152. *Krajina snů (Naše mešity)*, 1999, lité a broušené křišťálové a granátové sklo, AGS, 34x34 cm, unikát (*Kruh prstenu* Masarykovy univerzity v Brně). Foto T. Hilger.
153. *Rozhovor II*, 2000, lité, modelované a broušené křišťálové a topasové sklo, mosazný sokl, AGS, v. 55 cm, unikát (*Kruh prstenu* Masarykovy univerzity v Brně). Foto T. Hilger.

154. *Touha*, 1999, tavené a broušené granátové sklo, mosazný sokl, v. 70 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
155. *Soho*, 1998, tavené a broušené modrozelené sklo, 80x50 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
156. *On a Ona II*, 2001, hutně tvarované a dobroušené křišťálové sklo, AGS, v. 70 cm, unikát (*Kruh prstenu* Masarykovy univerzity v Brně). Foto M. Vojtěchovský.
157. *On a Ona I*, 2001, hutně tvarované kobaltové, křišťálem přejímané sklo, v. 70 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
158. *On a Ona*, 1998, dvoudílná tavená, broušená a leštěná plastika z křišťálového skla, v. 75 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
159. *Figura I*, 2001, dvoudílný litý, broušený a leštěný objekt z křišťálového skla, AGS, v. 55 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
160. *Hlava III*, 2003, lité, broušené a leštěné kouřové sklo, mramorový sokl, AGS, v. 34 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
161. *Hlava III*, 2003, lité, broušené a leštěné kouřové sklo, mramorový sokl, AGS, v. 34 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
162. *Květ*, 2002, tavené, broušené a leštěné modré sklo, š. 82 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
163. *Ikaros II (Křídla)*, 1998, tavené, broušené a leštěné modré sklo, v. 35 cm, unikát. Foto T. Hilger.
164. *Křídla II*, 2003, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, AGS, š. 55 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
165. *Křídla I*, 2003, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo, š. 55 cm, AGS, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
166. *Arizona (Duha)*, 2002, tavené, broušené a leštěné rubínové sklo, 62x32 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
167. *Zimní večer III*, 2002, tavené, broušené a leštěné modré sklo, 62x32 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
168. *Kleopatra*, 2003, tavené, broušené a leštěné medové sklo, 62x32 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
169. *Emma*, 2002, tavené, broušené a částečně leštěné medové sklo, v. 54 cm, unikát (*Kruh prstenu* Masarykovy univerzity v Brně). Foto M. Vojtěchovský.
170. *Co bylo dřív?*, 2014, broušené hutnické sklo, 34 x 25 cm, unikát.
171. *Tajemství*, 2014, broušené hutnické sklo, 48 x 38 cm, unikát.
172. *Maják*, 2016, tavené dobrušované sklo, 35 x 26 cm, unikát.
173. *Vlna*, 2010, tavené broušené sklo, 42 x 42 cm, unikát.
174. *Krystal č. 2*, 2004, broušené hutnické sklo, 28 x 26 cm, unikát.
175. *Krystal č. 1*, 2004, broušené hutnické sklo, 35 x 22 cm, unikát.
176. Pyramida, 2014, tavená broušená plastika, 45 x 35 cm, unikát.
177. *Svět*, 2016, tavená broušená plastika, 49 x 39 cm, unikát.
178. *Bod G*, 2017, tavená dobrušovaná plastika, 52 x 62 cm, unikát.
179. *Zrození*, 2002, broušené hutnické sklo, 28 x 23 cm, unikát.
180. *On*, 2015, tavená dobrušovaná plastika, 58 x 45 cm, unikát.
181. *Ona*, 2015, tavená dobrušovaná plastika, 53 x 40 cm, unikát.
182. *Večer*, 2012, tavené broušené sklo, 62 x 32 cm, unikát.
183. *Ptáci*, 2002, broušené hutnické sklo, 50 x 75 cm, unikát.
184. *Pocta celníkovi - H. Rousseau*, 2015, tavené dobrušované sklo, 56 x 42 cm.
185. *Pocta celníkovi - H. Rousseau*, barevná varianta, 2015, tavené dobrušované sklo, 56 x 42 cm.
186. *Večerní krajina*, 2019, broušené hutnické sklo, 38 x 35 cm.
187. *Křídlo*, 2017, tavené broušené sklo, 42 x 27 cm, unikát.
188. Poslední polibek, 2020, tavené broušené sklo, 44 x 17 cm, unikát.
189. *Moře*, 2003, lité, broušené a leštěné piniové sklo, AGS, 62x32 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
190. *Večer*, 2004, tavené, broušené a leštěné rubínové sklo, 62x32 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
191. *Betty*, 2007, lité, broušené a leštěné sklo, v. 28 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
192. *Stone*, 2007, lité, broušené a leštěné sklo, v. 22 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
193. *Podzim*, 2002, dvoudílný objekt, lité, broušené a leštěné křišťálové sklo s topasovým a zeleným detailem, AGS, v. 58 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
194. *Touha*, 2003, vitráž z barevného plochého skla skládaného do olova. Budova České národní banky v Brně. Provedl mistr-sklenář Miloš Ištván, Brno. Vítězná práce z veřejné soutěže. Foto M. Vojtěchovský.
195. *Proměny*, 1972, broušené, pískované a v kyselině leštěné křišťálové sklo, SŠ, v. 20 cm, unikát. Foto J. Sirový.
196. *Řeka*, 1977, hutně tvarované a matované sklo, SŠ, š. 58 cm. Foto Ivan Doležal.
197. *Světelný objekt*, 1979, křišťálové sklo a kov, Radnice ve Žďáru nad Sázavou. Foto A. Vrhel.
198. *Váza-objekt*, 2005, hutně tvarované, broušené a leštěné křišťálové sklo se zeleným přetahem, AGS, v. 28 cm, unikát. Foto M. Vojtěchovský.
199. *Vázy* (detaily), 1998, 1999, hutně tvarované sklo, AGS, v.č. 20598/41, 00599/29, 00699/29, 19198/28, 17198/24, 18698/28 a 19298/28 cm. Foto T. Hilger.
200. *Vázy,* 1998, 1999, do formy napevno foukané modré, křišťálem přejímané, modrými a červenými rubíny (nitěmi) a žlutou drtí zdobené sklo, AGS, v.č. 05099/32, 20998/26 cm. Foto T. Hilger.
201. *Lustr-Svatozář*, 2001/02, tažené a tvarované křišťálové sklo s barevnými nitkami, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. Arch. spolupráce ing. arch. Zábranský. Foto P. Sirotek.
202. *Kaple Cyrila a Metoděje* ve Škrdlovicích, autor Ing. arch.Prof. Kyselka.
203. *Křížová cesta* v kapli Cyrila a Metoděje ve Škrdlovicích. Lité kobaltové sklo a kovové prvky od autorky Kláry Tökölyové.
204. *Kříž*, 2019, lité topasové sklo, v. 165 cm, š. 80 cm, Kaple Cyrila a Metoděje ve Škrdlovicích.
205. *Zde je sklárna*, 2020, lité a broušené sklo, 150 x 140 cm.
206. *Prostorová stěna*, 1987, lité křišťálové, rubínové a kobaltové sklo a kov, Dům kultury ve Žďáru nad Sázavou. Arch. spolupráce ing. arch. Milan Blahut. Foto M. Vojtěchovský.

Zastoupení ve sbírkách

Moravská galerie, Brno;
Masarykova univerzita, Brno;
Muzeum skla a bižuterie, Jablonec nad Nisou;
Galerie Vysočiny, Jihlava;
Severočeské muzeum, Liberec;
Horácká galerie výtvarného umění, Nové Město na Moravě;
Sbírka IGS, Crystalex Nový Bor;
Slezské muzeum, Opava;
Východočeské muzeum, Pardubice;
Národní galerie, Praha;
Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha.
The Corning Museum of Glass, Corning, NY;
Kunstsammlungen der Veste Coburg;
Museum Bellerive, Curych;
Kunstmuseum der Stadt Düsseldorf, Düsseldorf ;
Glasmuseum, Frauenau;
Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburk;
Puškinovo muzeum, Moskva;
soukromé sbírky moderního umění a skla
v České republice, Německu, Nizozemsku, USA,
Japonsku, Číně aj.

Spolupracovníci

Brusírna ÚUŘ v Praze:
brusiči Karel Kopecký a Petr Foltýn.
Sklárna ÚUŘ ve Škrdlovicích:
sklářští mistři Jan Beránek, František Špinar,
Ladislav Paleček a Jaroslav Beránek,
brusič Ladislav Zelinka.
AGS Svoboda Karlov:
skláři Ladislav Kamarád, Miroslav Jun, Lukáš Verner
a Miroslav Zelinka,
brusiči Ladislav Zelinka a Jaromír Hlávka.
MOTOREST GLASS GALLERY Karlov:
vedoucí Broňa Vinopalová.
Další:
Tomáš Málek (tavená plastika).
Tomář Flanderka (brusič tavených plastik).
Jaroslav Novotný, člen Klubu výtvarníků Vysočiny
a bývalý starosta Škrdlovic aj.

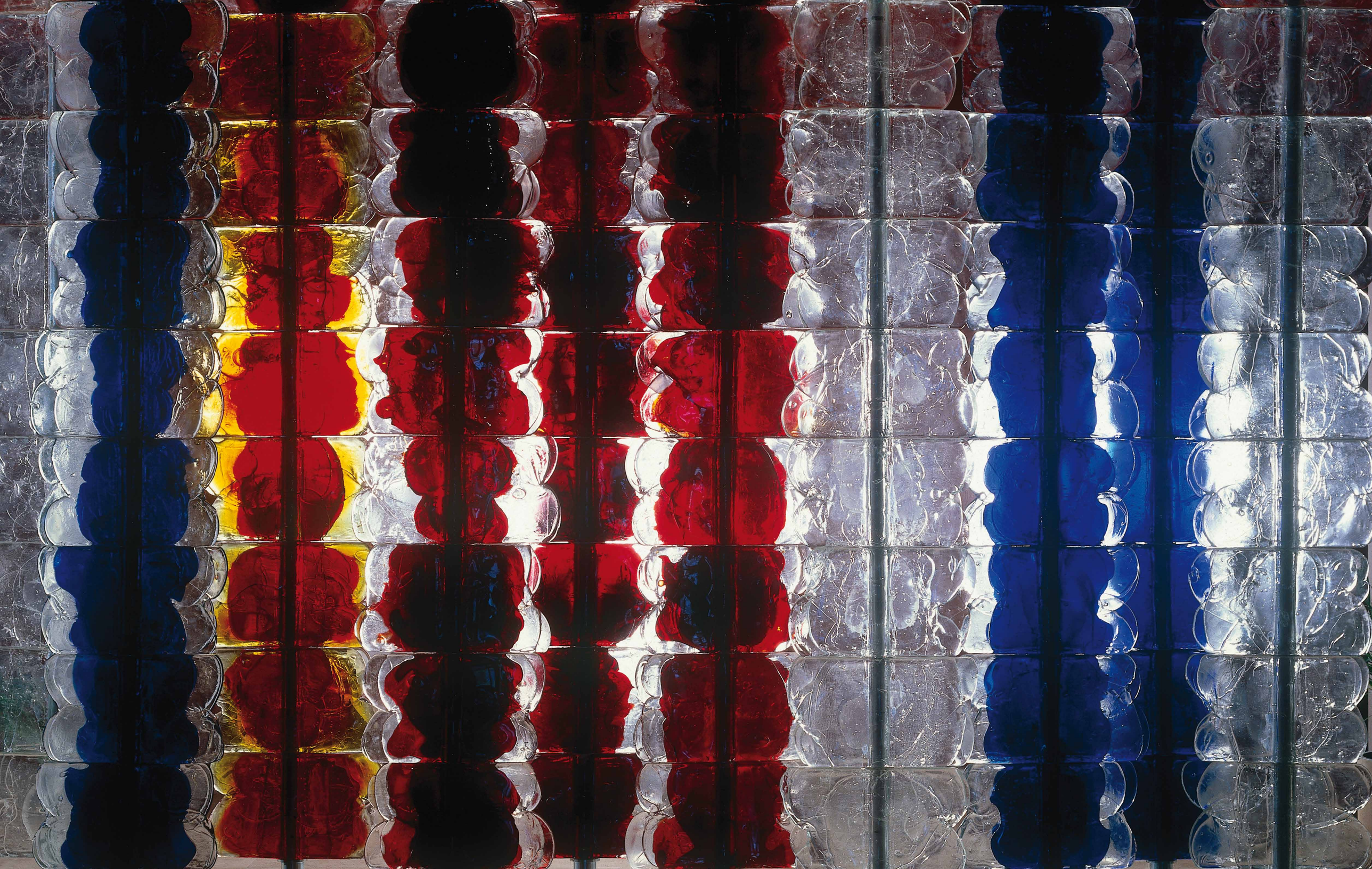
205. ***Zde je sklárna***, 2020, lité a broušené sklo, 150 x 140 cm.

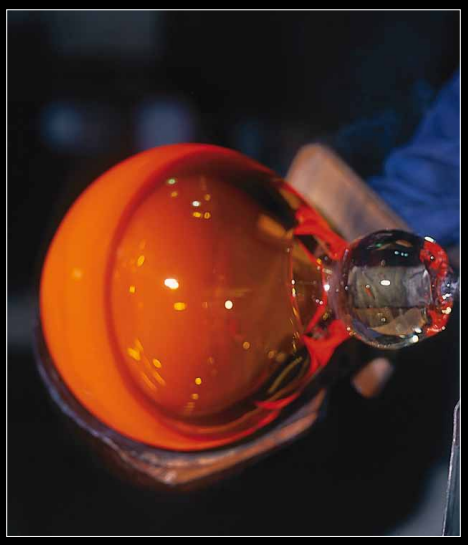
205. ***There is a glassworks here***, 2020, cast and cut glass, 150 x 140 cm.

206. ***Prostorová stěna***, 1987, lité křišťálové, rubínové a kobaltové sklo a kov, Dům kultury ve Žďáru nad Sázavou.

206. ***Free-standing Wall***, 1987, poured crystal, ruby and cobalt glass, metal, House of Culture in Žďár nad Sázavou.

>

Antonín Langhamer

JAROSLAV SVOBODA

SKLO / GLAS / VERRE / GLASS

Texty, výběr fotografií a grafická úprava: Antonín Langhamer
Translation: Linda Paukertová
Sazba: Tomáš Mořkovský
Fotografie: Archiv sklárny, Miroslav Vojtěchovský, Pavel Bezrouk, Jan Černo, Jiří Erml, Lubomír Hána, Tomáš Hilger, Antonín Kanta, Bohumil Marčák, Jaroslav Matoušek, Anna Pecková, Petr Sirotek, Jaroslav Sirový, Adolf Vrhel
Vydalo: Akademické nakladatelství CERM®, s.r.o. Brno 2021
Vydání druhé
Tisk:

ISBN 978-80-7623-058-3